Dzisiaj 28 stron

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 537 Wydanie P **Poznań, niedziela dnia 25 listopada 1934** **Rok 29**

Poznań, 24 listopada.

Powszechne obywatelstwo w sztuce

Czytelnik znajduje na tem miejscu w głównem wydaniu niedzielnem zwykle artykuł, dotyczący ideologji narodowej, albo rozważania z dziedziny kulturalnej, z ideologją naszą związane.

Tego związania nie pojmujemy oczywiście w sposób małostkowy, ciasny, formalistyczny, przeciwnie, bierzemy je w perspektywie szerokiej, pod kątem widzenia zasadniczych linij rozwojowych.

Uwzględnianie — niezależnie od stałych stron, poświęconych kulturze, sztuce i literaturze — ponadto jeszcze na czele numeru problemów życia kulturalnego, na równi z kwestjami politycznemi, społecznemi i gospodarczemi, odbiega od dotychczasowej praktyki dziennikarskiej. Robimy w niej jednak wyłom z całą świadomością, w głębokiem przekonaniu, że postępujemy słusznie, że robimy to, czego wymaga wszechstronny rozwój i zdrowy postęp społeczeństwa naszego, czego wymaga dobro naszych Czytelników.

Czytelnicy „Kurjera Poznańskiego" — w przeciwstawieniu do czytelników wielu innych gazet — rekrutują się z wszystkich sfer społeczeństwa, zarówno z tych o wyższych aspiracjach umysłowych, jak i z warstw szerokich o wykształceniu z natury rzeczy skromniejszem. Pragnieniem naszem jest, żeby artykuły nasze, poruszające na tem miejscu głębokie zagadnienia ideowe czy kulturalne, tak były ujęte, by zainteresowały wszystkich Czytelników, by także Czytelnicy z szerokich warstw społecznych czuli się niemi przyciągnięci i weszli myślą i wyobraźnią w dziedziny, które — jak szczególnie kulturalna — bywają w życiu wielu jednostek pozostawione — „innym".

Założeniem naszem jest: ideologja i kultura dla wszystkich, skoro dla wszystkich są już zagadnienia praktyczno-polityczne, społeczne i gospodarcze.

Po krótkich tych naszych uwagach wstępnych zabiera głos Stanisław Pieńkowski na temat: Powszechne obywatelstwo sztuki budowniczej.

Architektura czyli sztuka budownicza posiada pewne cechy osobliwe, które dobitnie ją od innych sztuk pięknych wyróżniają. Jedną z tych cech jest powszechność architektury, co wyraża się w jej wszechobecności w świecie ludzkim, w jej powszechnem obywatelstwie. Jak w życiu wogóle żaden człowiek nie może uniknąć obcowania z przyrodą, tak w społeczeństwie żaden obywatel nie może uniknąć obcowania z architekturą.

Poezji można nie czytać i nie słuchać, od muzyki i teatru można trzymać się zdaleka, malarstwa, rysownictwa i rzeźbiarstwa niemal wcale można nie widywać, wiemy zaś, że istotnie najszerszy ogół ludzki rzadko, doraźnie i powierzchownie ze wszystkiemi temi sztukami się styka. Ale w dziełach architektury i dokoła nich żyją wszyscy bezustannie, codzień na nie patrzą i uniknąć ich nie mogą.

Drugą osobliwością architektury jest jej charakter praktyczny, użytkowy, który w innych sztukach zjawia się tylko wyjątkowo i cząstkowo. W tem oto dziele budowniczem ludzie gromadzą się na modlitwę, w tamtem — na pracę, w owem — mieszkają, inne służy im do wygód podróży i t. d. Zdaje się, że niema na całym świecie dzieła architektury, o którem możnaby powiedzieć, że całkowicie i wyłącznie jest dziełem sztuki dla sztuki.

Z pierwszej właściwości to wynika, że architektura w porównaniu z innemi sztukami wywiera ogromny wpływ na poczucie piękna, w społeczeństwie rozpowszechnione. Architektura dostojna kształci oczy wszystkich w duchu dostojności, architektura brzydka paczy i niszczy poczucie piękna u obywateli kraju. Pewne zaś poszczególne cechy budownictwa tworzą styl i utrwalają w danem społeczeństwie takie, a nie inne poczucie piękna, w każdym narodzie odrębne.

Z drugiej właściwości wynika to, że w powstawaniu dzieł architektury twórczy udział bierze nietylko sztuka, ale i technika naukowa, nietylko artysta-budowniczy, ale także budowniczy-inżynier. Nawet w wypadku, gdy obaj architekci (artysta i inżynier) zejdą się w jednej i tej samej osobie, pociąga to za sobą niebezpieczeństwo walki wzajmnej, oraz zbytniej przewagi tej albo tamtej strony walczącej, co na dzieło musi wpływać ujemnie. Tembardziej niebezpieczna jest w tym zakresie walka dwóch twórców jako dwóch osobistości.

Obie osobliwe cechy architektury czynią z niej przedmiot, który nie może być obojętny dla nikogo, myślą obywatelską przenikniętego. Skoro nietylko nieliczne zamki i pałace, ale wsie całe, dwory, osady, miasteczka i miasta tłumne powstają jako zbiorowiska dzieł architektury, sztuka ta wchodzi w obręb najważniejszych zagadnień społecznych, dotyczących zarówno fizycznego, jak duchowego zdrowia narodu. Dlatego w ostatnich czasach siłą rzeczy zjawiła się nowa nauka, „urbanistyką" zobca, a po polsku — grodownictwem zwana. Dlatego i prasa coraz systematyczniej na zagadnienia budownictwa uwagę swoich czytelników kieruje.

Gdy uprzytomnimy sobie zarysowane powyżej, a wyjątkowe pośród sztuk położenie architektury, zrozumiemy wtedy łatwo istotę sporu, który w dzisiejszych czasach wybuchł i trwa rozogniony pomiędzy t. zw. budownictwem „nowoczesnem" a zwolennikami różnych stylów, zwłaszcza narodowe piętno i piękno noszących. Owa nowoczesność jest wybitnie międzynarodowa i programowo beznarodowa, ale chociaż doczepiły się do niej żywioły i cele polityczne, które, jak wiemy, na wszystkiem pasorzytować umieją, to jednak zasadniczą jej przyczyną jest bunt i wyzwolenie się inżyniera-budowniczego z pod dotychczasowej przewagi architekta-artysty.

W związku z prądem jak największej higjeny miast i miasteczek, bezwzględnej celowości i wygody wszelkich budowli, zastosowania mnóstwa odkryć i wynalazków technicznych w budownictwie, oraz pod wpływem wielu społecznych jego zagadnień, z inżynierją połączonych, inżynier i technik wysunęli się na czoło przemysłu budowlanego, a z rozpędu własnego i z nacisku czynników ubocznych tak zhardzieli, że z architektury całkiem sztukę wygnali. Stąd oto powstały owe nudą ziejące bloki koszarowo-więzienne o setkach idealnie równych okien ogromnie higjenicznych, stąd pustynna gołość murów kurzochronnych, stąd wyjąca melancholja mieszkań, podwórz i wąwozów ulicznych architektury „nowoczesnej".

Nikt nie występuje przeciw jakimkolwiek dobrym urządzeniom zdrowotnym, praktycznym, celowym, wygodnym, ale dlaczego one mają rozrastać się kosztem wszystkich wartości duchowych, które mianem piękna, sztuki i artyzmu obejmujemy? Widoczny jest tu błąd w obsadzie (że tak powiem) sztabu architektury współczesnej: brak w nim artysty. Prawda, że dotychczas artyzm w budownictwie rozrastał się często kosztem zdrowia i logiki, ale czy przez to słuszną jest rzeczą stawiania jednego błędu na miejsce drugiego błędu przeciwnego?

Żadne urządzenia zdrowotne i praktyczne nie stanowią przeszkody do artystycznego rozwiązywania kształtów architektonicznych. Artysta, owszem, właśnie z wielu nowych urządzeń chętnie nowe kształty piękna wyprowadzić może, co z biegiem czasu nagromadzi materjał do nowego stylu architektonicznego. Na tem założeniu wsparci my wszyscy, obywatele, mamy prawo tworzyć opinję, która w sprawie tak doniosłej i powszechnej domagać się będzie przywrócenia mocno zachwianej równowagi w idei budowniczej. Artysta w architekturze jest równie konieczny, jak inżynier.

ST. PIEŃKOWSKI.

Doniosłe przeobrażenia w Gdańsku

Co na to rząd polski?

(Telefonem od własnego korespondenta).

Gdańsk, 21 listopada.

Ustąpienie prezydenta senatu dr. Rauschninga wywołało w Gdańsku dużą sensację i poruszenie. O ustąpieniu dr. Rauschninga mówiono w Gdańsku już przed dwoma miesiącami, krótko po podpisaniu ostatnich umów polsko-gdańskich. Jako przyczynę podawano zatarg między prezydentem a pełnomocnikiem Hitlera, Albertem Forsterem, „Gauleiterem" N. S. D. A. P.

DR. RAUSCHNING
prezydent senatu W. M. Gdańska.

Pogłoskom wówczas zaprzeczono na kilku specjalnie w tym celu zwołanych zebraniach. Prezydent dr. Rauschning, który w zebraniach tych udziału nie brał, co motywowano jego chorobą, ogłosił w prasie oświadczenie, w którem również zaprzeczył pogłosce o zatargu między nim, a Forsterem.

Dr. Rauschning jednak od przeszło dwu miesięcy czynności prezydenta nie sprawuje. Żaden z ostatnich dekretów senatu gdańskiego nie nosi jego podpisu. Wczoraj wieczorem dr. Rauschning, ustępując, rozesłał do prasy oświadczenie, w którem mówi, że „powody specjalne skłaniają go do całkowitego wycofania się".

W związku z tem w Gdańsku twierdzi się, że nie choroba, lecz ostry zatarg z kierownikiem partji hitlerowskiej był przyczyną, dla której prezydent nie sprawował w ostatnich tygodniach swoich czynności. Sprawa nabiera posmaku wielkiej sensacji, gdyż koła, zbliżone do prezydenta Rauschninga, twierdzą, że oświadczenie jego, zaprzeczające pogłoskom o zatargu z Fortserem, nie było autentyczne, ale że zostało sfałszowane przez Forstera, który ujawnienie zatargu uważał za niepożądane.

Domniemanym następcą Rauschninga jest obecnie wiceprezydent Greiser, zastępca „Gauleitera" Forstera. W Gdańsku dochodzi do steru grupa hitlerowców, która jawnie głosi i zapowiada prędkie zrealizowanie hasła: „Zurück zum Reich".

Ustąpienie prezydenta Rauschninga jest niewątpliwie następstwem ostatniego „zwycięstwa" wyborczego, uważanego przez hitlerowców za coś w rodzaju plebiscytu, w którym ludność opowiedziała się za „państwem narodowo-socjalistyczne". Kiedy w pałacu przy Neugarten zasiądzie na fotelu prezydenta Greiser, zastąpienie organów konstytucyjnych organizacją partyjną, będzie faktem dokonanym. Byłoby to równoznaczne z ostateczną „Gleichschaltung" w. miasta z Rzeszą Niemiecką i pogrzebaniem jego konstytucji, o ile czynniki polskie nie przeciwstawią się temu przewrotowi, sprzecznemu z dotychczasowym statutem wolnego miasta i interesami Polski.

Ustępujący prezydent był właściwym twórcą wszystkich umów, jakie z Gdańskiem zawarł rząd polski od dnia objęcia władzy przez hitlerow-

Dokończenie na str. 2-ej

Min. Maurin za przedłużeniem służby wojskowej

Okres jednoroczny przekroczy jednak tylko wówczas, gdy go zmuszą do tego okoliczności — Nowa wojna mogłaby się skończyć zagładą cywilizacji

Paryż. (PAT) W dyskusji nad budżetem wojskowym w izbie dep. przemawiał wczoraj wieczorem (wspomnieliśmy o tem w wydaniu porannem — red.) min. wojny, gen. Maurin.

Oświadczył on m. in., że wydał niezbędne zarządzenia w celu zapobieżenia temu, by przez zbytnią gorliwość czynnik wojskowy nie naruszał sprawy pokoju, twierdził dalej, że zadaniem ministra wojny. jest utrzymanie stanu moralnego armji, czego bronić będzie z całą stanowczością.

Min. Maurin nie wypowiada się za koniecznością przedłużenia czasu służby wojskowej, ale zgodnie z przedstawieniem sprawy przez marsz. Petain zaznacza, że okres jednoroczny przekroczy tylko wówczas, gdy go do tego zmuszą specjalne okoliczności. Dalej zaznaczył, że Francja posiada doskonały korpus oficerski, brak jej jednak sił podoficerskich i fachowców. Kadry te należałoby jak najspieszniej uzupełnić. W zakończeniu powiedział:

„Nie powinniśmy żywić obaw, ani tracić nadziei. Przeciwnie, musimy mieć całkowite zaufanie. Powtarzano tu mądre słowa b. kombatantów, którzy wypowiedzieli się przeciwko wojnie. Istotnie, kto był na wojnie nie pragnie, by się powtórzyła. Patrjotyzm młodych pokoleń, które nie poznały okropności wojny, nie powinien doprowadzić ich do jeszcze okropniejszej katastrofy niż ta ostatnia, do wojny, która zakończyćby się mogła zagładą cywilizacji europejskiej. Byłoby naprawdę pożałowania godnem, gdyby dwa wielkie narody, które przodowały pod względem inteligencji i wiedzy miały walczyć ze sobą o sprawy, możliwe do uregulowania na zupełnie innej drodze".

Przemówienie gen. Maurin spotkało się z burzliwemi oklaskami na wszystkich ławach.

Wizyta węgierskiego premjera w Wiedniu

Wiedeń (Tel. wł.) Wielką sensację wywołał w Budapeszcie nagły wyjazd premjera węgierskiego do Wiednia w towarzystwie min. rolnictwa.

Wyjazd ten nastąpił, jak podają w kołach urzędowych, na wyraźne i nieoczekiwane zaproszenie Starhemberga na polowanie, w którem obok innych osobistości biorą również udział kanclerz Schuschnigg oraz kilku innych austrjackich ministrów.

Wedle poważnych informacyj celem wizyty jest sfinalizowanie rokowań gospodarczych między Węgrami i Austrją, które to rokowania prowadził austrjacki min. handlu Stockinger podczas swej ostatniej wizyty w Budapeszcie.

W związku z ogromnemi trudnościami gospodarczemi Węgier sprawa ta stała się obecnie ponownie aktualna a nawet paląca, zwłaszcza jeżeli chodzi o wywóz zboża do Austrji. Wbrew bowiem znanym postanowieniom paktu rzymskiego Austrja zrobiła poważne zakupy pszenicy w Argentynie i we Francji.

Premjer węgierski pozostanie w Wiedniu przez niedzielę i w poniedziałek ma powrócić do Budapesztu.

O stosunek Polski do paktu wschodniego

Dziś ma być wysłana francuska nota

Berlin (Tel. wł.) Sprawa paktu wschodniego a zwłaszcza stanowiska Polski wywołuje duże zakłopotanie w politycznych kołach Rzeszy. Wyrazem tego zakłopotania są głosy prasy, z których przebija obawa, aby Polska nie powzięła decyzji bez oglądania się na Niemcy.

Paryż. (Tel. wł.) Tekst francuskiej noty do Polski jest już gotów i będzie odczytany na dzisiejszem posiedzeniu gabinetu. Popołudniu nota ma być przesłana do Warszawy, celem wręczenia jej rządowi polskiemu.

Paryż. (PAT.) „Le Journal" pisze, że Francja w odpowiedzi Polsce na memorjał min. Becka podkreśli wyraźnie, że „pragnie przedewszystkiem zacieśnienia sojuszu francusko-polskiego".

Doniosłe przeobrażenia w Gdańsku

Dokończenie ze str. 1-ej

ców w wolnem mieście. Dr. Rauschning miał duży kredyt moralny w Warszawie, gdzie w nim widziano gwaranta lojalnego wypełniania zobowiązań Gdańska wobec Polski. Nie różnił on się zasadniczo w poglądach od Forstera, lecz był zwolennikiem innej taktyki w postępowaniu, raczej chciał realizować program hitlerowski narazie w ramach obowiązujących traktatów i umów. Natomiast Forster i Greiser należą do ludzi w działaniu gwałtownych. Rząd polski z faktu ustąpienia dr. Rauschninga wyciągnie niewątpliwie konsekwencje także z tego względu, że zmianie zasadniczej ulegają warunki, w których uznano za celowe podpisanie ostatnich umów gospodarczych między Polską a wolnem miastem. (p)

W Warszawie o ustąpieniu Dr. Rauschninga

Warszawa. (Tel. wł.) Na podstawie informacyj, jakie tu nadeszły z Gdańska wynika, że dymisja Rauschninga jest rezultatem starć między nim i przywódcą narodowych socjalistów, Försterem.

We wrześniu, w czasie podróży z Genewy Rauschning zatrzymał się w Berlinie i odbył szereg rozmów z kierownikami partji narodowo-socjalistycznej, oraz z Hitlerem. Po powrocie do Gdańska nie objął urzędowanie i udał się do swej posiadłości Warnau.

Między Rauschningiem i Försterem istnieje konflikt na tle taktyki narodowo-socjalistycznej na terenie wolnego miasta. Rauschning był zwolennikiem umiarkowanego kursu. (w)

KTO NASTĘPCĄ?

Gdańsk. (PAT.) Prawdopodobnym następcą dr. Rauschninga, prezydenta Senatu gdańskiego, który podał się wczoraj do dymisji, będzie dotychczasowy wiceprezydent Senatu, Greiser.

Wybory nowego prezydenta odbędą się w środę następnego tygodnia.

Zawieszenie ośmiu korporacyj akademickich na przeciąg czterech miesięcy

Jak nam donoszą w ostatniej chwili, senat uniwersytetu poznańskiego uchwalił zawiesić na przeciąg 4 miesięcy działalność ośmiu korporacyj akademickich, a mianowicie siedmiu, należących dawniej do b. Związku Polskich Korporacyj Akademickich: Posnanii, Chrobrii, Surmy, Baltii, Silesii, Masovii i Legii, oraz jednej „niezwiązkowej" „Astrii".

Dzisiaj rektor Runge przesłał odnośne zarządzenie prezydjum zawieszonych korporacyj. Uchwała uzasadniana jest stanowiskiem, jakie korporacje te zajęły wobec inauguracji roku akademickiego w dn. 14 października r. b.

W zakończeniu swego pisma rektor Runge zawiadamia o usunięciu tablic korporacyjnych z hallu Collegium Minus na przeciąg 4 miesięcy.

Istotnie dziś w południe tablice te zostały zdjęte.

Zyd przemytnikiem

Warszawa. (Tel. wł.) Na dworcu głównym aresztowano Icka Perkosa z Wilna, który wiózł 140 tys. sztuk kamieni, doskonale naśladujących brylanty, zapakowanych w różnych pudełeczkach, zawierających po 1000 sztuk.

Poza tem przy przemytniku znaleziono wielką ilość oprawek do kolij i kilka tysięcy srebrnych pozłacanych zapinek do kołczyków. Wartość przemyconych towarów obliczono na 16 tysięcy zł. (w)

Wiadomości

Rząd japoński uchwalił znaczną część kredytów, żądanych na armję i marynarkę. Kredyty na armję w budżecie 1934/35 ustalone zostały na 490 miljonów jen, a kredyty na marynarkę na 530 miljonów.

*

Do Saary wyjechał z Pragi pierwszy transport emerytowanych żandarmów i policjantów czeskich, w liczbie 16, którzy zgłosili się do międzynarodowej policji. Podkreślić należy, że władze czechosłowackie emerytowały ich prowizorycznie, i po zakończeniu plebiscytu w Saarze wrócą do służby czynnej.

*

Wczoraj wręczył swe listy uwierzytelniające pierwszy przedstawiciel dyplomatyczny ZSRR. w Bułgarji, pos. Raskolnikow.

*

Niemieckie Biuro Informacyjne donosi z Tokio, że gabinet upoważnił jednomyślnie premjera Okada do oświadczenia, iż w razie uchwalenia votum nieufności rząd zwróci się do cesarza z wnioskiem o rozwiązanie parlamentu i rozpisanie nowych wyborów.

*

W Altenburgu aresztowano i osadzono w obozie koncentracyjnym jednego z właścicieli domów, który wzbraniał się wynająć mieszkanie bezrobotnemu robotnikowi, obarczonemu liczną rodziną. Postępowanie to uznała policja, jako sprzeczne z zasadami propagowanemi przez rząd narodowo-socjalistyczny. Analogję zastosowano już w szeregu wypadków.

*

Jako pierwsze następstwo przywrócenia stosunków dyplomatycznych między Z. S. R. R. a Rumunją, nawiązana została komunikacja pocztowa. Ruch kolejowy podjęty będzie dopiero po wybudowaniu mostu na Dniestrze.

*

W magazynach wojskowych w Bernie szwajcarskiem wybuchł wielki pożar, który zniszczył około tysiąca rowerów i dwadzieścia kilka tysięcy uniformów. Straty obliczane są na 500 tysięcy franków zgórą.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.29 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.27 zł.

Kurs guldena gdańskiego. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 guld. gd. w dewizach 172.61 zł, gotówką 172.27 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 24. 11. 1934 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych zwyżkowała nieco 5% poż konwers., notując 62.—% w płaceniu; poza tem płacono za 4% poż. inwest. 111,—, natomiast obracano 4% premj. dol. po 52,— oraz 3% poż. budowl. po 45,— w zaofiarowaniu.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano 4½% dol. listy zast. w złocie po 45,—%, 4½% złotowe listy zast. po 45,— i w końcu 4% listy zast. konwert. również po 45.—

Akcje bankowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Kurs w procentach nominału wzgl. w złotych za sztukę

Papiery procentowe

5% państw. poż. konwers. 62,— P.
4% poż. premj. dol., serja III 52,— +
4% premj. poż. inwest. 111,— P.
3% poż. bud. serja I 45,— O.
4½% dolarowe listy zast. serji K. z r. 1933 w złocie Pozn. Ziem. Kred. 45,— +
4½% złotowe listy zast. serji K. z r. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 45,— +
4% listy zast. konwert. ostempl. P. Z. K. 45,— +

Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 24. 11. 1934 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standarty: 1) żyto 715 g/l. 2) pszenica 750 g/l. 3) owies 470 g/l.

Ceny transakcyjne:	
Żyto 15 tonn par. Poznań	14,00
Owies 30 tonn par. Poznań	15,00
Ceny orjentacyjne:	
Żyto (Usposobienie stałe)	13.75— 14,00
Pszenica (Usposob. stałe)	15.50— 16.00
Jęczmień browarowy	20,50— 21,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 710—725 g/l.	18,25— 18.75
Jęczmień 680—690 g/l.	16,75— 17.25
Usposobienie spokojne.	
Owies (Usposob. spokojne)	14,75— 15,00
Mąka	
żytnia I gat. 0,55% wł. w.	20.25— 21.25
żytnia I gat. 0,65% wł. w.	18.25— 20.25
żytnia II gat 55—70% wł. w.	13.75— 14.75
żytnia pośl. pon. 70% wł. w.	11.75— 12.75
żytnia razowa 0,95% wł. w.	15,75— 16,75
Usposobienie spokojne.	
pszenna gat. IA 0-25% wł. w.	27,00— 29,50
pszenna gat IB 0-45% wł. w.	26.50— 27.00
pszenna gat IC 0-55% wł. w.	25.50— 26.00
pszenna gat ID 0-60% wł. w.	24.50— 25,00
pszenna gat. IE 0-65% wł. w.	23.50— 24.00
pszen gat. IIA 20-55% wł. w.	22.50— 23.00
pszen gat. IIB 20-65% wł. w.	21.50— 22,50
pszen gat. IID 45-65% wł. w.	19,00— 19.50
pszen. gat. IIF 55-65% wł. w.	16.00— 16,50
psz. gat. IIIA 65-70% wł. w.	15.00— 15.50
psz. gat. IIIB 70-75% wł. w.	12,00— 12,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie stand.	10,00— 10,75
Otręby pszen. grube stand.	10,50— 11,00
Otręby pszenne średnie st.	9,75— 10.25
Otręby jęczmienne	11,00— 12,50
Rzepak zimowy	41,00— 42,00
Rzepik zimowy	37,00— 38,00
Siemie lnianе	43,00— 45,00
Gorczyca	46.00— 48,00
Wyka latowa	24.00— 26.00
Groch Viktorja	39.00— 43,00
Groch Folgera	32,00— 35.00
Koniczyna czerwona surowa	130,00—150.00
Koniczyna biała	80,00—110,00
Koniczyna szwedzka	180,00—200,00
Koniczyna żółta odłuszczona	70,00— 80,00
Przelot	80,00—100.00
Tymoteusz	60.00— 70,00
Rajgras angielski	80,00— 90,00
Ziemniaki fabr. za kilo %	13½
Słoma pszenna luzem	2,25— 2,45
„ pszenna prasowana	2,85— 3,05
„ żytnia luzem	2,75— 3,00
„ żytnia prasowana	3,25— 3,50
„ owsiana luzem	3,00— 3,25
„ owsiana prasowana	3,50— 3,75
„ jęczmienna luzem	1,95— 2,45
„ jęczmienna prasow.	2,85— 3,05
Siano zwykłe luzem	7,25— 7,75
„ zwykłe prasowane	7,75— 8,25
„ nadnoteckie luzem	8,25— 8,75
„ nadnoteckie pras.	8,75— 9,25
Makuch lnian. w taflach	17.50— 18,00
Makuch rzepakowy w tafl.	13.50— 13,75
Makuch słon. w tafl. 42/43%	18,00— 18,50
Śrut Soja	21,00— 23.50
Mak niebieski	40,00— 43,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 159 tonn, pszenicy 205 tonn, jęczmienia 290 tonn, owsa 32,5 tonn, mąki żytniej 240,6 tonn, mąki pszennej 38,5 tonn, otrąb żytnich 334,25 tonn, otrąb pszennych 107,5 tonn, gorczycy 7,5 tonn, grochu Viktoria 26 tonn, rzepaku 33 tonny, rzepiku 47,9 tonn, siemienia lnianego 10 tonn, słowy 10 tonn, nasienia buraków 10 tonn, makuchu lnianego 100,8 tonn, makuchu rzepakowego 4,3 tonn, makuchu słonecznikowego 41,5 tonn, śrutu Soja 15 tonn, płatków ziemniaczanych 20 tonn, ziemniaków fabrycznych 180 tonn, oleju rzepakowego 0,7 tonn.

Potęga militarna Sowietów

Poza najbliższymi sąsiadami Sowietów interesowała się Europa do połowy roku bieżącego rozwojem ich armji słabo. Rozumowano słusznie, że, zagrożone od lat paru groźną a przewlekłą wojną z Japonją, nie mogą one występować czynnie w szrankach polityki europejskiej, gdyż brak im tu najbardziej wymownego argumentu — możności poparcia swych postulatów wymową poważnej siły zbrojnej. Obecnie sytuacja zmieniła się gruntownie. Wrzód mandżurski pękł, nie bez bólu wprawdzie dla polityki sowieckiej w Chinach, ale operacja ta przywróciła Sowietom w Europie ich wagę gatunkową, której rdzeniem jest rozporządzalna i dobrze zorganizowana armja. Daleki Wschód pozostał wprawdzie punktem newralgicznym państwa sowieckiego, ale przy danej sytuacji strategicznej i politycznej Japonji posiada on na miejscu armję dostateczną do skutecznej obrony granic.

Faktyczny powrót Sowietów do Europy został przez polityków genewskich oceniony trafnie i zgodnie; na jesieni państwo czerwone zostało stałym członkiem Ligi Narodów. Jednocześnie prasa zajęła się oświetleniem rzeczowem najsilniejszego „argumentu" czynnej polityki sowieckiej, podając mniejwięcej ścisłe dane cyfrowe i techniczne, charakteryzujące organizację i siłę armji sowiekiej. Są one imponujące, szczególnie, gdy je zestawimy z ogólnym systemem militarnej organizacji państwa tak swoistym, że wykonanie programu było możliwe tylko przy bezprzykładnie autokratycznym ustroju rządów sowieckich.

Polskę, bezpośrednią sąsiadkę imperjum sowieckiego, interesują one naturalnie najbardziej.

Całe gospodarstwo olbrzymiego państwa podporządkowano wymaganiom strategji. W tym kierunku skierowano wytwórczość wszystkich sił narodu, oddano skarby naturalne państwa. System ten ustalił nietylko wykonywanie pracy, ale i jej kontrolę, reguluje podział surowców i środków wyżywienia. Kolektywizację gospodarstwa rolnego i organizację narodu do pracy i obrony przeprowadza się z żelazną konsekwencją. Hasła te wpaja się w masy wszelkiemi środkami, od szkoły poczynając. Rezultat ostateczny nie jest jeszcze osiągnięty, ale zrobiono w tym kierunku dużo.

Gigantycznem dziełem w dziedzinie obrony było przeniesienie na tysiące kilometrów od granic zachodnich ośrodków przemysłu wojennego, a częściowo i cywilnego: utworzenie za Uralem potężnych ośrodków ciężkiego przemysłu, potrzebnego armji. Zarządzenia te zabezpieczają państwo od grożącego całej Europie niebezpieczeństwa zbombardowania przez wrogie lotnictwo ośrodków wytwórczości.

Armja czynna, łącznie z dywizjami terytorjalnemi, liczy 1,2 milj. żołnierzy, zorganizowanych w 85 dywizjach piechoty, z których 25 kadrowych zmodernizowano całkowicie. Władzę wewnętrzną opiera partja komunistyczna, licząca zaledwie 1 proc. ludności, na wybranych oddziałach G. P. U., w składzie wszystkich broni, wyposażonych w wozy pancerne i formacje lotnicze.

Pod względem zaopatrzenia technicznego Sowiety są samowystarczalne. Piechota i kawalerja jest bogato wyposażona w broń automatyczną, artylerja stoi na wysokim poziomie i jest częściowo motoryzowana. Charakter ofensywny armji ujawnia szerokie zaopatrzenie w wozy pancerne i czołgi. Największą uwagę poświęcono jednak lotnictwu bojowemu. Stan obecny wynosi 2800 samolotów.

Słabą stroną armji jest sprawa końska. W 1933 r. ilość koni wynosiła 50% liczby ich w 1929 r. Przyczyną jest kolektywizacja, szerokie użycie traktorów i bieda na wsi. A jednak pomimo motoryzacji zastąpić konia maszyną w warunkach rosyjskich nie można. Duży rozkład daje się również zauważyć w kolejnictwie. W lutym r. b. ilość niewyładowanych wagonów towarowych przekroczyła miljon, wynosząc dziennie 7-9 tys. wagonów. Przeciętna szybkość pociągów towarowych: 4 km na godz.

Armję szkoli się według regulaminów tegoczesnych z uwzględnieniem warunków rosyjskich i charakteru walk klasowych. Żołnierz poza szkoleniem fachowem jest przeciążony wykładami politycznemi, które mają go urobić na ideowego komunistę, wpływającego po zwolnieniu do rezerwy na nastroje ludności, ale panująca na wsi nędza nie rokuje dużego powodzenia tej misji.

Przygotowanie oficera jest słabem, zdaje się, miejscem czerwonej armji. Według założenia dowódca sowiecki winien łączyć „proletarjackie uświadomienia klasowe" z wiedzą fachową Obecnie jednak starsze kategorje składają się przeważnie z dawnych oficerów armji cesarskiej z wyjątkiem dowódców czołowych — Woroszyłowa, Budiennego i Bluechera. Nie są oni jednak „proletarjuszami", rząd pragnie więc, by nowy przyrost oficerów składał się wyłącznie z „proletarjatu". Przeszkadza temu jednak poważnie niski stan wyszkolenia ogólnego. Olbrzymie nieuctwo objawia się stale w sposób rażący. Słuchacze szkół wojskowych, pochodzący z klasy uprzywilejowanej, nie są w stanie śledzić za wykładami, z trudnością rozwiązują najprostsze zadania dowódcy. Konieczność zmusza zatem do uzupełniania szkół oficerskich kandydatami z innych warstw, ale pociąga to za sobą surową krytykę działaczy komunistycznych, którzy głoszą, że „pochodzenie proletarjackie" bez zastrzeżeń jest ważniejsze od dobrego wyszkolenia wojskowego, gdyż armja winna tworzyć „kolektyw klasowy", oddany rewolucji.

Nastawienie armji czerwonej jest zdecydowanie ofensywne. Duch zaczepny uwydatnia się wyraźnie w regulaminach, szczególniej kawaleryjskich, w których podkreśla się wielokrotnie żądanie dokonywania nawet ryzykanckich ataków w konnym szyku przez całe pułki. Według strategji sowieckiej początkowy okres działań wojennych będzie polegał na wtargnięciu zmotoryzowanej armji zawodowej wraz z lotnictwem nawet bez ogłoszenia wojny w głąb terytorjum przeciwnika, by przeszkodzić jego mobilizacji i koncentracji i wzniecić tam rewolucję klasową. Niezależnie od tego nastąpią samodzielne operacje armji powietrznej. Zasada ogólna — prowadzenie działań wojennych na terytorjum nieprzyjacielskiem. Główna masa armji mobilizuje się stopniowo, „wpełza do wojny"...

Marynarka, złożona z zmodernizowanych nieco statków przedwojennych, nadaje się tylko do zadań obrony wybrzeży.

Uważna analiza organizacji i charakteru armji sowieckiej wskazuje, że stanowi ona czynnik pierwszorzędny potęgi militarnej Sowietów. Odpowiada ona zupełnie idei gwałtownego natarcia na krótką metę. Czy byłaby jednak w stanie prowadzić długą uporczywą wojnę, odpowiedzieć na to trudno. O tem zadecyduje głównie postawa sowieckiego ludu wiejskiego, dającego główną masę żołnierza, a dotychczas zajmuje on w stosunku do komunizmu stanowisko oporne.

E. DE HENNING-MICHAELIS,
generał.

Sukcesy narodowców w wyborach gromadzkich

Ze Środy donoszą:

Dnia 16 b. m. odbyły się w Siekierkach Wielkich wybory do rady gromadzkiej. Na ogólną liczbę 16 mandatów 11 uzyskało Stron. Narodowe, 5 B. B.

Redakcja „Kurjera Poznańskiego"

w myśl programu swego, obejmującego m. in. stałą i konsekwentną pracę nad szerzeniem i pogłębianiem w społeczeństwie kultury estetycznej, i zgodnie z zapowiedzią zprzed tygodnia („Kurjer Poznański" nr. 525) ogłasza:

KONKURS NA PRACĘ GRAFICZNĄ.

Zadaniem konkursu ma być przedewszystkiem ożywienie ruchu artystycznego Poznania na tym odcinku pracy twórczej, oraz rozbudzenie i wzmożenie skali zainteresowania szerszych kół społeczeństwa dla tej właśnie gałęzi sztuki, t. j. dla grafiki.

WARUNKI KONKURSU

I. Temat — dowolny widok z miasta Poznania (motywy architektury poznańskiej).

II. Prace konkursowe wykonane być muszą techniką graficzną (drzeworyt, litografja, akwaforta itp.).

III. Format dowolny, z zastrzeżeniem jednak, że rysunek nie może być mniejszy, niż 20×30 cm.

IV. Termin nadsyłania prac do dnia 31 stycznia 1935 r., przyczem decydującą jest data stempla pocztowego.

V. Każdy uczestnik konkursu obiera sobie godło, opatruje niem pracę, oraz umieszcza je na kopercie zamkniętej, zawierającej imię, nazwisko i dokładny adres artysty.

VI. Jeden artysta nadesłać może kilka prac, pod rozmaitemi jednak godłami, oraz z tem zastrzeżeniem, że prace nadesłane na konkurs nie były uprzednio wystawiane, reprodukowane itp.

VII. Przesyłki z pracami należy adresować: Redakcja „Kurjera Poznańskiego" — Konkurs na pracę graficzną — Poznań, św. Marcin 70.

VIII. Skład sądu konkursowego w porozumieniu z zarządem poznańskiego Towarzystwa Miłośników Grafiki, ogłoszony będzie w ciągu grudnia.

IX. NAGRODY:

I nagroda — 150 złotych
II nagroda — 100 złotych
III nagroda — 50 złotych.

X. Redakcja „Kurjera Poznańskiego" zastrzega sobie:

a) prawo nabycia w drodze osobnej umowy, jednej z nadesłanych prac celem reprodukowania jej jako premjum doroczne dla swoich abonentów,

b) urządzenia z łaskawą pomocą poznańskiego Towarzystwa Miłośników Grafiki wystawy nadesłanych na konkurs prac, tudzież ogłoszenia subskrypcji na nie dla swoich abonentów.

Poza tem w związku z powyższym konkursem przygotowujemy specjalną niespodziankę dla naszych Czytelników, o czem później.

UWAGI

Wiek pary i elektryczności wprowadził do hal fabrycznych krocie i tysiące robotników. Przemysł rozrósł się do rozmiarów nigdy dotąd nieznanych. W zarządach fabrycznych przybył nowy fotel i tytuł: szef wydziału personalnego. Okiem i uchem jego stał się niezawodny, amerykański zegar kontrolujący. Każdy pracownik fabryki stawał przed tym mocarzem, który za delikatnem dotknięciem rejestrował sumiennie czas przybycia do pracy i jej zakończenia.

W nowoczesnej organizacji pracy rozrósł się zegar kontrolujący do rozmiarów osi, dokoła której — jako symbolu punktualności — obraca się wszystko. Znienawidzony przez tych, którzy w pracy widzą przykrą konieczność, szanowany przez entuzjastów, dźwigających się przez twórczą pracę na wyższy szczebel człowieczeństwa.

Zasłużony zegar kontrolujący nie znajduje dziś łaski w oczach hitlerowców. Dlaczego? Jest rzekomo pomnikiem minionej w Niemczech epoki gospodarki liberalnej. Pójdzie więc w odstawkę. Zastąpią go inne formy organizacji, bardziej odpowiadające duchowi narodowo-socjalistycznych Niemiec.

Co dnia, przed rozpoczęciem pracy i po jej zakończeniu, wszyscy pracownicy, fizyczni i umysłowi, zgromadzą się do apelu. W dwuszeregu, po wojskowemu. Raport: liczba obecnych, nieobecnych i dlaczego. Potem rozkaz dziennych zająć i . . . rozejść się, do pracy lub do domu.

Kontrola na inny sposób, bardziej udoskonalona. Zegar był bowiem milczkiem, nie potrafiłby rzucić komendy „Volk ans Gewehr!" A oto przecież chodzi w Trzeciej Rzeszy.

Trzeba naród ćwiczyć, urządzać liczne próby, aby generalna próba udała się bez zarzutu. Im bliżej „wielkiej parady", tem próby muszą być częstsze i wszechstronniejsze.

W Austrji cofają Żydom obywatelstwo

Żydowski „Hajnt" (nr. 254) donosi z Wiednia:

„Rząd austrjacki cofnął prawa obywatelstwa 76 Żydom, którzy otrzymali obywatelstwo austrjackie po wojnie światowej, dzięki wiedeńskiej radzie gminnej, w okresie przed lutym 1934 r. Naturalizacja na żądanie rządu związkowego została zatwierdzoną przez Najwyższą Izbę Sądową."

Na skutek tego aktu

„wielu Żydów staje się bezpaństwowymi, bowiem na podstawie zdobytej naturalizacji zrzekli się oni obywatelstwa tych krajów, do których poprzednio należeli."

Redakcja żargonówki wskazuje na niebezpieczeństwo tych poczynań rządu austrjackiego ze względu na to, że

„liczba Żydów, którzy naturalizowali się w Austrji po wojnie światowej, stanowi kilkadziesiąt tysięcy."

Czy na skutek tej polityki rządu austrjackiego nie grozi nowy zalew Polski ze strony tej kategorji Żydów, która staje się „bezpaństwową"?

Statystyka wyznaniowa Rzeszy

Lipsk. (PAT.) Prasa niemiecka ogłasza ciekawą statystykę przynależności religijnej ludności Rzeszy. W roku 1933 Niemcy liczyły 40.865 miljon. ewangelików, 21.172 miljon. katolików i zgórą 500.000 tys. Żydów.

Na 1000 osób przypadło w r. 1933 ogółem 627 ewangelików wobec 652 w r. 1925. Katolików było 325 wobec 324. Żydów 7,7 wobec 9,0. W Saksonji np. na 1000 osób przypada 870 (905) ewangelików 38 (36) katolików i 4 (4,7 Żydów.

Największy procent ewangelików zamieszkuje prowincję Schaumburg-Lippe — 979 ewangelików, najmniejszy natomiast Badenję z liczbą 391 ewangelików.

Katolicyzm najsilniej reprezentowany jest w Badenji, gdzie na 1000 osób przypada 584 katolików, najmniejszy zaś w Schaumburg-Lippe 13,5. Żydów było w r. 1933 najwięcej w Hamburgu 13,9, najmniej w Meklemburgji 1.3.

W Prusach przypada na 1000 osób 636 (650) ewangelików, 314 (313) katolików, 9.1 (10,6) Żydów. W Berlinie np. na 1000 osób Żydzi stanowią jeszcze 37,8.

Stronnictwo Narodowe

KOŁO WINIARY

Zebranie plenarne z referatem odbędzie się w sobotę, 24 b. m. o godz. 19 w Sokolni, przy ul. Obornickiej.

Wszystkich członków o punktualne [illegible] Zarząd.

Skutki wystąpienia Jugosławji

Komentarze prasy paryskiej — Włosi zamierzają wystąpić z żądaniem zlikwidowania organizacyj terorystycznych we wszystkich krajach

Paryż. (Tel. wł.). Prasa francuska bardzo żywo komentuje ostatnią notę jugosłowiańską, poświęcając przy tej okazji również uwagę stanowisku węgierskiemu i włoskiemu.

Co do kwestji natychmiastowego rozpatrywania sprawy przez Ligę Narodów zdania są podzielone. Część gazet jak „Journal" i inne zbliżone do tego pisma dzienniki twierdzą, że należy spór natychmiast rozstrzygnąć. Szybka akcja Ligi Narodów może tylko ułatwić zażegnanie tego sporu. W obecnej chwili sytuacja jest poważna, ale nie groźna.

Na szczególną uwagę zasługuje — podkreśla „Journal" niespodziewana zmiana stanowiska włoskiego. Rzym usiłuje obecnie rozszerzyć podstawy rozmów genewskich w sprawie noty i poruszyć wszystkie dotychczasowe zamachy. W związku z tem Włosi zamierzają przeprowadzić żądania zlikwidowania wszystkich terorystycznych organizacyj w Europie. Zdaniem cytowanego pisma Mussolini chce uzyskać formalną aprobatę Ligi Narodów na sądowe ściganie nieodpowiedzialnych elementów oraz wydalenie terorystów i anarchistów z granic wszystkich państw.

„Echo de Paris" i „L'Oeuvre" podkreślają, że Mussolini próbował przy tej okazji powiedzieć kilka słów szczerej prawdy rządowi francuskiemu w sprawie tolerowania włoskich organizacyj emigranckich. Pertinax zapytuje do czego doprowadzi ewentualna dyskusja tak jak sobie wyobrażają Włochy. Jugosławja żąda zadośćuczynienia grożąc w wyadku odmowy wystąpieniem z Ligi Narodów, Włosi również żądają swego, Węgry protestują. Słowem powstaje ogromne zamieszanie.

Porozumienie Paryża z Moskwą?

Wrażenie informacyj pos. Archimbaud w Berlinie — Polityczna gra Litwinowa

Paryż. (Tel. wł.) Pos. Archimbaud wczoraj formalnie potwierdził, że zostało zawarte z Sowietami porozumienie (entente), przyczem zaprzeczył twierdzeniom niemieckim, iż jest to równoznaczne z przedwojennym sojuszem.

W każdym razie — według wiadomości z Berlina, oświadczenie Archimbauda wywarło tam ogromne wrażenie i zaniepokojenie.

Paryż. (PAT.) Bernus w „Journal des Debats" pisze m. in.:

„W razie wybuchu konfliktu i zagrożeniu Sowietom przez Niemcy, można być pewnym, że Z. S. R .R. kierować się będzie tylko własnym interesem. Sojusz, który Sowiety chcą koniecznie zawrzeć, nie da Francji żadnej skutecznej gwarancji i wywoła prawdopodobnie poważne kłopoty.

„Litwinow zachęcał min. Lavala do przyśpieszenia tej sprawy. Jego głównym argumentem byoł niewątpliwie to, że jeśli Francja będzie się wahała, to Z. S. R. R. zwróci się w stronę Niemiec, z którymi pozostawał w najlepszych stosunkach przed dojściem Hitlera do władzy. Możliwe, że Litwinow poinformował również min. Lavala o awansach ,czynionych przez szefów Reichswehry, pod adresem Sowietów. Prawdopodobnie nalegał również na to, że wysuwany przez niego plan jest bardzo zwalczany w Moskwie."

Większa część prasy francuskiej wysnuwa z tego wniosek, że trzeba, nie golądając się ani na prawo ani na lewo, rzucić się w ramiona Sowietów. Bernus sądzi, wręcz przeciwnie, że powinno to raczej skłonić do zachowania ostrożności. Jeżeli Francja zwiąże się z Z. S. R. R., to tembardziej będzie wystawiona na szantaże niemieckie. Pewnego dnia spostrzeże również, jakie trudności mogą wyniknąć ze strony Anglji wskutek zobowiązań, zaciągniętych względem Moskwy.

Tg 1648

Hemoroidy

są przyczyną złego samopoczucia, nadmiernej nerwowości, braku humoru t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. W tym celu stosuje się

Czopki Anusol -Goedecke-

Do nabycia w aptekach.

Tg 1596

TELEFUNKEN TRYUMF 3 ZAKRESY FAL. ODBIÓR STACJI EUROPEJSKICH i ZAMORSKICH. ELEKTRODYNAMICZNY GŁOŚNIK. CENA WRAZ z 4 LAMPAMI zł 280

Tg 1650

Stanowczość Anglji w sprawie Saary

Londyn. (PAT). Korespondent genewski „Manchester Guardian" dowiaduje się z dobrze poinformowanego źródła, że rząd brytyjski przeciwstawi się każdemu oświadczeniu Rady Ligi Narodów na temat zmiany systemu w Zagł. Saary na wypadek głosowania na rzecz status quo.

Rząd brytyjski jest przeciwny udzielaniu mieszkańcom Saary prawa ponownego rozważania sprawy w późniejszym czasie i ewentualnego odbycia nowego plebiscytu.

Rząd brytyjski, jak twierdzi korespondent, poinformował przewodniczącego „komitetu trzech", bar. Aloisiego o swojem stanowisku, co miało wywołać pewne zmiany w sformułowaniu przez ten komitet zaleceń dla Rady Ligi Nar.

Ponadto jak twierdził dziennik, min. Eden otrzymał instrukcję przeciwstawienia się jakimkolwiek wnioskom, domagającym się od rządu niemieckiego gwarancyj dla mniejszości w razie powrotu Zagł Saary do Rzeszy.

Francja wobec cudzoziemskich robotników

Paryż. (PAT.) W wyniku uchwały rady min., minister pracy rozesłał do prefektów wszystkich departamentów okólnik w sprawie ustalenia stosunku zatrudnienia robotników cudzoziemskich w poszczególnych zawodach i departamentach, gdzie stosunek ten przewyższał 10 procent.

Istniejące dekrety, które przewidują, wyższy stosunek, niż 10 procent, będą poddane rewizji, w myśl opublikowanego ostatnio w dzienniku urzędowym wyjaśnienia, polecającego organizacjom pracodawców i robotników wypowiedzieć się w sprawie zmian, jakie należałoby do tych dekretów wprowadzić.

Co do dekretów, tyczących się dotychczas nieuwzględnianych zawodów, wyjdą rozporządzenia w miarę ogłaszania ich w dzienniku oficjalnym. Min. pracy zwraca w końcu uwagę prefektów na znaczenie, jakie rząd przywiązuje do tej sprawy i poleca ściśle przestrzeganie postanowień.

Nieuchwytny morderca

Królewiec. (PAT.) Prasa donosi, iż w pow. ucieńskim na Litwie niejaki Jucys, w czasie sprzeczki rodzinnej zabił swego brata, jego żonę i własną siostrę. Po dokonaniu zabójstwa pobiegł do mieszkania męża zabitej siostry i tego również zamordował, poczem zbiegł. Policji nie udało się go dotychczas schwytać.

Nowa afera finansowa

Paryż. (Tel. wł.) Dzienniki stołeczne donoszą o wykryciu przez władze nowego skandalu finansowego.

Tym razem terenem działalności aferzystów ma być administracja państwowa, zwłaszcza w zakresie lotnictwa.

Szczegóły trzymane są jeszcze w ścisłej tajemnicy, aby nie wywołać nowego podniecenia opinji publicznej.

Według „Le Jour", zwołane na dziś posiedzenie rady gabinetowej ma się zająć również wspomnianą aferą.

Zawaliła się hala

Bruksela. (PAT.) Jedna z hal przygotowywanej wystawy wszechświatowej zawaliła się. Sześć osób zostało zabitych, a 20 odniosło rany.

Nagły zgon

Młodzież Wszechpolska

urządza **dnia 25 listopada rb.** zg 8115

INAUGURACJĘ PRACY

Program Godzina 9-ta: **Msza św. w Kaplicy Nowego Domu Akademickiego.** Godzina 12-ta: **Uroczyste zebranie inauguracyjne w sali 17 Collegium Minus.**

Przemawiać będą: **Ks. Prałat Józef Prądzyński, prof. Dr. Roman Rybarski, kol. St. Czapiewski.** W ostatniej chwili donosimy, że herbatka M. W. odbędzie się nie w Malinowej, lecz Białej sali Bazaru o godz. 21,30. Strój dowolny.

Zarząd.

UNIVERSITÉ DE BEAUTÉ Édib PARIS. 39. AV. DES CHAMPS ELYSÉES

Poudre Impériale, Etoile, Triomphe na skóry suche, tłuste i normalne.

Zabiegi i porady: **Instytut Kosmetyczny da Fonseca Calado, Warszawa, Warecka 11, m. 4.**

ng 13 011

Z kraju

NOWY PRZYROST LWÓW W ZWIERZYŃCU WARSZAWSKIM

W miejskim ogrodzie zoologicznym w Warszawie przyszły na świat onegdaj trzy lewki, które mają się doskonale. Na razie nie są one dostępne dla publiczności, lecz dopiero za 2 — 3 tygodni. Ogółem z nowonarodzonemi posiada zwierzyniec warszawski obecnie 13 lwów.

ZŁODZIEJE - USYPIACZE W POCIĄGU

Pociągiem z Częstochowy do Warszawy w przedziale drugiej klasy jechała niejaka p. Salomea B., a oprócz niej jeszcze dwie panie i jakiś przyzwoicie ubrany mężczyzna. Nawiązała się rozmowa, w czasie której obcy poczęstował p. B. papierosem. Co potem się stało p. B. nie pamięta, obudziła się ona już niedaleko Warszawy. Okazało się, że przygodne jej towarzystwo już było znikło, a wraz z niem jej futro, pieniądze i niektóre cenniejsze rzeczy.

CIEKAWY PROCES O KOMUNIZM

Swego czasu sąd okręgowy w Warszawie sądził dr. fil. Henryka Schwamma, pochodzącego ze Lwowa pod zarzutem uprawiania działalności komunistycznej i skazał go na cztery lata więzienia z utratą praw obywatelskich. Przez sąd apelacyjny wyrok pierwszej instancji został zatwierdzony. Sprawa poszła następnie do Sądu Najwyższego, który uwzględnił kasację i przekazał rzecz do ponownego rozpatrzenia. Tym razem oskarżony został całkowicie uwolniony od winy i kary.

SZMUGIEL MIĘSA NIEKONTROLOWANEGO DO KRAKOWA

Władze kontrolne w Krakowie wpadły na ślad zorganizowanej dostawy do miasta w znacznych ilościach mięsa wieprzowego z niekontrolowanego uboju. Ostatnio obłożono na ulicy znienacka aresztem cały transport, ukryty w wozie z sianem. Obłożone aresztem mięso wieprzowe wykazało przy badaniu w części trychiny, jak wiadomo bardzo groźne dla zdrowia ludzkiego. W sprawie tej toczą się dalsze dochodzenia.

S. Y. S. JEDYNY SHAMPOON pielęgnowanej blondynki.

ng 1: 685

SCHRONISKO IM. BRATA ALBERTA W KRAKOWIE

Rada miejska uchwaliła budowę schroniska dla bezdomnych mężczyzn im. Brata Alberta. Będzie to dom pracy dobrowolnej, połączony z domem noclegowym, coś w rodzaju sanatorjum uspołeczniającego. Jako ekwiwalent za otrzymany dach nad głową i strawę pensjonarjusze będą dawali pracę z zakresu ogrodnictwa, koszykarstwa, powroźnictwa, wyrobu mebli giętych itd.

Schronisko zbudowane będzie systemem połączonych pawilonów, przyczem składać się będzie z piętrowego budynku centralnego i czterech parterowych skrzydeł. Budynek centralny zawierać będzie w przyziemiu kuchnię, jadalnię, hale kąpielową i nowoczesną odczyszczalnię. Na parterze umieszczone zostaną biura zarządu, ambulatorjum lekarskie i świetlica, a na I piętrze — duża kaplica, mieszkanie Braci i sypialni achłopców. Dwa pawilony parterowe zajmą sypialnie dla około 300 osób, z wydzieloną izbą chorych na około 50 osób, a dwa dalsze — pracownie rzemieślnicze, sklep, pomieszczenie wystawowe itd. Koszta budowy wyniosą około 300 000 zł. (KAP).

ŻYDÓWKA, UTRZYMUJĄCA DOM SCHADZEK, SKAZANA NA 3 LATA WIĘZIENIA

Sąd karny w Równem skazał Żydówkę Chanę Szuster, utrzymującą w Zdołbunowie dom schadzek, za stręczenie do nierządu i wyzyskiwanie swych ofiar na 3 lata więzienia. Spraw takich skazana miała już więcej, a niedawno została zasądzona za bluźnierstwo na półtora roku więzienia. W sumie więc dłuższy pobyt w więzieniu na szczęście uniemożliwił jej w przyszłości tę niecną działalność.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

ng 13 009

Stany Zjednoczone — Pułaskiemu

Odezwa gubernatora stanu Nowy Jork do Amerykanów

W dniu 11 października Stany Zjednoczone Ameryki Północnej obchodziły uroczyście z polecenia prezydenta Roosevelta święto Pułaskiego bohatera narodowego nieustraszonego rycerza wolności. który życie oddał w ofierze za niepodległość Stanów Zjedn.

Podobizna Pułaskiego na znaczku polskim i amerykańskim.

Poległ na ziemi obcej, lecz pamięć jego żywą jest w sercach Polaków na obu półkulach. Krwawa heroiczna ofiara Pułaskiego i zasługi Kościuszki stały się zrębem granitowym przyjaźni i braterstwa broni Polski i Stanów Zjedn. Polacy pomagali w przyłączeniu Teksasu do Stanów Zjedn., przyczem wielu z nich poległo w walkach przeciw Meksykanom. Pięć tysięcy Polaków brało udział w amerykańskiej Wojnie Cywilnej Pierwszym oficerem, który poległ na polu chwały, był kapitan Konstanty Bledowski. Niemal 100 tysięcy Polaków-ochotników walczyło po stronie amerykańskiej w wojnie z Hiszpanją. Podczas wojny światowej pod gwiaździstym sztandarem służyło około 300 tysięcy Polaków. Pierwszym poległym po stronie amerykańskiej był Polak, sierżant Czajka. Za przykładem Pułaskiego i Kościuszki spełnili Polacy obowiązek żołnierski, pieczętując krwią węzły serdecznej przyjaźni Polski z Ameryką.

W dniu święta Pułaskiego w Ameryce gubernator Nowego Jorku Lehman wezwał w specjalnej odezwie wszystkich obywateli do oddania hołdu pamięci bohatera polskiego, który był współtwórcą niepodległości Stanów Zjedn. Oryginał odezwy gubernator Lehman darował znanemu na terenie Nowego Jorku działaczowi narodowemu Polonji p. Edwardowi Rybickiemu. Odezwa gubernatora i wezwanie prezydenta są oznakami, iż zasługi Polaków w Ameryce poczynają być należycie doceniane.

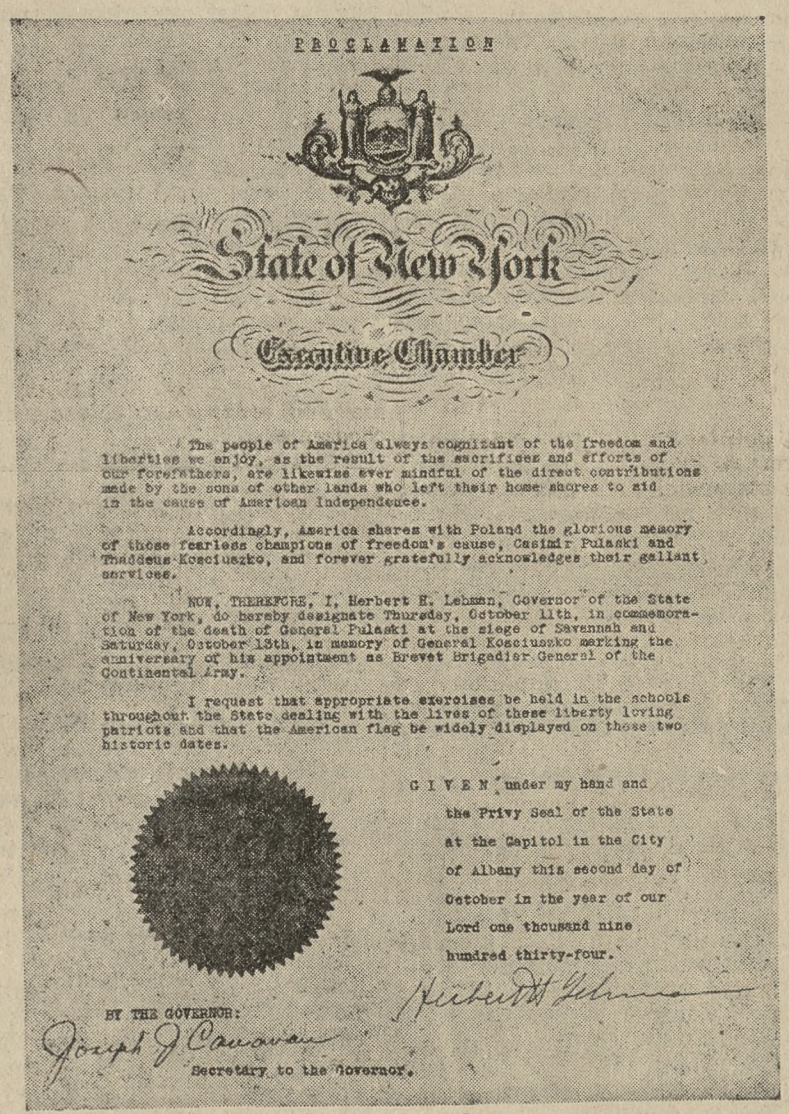

PROCLAMATION

State of New York

Executive Chamber

The people of America always cognizant of the freedom and liberties we enjoy, as the result of the sacrifices and efforts of our forefathers, are likewise ever mindful of the direct contributions made by the sons of other lands who left their home shores to aid in the cause of American Independence.

Accordingly, America shares with Poland the glorious memory of those fearless champions of freedom's cause, Casimir Pulaski and Thaddeus Kosciuszko, and forever gratefully acknowledges their gallant services.

NOW, THEREFORE, I, Herbert H. Lehman, Governor of the State of New York, do hereby designate Thursday, October 11th, in commemoration of the death of General Pulaski at the siege of Savannah and Saturday, October 13th, in memory of General Kosciuszko marking the anniversary of his appointment as Brevet Brigadier General of the Continental Army.

I request that appropriate exercises be held in the schools throughout the State dealing with the lives of these liberty loving patriots and that the American flag be widely displayed on those two historic dates.

GIVEN under my hand and the Privy Seal of the State at the Capitol in the City of Albany this second day of October in the year of our Lord one thousand nine hundred thirty-four.

Herbert H. Lehman

BY THE GOVERNOR:

Joseph J. Cavanagh

Secretary to the Governor.

Odezwa gubernatora stanu Nowy Jork.

Zjazd powiatowy Stronnictwa Narodowego w Mogilnie

Liczny udział z całego powiatu — Przemówienia posłów Lewandowskiego i Kaweckiego

Nasz korespondent mogileński (mm) donosi:

W niedzielę, dnia 18-go b. m. odbył się w Mogilnie, zjazd powiatowy Stronnictwa Narodowego. Mimo niepogody przedstawiciele Stronnictwa oraz Wydziału Młodych z całego powiatu bardzo licznie przybyli na zjazd.

Sala Domu Katolickiego niestety wszystkich przybyłych pomieścić nie mogła, tak, że wiele osób musiało pozostać na korytarzach i w bocznych ubikacjach. Zebranie zagaił prezes powiatowy p. J. Rosiński, witając zarazem przybyłych pp. posłów: Kaweckiego z Poznania, Lewandowskiego z Bydgoszczy, ks. prob. M. Brodowskiego, p. radcę J. Trzcińskiego z Świerkówca, oraz uczestników zjazdu.

P. poseł Lewandowski z Bydgoszczy wygłosił przeszło godzinne przemówienie na temat sytuacji gospodarczej i politycznej, apelując do wytężonej pracy w duchu narodowym.

Drugim mówcą był p. poseł Kawecki, który scharakteryzował politykę obozu narodowego. Oba przemówień wysłuchano z gorącem zainteresowaniem i nagrodzono je gromkiemi oklaskami.

Przewodniczący p. Rosiński serdecznie podziękował pp. posłom, poczem nastąpiła dyskusja, w której zabierali m. in. głos w imieniu młodego pokolenia mgr. Maciejewski z Gniezna i p. Malenda z Gębic, potwierdzając poprzednie wywody. Zabrał też głos w sprawach powiatu gorąco oklaskiwany p. radca J. Trzciński z Świerkówca.

Po przerwie przystąpiono do wyborów zarządu, rady powiatowej i mężów zaufania na poszczególne wójtostwa. Do zarządu wybrano pp. radcę J. Trzcińskiego z Świerkówca, Rosińskiego Jakóba z Mogilna, Płóciennniczaka ze Strzelna, Wolfa z Trzemeszna, Woźniaka Al. z Kwieciszewa, Dzikowskiego Fr. z Wylatowa, Malendę Romana z Gębic, Janika Wł. z Duszna i Jankowskiego Zdzisława z Mogilna.

Po wyczerpaniu porządku obrad, podziękował raz jeszcze przewodniczący obecnym za liczny udział i wezwał do mocnego skupiania się w szeregach wielkiego, niepodzielnego Obozu Narodowego.

Chore kobiety osiągają przez użycie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa** lekkie wypróżnienie, przyczem połączone to jest nieraz z nadzwyczaj dobroczynnem działaniem na chore organy. Zalecana przez lekarzy.

Tg 1668.

Komu Sejm jest nie na rękę?

Aharon Einhorn, na tle ostatniej sesji sejmowej, zdradza tajemnicę („Ha'nt" nr. 253 z 8 b. m.), dlaczego Żydzi poczuli wstręt do parlamentaryzmu wogóle, a w Polsce w szczególności:

„Ostatnie lata były dla świata bardzo pouczającę w zakresie parlamentaryzmu. Jeszcze więcej pouczające były one dla nas w tutejszym kraju. Mamy już doświadczenie, że jak tylko otwiera się sesja sejmowa, otwiera się również na określony czas nowy krater na wulkanie przeciwżydowskim."

Oświetlenie zagadnienia żydowskiego z trybuny parlamentarnej dodaje większego znaczenia tej sprawie, co nie leży w interesie żydowskim:

„Do naganki w pismach dochodzi naganka z wysokiej trybuny. Żmija syczy już tutaj, mając autorytet przedstawicielstwa narodowego. Wszystko szczeka i wszystko zgrzyta zębami przeciw nam."

Żydom zaczyna zawadzać w Polsce każda możność swobodnego wypowiedzenia się opinji w Polsce.

Przed ślubem na królewskim dworze

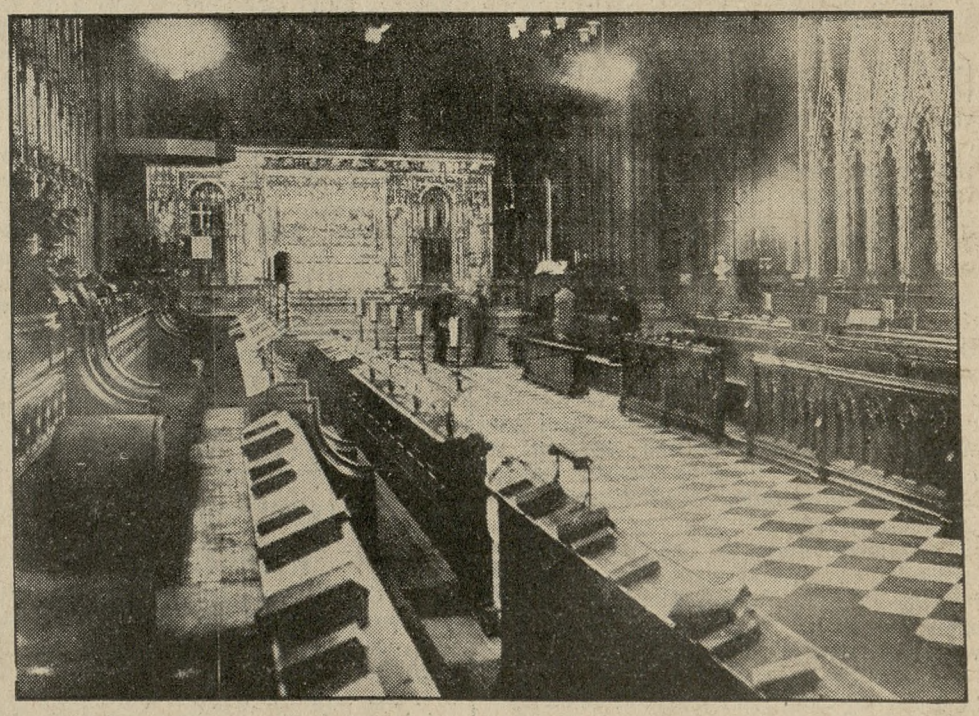

Starożytne opactwo westminsterskie, w którem 29. b. m. odbędzie się ślub najmłodszego syna królewskiej pary angielskiej Jerzego z księżniczką grecka Maryną. — Księżniczka Maryna brać będzie ślub w towarzystwie ośmiu druchen, któremi będą: następczyni tronu holenderskiego księżniczka Juljana, wielka księżniczka Kira, córka ks. Cyryla, córka ks. Yorku i wnuczka królewska księżniczka Elżbieta oraz siostrzenica króla angielskiego Iris Mountbatten i Mary Cambridge.
Z okazji ślubu odbędą się w przyszłym tygodniu w palacu buckinghamskim dwa wielkie bankiety dworskie, a po jednym z tych bankietów odbędzie się raut na 800 zaproszonych gości. Oprócz ślubu, udzielonego w opactwie westminsterskiem przez arcybiskupa Canterbury, młoda para weźmie również ze względu na grecko-prawosławne wyznanie księżniczki Maryny specjalny ślub według rytuału grecko-prawosławnego w prywatnej kaplicy palacu Buckingham.

Publicystka niemiecka o Polsce

Prasa niemiecka — jak już pisaliśmy — uprawia obecnie, na rozkaz z góry, specjalną taktykę wobec Polski, polegającą na zamieszczaniu dużej ilości korespondencyj o naszym kraju, ilustrowanych często fotografjami i utrzymanych z reguły w przychylnym tonie.

Świeżo na łamach naczelnego organu partji hitlerowskiej, „Völkischer Beobachter", ukazała się korespondencja współpracowniczki tego pisma, p. Ch. Tronier-Funda z jej podróży po Polsce. Korespondencja ta, utrzymana w obowiązującym obecnie duchu, zasługuje jednak na przytoczenie z tego względu, że pisana jest żywo i wskazuje na to, co Niemcom w Polsce najwięcej imponuje.

UPRZEJMOŚĆ POLSKA I PANI Z DZIESIĘCIORGIEM DZIECI

„Kiedy się mówi o Polsce — pisze p. Tronier-Funda — trzeba także słów parę powiedzieć o pewnej właściwości narodowej Polaków, jednej z najpiękniejszych rzeczy po drugiej stronie naszej granicy wschodniej — o polskiej uprzejmości.

„Gdańsk — Warszawa w turkocącym wagonie. Przedział dla pań, moja maszynka do pisania w ruchu. Gdzieś, daleko jeszcze od Warszawy, wsiada do pociągu dama w średnim wieku i zaczyna, jak tylko pociąg ruszył, pisać listy na nowym bloku, który rozwinęła z papieru. Stukam na maszynie, a ona skrzypi swem szerokiem piórem samopiszącem. Jej piękne, mocne pismo wypełnia arkusz po arkuszu; nie patrząc ani na prawo, ani na lewo, wkłada ona po jednej lub dwie kartki do kopert.

„Przy jakiejś sposobności wyświadczamy sobie drobne usługi. Na ławce leży już osiem listów; pytam półżartem: „Interesy, łaskawa Pani, czy kompleks pisania listów?" Ona się śmieje: „Nie, co też Pani sobie myśli — mam dziesięcioro dzieci, naprawdę dziesięcioro! A brat mój, ich bardzo kochany wujaszek, zachorował. Jadę właśnie, by go pielęgnować — on jest zupełnie sam w swym domu. Ale o tem muszą wiedzieć wszystkie moje dzieci; tylko jedno z nich jest jeszcze w domu!"

„Piękna, silna, zdrowa kobieta, — jeśli jej dziesięcioro dzieci jest tak udanych, jak ona, Polska może być dumna z takiego potomstwa. Ta matka jest kobietą z tak zwanego najlepszego towarzystwa, szlachcianką, właścicielką dóbr, — mogłaby domagać się od życia luksusu, ale ona chciała dziesięciorga dzieci! Jest to wielką siłą Polski (podkreślenie „Völkischer Beobachter"), która uderzyła mnie zaraz przy pierwszych krokach w kraju wschodniego sąsiada w postaci namacalnego przykładu: pełna zapału współpraca wszystkich — w przyroście ludności!

„Podjęliśmy rozmowę; moja towarzyszka poradziła mi hotel na pierwszą noc, ale chciałam na później znaleźć raczej jakiś spokojny pensjonat. „Jutro popołudniu muszę wprawdzie jechać dalej do chorego brata, ale pomogę Pani do znalezienia dobrego pokoju. Pani nie mówi przecież po polsku, zatelefonuję do Pani."

„Na tem rozstałyśmy się. Uważałam to za jedną ze zwykłych uprzejmości, które nie wybiegają poza słowa i nie myślałam już na ten temat.

„Następnego ranka — portjer dzwoni do mego pokoju: „Dwie damy czekają na Panią!" — Ta Polka, matka dziesięciorga dzieci, mimo swego ograniczonego czasu przyszła wraz ze swą siostrzenicą, by znaleźć odpowiedni pensjonat dla cudzoziemki, którą wzięła poprostu pod swą macierzyńską opiekę, jak które ze swych dziesięciorga dzieci. Kiedy mnie opuściła, została przy mnie jej siostrzenica, która zajęła się ulokowaniem mnie."

Tyle korespondentka naczelnego organu hitlerowskiego o swej pierwszej w Polsce znajomości. Nie pierwszy to raz przedstawiciele prasy zagranicznej z odcieniem niekłamanej zazdrości piszą o tej „największej sile Polski", jaka jest duży przyrost naturalny. W ustach reprezentantki narodu niemieckiego, który podjął walkę o ponowne odrodzenie swej zagrożonej rozrodczości, jest to specjalnie znamienne.

CO SIĘ KORESPONDENTCE W WARSZAWIE PODOBAŁO

Przytoczywszy jeszcze dwa przykłady polskiej uprzejmości i kurtuazji, p. Tronier-Funda pyta, „co właściwie jest ładne w Warszawie?"

„Jeden mówi z pełnem przekonaniem: „Dobre zupy!" Inni twierdzą: „Piękne kobiety!". Być może, że i to i to jest słuszne. Piszę tedy o kobietach polskich, które gotują dobre warszawskie zupy ... przedpołudniem, a popołudniu, jakgdyby nigdy zapaszek kuchenny nie krążył koło ich delikatnych nosków, pięknie zaludniają kawiarnie i czarują tam świat męski; wówczas czyto w wielkiej „Europejskiej", czy w małej „Ziemiańskiej" niema wcale miejsc wolnych.

„Godło miasta: kolumna Zygmunta Starego, który na wszystko patrzy z góry: na Zamek, w którym mieszka dziś Prezydent Rzeczypospolitej i który kryje w jednej ze swych galowych sal serce Kościuszki, polskiego bojownika o wolność, — na Stare Miasto, gdzie na Rynku, między wspaniałemi domami patrycjuszowskiemi, rzuca się w oczy najpiękniejszy w ich rzędzie dom Fukierów, od lat 300 pozostający w ręku jednej rodziny, na eleganckie Krakowskie Przedmieście, szeroką, reprezentacyjną ulicę Warszawy...."

Korespondentka opisuje potem pokrótce Belweder, statuę księcia Józefa Poniatowskiego, pomnik Nieznanego Żołnierza i Ogród Saski, podkreślając przytem ciekawy szczegół, że potomkowie (w linji żeńskiej) niemieckiego ogrodnika Mönckego, którego król August II sprowadził do Polski, Ulrichowie, są jeszcze dzisiaj w posiadaniu największej kwiaciarni i zakładu ogrodniczego w Warszawie.

„Podczas gdy u nas — pisze korespondentka — badania rodzinne stały się w dużej mierze dobrem powszechnem właściwie dopiero z chwilą, gdy myśl narodowo - socjalistyczna zajęła nas na nowo niesłychanie ważnem zagadnieniem dziedzictwa krwi, w Polsce prawie każdy, od szlachcica do mieszczanina, ma swój „almanach gotajski" w głowie. W domu Ulrichów świadectwa mistrzowskie właścicieli firmy przechowywane są troskliwie — od założyciela Mönckego począwszy, aż po dzisiejsze dyplomy."

„Ogólne jest — stwierdza p. Tronier-Funda — dążenie naprzód w duchu polsko - narodowym w tej ożywionej wschodnio - europejskiej stolicy. Patrjotyzmem natchnione obrazy takiego Skoczylasa i śmiałej artystki Zofji Stryjeńskiej wiszą wszędzie, w mieszkaniach prywatnych, w szkołach, w instytutach sportowych, częścią jako oryginały, częścią jako kolorowe reprodukcje. Polskie wyroby, poczynając od niezanadto dobrych produktów drobnego przemysłu aż do znakomitych jedwabi polskich, są propagowane i także — mimo wcale nie niskich cen — kupowane."

Umyślnie przytoczyliśmy tu obszernie poszczególne części artykułu publicystki niemieckiej, by wykazać, jak zagranica ceni w Polsce to właśnie, co niektórzy tępi doktrynerzy, zaczadzeni duchem międzynarodowości i żydowskiego pseudo - „postępu", chcieliby u nas podważyć i zniszczyć.

BOŻE NARODZENIE
W BETLEEM
Pielgrzymka do Ziemi Świętej połączona ze zwiedzaniem ATEN i Konstantynopola
18 XII — 2/I zł 750,-
Zapisy
WAGONS - LITS // COOK
Poznań, Pierackiego 12. ng 8

Nic nie rozerwie tych związków

Prezes Rybarski o stosunkach naszych z Francją

Prezes parlamentarnego Klubu Narodowego, poseł prof. Rybarski zamieszcza w „Gazecie Warszawskiej" głęboko ujęte uwagi o naszych związkach z Francją. Oto, co na ten temat czytamy:

W dzisiejszych czasach sojusze polityczne nie mogą być tylko sojuszami między państwami, lecz muszą być i sojuszami narodów. Żaden sojusz, najformalniej zawarty, najuroczyściej gwarantowany, nie będzie wolny od wstrząśnień, jeżeli nie znajdzie głębokiego oparcia w opinji publicznej narodów. Jeżeli uważamy sojusz francusko-polski za jedną z podstaw naszej polityki zagranicznej, musimy pilnie śledzić, czy temu sojuszowi nie zagrażają niebezpieczeństwa, płynące niejako od wewnątrz, czy nie osłabiają go zmienne nastroje opinji publicznej, którą można urabiać dla różnych, ukrytych celów.

Otóż trzeba powiedzieć wyraźnie: w pewnych sferach prowadzi się robotę, której celem jest podkopać wzajemne zaufanie Francji i Polski, osłabić związki, które istnieją oddawna między temi narodami. Nie chcemy tu wchodzić w ocenę pytania, kto jest temu winien, że te związki w ostatnich czasach osłabły. Wina niewątpliwie jest po obu stronach. Jest rzeczą naszych przyjaciół we Francji, by pracowali nad usunięciem różnych nieporozumień, które się tam zrodziły. Ale jest obowiązkiem przyjaciół Francji w Polsce, by i z tej strony usuwali przeszkody, które utrudniają zbliżenie obu narodów.

Można stwierdzić, że pewne czynniki pracują nad podkopaniem autorytetu narodu i państwa francuskiego w Polsce. W sposób płytki i powierzchowny ocenia się stosunki wewnętrzne we Francji: za nadużycia Żydów francuskich czyni się odpowiedzialnym cały naród francuski, jak gdyby inne kraje nie miały również swoich Żydów, popełniających nadużycia: czasami nawet poddaje się w wątpliwość wielkie wartości duchowe, które Francja dała światu i Polsce.

Każdy naród przechodzi dzisiaj duże trudności, wszędzie ujawniają się niedomagania, szuka się nowych dróg, a to, co jest, poddaje się nieraz ostrej krytyce. Ale zawsze w ocenie stosunków zaprzyjaźnionego narodu trzeba zachować ostrożność i wstrzemięźliwość. Przedewszystkiem trzeba te stosunki dobrze znać, by o nich mówić i pisać. Czasami dążenie do sensacyj, zamiłowanie do ostrych efektów dziennikarskich doprowadza do bardzo powierzchownych sądów. Nie można ustroju Francji, jej siły politycznej, oceniać według doktrynerskich szablonów. Każdy naród dąży do takiego ustroju, który najlepiej odpowiada jego tradycjom, usposobieniom i potrzebom. Nie zanosi się na to, by na całym świecie zapanował jeden typ ustroju. Ten sam system może kwitnąć w jednym kraju, a w drugim przynosić fatalne wyniki. Nie przejmujmy się zbytnio cudzemi trudnościami, bo mamy dość swoich. Jeżeli nie chcemy, by inni dawali nam rady, nie dawa my rad innym. Przyjaźni narodów nie przeszkadzają ich odrębności, przeciwnie, w tem właśnie wyraża się bogactwo życia narodowego.

We Francji ujawniły się różne nadużycia finansowe. Ale właśnie w tej Francji spotkały się one z bardzo silną reakcją... Istnieją systemy polityczne, które sprzyjają temu, by utajone zło wypływało na wierzch: ale istnieją też systemy, w których nadużycia są tajemnicą państwową. Każdy prawie kraj ma swoich Stawiskich, czy jak tam oni się nazywają. Ale nie wszędzie dopuszcza się do tego, by ujawniały się „afery". We Francji specjalnie różne naplywowe żywioły korzystają z wielkiej tolerancji. Ale nie można za nie czynić odpowiedzialnym narodu francuskieko.

A już w dziedzinie życia duchowego podkopywanie związków z Francją oznacza poprostu obniżanie poziomu naszego życia — w nauce, sztuce i literaturze. Życie duchowe Francji jest tak bogate, że w żadnej dziedzinie nie można się od niego odgrodzić.

Lekceważenie różnorodnych wartości kulturalnych Francji byłoby przejawem barbarzyństwa. Być może, że niejednemu w Polsce imponują wzory wschodnie. Ale naród polski łączą tak ścisłe węzły z Francją, że nie zdoła ich przerwać żadna propaganda, żadna niezręczność po jednej lub drugiej stronie. Związki te nie zamykają się w ramach czysto oficjalnych stosunków polsko-francuskich. Nie zawsze różne sfery życia polskiego reprezentują w stosunku do Francji ci, co powinni je reprezentować; ale to są drobiazgi, od których ważniejsze są głębiej tkwiące uczuca narodu, tradycje i konieczności dziejowe.

Z ESTRADY

IV koncert symfoniczny w Teatrze Wielkim. Dyrygent Feliks Nowowiejski; solista Zibgniew Drzewiecki (fortepian).

O wczorajszym koncercie można powiedzieć, że zawierał szereg momentów atrakcyjnych. Różne one były wprawdzie jakościowo, bo obok atrakcyj natury artystycznej, były także inne... raczej humorystyczne. Do pierwszej kategorji zaliczyć trzeba całą pierwszą część koncertu tak ze względu na program złożony z Brahmsa, Debussy'ego i Prokofiewa, jako też na jego wykonanie. Prof. Nowowiejski dyrygował symfonją e-moll z całą wnikliwością i zrozumieniem treści muzyki Brahmsowskiej. Zwłaszcza jej momenty kontemplacyjne (jak np. część druga pełna Brahmsowskiej powagi), oddane były bardzo trafnie w charakterze. Niekiedy czystość dźwięku nagle zmętnieje niedociągnięciem jakiegoś pusonisty lub fagocisty, jednak nie narusza to zbytnio całego kształtu utworu zarysowanego mocno batutą prof. Nowowiejskiego. Występ pianisty p. Drzwieckiego był wczoraj prawdziwą rewelacją.

Zarówno barwna minjaturowa suita Debussy'ego, jak i koncert Prokofjewa odegrane zostały po mistrzowsku. Gra tego artysty nietylko zręcznością i pomysłowością w podejściu do problemów pianistycznych dość zawilych, w tych utworach, ale przedewszystkiem temperamentem, bajeczną wprost finezją rytmiki, wreszcie frapującem nieraz potraktowaniem detali (np. basy w marszu Prokofjewa zagranym na bis.)

Wesołą atrakcją koncertu było prawykonanie suity górnośląskiej p. Madeji znanego i rzeczywiście znakomitego wirtuoza klarnecisty. Widać, że artysta żywi dużo sentymentu do Górnego Śląska, skoro szuka tworzywa w tamtejszym folklorze. Mimo to trzeba wyznać, że cała jego kompozycja jest bardzo prymitywna, w budowie i w pomysłach naiwna. Nie przysparza też zupełnie chwały skądinąd cenionemu autorowi. Nawet część nazwana groźnie „burzą" mimo swych błyskawic fletowych, grzmiących stale kotłów i wreszcie niesamowitego wprost chwilami ryku orkiestry nietylko nie robi wrażenia żywiołu, ale wprost rozwesela słuchacza.

Całość napisana jest jednak dobrze na orkiestrę z umiejętnem wyzyskaniem jej brzmienia instrumentalnego.

Dr. Z. Silowski.

Rozszerzone pojęcie komornego

W domach, posiadających centralne ogrzewanie może się zdarzyć, że lokator nie zalegający z komornem, zalega jednak z zapłatą za centralne ogrzewanie. Na tem tle wynikł pomiędzy właścicielem domu a lokatorem spór, który doczekał się rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Mianowicie Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12. I. 1934 (C II Rw 3163-33) orzekł, że wynagrodzenie za oświetlenie i ogrzewanie, dostarczane przez właściciela domu, należy uważać za komorne i niezapłacenie tej części komornego może uzasadnić ważną przyczynę wypowiedzenia.

O nowe płace

Katowice. (Tel. wł.) Na posiedzeniu komisji związku pracodawców przemysłu przetwórczego oraz przedstawicieli związków robotniczych w Katowicach pracodawcy przedstawili przedstawicielom pracowników projekt nowej regulacji zarobków w przemyśle metalowym, chemicznym, elektrotechnicznym, drzewnym i papierniczym, który obniżyłby obecne stawki o 15 do 25 procent.

Robotnicy oświadczyli, że dadzą odpowiedź do 3 grudnia po porozumieniu się ze swojemi związkami. (w)

W domu w tramwaju w pociągu — najpożyteczniej i najmiłej spędzisz czas, czytając ciekawą „Ilustrację Polską"

Bibljografja rasizmu

Sprowadziłem sobie w tych dniach oficjalną bibljografję niemieckiego rasizmu, wydaną przez dr. Achima Gerckego, „rzeczoznawcę dla badań rasowych w ministerstwie spraw wewnętrznych Rzeszy Niemieckiej", a zatytułowaną „Die Rasse im Schrifttum". Książka ta ukazała się nakładem Metznera w Berlinie w roku bieżącym jako drugie, poprawione wydanie. Pierwsze jej wydanie wyszło akurat rok temu. Jak na samą bibljografję jest to oczywiście powodzenie wprost nadzwyczajne.

W przedmowie do pierwszego wydania wydawca opowiada o celach publikacji. Chodziło mu z jednej strony o pewnego rodzaju przewodnik informacyjny w zakresie piśmiennictwa, związanego z rasą, potrzebnego dla działaczy partyjnych oraz organizacyjnych ośrodków Partji Narodowo-Socjalistycznej. Z drugiej zaś strony publikacja Gerckego ma być dokumentem dla zagranicy, mającym świadczyć o tem, że hitlerowskie reformy, związane z zagadnieniem, rasy, mają poważne przygotowanie naukowe.

Oprócz wstępu umieszcza wydawca przed spisem publikacyj rasistycznych artykuł na temat zadań i piśmiennictwa, dotyczącego rasy. W artykule tym autor pisze:

„Zagadnienie rasy jest osią, około której obraca się świat narodowo - socjalistycznej idei. Kto nie zna tego zagadnienia ten nie rozumie wielkości i głębi, a nawet treści naszej narodowo - socjalistycznej rewolucji, która jest rewolucją duchową najpierwszej rangi. Dlatego jest ważną rzeczą, aby ludzie ucząc się i tworząc zajmowali się w pierwszym rzędzie piśmiennictwem dotyczącem rasy."

Ludność niemiecka wtedy tylko — wedle autora — przyjmie hitlerowskie reformy chętnie, kiedy rezultaty naukowe, zawarte w pracach dotyczących rasy, staną się popularne. W tej dziedzinie należy wykorzystać doświadczenia zdobyte przez Partję Narodowo-Socjalistyczną w jej boju o duszę niemieckiego narodu. Hitlerowcy zdobyli tę duszę dzięki niestrudzonej i konsekwentnej agitacji. Ten sam proceder musi się w Niemczech powtórzyć jeśli mowa o rasiźmie.

Sama bibljografja jest wykonana w formie bibljografji rozumowanej. Mianowicie na marginesach książki umieścił wydawca rozmaite krytyczne uwagi. Pisze się n. p. o publikacjach czy są one naukowe czy też propagandowe. Niektóre książki mają przydawkę: „przeciwna narodowo - socjalistycznej nauce o rasach", „przedstawia żydowski albo marksistowski punkt widzenia" i t. d. Dla zagranicznych badaczy rasizmu posiada przez to bibljografja znaczenie bardzo ważne, gdyż wskazuje, za jakie wydawnictwa bierze Partja Narodowo - Socjalistyczna odpowiedzialność.

Oprócz tego jednak ma ona dla nas jeszcze inne ważne znaczenie. Oto książka ta informuje nas w pewnej formie o sile tego tak charakterystycznego dla współczesnej niemieckiej rzeczywistości ruchu. Wszystkich pozycyj bibljograficznych, dotyczących niemieckiego rasizmu, naliczyłem w omawianej książce sześćset dziewięćdziesiąt jeden. Są to z bardzo małemi wyjątkami książki, a nie artykuły.

Niektóre z tych książek to dzieła kilkotomowe, które ukazały się w kilku wydaniach. Dochodzą one do wszystkich warstw społecznych, gdyż obok wydawnictw naukowych i poważnych znajdujemy tam ludowe popularyzacje i wulgaryzacje oraz podręczniki szkolne. A trzeba pamiętać, że nie jest to jeszcze bibljografja kompletna. Brakuje n. p. sporo publikacyj natury religijnej czy też religjoznawczej, które są związane z niemieckim ruchem rasowym.

Te 691 pozycyj bibljograficznych rozpadają się na następujące działy:

dzieła ogólnej treści naukowej i światopoglądowej 223;

nauka o rasach 104;

nauka o rasach narodu żydowskiego 18;

nauka o dziedziczności 39;

zagadnienia dziedziczności i hodowli rasy 208;

zagadnienia utrzymania rodziny 11;

prace przeciwników nar. soc. polityki ludnościowej 40;

czasopisma 33;

mapy i obrazy świetlne 15

Pisało całą tę wielką bibljotekę czterystu czterdziestu siedmiu ludzi. Ponieważ u nas, jak to słusznie pisał niedawno w warszawskiej prasie Raczkowski, niema wielkiego zrozumienia dla wagi liczby i miary, przeto posłużę się tu jednem porównaniem, dotyczącem kontyngentu niemieckich pisarzy rasistowskich. Kontyngent rasistowskich autorów jest dwa razy tak liczny jak kontyngent naukowy poznańskiego uniwersytetu. Uniwersytet bowiem nasz, wedle ostatniego wykazu, ma dwustu profesorów, zastępców profesorów, docentów i wykładających, t. j. ludzi piszących.

Kiedy się zatem wyśli o sile intelektualnej rasizmu, to trzeba zawsze pamiętać o tem, że jest ona ilościowo mniej więcej dwa razy tak duża jak uniwersytet poznański. Oczywiście, że siła działania i siła polityczna jest bez porównania większa, jeżeli w omawianej bibljografji figurują książki takich pisarzy jak A Hitler, min. Frick, min Darré, Rosenberg i t. p. Bibljografja niemieckiego rasizmu powinna zatem dać Polsce dużo do myślenia.

DR. KAROL STOJANOWSKI.

Zamiast 364 km tylko 321 km

Skrócenie trasy kolejowej Warszawa—Kraków

Nowa linja przez Radom — Miechów

Przy pomocy naszej mapki zorjentują się czytelnicy w dużych zmianach, jakie zajdą w sieci kolejowej z chwilą ostatecznego wykończenia linji kolejowej Warszawa—Kraków przez Radom

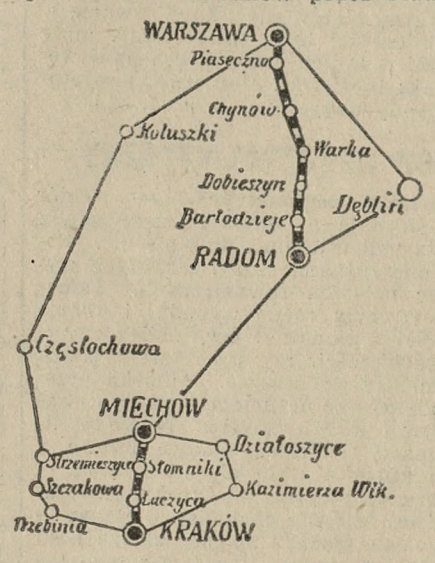

i Miechów. Zmiany te uwypuklają się przy pomocy pewnych cyfrowych danych. Dotychczas komunikacja z Warszawy do Krakowa odbywała się przez Koluszki i Częstochowę na przestrzeni 364 km. Nowa linja przez Radom i Miechów do Krakowa skraca tę odległość do 321 km., a więc o 43 kilometry.

Na rozbudowie linji komunikacyjnej w tej chwili najwięcej skorzystali mieszkańcy Radomia, podróżujący dotychczas przez Dęblin, trasa długości 160 km. Obecnie, dzięki nowej linji, wykonanej w prostym rzucie, odległość ta zmniejszyła się do 103 km., czyli że zaoszczędzono 57 km na jednym odcinku. Z chwilą uruchomienia komunikacji między Warszawą i Radomiem, oraz Krakowem i Miechowem zostanie jeszcze do wykonania budowa kolei między Miechowem — Radomiem, długości 176 km.

Dotychczas komunikacja między Warszawa a Krakowem odbywała się na torach najstarszej w Polsce kolei warszawsko - wiedeńskiej. Kolej tę ukończono w r 1848, po dziewięciu latach budowy, stwarzając tem samem stałe połączenie koleją żelazną grodu podwawelskiego z stolicą Polski. Tą drogą podróżowało kilka pokoleń Polski z Warszawy do Krakowa i Zakopanego.

Budowa kolei Warszawa—Radom została rozpoczęta z wiosną b. r. Na tej przestrzeni zbudowano 5 stacyj: Piaseczno, Chynów, Warka, Dobieszyn i Barłodzieje; szósta stacja zostanie dopiero otwarta w przyszłym roku. Budowa jednego kilometra toru kosztuje ok. 230 tys zł.

Budowę linji kolejowej Kraków—Miechów rozpoczęto już w r. 1931, lecz dopiero w 2 lata później poprowadzono ją w intensywnem tempie. Prace na tym odcinku były znacznie trudniejsze i kosztowniejsze, z powodu falistości i skalistości terenu: kilometr toru pochłaniał tu około 410 tys. zł.

Nowoczesne zastosowanie opancerzenia

Wynalazca pancerza zapewne nie przypuszczał, że dzieło jego przetrwa do wieku XX i długi jeszcze czas w niektórych wypadkach będzie rzeczą niemal nie do zastąpienia. Z rozwojem broni palnej, szczególnie artylerji i jej specjalnych pocisków, przeszedł i pancerz swoją ewolucję. Istnieje specjalna gałąź metalurgji, zajmująca się wyłącznie doborem gatunków stali na pancerze i domieszek chemicznych oraz obróbkę termiczną. Na podstawie laboratoryjnych badań, huty dążą do wyprodukowania takiego materjału, który byłby jak najbardziej odporny na kruszące działanie pocisków. Pancerz ochronny jest dziś stosowany niemal wszędzie, nietylko w sprzęcie wojskowym, ale również w urządzeniach wybitnie cywilnych.

W ostatnich czasach nietylko stal jest jedynem tworzywem, służącem do wyrobu pancerzy. W budownictwie wojskowem, przy wznoszeniu fortyfikacyj, obok stali w szerokich granicach jest stosowany beton z szkieletem stalowym, co w połączeniu daje niezwykle odporną ochronę nawet przed huraganowym ogniem artylerji. Najnowsze umocnienia francuskie na granicy belgijsko-niemieckiej były budowane prawie wyłącznie z żelazo-betonu.

Największą rolę pancerz ochronny ma w marynarce i broni pancernej, jak pociągi, samochody, czołgi. Nowoczesne okręty wojenne są niemal całkowicie opancerzone, nawet części okrętów znajdujące się pod wodą są również zabezpieczone blachami stalowemi. Opancerzenie pasa podwodnego ma za zadanie ochronić okręt przed storpedowaniem. Do wyrobu pancerzy dla okrętów stosuje się w większości wypadków stal molibdenową, mającą duży współczynnik wytrzymałościowy na uderzenie. Ze względu na znane zjawisko korozji wody morskiej, powierzchnia pancerza musi jeszcze być odpowiednio zabezpieczona przy pomocy cynkowania, parkeryzowania lub innym podobnym zabiegom.

Wojna światowa i późniejsze doświadczenia wykazały, że okręty nie posiadające dostatecznego opancerzenia ,nie są w stanie skutecznie walczyć na morzu. Ze zwiększeniem się kalibru dział trzeba było zwiększać również grubość pancerzy. Dziś grubość opancerzenia na okrętach dochodzi do 460 mm. Dalszy wzrost grubości opancerzenia chociaż z punktu widzenia technicznego jest najzupełniej możliwy, nie bywa jednak stosowany, ponieważ pancerz jest niezwykle ciężki i pochłania do 35 proc. wyporności okrętu. Ponieważ w bitwie morskiej biorą udział nietylko okręty, ale również i lotnictwo, okazało się koniecznem opancerzenie pokładów, co również pociąga straty w wyporności.

Opancerzenie sprzętu lądowego jest znacznie słabsze, gdyż nie jest w tym stopniu co okręty narażone na działanie artylerji o dużym kalibrze. Czołgi i samochody pancerne mają zabezpieczenie przeważnie tylko od kul karabinów maszynowych i odłamków pocisków artyleryjskich, natomiast przed większemi pociskami nie chronią. Poważniejsze opancerzenie mają pociągi pancerne, mniej liczące się z nieużytecznym ciężarem i więcej narażone na działanie pocisków dział. Każdy żołnierz nosi na sobie również pancerz w postaci stalowego chełmu, ochraniającego głowę.

Pancerz powoli zaczyna być stosowany i w lotnictwie dla tych samolotów, które mają za zadanie bezpośrednią walkę z wojskami ziemnemi. W ten sposób został zbudowany amerykański płatowiec Curtiss.

Nietylko w wojsku pancerz ma swoje zastosowanie, ale również i w technice cywilnej. Prawie wszystkie mniejsze mosty mają opancerzone lodochrony, przy większych natomiast rolę te spełniają filary żelazo-betonowe . Nowoczesne kasy posiadają pancerz nieraz tej grubości, co na okrętach wojennych. Trudno wyliczyć wszystkie zastosowania pancerza, gdyż bez niego dziś obejść się nie może.

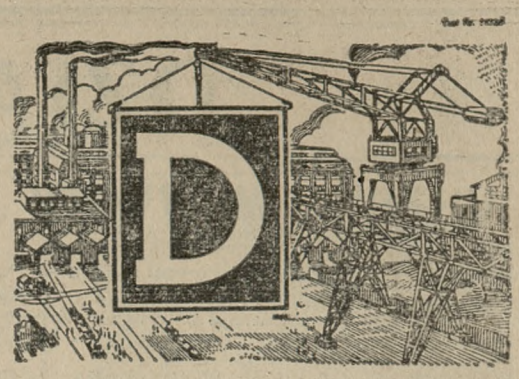

D=Dekalumen

*Litera D jest skrótem słowa dekalumen, które określa wydajność świetlną żarówki. Im mniejsza jest ilość watów przy tej samej wydajności świetlnej tym lepszą jest żarówka i tym tańsze wydzielane przez nią światło. **Osramówki D odznaczają się małym zużyciem prądu przy dużej wydajności świetlnej, dlatego stosujcie pełnowartościowe***

OSRAMÓWKI D

*z dwuskrętką z drutu krystalicznego **które zapewnią Wam tanie światło.***

Pg 7855-62,541

Ważne dla inwalidów wojennych

Jak już donosiliśmy (nr. 518 „Kurjera Poznańskiego" z dnia 14 b. m.) Rada Ministrów uchwaliła w dniu 13 b. m. rozporządzenie, uchylające postanowienia artykułu 71 ust. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych.

Uchylone ustępy art. 71 wymienionego rozporządzenia brzmią:

Z dniem 31 marca 1934 r. zawiesza się prawo do zaopatrzenia pieniężnego inwalidów z utratą zdolności zarobkowej poniżej 25 proc. wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. c i o niniejszej ustawy z wyjątkiem prawa do zaopatrzenia pieniężnego inwalidów, pobierających dodatek na pielęgnację.

Z dniem 31 marca 1934 r. obniża się o 10 proc. rentę zasadniczą oraz zaopatrzenia pieniężne pozostałych. (Art. 2 ust. 1 lit. c i o mówi o inwalidach armji b. państw zaborczych i formacyj wojskowych państw obcych — Red.).

Obecnem rozporządzeniem Rada Ministrów uchyliła te postanowienia w stosunku do inwalidów wojennych armij państw zaborczych i formacyj wojskowych państw obcych,

1. którzy pełnili służbę ochotniczą w wojsku Rzplitej Polskiej w czasie wojny lub w uznanych przez państwo polskie wojskowych formacjach polskich przy armjach obcych, lub

2. którzy brali udział w walkach orężnych przeciw państwom zaborczym i nieprzyjacielskim o niepodległość Polski po dniu 1 sierpnia 1914 r., albo

3. którym nadano order wojenny Virtuti Militari, bądź Krzyż lub Medal Niepodległości, bądź Krzyż Walecznych.

Nowe rozporządzenie łagodzi częściowo postanowienia t. zw. „dekretu oszczędnościowego", odbierającego lub obniżającego zaopatrzenie bardzo licznym inwalidom wojennym. Wiadomo, iż dekret oszczędnościowy wywołał wśród rzesz inwalidzkich wiele rozgoryczenia; obecne rozporządzenie Rady Ministrów można uważać za skutek zabiegów przedstawicielstw inwalidzkich o złagodzenie jego ostrza. Należy się spodziewać, iż dekret oszczędnościowy dozna jeszcze dalszej rewizji również w stosunku do pozostałej reszty dotkniętych nim inwalidów wojennych.

Ci inwalidzi wojenni, którym obecne rozporządzenie Rady Ministrów przywraca uprawnienia, powinni wnieść jak najrychlej podanie do właściwych izb skarbowych z dołączeniem uwierzytelnionych notarjalnie odpisów dyplomów, odznaczeń, dokumentów dotyczących udziału w walkach na froncie w wojsku polskiem, ochotniczej a nawet niefrontowej służby w polskich formacjach wojskowych itp. Należy pamiętać, że izby skarbowe przywrócą należne zaopatrzenie dopiero od pierwszego dnia miesiąca w którym wniesiono udokumentowane podanie.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WŚRÓD LWOWSKICH LWÓW I LEWKOW

Na najpiękniejszym w Polsce cmentarzu — Posągi i symbole — Wszędzie lwy, a jeden lewek — Wskrzeszone piękno Rynku - Rozweseliły się bóstwa — Delfinów także niebrak — Lwów czci swoje zabytki — Zreorganizuje Archiwum miejskie — Będziemy mieli i pismo regjonalne — Wystawa Lwoa dawnego i nowego.

Lwów, 20 listopada

Ostatni mój list lwowski pisałem w dżdżysty dzień jesienny, dziś w miesiąc później piszę w pełnem, niedzielnem słońcu. Świeci tak samo jasno, jak świeciło w tegoroczny Dzień Zaduszny, gdy tłumy Lwowian wyległy na najpiękniejszy bodaj w Polsce cmentarz łyczakowski i sąsiadujący z nim cmentarz obrońców Lwowa, oba pełne nagrobnych posągów.

Siedzi tam w kamiennej zadumie Seweryn Goszczyński, na grobie Grottgera widać efekciarsko (w stylu epoki) złamany pendzel i paletę, oraz lakoniczny napis: „Arturowi — Wanda", smukło strzela w górę kolumna na grobie Stefczyka, a dumny lew kamienny nakrywa grobowiec prezydenta Rutowskiego. W tym roku przybyły dwa nowe, wielkie lwy kamienne, czuwające przy nowym pomniku-kolumnadzie na cmentarzu obrońców Lwowa, na który to pomnik i Poznań nie szczędził grosza.

„Zawsze wierny Lwów" musi mieć swoje kamienne lwy, dzierżące w przednich łapach tarcze, wszak niedarmo ma lwa w swym herbie. To też spotkać je można wszędzie. Dziesięć kamiennych lwów wygrzewa się w jesiennem słońcu na frontowych gzymsach nowego uniwersytetu (dawnego gmachu sejmowego, zaprojektowanego kiedyś przez architektę poznańskiego Hochbergera), dwa stare lwy kamienne stoją przy studni na ulicy Kopernika, jeden pilnuje ruin na Wysokim Zamku, dwa najpopularniejsze stoją u wrót do ratusza, a naprzeciw nad portalem starej rynkowej kamienicy poselstwa weneckiego zgrabny lewek strzeże jej wejścia. Ale nie jest to już lwowski lew, lecz wenecki, to też zamiast tarczy ma tablicę z napisem: „Pax tibi Marce, evangelista meus!" Brodaty ten lewek (broda sięga mu do pazurów), wesoło merda długim ogonem, bo wesoło mu w tem pięknem otoczeniu. Wprawdzie rynek wciąż jest, jak dawniej, przytłoczony przyciężkim ratuszem o 300 oknach, zbudowanym w typowym austrjackim stylu koszarowym, ale zato zabytkowe kamienice po czterech stronach rynku uległy w dolnych swych partjach gruntownie metamorfozie.

Po długich latach zaniedbania znalazł się wreszcie we Lwowie człowiek, który mimo kryzysu odważył się rozpocząć oczyszczanie lwowskiego rynku. Był nim miejski naczelny architekt inżynier Olszewski. Nie zdążył (przeniesiony niedawno do Warszawy) zburzyć czy przerobić brzydkiego ratusza, ale zato ze zdwojoną energją, zabrał się do oczyszczenia rynkowych kamienic z wiedeńskich drewnianych pudeł ze sklepowemi szyldami, obrzydliwie szpecących lwowski rynek. Dziś całe dzieło jest na ukończeniu. W oczyszczaniu pozostają już tylko dwie czy trzy kamienice, reszta zachwyca oko miłośnika Lwowa pięknością swych odnowionych portali i nadproży, dotąd nieraz ukrytych przed wzrokiem owemi usuniętemi pudłami.

Warto doprawdy dzisiaj przejść się po słonecznym lwowskim rynku. Wzrok z radością skacze z portalu na portal; cały ten świat kamienny zgrupowany dokoła jakby na nowo ożył. Zarówno te wdole dokoła czterech rogów ratusza stojące pogańskie Neptuny, Amfitryty, Adonisy i Diany, jak owe zgóry na nie spoglądające postacie św. Jana, chrzczącego Chrystusa na rogu dawnej kamienicy Szolc-Wolfowiczów (nr. 23), czy po przeciwnej, wschodniej stronie rynku kamienne postacie Madonny i św. Marcina na koniu, oddającego płaszcz żebrakowi na t. zw. Kamienicy Czarnej, zbudowanej w stylu polskiego renesansu w r. 1577 przez Zofję Hanelową, fundatorkę pierwszego kościoła jezuitów. Cały ten posągowy świat wydaje się swobodniejszy i radośniejszy w odświeżonym rynku.

Ale nietylko posągi mitologiczne, świętych i lwy spotkać można na lwowskim rynku. Obok lwów spotyka się również delfiny. Jeden z nich spoczywa u stóp posągu żony Neptuna. Zaglądam do starego, wydanego w r. 1806 przez X. Alojzego Osińskiego u warszawskich pijarów: Słownika mitologicznego, i czytam w nim, że „Amfitryta, córka Nereja i Dorydy, nie chciała naprzód pójść za Neptuna i skryła się przed jego natarczywością; ale Delfin zobowiązany od Neptuna, znalazł ją pod górą Atlasem, przekonał do odpowiadania żądzy boga, i w nagrodę był umieszczony między wiazdami". Stąd ta zażyłość Amfitryty z delfinem na lwowskim posągu. Ale i po przeciwnej, wschodniej stronie rynku pełno tych delfinów. Dwa stojące na głowach delfiny, z wywiniętemi do góry ogonami strzegą portalu dawnej renesansowej kamienicy Bandinellich, gdzie w r. 1627 była pierwsza poczta (nr. 2) Podobne dwa delfiny widać na sąsiadującej z nią rokokowej kamienicy, a już całe ich stado obsiadło attykę t. zw. kamienicy królewskiej (nr. 6), będącej niegdyś rezydencją króla Sobieskiego. Stoją tam w pięć par na głowach, z powiązanemi wgórze ogonami, w otoczeniu siedmiu rycerzy. Ostatnia ósma para wywędrowała aż na sąsiednią ulicę Ruską (nr 8.)

Ta oczyszczająca akcja inż. arch Olszewskiego, rozpoczęta od lwowskiego rynku, uwieńczona tak pomyślnym wynikiem jest najbardziej charakterystycznym i widocznym objawem odradzającego się kultu dla zabytków Lwowa Ale nie brak i innych na to dowodów.

Znane są ogólnie w Polsce szeroko rozbudowane zbiory miejskie we Lwowie zawdzięczające swe powstanie i rozwój głównie inicjatywie i rzutkości dyrektora muzeów i archiwum miejskiego dr. Aleksandra Czołowskiego. Otóż jak sądzić należy ze świeżo wydanej, pod egidą centralnego zarządu archiwów państwowych, bardzo cennej monografji o „Archiwum m. Lwowa", napisanej przez wicedyr. dr. Karola Badeckiego, jest obecnie dyskutowaną sprawą na szeroką skalę zakrojonej reorganizacji i inwentaryzacji tegoż archiwum.*) W tej po długoletnim trudzie napisanej pracy dającej dokładny obraz całej historji archiwum m. Lwowa wystąpił autor w ostatnim rozdziale z ostrożnym programem nowych prac reorganizacyjnych, inwentaryzacyjnych i wydawniczych, które zdają się zapowiadać ożywienie badań nad przeszłością Lwowa.

Równocześnie stara się szerzyć kult dla przeszłości Lwowa i Ziemi Czerwieńskiej prof. uniw. Stanisław Łempicki w odczytach radjowych i barwnych feljetonach w prasie lwowskiej. A z troski o rozwój badań nad dziejami Lwowa i naszej dzielnicy zrodził się plan wydawania we Lwowie regjonalnego czasopisma, zainicjowany przez prof. uniw. dr. St. Zakrzewskiego. Pierwszy zeszyt ma wyjść pod redakcją prof. K. Hartleba i doc. uniw. K. Tyszkowskeigo z końcem bieżącego roku.

Bardzo miłą niespodziankę sprawił miłośnikom Lwowa tutejszy oddział Polskiego Tow. Krajoznawczego, urządzając w salach Tow. Sztuk Pięknych obfitą wystawę p. t.: „Lwów dawny i dzisiejszy w grafice i fotografice", przy wydatnej osobistej pomocy doc. uniw. Miecz. Gębarowicza. Piękne zabytki lwowskie doszły tu do pełnego głosu zarówno w grafice (drzeworyty, akwatinty, akwaforty, autolitografja) Tyrowicza, Gutkowskiej, Huthowej, Kacprowskiego, Korzeniowskiej, Kratochwil-Widymskiej, Łotockiego, Markowskiego, Nowakowskiej, Nawrotnowej (cały cykl: Rynek lwowski), Pieniążka i in., jak w eksponatach grafiki dawniejszej Auera, Gerstenbergera (gwarze z lat 1805—7: Sztuczne ognie w ogrodzie po-jezuickim, kontrakty we Lwowie, reduta we Lwowie, wnętrze teatru w kościele pofranciszkańskim na pl. Castrum), Hallera, Kielisińskiego, Langego i in., czy wreszcie w fotografice współczesnej (bromy, przetłoki, izohelja).

Tak to miłośnicy Lwowa ruszają się i pracowicie krzątają z miłości do swego miasta, miasta kamiennych lwów.

Dr. Feliks Pohorecki.

*) Dr. Karol Badecki: Archiwum m. Lwoa, jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne, inwentaryzacyjne i wydawnicze, Warszawa 1934, str. 133 (os. odbicie z wydawnictwa archiwów państwowych „Archeion" zesz. XII).

Pisma nadesłane

„Myśl Narodowa". Nr. 47. Treść: K. S. Frycz: „Polska i Węgry". — W. Komarnicki: „Kompetentny głos przestrogi". — S. Kotwica: „Literatura starochorwacka". L. Chambrun: „Nowe rzeczy o Szekspirze". S. Pieńkowski: „Słowo o rymach". — A. Chojecki: „W dzień Zaduszny". — Z. Wasilewski: „Na widowni". — Głosy. — Inquirer: „Z Huculszczyzny". — Nauka i literatura. — M. Kasprowiczowa: „Teatr". W. Narusz: „Muzyka". — Kandyd: „Film". A. Nowaczyński: „Ofensywa". — Na marginesie. — Adr. Red. Warszawa, Mokotowska 11, m. 5.

„Przegląd Współczesny". Nr. 150. Treść: A. Krzyżanowski: „Bogactwo i moralność zeszłego wieku". — T. Kowalski: „Omar Chajjam" — H. Sand: „Moralność podatkowa". — R. Dyboski: „Międzynarodowy Zjazd Profesorów Sztuk Akademickich w Oxfordzie". — M. Patkaniowska: „Dwudziestopięciolecie pracy naukowej Romana Dyboskiego". — W Wolert: „Socjologja przewrotu hitlerowskiego". — W. Klinger: „Wernyhora i jego proroctwa w świetle krytyki historycznej". — T. Sinko: „Mussetowskie komedje Norwida". — R. Pollak: Polonika włoskie. — Adres Red. Kraków, ul. św. Tomasza 32.

„Wici Wielkopolskie". Nr. 10 (37). Treść: H. B. Kuminek: „Niebezpieczeństwo regjonalizmu". — S. Czernik: „Miasteczka niewyśpiewane". — F. Jernas: „Ballada o fontannie Hygiei i szkapach dorożkarskich". — J. Piechocki: „Z niwy beletrystycznej". — J. Brzezińska: „Nieznajomi". — B. W. Zakrzewski: „Ze wspomnień Kołaczkowskich o Reymoncie". — List H. Sienkiewicza. — Recenzje. — Kronika. — Adres Red. Poznań, ul. Działyńskich 7.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Ilu Wielkopolan zginęło w wojnie 1918-1920 r. dowiadujemy się z publikacji wydanej przez Wojskowe Biuro Historyczne p. t. „Lista strat Wojska Polskiego, poległ. i zmarli w wojnach 1918-1920 r." Jest to gruby tom, liczący 1.088 stron druku, oraz 5 wykresów statystycznych, obejmujący 47.055 nazwisk żołnierzy, poległych w walkach z wrogami jako też zmarłych z ran, lub chorób w czasie wojny. Wykaz ten będzie służył dla badaczy naukowych jako bardzo cenny materjał źródłowy przy opracowywaniu rozpraw historycznych z zakresu wojskowości, dla całego zaś społeczeństwa omawiany tom pozostanie piękną pamiątką po tych, co, kładąc swe życie w ofierze, zapewnili niepodległość Ojczyźnie. — Książka ta ze względu na niewielki nakład nie będzie w handlu księgarskim. Każdy więc, kogo zawarte w niej wiadomości będą interesować, może ją znaleźć w takich instytucjach państwowych, jak: bibljoteki, starostwa, powiatowe komendy uzupełnień it. p. (J. St.)

RUCH REGJONALISTYCZNY

Z poezyj regjonalnych. — Zbiór wierszy wydała p. Marja Paruszewska z Poznania pod tytułem „Moje pieśni". Powstały one różnemi czasy, z różnych wypływając pobudek zewnętrznych. Tematów dostarczyły różne wypadki i okazje najczęściej regjonalne: czy jubileusz wybitnej osobistości, czy uroczystość jakaś, czy pamiętne wydarzenie. Autorka przeżywa to wszystko uczuciem, śpieszy utrwalić w rymie swe przeżycie. Wycinają lipy na placu Wolności — stare drzewa, z któremi autorka zżyła się od dziecka — w wierszu odzywa się żal i tęsknota. Marja Rodziewiczówna obchodzi jubileusz — wielkopolska pisarka spieszy złożyć hołd jej dziełu i zasłudze. Wiersze z tego zakresu powiększają plon poetycki regjonalnej twórczości. Poza żywym oddźwiękiem na różne wydarzenia historyczne i odczuwaniem ważnych momentów narodowych — często są w tych wierszach strofki, poświęcone ludziom muzyki i muzyce. Koncerty wybitnych artystów są dla niej widać, silnemi impulsami do przeżyć i domagają się utrwalenia w rymie. Wreszcie trzecim motywem, przewijającym się często w tym zbiorku, są refleksje na tematy religijne. Jeden z rozdziałów książki stanowią przekłady — przeważnie poetów niemieckich. Wiersze p. Paruszewskiej są charakterystyczną emanacją środowiska — a przy tem dokumentarnem znaczeniu posiadają nadto swoisty sentyment i nader sympatycznie świadczą o zamiłowaniu do sztuki i do kultury umysłowej wogóle, wyrażonem bezpretensjonalnie, ale szczerze. (tk)

W następnym Dziale:
NIEMIECKI PEJZAŻ W... POLSCE
przez
dr. Marję Kiełczewską.

TEATR

We wtorek odczyt o teatrze włoskim. W cyklu wieczorów, poświęconych kulturze włoskiej, jakie w każdy wtorek urządza włosko-polskie Towarzystwo Dante Alighieri, w dniu 27 listopada dr. Jerzy Koller, v.-dyr. Muzeum Wielkopolskiego, mówić będzie n. t. „Współczesny teatr włoski". W części muzycznej wystąpią artyści Opery Poznańskiej: p. Hanna Cywińska i p. Kazimierz Czarnecki, wykonując utwory Pucciniego. Wieczór ten poświęcony jest pamięci Giacomo Pucciniego z okazji 10-lecia jego zgonu. Początek o godzinie 20 min. 15, w lokalu Towarzystwa, ul. Fredry 12. Wstęp tylko 30 groszy.

Misterjum włoskie z XIII wieku, osnute na męczeństwie Chrystusa Pana, wystawiła trupa włoska w Buenos Aires w teatrze imienia Cervantesa. Muzykę transkrybował według starego rękopisu włoskiego kapelmistrz Liuzzi. Oryginalny wieczór miał wielkie powodzenie.

OCHRONA ZABYTKÓW

„Merki" rybackie na helskim cmentarzu. Donoszą nam z Helu: Przez nikogo nie ochraniane, ani rejestrowane rybackie „merki", po wyjściu z powszechnego użycia, powoli giną. Jeszcze przed kilkudziesięciu laty każdy rybak znaczył swój sprzęt odziedziczonym po przodkach znakiem, niby herbem, prostym w kompozycji, ryjąc go w drzewie, czy w żelazie. Najdłużej utrzymywały się „merki" na samym Helu, gdzie okres ich istnienia można obliczać od XIV wieku do 1900 roku. Cmentarz w Jastarni posiadał do niedawna liczne takie „merki" na krzyżach nagrobnych rybaków. Dziś uległy prawie wszystkie zniszczeniu. Na cmentarzu helskim natomiast zachowały się jeszcze dwa nagrobki z „merkami" i to z roku 1640 i 1648. (oz)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Pismo francuskie o polskiej grafice. Wychodzące w Marsylji czasopismo artystyczne „Xylographie" poświęciło ostatni swój, bardzo ozdobnie wydany zeszyt polskiemu drzeworytnictwu. Artykuł objaśniający kreśli dzieje polskiego drzeworytu od wieku XVI do dni dzisiejszych. W dziale ilustracyjnym zamieszczone są reprodukcje dzieł Władysława Skoczylasa, Bartłomiejczyka, Cieślewskiego, Konarskiej, Krasnodębskiej Kulisiewicza, Mrożewskiego i Sopoćki (pz)

MUZYKA

Konstanty Użejko w Warszawie. Jako Basilio w „Cyruliku sewilskim" wystąpił w operze warszawskiej świetny basista Konstanty Użejko, którego z Bukaresztu sprowadził był do Lwowa Zygmunt Zaleski, gdy kierował przed kilku laty teatrami lwowskiemi wespół ze Stanisławem Czapelskim. P. Użejko zyskał wielki sukces za wspaniały głos i niezwykły talent aktorski. Opery polskie potrzebują basisty niecodziennej miary, zdaje się, że go teraz znalazły.

„Meistersingery" na raty. Praskie Narodni Divadlo, które wystawiło na nowo „Śpiewaków Norymberskich", daje ich w dwóch ratach: jednego wieczoru dwie odsłony, drugiego resztę. Jest to zrozumiałe, skoro ta „reszta" trwa sama w normalnem nieskróconem wykonaniu około półtrzeciej godziny.

LITERATURA

Bajki Jachowicza ukazały się w wyborze nakładem księgarni św. Wojciecha, a zebrał je i wstępem bardzo cennym zaopatrzył dr. Ludwik Posadzy. Wchodzą one w Bibljotekę Wychowania Przedszkolnego jako jej zeszyt XII i będą z pewnością radośnie powitane przez rodziców i wychowawców. Dzielą się na cztery części: wierszyki religijne, moralno-obyczajowe, przyrodnicze i „różne". Podział ten ułatwia wychowawcy dobór wierszyka lub bajeczki w związku z okolicznościami, porami roku itd. itd. Książeczkę zdobią małe ilustracje. (rz)

Książki nadesłane

F. Antoni Ossendowski: „Dzieje burzliwego okresu". Poznań 1934. Wydawnictwo Polskie R. Wegnera.

Jerzy Remer: „Wilno". Poznań 1934. Wydawnictwo Polskie R. Wegnera. Cykl „Cuda Polski".

Marja Kiełczewska: „Osadnictwo wiejskie Poznania" i Witold Kulesza: „Zarys stosunków fitogeograficznych i fitosocjologicznych nad polskiem morzem". Poznań 1934. Prace Instytutu Geograficznego Un. Pozn. Zesz. 14.

Adam Wisłocki: „Przez jeziora i rzeki Brasławszczyzny". Reportaż z kajakowej włóczęgi. Warszawa, 1934. Główna Księgarnia Wojskowa.

Zdzisław Ludkiewicz: „Struktura agrarna Pomorza" Toruń 1934 Wyd. Instytutu Bałtyckiego.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Listopad
25
NIEDZIELA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Katarzyny p. i m.
Poniedziałek: Grzegorza Cudotwórcy
Kalendarz słowiański.
Niedziela: Chwalimira
Poniedziałek: Lechosława
Słońca: wschód 7,29 zachód 15,49
Długość dnia 8 godz. 20 minut.
Księżyca: wschód 19,22 zachód 11,22
Faza: 5 dni po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkow. minus 1 st. C. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 764 mm. Pogodnie. Wiatr zachodni. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 7 st. C., najniższa plus 4 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,22 mtr.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Pogoda bez zmian, zmienne zachmurzenie i wyjaśnienia względnie pogodnie w ciągu dnia, wiatry zmienne.

— * **Nabożeństwo za duszę śp. Wacławskiego.** W kościele św. Marcina odbyło się dziś o godz. 9 rano nabożeństwo za spokój duszy studenta uniwersytetu wileńskiego, śp. Stanisława Wacławskiego. Udział wiernych w nabożeństwie był tłumny. Solenne nabożeństwo żałobne odprawił duszpasterz akademicki uniw. pozn. ks. prałat Taczak. Na zakończenie odśpiewano hymn „Boże coś Polskę".

— * **Ceny nabiału.** Zarząd miejski komunikuje nam: Ceny detaliczne, notowane w mieście Poznaniu w dniu 21 b. m.: mleka niezbierane cena najniższa 1 litr 20 gr, cena najwyższa 1 litr 24 gr, cena najczęstsza 1 litr 20 gr; jaja 1 szt. 11 gr; twaróg 1 kg. 80 gr; masło solone 1 kg. 2,60 zł, mleczarskie 1 kg. 3,00—3 20 zł.

— * **Zaginięcie chłopca.** Policja poznańska wdrożyła poszukiwania za zaginionym w tych dniach uczniem klasy I szkoły technicznej w Katowicach. 14-letnim Bogusławem Kryptą z Grodźca w pow. będzińskim. Chłopiec wzrostu 1,63 mtr., ciemno-blondyn o niebieskich oczach ubrany był w mundur szkolny z nr. T. 280 na lewym rękawie. (kl)

— * **Uderzony przez samochód.** Na placu Wolności przejeżdżający samochód osobowy P Z 48649 uderzył pomocnika gastronomicznego Kazimierza Dukata z Poznania (Wieżowa 9). P. Dukata, który odniósł lekkie obrażenia na czole, opatrzono w szpitalu miejskim. (kl)

— * **I-szy Podokręgowy Pokaz Gołębi Pocztowych** w czasie od 8 do 11 grudnia r. b. organizuje Zarząd Zrzeszenia Hodowców Gołębi Pocztowych w Ostrowie Pozn. dla gołębi pocztowych, rasowych, opasowych, drobiu domowego jak kur, kaczek, gęsi, perliczek, indyków i bażantów oraz zwierząt futerkowych i królików. — Zarząd Zrzeszenia dokłada wszelkich starań, aby za bardzo niską opłatą poszczególnym hodowcom dać możność wystawienia na pokaz publiczny swego dorobku hodowlanego, a z drugiej strony unaocznić szerokiej publiczności, a szczególniej młodzieży, wyniki cichej pracy amatorskiej i hodowlanej i zachwycić ją pięknemi okazami wysokowartościowych gatunków drobnego inwentarza.

Z POZNAŃSKIEGO

— * **KOŹMIN.** (Rewja harcerska.) Koło Przyjaciół Harcerstwa urządza w niedzielę 25 bm. o godz. 17 w sali p. Grodzkiej rewję harcerską.

— (Z sądu.) Tutejszy sąd grodzki skazał: Wacława Przypierzyńskiego z Pogorzeli za pobicie na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem na 3 lata, Władysława Robakowskiego z Grabowa na tydzień aresztu z zaw. na 2 lata, Wielebskiego z Józefowa za sprzeniewierzenie 50 zł na miesiąc więzienia z zaw. na 2 lata. Pelagję, Szczepana i Wojciecha Cegłów z Augustynowa oraz Agnieszkę Pawlakową z Sośnicy po miesiącu więzienia z zaw. na 2 lata. Jana Waligórę z Pogorzeli na 3 miesiące więzienia z zaw. na 2 lata. Poza tem aresztowano matkę Waligóry, ponieważ istniały poszlaki, że Waligórowa dopuściła się krzywoprzysięstwa. Za kradzież zostali skazani: Hieronim Taberski z Dobrzycy na 2 tygodnie aresztu oraz Józef Florkowski i Michał Pszeniczny z Koźmina każdy na tydzień aresztu. (ka)

— * **KROTOSZYN.** (Nowy wikarjusz.) Do ciągle wzrastającej parafji naszej przydzieliły władze duchowne z dniem 1 bm. III wikarjusza ks. Ignacego Neumana z Puszczykowa

Za zbrodnię krzywoprzysięstwa

Inowrocław (iw). Przed sądem okręgowym w Inowrocławiu odpowiadali 22-letni Mieczysław Wojdylak, oskarżony o fałszywe zeznanie i Markiewicz, oskarżony o namawianie do krzywoprzysięstwa.

Wojdylak na jednej z rozpraw przeciwko Markiewiczowi zeznał, że urzędnik magistratu p. Benda, który ściąga opłaty w lokalach restauracyjnych miał pić w jednym z nocnych lokali, podczas czynności urzędowych i zaczepiał Markiewicza.

Sąd po przeprowadzonej rozprawie skazał Wojdylaka za zbrodnię krzywoprzysięstwa na pół roku więzienia, a Markiewicza dla braku dowodów winy uwolnił.

— (Pogrzeb.) W dniu 13 bm. odbył się pogrzeb nauczyciela emerytowanego, śp. Franciszka Stencla, jedynego honorowego obywatela miasta Pogorzeli, gdzie Zmarły przez 35 lat sprawował swój urząd nauczycielski, oddając się przytem pracy społecznej. Kondukt prowadził z domu żałoby ks. dziek. Malecki w asyście księży. Nad grobem przemówił ks. prob. Czerwiński z Pogorzeli

— (Z gimnazjum.) Święto swego patrona obchodziło w dniu 13 bm. tutejsze gimnazjum im Hugona Kołłątaja. Uroczystą mszę św. z wystawieniem Najśw. Sakramentu odprawił ks. prefekt gimnazjum, ks. prof. St Zuske.

— (Pożar.) W cegielni u rolnika Władysława Szkudlarka wybuchł onegdaj pożar, który strawił dom mieszkalny i stodołę ze zbożem. Szkody wynoszą około 3500 zł. Pogorzelca był ubezpieczony. (kz)

— * **MIĘDZYCHÓD.** (Zabawa.) Tutejszy Sokół żeński i męski urządził w ub. niedzielę w sali p. Wróża zabawę taneczną. Ruchliwe gniazda zasługują w pełni na poparcie szerokiej publiczności.

— (Święto młodzieży.) Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w Międzychodzie urządziło w ub. niedzielę doroczne święto młodzieży, które rozpoczęto zbiórką publiczną na pl. Kościuszki. Wieczorem w domu katolickim odbyła się uroczysta akademja. (mw)

— * **MOGILNO.** (Zuchwała kradzież koni.) Kilku nieznanych osobników dokonało onegdaj na szkodę p. Eryka Thoma w Berlinku, pow. mogileński, zuchwałej kradzieży koni. Uprowadzili oni 4 konie i skradli dwa półszory, trzy pojedyńcze lejce oraz 4 uzdy. Poszkodowany oblicza stratę na około 2 tysiące złotych. Za zuchwałymi koniokradami policja wszczęła energiczne śledztwo. (mm)

— * **OSTRÓW.** (15-lecie III drużyny harcerskiej „Zawiszy Czarnego".) Ubiegłej niedzieli obchodziła drużyna „Zawiszy Czarnego" 15-lecie swego istnienia. Z tej okazji odbyło się o godz. 7 nabożeństwo na intencję drużyny, a po południu uroczysta akademja. Na program złożyły się piękne śpiewy, deklamacje oraz przemówienie i popisy muzyczne

— (Obniżka opłat za prąd.) Z dniem 1 grudnia zamierza zarząd miejski obniżyć opłatę za prąd o 20 procent.

— (Ślizgawka.) Towarzystwo kolejowców wydzierżawiło na dłuższe lata staw od Niemców, położony za torem kolejowym przy drodze krotoszyńskiej i przeprowadza tam obecnie gruntowne roboty celem urządzenia ślizgawki na nadchodzący sezon zimowy. (os)

— * **STRZAŁKOWO.** (Kradzież.) W Brudzewie, pow. wrzesiński, włamali się onegdaj w nocy złodzieje do mieszkania rolnika Karola Tarczewskiego, zabierając bieliznę, garderobę oraz wyprawę ślubną córki p. T. Straty wynoszą około 2 tys. złotych. Dochodzenia prowadzi tutejszy posterunek P. P.

— (Wybory sołtysów.) Wybory sołtysów w gromadach pow. wrzesińskiego odbędą się w sobotę 24 bm. Rada gromadzka w Strzałkowie składa się z 30 radnych Klub Stron. Narodowego, który wysunął kandydaturę na sołtysa p. W. Witosławskiego, liczy 17 radnych.

— (Ku czci św. Stanisława.) W ub. niedzielę obchodziło tut. K. S. M. doroczne święto swego patrona św. Stanisława Kostki. Po uroczystem nabożeństwie odbyła się wieczorem o godz. 19 w sali p. Baralla uroczysta akademja, połączona z przedstawieniem. (sw)

— * **ŚMIGIEL.** (Święto młodzieży.) W dniu 18 bm. tutejsze K. S. M. urządziło święto młodzieży, które poprzedziły trzydniowe rekolekcje. Przed południem odbyło się uroczyste nabożeństwo, podczas którego nastąpiło uroczyste uczczenie relikwji św. Stanisława Kostki. Wieczorem urządzono w sali strzelnicy akademję, na którą składały się śpiewy, deklamacje, występy muzyczne i referat. (mk)

— * **STRZELNO.** (Zakończenie misji.) Ostatnie dni ubiegłego tygodnia upłynęły w mieście naszem pod hasłem odrodzenia duchowego w Chrystusie. Zakończyła się bowiem misja, w której udział brały tysiączne rzesze wiernych. — W sobotę na zakończenie misji wygłosił kazanie ks. prob. Budaszewski z Poznania.

— (Święto młodzieży katolickiej.) W ub. niedzielę tut. placówka K. S. M. obchodziła uroczyście doroczne święto młodzieży. Rano o godz. 8.45 odbyło się na intencję uroczystości nabożeństwo, a po południu o godz. 4 wieczornica. Referat wygłosił p. Namieślnik. Następnie młodzież odśpiewała hymn związkowy „Hej do apelu", poczem ks. Czerniak w gorących słowach zachęcał młodzież do pielęgnowania zasad chrześcijańskich w życiu i pracy społecznej. (ss)

— * **WITKOWO.** (Święto młodzieży.) W ub. niedzielę obchodziła młodzież męska tut. parafji swoje święto ku czci patrona św. Stanisława Kostki. Po odprawieniu rekolekcyj, procesji jubileuszowej i spowiedzi św., zgromadzili się członkowie K. S. M. rano o godz. 9,30 na dziedzińcu szkoły powszechnej, skąd nastąpił wymarsz do kościoła na mszę św., podczas której przeszło 500 młodzieńców przystąpiło do Stołu Pańskiego. Po nabożeństwie odbyła się w sali Domu Katolickiego uroczysta akademja.

— (Bezpłatny kurs robót ręcznych.) W czasie od 19 listopada do 1 grudnia firma W. Jędrowski w Witkowie urządziła bezpłatny kurs robót ręcznych, odbywający się w szkole gospodarczej. Kurs prowadzi zawodowa instruktorka. (wł)

— * **WRZEŚNIA.** (Zbiórka.) Towarzystwo Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo urządza w bież. tygodniu zbiórkę odzieży, bielizny i obuwia na rzecz ubogich.

— (Z policji.) W dniu 2 listopada rb. znaleziono na torze kolejowym pomiędzy Marzeninem a Czerniejewem zwłoki śp. Florjana Goździewicza. Posterunek P. P. prosi wszystkich, którzy w dniu tym widzieli denata, lub z nim rozmawiali, o nadesłanie wszelkich wiadomości dotyczących śp. Goździewicza. (wp)

— * **WĄGROWIEC.** (Kiermasz.) Publiczna szkoła powszechna żeńska w Wągrowcu urządza w niedzielę 25 bm. wentę na potrzeby szkoły.

— (Przedstawienie.) W najbliższych dniach Teatr Wielkopolski z Poznania wystawi w Wągrowcu w nowej sali Strzelnicy doskonałą komedję lotniczą w trzech aktach p. t. „Wesoły lotnik".

— (Kino.) Tut. Kino Teatr Narodowy wyświetla film polski p. t. „Księżna Łowicka".

— (Z ruchu narodowego.) W niedzielę 25 bm. odbędzie się o godz. 4 30 po poł. w sali p. Wierzejewskiej zebranie poselskie Stron. Narodowego. Przemawiać będą posłowie Klubu Narodowego pp. Kawecki i Lewandowski.

— (Kradzież.) Na szkodę rolnika Hermana Gasemanna w Rejowcu, pow. Wągrowiec, skradziono 11 sosen. Dochodzenia policyjne ujawniły sprawcę kradzieży w osobie Stanisława Przączka z Sławicy, pow. obornickiego. Przączka stanie przed sądem. (wb)

— * **TRZEMESZNO.** (Wykłady.) Staraniem kół nauczycielskich zorganizowano „Popularne wykłady powszechne" na półrocze zimowe 1934-35. Pierwsze wykłady wygłosili pp.: dyr. F. Załachowski p. t. „Inauguracja wykładów popularnych" i prof. Stankowski n. t. „Pociągi popularne po Polsce". Następny wykład odbędzie się 28 listopada. P. prof. Stankowski przemawiać będzie n. t. „Spacer po ulicach miasta Warszawy" i p. Lewandowski n. t. „Rozwój pracy i techniki w Polsce współczesnej". Wykłady odbywają się w sali szkoły powszechnej o godzinie 7.30 wieczorem. Wstęp od osoby 20 groszy. Robotnicy i bezrobotni mają wstęp bezpłatny.

— (Bezrobocie.) Celem niesienia pomocy bezrobotnym utworzono w Mogilnie komitet powiatowy z p. starostą Boguszewskim na czele oraz komitety lokalne po miastach. Komitety podzielono na rozmaite sekcje. W Trzemesznie przewodniczącym sekcji zbiórkowej wybrano p. Andrzeja Marchlewicza. Zebranie sekcji odbędzie się w czwartek 22 bm. Celem ułatwienia zbierania darów i ofiar dla bezrobotnych podzielono miasto na 15 obwodów. Projektuje się urządzenie kuchni dla bezrobotnych. Ilość biednych i bezrobotnych w Trzemesznie waha się między 600 a 700 osobami. Komitet powiatowy uchwalił w dniu 20 bm. dobrowolne opodatkowanie się obywatelstwa na rzecz bezrobocia.

— (Dla najbiedniejszych.) W poniedziałek, dnia 12 bm. rozpoczęła „Opieka Rodzicielska" odżywianie dzieci najbiedniejszych rodziców, z czego korzysta przeszło 100 dzieci. Dzieci otrzymują śniadanie, składające się z bułek i ciepłego mleka.

— (Zebranie.) W ub. niedzielę odbyło się w salce „Rolnika" zebranie Młodych Polek. Referat „O niebezpieczeństwie tańca" wygłosiła jedna z druchen. Po referacie ks. patron Kołaczkowski rozdał 6 druchnom nagrody za obowiązkowość w pracy. Hasłem **„Sprawie służ"** zamknięto zebranie. (tw)

Miękką, obfitą, pianę, zmywającą gruntownie włosy,—a ponadto coś o wiele, wiele jeszcze ważniejszego, bo pobudzenie cebulek do nowego życia i nową moc rozwoju i wzrostu, — wszystkie te zalety daje włosom olejek oliwny, zawarty w Palmolive Shampoo.

Każdy pakiet zawiera dwie torebki

Pielęgnuje włosy jak mydło Palmolive cerę

40 gr.

PALMOLIVE Shampoo

ng 13 010

— * **WRZEŚNIA.** (Świetlica dla bezrobotnych.) Staraniem Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo z p. prezeską hr Mycielską na czele, utworzono w mieście naszem świetlicę dla bezrobotnych, która mieści się w domu p. Jagodzińskiej przy ul. Dzieci Wrzesińskich. Poświęcenia świetlicy dokonał ks. prob. Kinastowski. W pięknych słowach zachęcał ks. proboszcz bezrobotnych do częstego korzystania ze świetlicy. W tej myśli witamy pożądaną i pożyteczną w mieście naszem placówkę szczerem staropolskiem: Zbożnemu dziełu „Szczęść Boże".

— (Zebranie.) W piątek 23 bm. o godzinie 15,30 odbędzie się w sali posiedzeń wydziału powiatowego zebranie komitetu propagandy tygodnia przemysłu polskiego. Ze względu na ważność porządku obrad komitet prosi członków o punktualne przybycie.

— (Kradzieże.) Do składu konfekcji p. Józefa Eisenberga we Wrześni włamali się złodzieje i skradli płaszcze męskie oraz 80 zł gotówki. W związku z kradzieżą policja aresztowała Walentego Niedzielskiego i Antoniego Nowaka, którzy się przyznali do winy. — Na szkodę p. St. Dziedziuchowicza z Wrześni skradziono z pralni rower męski. Sprawcami kradzieży okazali się niej. Grześkowiak i Piotr Maciejewski. — W. Jarząbkowie nieznani sprawcy skradli p. F. Mallakowi większą ilość narzędzi ślusarskich. — Sprawcy kradzieży pozostali dotąd niewykryci.

— (Otwarcie świetlicy.) Tut. oddział Polskiego Czerwonego Krzyża urządził w dniu 17 bm. uroczyste otwarcie świetlicy umieszczonej w dawnym budynku szkolnym przy ul. 3 Maja. W obecności członków zarządu, gości i drużyny ratowniczej P. C. K. uroczystość zagaiła p. Kulińska, poczem prezes Czerwonego Krzyża p. dr. Chramiec przedstawił zebranym cele i zadania świetlicy. Śpiewem drużyny żeńskiej zakończono uroczystość. (wp)

Nagły zgon działacza narodowego

Chełmża. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem podczas posiedzenia magistratu zmarł nagle na udar serca członek magistratu wiceburmistrz miasta Chełmży Michał Nowicki, znany długoletni działacz narodowy. Zmarły liczył lat 64 i odznaczony był złotym krzyżem zasługi. (wd)

Przygnieciona drzewem

Inowrocław (iw). Podczas zbierania chróstu w lesie przygnieciona została walącem się drzewem 23-letnia Janina Pniewska z Turzan, doznając złamania prawej nogi oraz ogólnych kontuzyj. Pniewską przewieziono do szpitala powiatowego w Inowrocławiu.

Wyniki rewizji u Aniołowej

Przy ul. Stawnej 6 w Poznaniu przeprowadziła policja rewizję domową w mieszkaniu p. Antoniny Aniołowej, podejrzanej o współudział w kradzieżach mieszkaniowych. W mieszkaniu Aniołowej napotkała policja notorycznego przestępcę, znajdującego się w ostatnim czasie pod dozorem policyjnym 23-letniego robotnika Karola Bagansa, rodem z Rygi, o którego ujęciu już krótko donosiliśmy. Znaleziono komplet wytrychów, różnych kluczy, t. zw. koziboczków, kawałków ołowiu i innych przedmiotów, oraz narzędzi złodziejskich, używanych przez włamywaczy. Osadzono też w areszcie policyjnym Antoninę Aniołową, w związku z dalszemi dochodzeniami, prowadzonemi przez wydział śledczy. (kl)

Zwrotniczy spowodował katastrofę kolejową

Inowrocław (iw). Na stacji kolejowej w Inowrocławiu pracował jako zwrotniczy kolejowy 30-let. Franciszek Staszewski. 27 lipca b. r zajęty przetaczaniem manewrujących pociągów, skierował pociąg towarowy z Damasławka na fałszywy tor. Nastąpiło zderzenie, podczas którego uległy zniszczeniu trzy wagony.

Staszewskiego pociągnięto do odpowiedzialności i sąd skazał Staszewskiego za nieumyślne spowodowanie katastrofy kolejowej na 3 miesiące aresztu z zawieszeniem na 5 lat.

W poszukiwaniu tajnej gorzelni

Środa (ak). W tych dniach do sołtysa wsi Ramonowo, położonej 5 kilometrów od Środy przy szosie Środa—Kostrzyn przybyło kilku urzędników urzędu akcyz i monopoli i przeprowadziło w jego obecności rewizję u jednego z gospodarzy, w poszukiwaniu za tajną gorzelnią.

Rewizja nie wydała jednak żadnego wyniku.

Prezes rady portu wizytuje Toruń

Toruń. (Tel. wł.) Wczoraj bawił w Toruniu prezes rady portu i dróg wodnych w Gdańsku dr. Johannes Alexander Nederbragt w towarzystwie polskiego członka rady portu p. Wierczyńskiego i radcy komisarjatu w Gdańsku p. Weyera.

Prezes rady portu złożył w Toruniu szereg wizyt oficjalnych i m. in. odwiedził instytut bałtycki, którego pracami szczególnie się interesował. (wd)

Zjazd maturzystów szamotulskich

W Szamotułach rozpoczyna się dziś, w sobotę uroczystą akademję o godz. 17,30 dwudniowy zjazd absolwentów gimnazjum im. ks. Piotra Skargi w Szamotułach.

Zjazd zorganizowano z okazji 10-lecia zdania pierwszej matury w gimnazjum szamotulskiem.

Napady na pociągi towarowe

Żerków (zl). Swego czasu głośną była sprawa okradania pociągów towarowych na szlaku Gniezno—Jarocin. Ostatnio znowu nieznani dotąd sprawcy rozpoczęli na nowo organizować napady na pociągi towarowe. W tym tygodniu włamali się złodzieje do wagonu pociągu na odcinku Orzechów—Żerków i natrafili na beczki ze śledziami. Jedną z nich wyrzucili.

Kradzież zauważono na stacji Żerków, a powiadomiona policja wszczęła energiczne śledztwo. W czwartek aresztowano dwóch podejrzanych osobników

Nazwiska i bliższe szczegóły trzymane są ze względu na dobro toczącego się śledztwa w tajemnicy.

Fałszywa kwestarka

Gniezno (br). Pod zarzutem oszustwa aresztowała policja Zofję Mrówczyńską (ul Rybnik 6), przy której znaleziono sfałszowane zaświadczenie, upoważniające do zbierania składek na najbiedniejszych miasta Gniezna.

Jedna z legitymacyj zaopatrzona była w podpis sekretarza miejskiego p. Andrzejaka i okrągłą pieczęć z napisem Miejski Urząd Policyjny Inna legitymacja zaopatrzona była w podpis ks. prob. Chilomera.

Tragiczna eksplozja działa artyleryjskiego

Dwóch artylerzystów poniosło śmierć, a dwóch ciężko rannych - Awanse pośmiertne

Toruń. (Tel. wł.). Na poligonie artyleryjskim na wzgórzu pod Toruniem eksplodowało podczas ćwiczeń ostrych w dniu 21 b. m. działo. Z obsługi działa kanonier Franciszek Majewski z Rzęczkowa pow. toruńskiego został zabity, kanonier Franciszek Pograbek pełniący funkcje zamkowego przy dziale został ciężko ranny i w drodze do szpitala zmarł. Kanonier Mieczysław Stanisławski oraz kanonier Sergjusz Rak zostali ranni.

Plutonowy Alfons Krawka został kontuzjowany. Wszystkich przewieziono do szpitala.

Stanisławski i Rak odbywali ćwiczenia jako rezerwiści. Ranni i zabici kanonierzy zostali po tym wyadku awansowani na bombardierów.

Do Torunia zjechała specjalna komisja, która bada przyczyny wypadku. (wd)

Oblepiona gliną zmarła z wyczerpania

Tajemniczy zgon sublokatorki

W domu p. Ratajczaka w Poznaniu, na częściowo zabudowanej ulicy Wyłom 15, za Szelągiem, mieszkała 63-letnia Marja Rejmaniak. Była sublokatorką p. Ratajczaka.

Od 18 b. m. sublokatorka p. Ratajczaka nie dawała o sobie znaku życia. Zamknięte były drzwi i nie można było się do niejj dostać.

Dopiero w dniu 22 b. m., zaniepokojony tajemniczą ciszą, p. Ratajczak postanowił stwierdzić, co się dzieje w mieszkaniu jego sublokatorki.

Okazało się, że sublokatorka była już bez życia. Lekarz stwierdził zgon, który nastąpił już prawdopodobnie dosyć dawno Zwłoki zmarłej oblepione były częściowo gliną, którą ona sama się oblepiała, gdyż prawdopodobnie była chora i w ten sposób usiłowała ulżyć sobie cierpieniu. Po oblepieniu gliną ciężko osłabiona wyszła z łóżka i upadła, a nie mogąc się podnieść, zmarła z wyczerpania.

Tajemniczy zgon kobiety, który nastąpił w tak dziwnych okolicznościach, wywołał zrozumiałe poruszenie. (kl).

Mściwy złodziej z baraków dla bezrobotnych

Tczew (at). Policja miejscowa otrzymała poufne doniesienie, że mieszkaniec baraków bezrobotnych, 19-letni Franciszek Galaska masowo okrada pociągi węglowe, zdążające przez Tczew do Gdyni.

Po otrzymaniu tych wiadomości policja przeprowadziła w mieszkaniu Galaski rewizję, podczas której znaleziono kilka worków ze skradzionem węglem. Galaska, podejrzewając 45-letniego Franciszka Wintera o donosicielstwo, zmylił czujność policjantów i wybiegł na podwórze, gdzie tak pobił Wintera, że mu m. in. złamał prawy obojczyk.

Złodzieja osadzono w więzieniu, a jego ofiarę umieszczono w stanie poważnym w szpitalu Św. Jerzego.

Oszust w roli „urzędnika państwowego"

Poszkodował rolnika na 440 zł

Gniezno (br). Do mieszkania rolnika Śmigielskiego w Wierzchosławicach przybył pewien osobnik, przedstawiając się za Henryka Wawrzyńskiego, urzędnika państwowego ze Żnina i zaofiarował na sprzedaż dwa rowery. Warunki sprzedaży były dogodne, to też transakcja doszła do skutku.

Następnego dnia wybrała się Śmigielska za zgodą swego męża z rzekomym Wawrzyńskim do Gniezna po rowery. Po przybyciu do Gniezna oszust pod pozorem załatwienia pewnych spraw służbowych udał się do biura kolejowego, zabierając z sobą skórzaną tekę p. Śmigielskiej, w której znajdowało się 140 zł.

Gdy rzekomy urzędnik przez dłuższy czas nie wracał, gospodyni udała się do biura kolejowego, gdzie przekonała się że padła ofiarą oszustwa. Oszust opuścił budynek dworcowy innemi drzwiami W dalszym ciągu okazało się, że zabrał on ze sobą płaszcz wartości 300 zł wypożyczony u męża Śmigielskiej.

Dochodzenia policyjne ujawniły, że oszustem był niej. Henryk Freitag, nie mający stałego miejsca zamieszkania.

Pilot, który nie wypełnił rozkazu

Rozprawa przed sądem wojskowym o rozbicie płatowca

Kapral-pilot III pułku lotniczego w Poznaniu Juljan Maciejewski otrzymał 29 maja rozkaz odprowadzenia samolotu myśliwskiego z Poznania do Grudziądza. W czasie drogi Maciejewski rozbił się wraz z maszyną w Kostrzynie.

Według krążących wersyj Maciejewski miał w Kostrzynie narzeczoną, którą postanowił odwiedzić. Przyleciawszy do Kostrzyna wyczyniał nad miastem różne ewolucje. W pewnym momencie postanowił zrzucić list, wobec czego począł gwałtownie pikować na targowisko miejskie.

Tuż nad ziemią usiłował Maciejewski wznieść się w powietrze, zaczepił jednak maską samolotu o linę, przytwierdzoną do słupów betonowych, a ogradzającą targowisko. Lotnik dodał gazu, aby zerwać linę. Pod wpływem siły motoru wyrwanych zostało z ziemi kilka słupów betonowych. Lina stalowa okazała się zbyt mocną i nie pękła, ściągając samolot, który się rozbił.

Ciężko rannego lotnika przewieziono do szpitala. Po wyleczeniu wszczęto przeciwko niemu dochodzenia, za niewykonanie rozkazu. Lotnik bronił się, iż napotkał chmurę deszczową i aby ją wyminąć leciał wzdłuż toru kolejowego.

W sądzie okręgowym w Poznaniu podjęto odroczoną w końcu października rozprawę. Podczas rozprawy odbył się termin lokalny na miejscu wypadku w Kostrzynie, dokąd wyjechał komplet sądzący z przewodniczącym majorem k. s. Mikulińskim i obrońcą adwokatem Niderem.

Rozprawa ma na celu ustalenie szeregu ważnych szczegółów technicznych.

Kronika wybrzeża

Burza na Bałtyku

Gdynia (p). W ciągu ostatniej doby szalała nad Bałtykiem i w dalszym ciągu trwa burza. Silne wiatry i przejściowe mgły opóźniają przyjazdy statków do portu gdyńskiego Również kutry rybackie stoją bezczynnie w porcie, gdyż wezbrane fale uniemożliwiają pracę rybaków na morzu.

Foki niszczą łososie

Gdynia (p). Rybacy polscy rozpoczęli połowy łososi. Kiedy jednak wyciągają z wody założone wędki, zamiast łososi tylko ich głowy. U wybrzeża polskiego znajduje się w tej chwili większa ilość fok które zjadają łososie zawisłe na wędkach Strapieni rybacy zaradzić nie mogą spustoszeniu, jakie im wyrządzają foki. Polowanie na foki, jak wiadomo, na całym Bałtyku jest narazie zakazane.

Odjazd s/s Pułaski

Gdynia (p). W dniu dzisiejszym odszedł z Gdyni do N Yorku statek „Pułaski". Na pokładzie statku odpłynęło z Gdyni 320 pasażerów i jeden ślepy. Owym ślepym pasażerem jest listonosz który nie zdążył zejść ze statku przed jego odjazdem

Ślepego pasażera wysadzą na ląd dopiero w Kopenhadze Statek „Pułaski" przybędzie do N. Yorku w dniu 5 12.

Komunikacja z Helem

Gdynia (p) Komunikacja z Helem utrzymywana przez statki „Żeglugi Polskiej" opłaca się także w ciągu zimy. Obawy, jakie w tym względzie miała „Żegluga Polska" okazały się nieuzasadnionemi. Przeciętnie statek wychodzący z Gdyni wieczorem zabiera 50 pasażerów. Obecnie dochodzi do nas wiadomość, że „Żegluga Polska" zamierza zmienić rozkład jazdy tak, aby pierwszy statek wychodził rano z Gdyni zamiast z Helu.

Zmiana rozkładu jazdy jeśli ma nastąpić, winna odpowiadać potrzebom ludności. Zorjentowani w ruchu pasażerskim między Gdynią Helem twierdzą, że statek winien z Helu wychodzić wcześnie rano a z Gdyni pod wieczór.

Jeśli „Żegluga Polska" sprawę zmiany rozkładu jazdy rozważa, winna tę okoliczność mieć na uwadze.

Dzielny ojciec wychował dzielnych synów

Członek honorowy gniazda „Sokoła" w Bojanowie Starem druh Ignacy Maćkowiak, b. sokół z Nadrenji w otoczeniu synów z których najstarszy jest prezesem gniazda, drugi naczelnikiem, trzeci kierownikiem młodzieży „Sokoła", czwarty zastępcą kierownika młodzieży, piąty członkiem gniazda, obecnie kapralem 26 p. ułanów szósty członkiem zarządu drużyny harcerskiej. Szczęść Boże takim Sokołom.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Moralność podatkowa a nowa ordynacja

W niedalekiej przyszłości powstaną komisje odwoławcze, oparte na zasadach nowej ordynacji podatkowej. Już teraz działa ordynacja w odniesieniu do pozostałego całokształtu procedury podatkowej.

W chwili tej — tak ważnej dla naszej skarbowości — warto zastanowić się nad skutkami przemian organizacyjnych, dokonujących się przed naszemi oczami. Rzeczą najistotniejszą jest kwestja: czy moralność podatkowa w nowym stanie prawnym wzrośnie czy zmaleje?

Stan dotychczasowy był niezadowalniający. Wysoce trafne postanowienia ustawy o podatku przemysłowym, dające materjalne pierwszeństwo prowadzącym książki, mogły były rozszerzyć ten środek do ustalania prawdy materjalnej, gdyby nie stosunek władz skarbowych do książkowości, z zasady nieufny i rygorystyczny. Dotychczasowe stosunki znalazły najlepsze odzwierciedlenie w następujących słowach obecnego zastępcy dyrektora departamentu podatkowego w min. skarbu, p. dr. Jerzego Lubowickiego, ogłoszone w „Gospodarce Narodowej" (nr. 4 z dnia 15 lutego 1934 r):

„Obowiązek władzy przedstawiania t. zw. wątpliwości co do zeznanych dochodów zmechanizował się i uogólnił, ale i zeznania w pewnym stopniu przestały odpowiadać zapewnieniu, że „wszystkie przytoczone w nich dane oznajmione zostały według najlepszej wiedzy i sumienia". Wytworzył się duch generalnej podejrzliwości i niedostatecznie szczere dążenie do ujawnienia rzeczywistej podstawy wymiarowej."

W dotychczasowych warunkach moralność podatkowa nie mogła rozwijać się należycie. Ufamy, że teraz będzie lepiej. Oby rzeczywistość sprawdziła naszą nadzieję.

Ordynacja realizuje niewątpliwie zasadę szybkiego wymiaru. Wykazuje nadto dążenie, by wymiary były sprawiedliwe, wyróżniając dodatnio dowód z ksiąg i ustalając obowiązek oparcia wymiaru na materjale faktycznym. Jednem słowem, opinja o nowej ordynacji wśród bezstronnych znawców przedmiotu jest naogół korzystna.

Chodzi teraz o rzecz niezwykłej wagi: o wykonanie postanowień ordynacji podatkowej. Obywatelskie komisje szacunkowe zostały zniesione . Ordynacja rozszerzyła władzę urzędników skarbowych i to na terenie najbardziej drażliwym dla płatnika, na terenie wymiaru podatku. Od fachowości, uczciwości i taktu urzędników zależeć będzie w pierwszym rzędzie ustosunkowanie się obywateli do obowiązków podatkowych, tj. ich moralność podatkowa. Jeśli urzędnicy skarbowi to zadanie spełnią, reforma przeprowadzona przez ordynację — okaże się uzasadniona i owocna.

Znamy pracę naszych urzędników skarbowych i wiemy, że jest ona ciężka i nieraz przykra. Wiemy, że skarbowcy są ludźmi gorliwej pracy. I tej właśnie gorliwości nieco się obawiamy. Jest francuskie przysłowie, które głosi, że „nadmiar gorliwości bywa szkodliwy". O to właśnie chodzi! O nadmiar gorliwości. Często zdarza się, że słuszna intencja min. skarbu zliberalizowania jakiegoś przepisu — w praktyce natrafia na wykonanie niedoskonałe. Wykonawca bowiem, w I-szej czy II-giej instancji, będąc bardziej fiskalnie nastawiony od samego ministra skarbu, swoiście interpretuje okólnik ministerjalny w sensie mniej liberalnym. Często zresztą boi się liberalizmu w stosunku do płatnika, boi się zarzutu braku gorliwości.

Nie ordynacja jest rzeczą najważniejszą. Duch, panujący w urzędach skarbowych, pozostaje czynnikiem decydującym.

Krótkie informacje gospodarcze

— Rosja Sowiecka zakupiła w Londynie znowu wielki transport metali na ogólną sumę przeszło 800 000 rubli. Część uregulowano gotówką, część zaś krótkoterminowemi wekslami.

— Na rynku belgijskim ukazała się rosyjska surówka hematytowa, zawierająca pewną ilość manganu. Cena surówki wynosi do 340 fr. belg. za tonnę.

— Zapasy złota w bankach New - Yorku wzrosły w ostatnich 2 tyg. o przeszło 90 milj. dol.

O wszechstronną opiekę nad targami międzynarodowemi w Polsce

Jak donosi „Gazeta Handlowa", czynniki, zainteresowane w rozwoju targów międzynarodowych w Polsce, przeprowadziły dyskusję, której wyniki zakomunikowane zostały min. przemysłu i handlu. W chwili obecnej min. przemysłu i handlu bada przedstawione materjały przy udziale samorządu gospodarczego. Tezy, wysunięte w tej sprawie są następujące:

1. Targi międzynarodowe w Polsce, jako instytucje pożyteczne gospodarczo, powinny korzystać w poczynaniach swoich z poparcia i opieki ze strony władz państwowych.

2. Transakcje, zawarte na targach międzynarodowych, powinny być zwolnione od państwowego podatku przemysłowego na podstawie zaświadczenia dyrekcyj targów o tem, że wspomniane transakcje rzeczywiście były zawarte na targach.

3. Targi międzynarodowe powinny korzystać ze specjalnych ulg w zakresie kontyngentów, taryf kolejowych i cła. Odnośne władze powinny rozpatrzeć wnioski dyrekcyj targów i powziąć decyzję w tych sprawach, w miarę możności, conajmniej na trzy miesiące przed otwarciem poszczególnych targów.

4. Polskie placówki zagraniczne, w szczególności konsulaty, powinny pomagać targom międzynarodowym w przeprowadzeniu akcji werbunkowej, w myśl specjalnej instrukcji, która ustali kolejność i metody prac placówek zagranicznych w tym względzie.

5. Odnośne władze powinny zalecić przedsiębiorstwom państwowym, samorządom terytorjalnym oraz intendenturze uskutecznienie części zakupów na Targach.

6. Izby przemysłowo-handlowe oraz izby rzemieślnicze powinny w okresie, poprzedzającym targi, wszcząć na swoim terenie akcję propagandową na rzecz wzięcia udziału w targach kupców, przemysłowców i rzemieślników. Wspomniane izby powinny w szczególności działać w tym kierunku za pośrednictwem odnośnych związków gospodarczych oraz powinny pracować nad obmyśleniem form pomocy dla zorganizowania na targach udziału poszczególnych branż gospodarczych.

Do tych tez należałoby dodać wysuwane projekty reorganizacji targów międzynarodowych w tym kierunku, aby poszczególne targi mogły się w jaknajwiększym kierunku wyspecjalizować a nie obejmować dorywczo wszystkich dziedzin produkcji, nie mogąc równocześnie dać w żadnym wypadku obrazu całości. Drugą, niemniej ważną sprawą jest kwestja odpowiedniego ułożenia kalendarzowego tak, aby terminy poszczególnych Targów nie kolidowały ze sobą.

PASY ZAPĘDOWE
szczeliwa, węże
oraz wszelkie artykuły techniczne i laboratoryjne
poleca najkorzystniej
SKŁADNICA POZNAŃSKIEJ SPÓŁKI OKOWICIANEJ
przybory techniczne dla gorzelni i rolnictwa
Aleje Marcinkowskiego 20, tel. 11-61. dg 4191

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Stwierdzenie wartości papierów nienotowanych na giełdzie.** Okólnik ministerstwa skarbu z 3 marca 1931 r. L. D. V. 1219/2/31 w ostatnim ustepie mówi o zmianie, w szczególności o obniżeniu wartości papierów wartościowych, uznając je jako straty w wypadku, gdy to obniżenie wartości uzasadnione jest względami gospodarczemi, jak obniżenie się wartości giełdowej papierów poniżej ceny ich nabycia, względnie poniżej prawidłowo zaksięgowanej pierwotnej wartości książkowej. Okólnik wymienia przykładowo notowane na giełdzie, natomiast nic nie mówi o papierach, których kurs na giełdzie nie jest notowany. Należałoby więc wydać dodatkowe wyjaśnienie, stwierdzające, że wartość nienotowanych na giełdzie papierów mogłaby być ustalona na podstawie opinji izb przemysłowo - handlowych. (k)

(p) **Niszczenie plantacyj tytoniowych.** Art. 60 projektu ustawy karno - skarbowej nakazuje niszczenie plantacyj tytoniowych, uprawianych bez upoważnienia władzy. Przepis powyższy nie jest z punktu widzenia skarbu państwa słuszny. Należałoby nie niszczyć, ale konfiskować na rzecz skarbu państwa. Niszczenie bowiem jakichkolwiek wartości gospodarczych uznać należy za szkodliwe. (k)

Z KRAJU

(k) **Dalszy przypływ złota w Banku Polskim.** W ciągu drugiej dekady listopada zapas złota powiększył się o 0,5 milj. zł do 498,6 milj. zł, natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz obniżył się o 1,1 milj. zł do 34,8 milj. zł. Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 25,2 milj. zł do 691,1 milj. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o 20,6 milj. zł do 46,6 zł. Pozycje „inne aktywa" i „inne pasywa" uległy wzrostowi; pierwsza o 1,7 milj. zł do 157,6 milj. zł, druga o 4,8 milj. zł do 203,0 milj. zł. Natychmiast płatne zobowiązania zwiększyły się o 29,2 milj. zł do 241,8 milj. zł. Obieg biletów bankowych, w wyniku wyżej omówionych zmian zmniejszył się o 37,4 milj. zł do 931,0 milj. zł. Pokrycie złotem zwiększyło się z 46,08 proc. do 46,48 proc. i przekracza normę statutową o przeszło 16 punktów.

(k) **Regularna komunikacja między portami polskiemi a Szwecją.** Z początkiem grudnia br. Sp. Akc. „Żegluga Polska" uruchamia regularną linję komunikacji okrętowej między Gdynią i Gdańskiem a Sztokholmem i portami wschodniej Szwecji. Komunikacja ta utrzymywana będzie przez „Żeglugę Polską" łącznie z linją Svenska American Line. Odjazd pierwszego statku z Gdyni i Gdańska nastąpi w dn. 6 i 8 grudnia br.

(k) **W sprawie ceny soli.** Donosz nam z kół kupieckich, iż pojawiające się w ostatnim czasie wzmianki prasowe o zniżce cen soli mogą publiczność kupującą wprowadzić w błąd, gdyż 1) zniżka cen dotyczy soli s z a r e j, 2) tego gatunku soli nietylko że nie prowadzi się na terenie ziem zachodnich, ale jej sprzedaż jest wprost zabroniona tutaj. Sól szara sprzedawana jest w kilku tylko województwach dla ludności wiejskiej. Podobnie ma się rzecz z tańszemi zapałkami, przeznaczonemi dla pewnej tylko — wschodniej części kraju. Jak widzimy z powyższego wyjaśnienia, polityka cen naszych monopolów państwowych stosuje różną miarę do poszczególnych okolic kraju i wywołuje wskutek tego pewne nieporozumienia.

(k) **Ceny węgla w Warszawie.** W związku z ustaleniem ceny węgla opałowego w Warszawie, po ostatnio przeprowadzonej obniżce cen węgla loco kopalnia i taryf kolejowych na jego przewóz, ministerstwo przemysłu i handlu, prostując rozmaite wiadomości, ogłoszone w tej sprawie w prasie, wyjaśnia, że w drodze porozumienie ze wszystkimi poważniejszymi hurtownikami, otrzymującymi węgiel bezpośrednio z kopalni, ustalono maksymalną cenę węgla w Warszawie, przyczem hurtownicy węglowi zobowiązali się sprzedawać każdą ilość górnośląskiego lub dąbrowieckiego węgla opałowego grubego pierwszej jakości po cenach nieprzekraczających w zimie roku 1934/35 zł 42 gr. 50 za tonnę loco skład i zł 46 za tonnę loco piwnica odbiorcy za gotówkę i przy dostawach od 1 tonny wzwyż, z tem że o ile nabywca zażąda specjalnie sortymentu „kostka", to sprzedawca może doliczać do powyżej wymienionych cen zł 1 gr. 50 od tonny.

Z ZAGRANICY

(z) **Stosunki handlowe polsko - angielskie.** Ogłoszone zostały oficjalne zestawienia statystyczne, obrazujące wymianę towarową między Anglją a poszczególnemi krajami zagranicznemi. Z zestawień tych wynika, że import towarów z Polski do Anglji stale wzrasta w ciągu ostatniego trzechlecia. Według obliczeń angielskich import towarów polskich w ciągu trzech kwartałów r. 1932 wyniósł 4 796 tys. Ł., w ciągu analogicznego okresu r. 1933 — 4 847 tys. Ł., a w ciągu analogicznego okresu r. 1934 — 5 645 tysięcy Ł. Wzrost w porównaniu z r. 1932 wynosi blisko 1 miljon Ł. Jednocześnie jednak wzrasta poważnie wartość eksportu towarów angielskich do Polski, która wynosiła w ciągu trzech kwartałów r. 1932 — 1 343 tys. Ł., w r. 1933 — 2 010 tys. Ł., a w r. 1934 — 2 074 tys. Ł. Jednocześnie wzrosła również wartość reeksportu do Polski z 503 tys. Ł. w ciągu pierwszych 9-ciu miesięcy r. 1932 do 964 tys. Ł. w roku bieżącym. Saldo wymiany handlowej między Polską i Anglją kształtuje się wybitnie na korzyść Polski.

(z) **Szwecja nie będzie importowała więcej niż 47 proc. węgla z Anglji.** „Aftonbladet" publikuje nieścisłe dane, dotyczące importu węgla angielskiego do Szwecji. Według pisma, Szwecja pokrywa w Anglji 51 proc. swego zapotrzebowania na węgiel wobec 47 proc. w układzie angielsko-szwedzkim. W istocie, w ciągu 15 miesięcy, zaczynając od sierpnia 1933 r., Szwecja pokryła węglem angielskim 47,8 proc. swego całkowitego zapotrzebowania. Lekka nadwyżka ponad umowę 47 proc. została spowodowana wzmożonemi zakupami węgla angielskiego w sezonie jesiennym i najprawdopodobniej do końca roku zostanie wyrównana większemi zakupami z innych krajów.

Eksport Polski i jej sąsiadów do kolonij brytyjskich

Przeglądając niedawno omówioną w Kurjerze Poznańskim (Nr. 457 z dnia 9. października br.) książkę „An Economic Survey of the Colonial Empire" — (Przegląd Ekonomiczny Imperjum Kolonjalnego Brytyjskiego) oraz porównując nadzwyczaj korzystny dla nas, rekordowy wprost, rozwój stosunków gospodarczych polsko-angielskich (Kurjer Poznański z dnia 24. 9. 1934) z przykrością niestety stwierdzamy, że eksport nasz do kolonij brytyjskich w porównaniu z eksportem naszych sąsiadów do tych krajów jest wprost opłakany.

Niech to wyjaśnią cyfry.

W tablicach statystycznych tejże książki za rok 1932 podany jest eksport względnie import w ilościach wartości od Ł. 1000 wzwyż, dlatego możliwe jest, że małe partje towarów, wywiezione przez nas do niektórych kolonij, nie są uwidocznione. Otóż Polska eksportuje jedynie do Palestyny i eksport jej i jej sąsiadów wynosił w 1000 funtów palest.

Cukier — 27, gdy Czechosłowacji — 30, a Rosji — 9; drzewo budowlane — 5, Rosji — 27; deski na skrzynie do owoców — 5, Rosji — 14, Jugosławji — 15, Rumunji — 131; manufak. wełniana — 5, Czechosłowacji — 4, Niemiec — 8; piece żelazne — 10, Czechosłowacji — 7, Niemiec — 47; nafta Rosji — 23, Rumunji — 45; ubrania gotowe Czechosłowacji — 14, Niemiec — 35; mąka pszenna Rosji — 11.

Do reszty kolonij w roku 1932 nie eksportowaliśmy wogóle, a przecież kraje sąsiednie zdołały wszędzie dotrzeć. Poniższe zestawienie to uwidoczni.

K e n y a (Wschodnia Afryka). (Wartość w 1000 Ł).

Towary bawełniane: Czechosłowacja — 2; benzyna Rosja — 2; nafta Rosja — 3; stalowe żel. wyroby — Czechosłowacja — 1; ubrania gotowe Czechosłowacja — 4; dery bawełniane Czechosłowacja — 9.

T e r y t o r j u m T a n g a n y i k a (dawn. Niemiecka Afryka Wschodnia): nafta Rosja — 2.

P ó ł n o c n a R o d e z j a (w środku Afryki): wyroby bawełniane Czechosłowacja — 6; benzyna Rosja — 1,

Z a n z y b a r (w 1000 Rs.): cukier Rosja — 38.

G a m b i a (Zachodnie Wybrzeże Afryki) (w 1000 Ł.): materjały bawełniane Czechosłowacja — 2.

W y b r z e ż e Z ł o t e (nad zatoką Guinea): towary żelazne Czechosłowacja — 10; wyroby ze sztucznego jedwabiu Czechosłowacja — 4; cement Jugosławja — 3.

S t r a i t s S e t t l e m e n t s (Singapore, Penang, Malacca i Labuan) (w 1000 dol.): perkaliki Rosja — 275.

C y p r (w 1000 Ł): mąka pszenna Bułgarja — 44; fasola i groch Bułgarja — 15; cukier Czechosłowacja — 7; nafta Rosja — 2; towary bawełniane Czechosłowacja — 4; nafta i benzyna Rumunja — 62; skóry Węgry — 2; cement Jugosławja — 9.

M a l t a: pszenica Rumunja — 12, Rosja — 7, Jugosławja — 8; mąka Rosja — 3; bydło Jugosławja — 17, Bułgarja — 2; cukier Czechosłowacja — 6; benzyna Rumunja — 123; nafta Rumunja — 111; trzewiki Czechosłowacja — 6 (prawdopodobnie Bata).

J a m a i k a: trzewiki Czechosłowacja — 14.

T r i n i d a d i T o b a g o: trzewiki Czechosłowacja — 7.

Z powyższego zestawienia wynika, że sąsiadujące z Polską kraje zdołały dotrzeć do najdalszych zakątków świata. Przypuszczać należy, że i polskim eksporterom nie powinno być zbyt trudnem w tych samych grupach towarów skutecznie konkurować (mamy przecież premje eksportowe).

Jeszcze jedno spostrzeżenie nasuwa się przy przeglądaniu statystyki kolonjalnej, mianowicie ogromne zapotrzebowanie mleka kondensowanego i sterylizowanego w puszkach, które eksportują do kolonij brytyjskich przeważnie: Holandja, Norwegja, Danja, Szwajcarja, Niemcy, Australja, Nowa Zelandja i Japonja. Przemysł ten powinien powstać i rozwinąć się i w Polsce i dałby napewno ogromne zyski, podczas gdy obecnie rolnik tylko po bardzo niskich cenach ten masowy artykuł zbywa.

I. K.

RUCH KOBIECY

Laureatka nagrody im. Ilizy Orzeszkowej

Pominięta przy wyborze członków do Akademji Literatury uzyskała obecnie Marja Rodziewiczówna nagrodę im. Elizy Orzeszkowej za ogrom zasług, jakie położyła około budowania ideałów i pielęgnowania tradycji narodowej w swoich dziełach. Stworzywszy bastjon nieustępliwości w walce o ziemię polską, sama życiem zaświadczyła i zaświadcza o szczerości szerzonych haseł pracując gorliwie w swej rodzinnej Hruszy, stanowiącej jakoby żywy rezerwat zamkniętej w dziełach jej ideologji.

Wartość książek Rodziewiczówny jest trwała, wywołuje przecież i dziś jeszcze, jak dawniej, najczystsze uczucia i budzi wskazania altruizmu indywidualnego oraz chęć zbiorowego wysiłku dla dobra społecznego.

O książkach Rodziewiczówny powiedzieć można, że „zawędrowały pod strzechy", na poddasza i do suteren, a równocześnie nie ominęły salonów i pałaców, dworów wiejskich czy domów inteligenckich w miastach.

Czytane chętnie również i „na drugiej półkuli" u naszych rodaków w Ameryce, przyczyniły się niejednokrotnie i przyczyniają się do zachowania polskości wśród emigracji, budząc tęsknotę do ziemi ojczystej, do kraju.

To też wdzięczność społeczeństwa, niezależnie od oficjalnego uznania, towarzyszy autorce „Dewajtisa", a pamięć o niej wszystkich szlachetnie myślących Polakom zastąpi najwyższe nagrody.

Uczmy Poleszuków!

Do redakcji „Ruchu Kobiecego" w związku z artykułem Z. Zaleskiej nadesłano następujący list, który powinien znaleźć oddźwięk w społeczeństwie.

„Nawiązując do artykułu z nr. 291, umieszczonego w „Ruchu Kobiecym" pt. „Matka polska, a ojciec ruski" przytoczę następujący fakt. Przedtem jeszcze muszę zaznaczyć, że sam na Polesiu nigdy nie byłem, ani mnie z tem województwem nie łączą żadne inne węzły.

W jednym numerze Ilustracji Polskiej z kwietnia w dziale dla młodzieży był umieszczony list dzieci z Polesia ze wsi Noski, koło Prużan, z prośbą o przysłanie im widoków z Poznania. W odpowiedzi na ten list posłałem tym dzieciom kilka przewodników po Poznaniu, które miałem z P. W. K. Przewodniki te wysłałem pod adresem jednego chłopaka Harasimowicza wraz z listem, opisującym trochę Poznań. W odpowiedzi napisał do mnie list, dziękując za książki. W międzyczasie wysłałem tam więcej książek, jak Bandrowskiego „Sosenka z wydm" i ostatnio „Pana Tadeusza". Za każdą taką przesyłkę wyżej wspomniany uczeń szkoły powszechnej mi bardzo dziękował, zapewniając, że z tych książek korzysta cała wieś i formalnie te książki są sobie nawzajem wydzierane.

Wnosząc z powyższego, uważam, że książka polska ma wielkie powodzenie na wsi poleskiej, że przez książkę najlepiej spolonizuje się tamtejsze okolice, nawet prawosławne (mój korespondent jest wyznania prawosławnego) prosiłbym, żeby Szanowna Redakcja „Kurjera Poznańskiego" na łamach Swojego poczytnego pisma przeprowadziła agitację na rzecz naszych obywateli-Poleszuków. Gdyby więcej osób, każdy w innej miejscowości poszukał sobie korespondenta, przyjaciela wśród młodych Poleszuków, wtedy możnaby się liczyć z poważnemi rezultatami tak dla sprawy narodowej, jak i dla dobra Rzeczypospolitej.

Szanowną Redakcję „Kurjera Poznańskiego" proszę więc o zajęcie się tą sprawą i przeprowadzenie odpowiedniej akcji.

Adam Neyman, stud. W. S. H.

Znaczki pocztowe

Pola Negri

Greta Garbo na projektowanym znaczku szwedzkim

Anny Ondra jako projekt. znaczka czeskiego

Jedno z pism niemieckich donosi, że szwedzki minister poczt, ulegając powszechnemu życzeniu, ma zamiar emitować nową serję znaczków pocztowych z obrazkiem Grety Garbo.

To samo pismo podaje, że w innych krajach także jest tendencja do uwiecznienia tym sposobem różnych gwiazd filmowych i gwiazdorów. Ministerstwa są coprawda w kłopocie co do wyboru odpowiednich objektów powołanych do pojawienia się w świecie w setkach tysięcy egzemplarzy. Nie ulega jednak kwestji, że tak pomyślane emisje mogłyby wpłynąć niezmiernie dodatnio na budżet poczt.

Niedługo zapewne posłyszymy przy okienkach pocztowych o takich zapotrzebowaniach: — Proszę o Anny Ondrę za 10 halerzy, albo proszę o 10 „Gret Garb." — albo też pojawi się informacja:

— Na list wysyłany pocztą lotniczą należy nakleić 10 „Marlen Dietrich".

W projektach tych Polska rzekomo wyprzedziła wszystkie kraje, gdyż podczas Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu pojawił się projekt znaczka z Polą Negri.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Ku czci św. Ludwiki de Marillac, współzałożycielki Stow. Pań Miłosierdzia odbędzie się staraniem Rady Wyższej Stow. św. Wincentego a Paulo w kościele św. Marcina w Poznaniu Triduum i to:

w piątek, 30. 11. o godz. 10 Msza św. z kazaniem Ks. Asyst. Michalskiego o godzinie 17 nieszpory z kazaniem Ks. Prał. Rolewskiego,

w sobotę dnia 1. 12. o godz. 10 Msza św. z kazaniem Ks. Dr. Klimkiewicza, o godz. 17 nieszpory z kazaniem Ks. Prof. Szymańskiego,

w niedzielę, dnia 2. 12. o godz. 10,45 Msza św. pontyfikalna odprawiona przez J. E. Ks. Biskupa Dymka z kazaniem Ks. Prof. Dr. Baranowskiego, o godz. 16 nieszpory z kazaniem Ks. Asyst. Wietrzykowskiego, procesja i zakończenie triduum.

Tow. Pomocy Naukowej dla Dziewcząt, Poznań, św. Marcin 6 poleca pocztówki świąteczne, bardzo starannie wydane na cele Towarzystwa. Nabyć je można we wszystkich składach papieru tak w Poznaniu jak i na prowincji.

Przypominamy raz jeszcze o zebraniu Sekcji Pedagogicznej, która odbędzie się na sali Wlkp. Izby Rolniczej we wtorek, dnia 27. bm. o godz. 15,30 z referatem Ks. Prof. Skazińskiego na temat wychowania osobowości, jako jednego z ideałów wychowania.

Z koła kościańskiego donoszą nam, że ostatnie zebranie tamtejszych Ziemianek odbyło się przy licznym udziale członków. Po sprawozdaniach z zebrań poznańskich, p. W. Chłapowska omówiła działalność sekcji organizacyjnej w ostatnich 2 miesiącach, poczem przewodnicząca p. Kajetanowa Morawska z Jurkowa referowała o kolonji wakacyjnej w Kościanie, na której Koło utrzymywało 21 dziewczynek ze Stelli.

Po ustaleniu programu Walnego Zjazdu Włościanek i Kobiet Katolickich w Kościanie, p. W. Chłapowska omówiła rekolekcje, które odbyły się dla Kobiet Katolickich w Kościanie oraz praktyczne kursy dla Włościanek, zorganizowane w powiecie, jak również kursy: prezesek i zastępowych Kat. Stow. Młodzieży Żeńskiej.

Poruszono następnie sprawę akcji zbiórki darów dla powodzian oraz sprawy Tow. Czytelni Ludowych.

Na zakończenie obrad p. Wańkowiczowa podzieliła się z obecnymi swojemi wrażeniami z Kongresu Tomistycznego, ujętemi w formę ślicznego i bardzo zajmującego referatu.

Na przyszłem zebraniu p. Zakrzewska mówić będzie o „Stowarzyszeniach Katolickich w Anglji".

Uchwały

V Międzynarodowego Kongresu Gospodarczego Kształcenia

Uczestniczki zwracają się do Sprawozdawczej Konferencji z V-go Międzynarodowego Kongresu gospodarczego Kształcenia oraz

1) do Rady Naczelnej Gospodarczego Wykształcenia Kobiet i Związku Służby Obywatelskiej Kobiet z życzeniem, aby corocznie mogły być organizowane podobne konferencje w celu wspólnego omawiania najważniejszych zagadnień gospodarskich.

2) do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą, aby nadal otaczało tę dziedzinę nauki jak najżyczliwszą opieką i przez swoje stanowisko wpływało na społeczeństwo polskie, jeszcze niedostatecznie świadome, jaką wartość dla Państwa i Narodu ma wysoki poziom gospodarstwa domowego.

3) do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, aby umożliwiło wyższe studja w zakresie ekonomiki domowej, przez tworzenie katedr profesorskich przy polskich uniwersytetach i akademjach rolniczych.

4) do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, z prośbą, aby upoważniło wybraną przez Konferencję Komisję do przedstawienia tej sprawy na zebraniu Komitetu Międzynarodowej Federacji G. K., które się odbędzie w Belgji w lipcu roku przyszłego.

5) Konferencja uważa, że należy dążyć do wyposażenia każdej szkoły powszechnej w jej własny warsztat gospodarczy, jako ośrodek oddziaływania kulturalnego.

6) Żeńskie szkoły gospodarcze winny być traktowane tak, jak inne szkoły zawodowe, przedewszystkiem tak, jak męskie i zaopatrzone w materjał techniczny, niezbędny dla praktycznego realizowania nauczania.

Pani Masarykowa — kobiety czeskie

Nakładem Tow. Polsko-Czechosłowackiego w Poznaniu ukazały się drukiem dwa wykłady generalnego konsula Republiki Czechosłowackiej w Poznaniu Dr. Jaromira Doleżala. Wykłady ujęte w piękną formę literacką, pełne głębszej i zajmującej treści wzbudzić muszą szczere zainteresowanie miłośników kultury słowiańskiej. Pierwszy z wykładów p. t. „Pani Masarykowa" jest wyrazem najgłębszej czci i pietyzmu, z jakiemi autor odnosi się do swojej prezydentowej, zmarłej przed 10-ciu laty. — Wykład o kobietach czeskich daje rys historyczny działalności społecznej i kulturalnej wybitnych postaci kobiecych w Czechosłowacji. Obydwa wykłady uzupełniają się wzajemnie stwarzając całość charakteryzującą pewien ważny wycinek z życia bratniego nam narodu.

Dr. Doleżal przeprowadzając dokładną analizę życia i działalności prezydentowej Masarykowej stara się wydobyć na jaw prawdę, uznaną przez siebie za najważniejszą, że mianowicie dzieło restytucji i konsolidacji nowoczesnego państwa Czechosłowackiego, stworzonego przez Masaryka było w dużej mierze również i zasługą jego żony. Jej to łowiem głęboki, a zrównoważony umysł, jej energja i wytrwałość w pracy ożywiane niesłabnącym nigdy entuzjazmem stanowiły najsilniejsze oparcie dla prac pedagoga, posła społecznika, a wkońcu prezydenta. Przybywszy nad Wełtamę z dalekiej Ameryki Charlotta Garrigue szybko wczuła się w ducha narodu czeskiego, ukochała go i postanowiła pracować dla nowej swojej ojczyzny stając się przez męża swego najlepszą obywatelką kraju a w końcu najdostojniejszą jego przedstawicielką.

Jednakże najlepszą charakterystyką tej wybitnej kobiety, tak często opisywanej przez historyków i publicystów różnych narodów znajdujemy w słowach konsula Doleżala, który pisze między innymi, co następuje:

„Jedynie wówczas, gdy dokładnie uświadomimy sobie wszystko, możemy zrozumieć, jaką podporę znalazł nauczyciel narodu, profesor: poseł Massaryk w takiej towarzyszce życia, która posiadała ogrom sił moralnych i walorów ducha, nie pozwalających jej na rozpraszanie działalności swego męża nadmiernemi wymaganiami odnośnie do swej osoby, oraz nakazywały wyrzec wszelkich przyjemności czy bezdusznych zabaw towarzyskich, których inne kobiety tak skrzętnie szukają. Nawet na spacerach z dziećmi, gdy zauważyła że mąż zamyślił się nad czemś pozostawała w tyle, upominając dzieci o zachowanie ciszy, bo... „ojciec rozważa".

I dlatego zgadzała się ze wszystkiem, co zapoczątkował mąż jej, w najpoważniejszej chwili swego życia podczas wojny światowej, gdyż była głęboko przekonana, że jest to dobre i godne największych nawet ofiar..."

„Została panią prezydentową. Lecz pozostała równie prostą kobietą, jaką była, jako pani profesorowa. Chociaż godnością swoją i dostojeństwem ducha uświęconem inteligencją i świadomością wartości i równości wszystkich ludzi dorównywała każdej królowej. Nie zapomniała swych przyjaciół robotników, gdy weszła z honorami do pałacu grodu praskiego. A ręka jej była szczodrzejszą jeszcze, niż dawniej.

Nie brała udziału w różnych oficjalnych uroczystościach, nie mogła przyzwyczaić się do ruchu, blasku nowego życia i dlatego stroniła od nich.

Natomiast rzadko opuściła koncert, na którym grano jej najulubieńszego kompozytora, Smetanę, zwłaszcza, jeśli kwartet czeski wykonywał bolesną spowiedź jego życia. Temu umiłowaniu muzyki pozostała wierna do końca życia.

I jeszcze jednej rzeczy: uczestnicy wielkiego Zlotu Sokolstwa w r. 1920 pamiętają może, jak pilnym gościem był tam przez wszystkie dni zlotu Prezydent. Towarzyszyła mu chętnie jego małżonka. W skromnem ubraniu, siadała z nim w loży prezydenckiej śledząc uważnie do końca wysiłki sokolstwa. Również podczas olimpjady robotniczej była stałym gościem i obserwatorem ćwiczeń cielesnych. Próżnej reprezentacji nigdy nie hołdowała".

Drugi swój wykład dotyczący kobiet czeskich rozpoczyna konsul Doleżal od opisu zamierzchłych podań historycznych. Wspomina więc legendarną, bohaterkę Vlastę, piękną, podstępną Szarkę, nędzę Libuzę, świętą królową Ludmiłę i okrutną Dragomirę. Z niewiast królewskich wymienia obok Dąbrówki żonę polskiego Mieszka, dalej Dagmarę, wydaną za króla duńskiego Waldemara oraz błogosławioną Anieszkę, założycielkę klasztoru panien klaryssek w Pradze.

Z czasów hussyckich wspomina Autor anonimową bohaterkę walczącą na Żiżkowem Wzgórzu z Krzyżakami.

Wśród kobiet czeskich różnych wieków i epok nie brak też było umysłów twórczych uwydatniających się szczególniej w historji literatury.

Jedną z panienek emancypacji kobiet i pisarką naprawdę na miarę światową była Bożena Niemcowa której książki tłumaczono na różne języki świata. Obok niej najbardziej znaną jest Eliska Krasnohorska poetka i tłumaczka która upamiętniła nam się najbardziej swojem świetnem tłumaczeniem Pana Tadeusza.

Do pisarek o charakterze raczej salonowym należy Ružena Svobodowa, sferą robotniczą zajmuje się Anna Marja Tielschoma, Romans mieszczański reprezentują: Teresa Nowakowa, oraz Bożena Beneszama.

Z kobiet słowackich przeszły do historji literatury, pełną głębokiej mądrości Helena Marothy — Soltézowa, subtelna powieściopisarka Hanna Gregorowa — Tajowski oraz szereg innych.

Obok literatek wybijają się już od początku wieku XIX kobiety pracujące twórczo w dziedzinie plastyki, łączą się w organizację, czyli w „Kruhn vytvarnych umelkyn".

Autor poświęca dużo miejsca i czasu symetrycznemu ujęciu działalności kobiecej w różnych dziedzinach nauki i kultury objaśniając rozwój usamodzielnianiu się kobiet czeskich w przeciągu lat kilkudziesięciu.

„Kobiety czeskie — kończy autor — są zdolne, przeważnie z natury inteligentne, łatwo przyswajające sobie wiedzę. Jedne są bardzo, inne mniej ładne; te ostatnie mogą natomiast posiadać większe walory wewnętrzne, oparte na wyrobionem charakterze i gruntownem wykształceniu zawodowem."

b

Odwołania w ubezpieczeniach społecznych

Jedną z najmniej znanych, lecz nader zawiłych a ważnych spraw — to kwestja odwołań od decyzji instytucyj ubezpieczeń społecznych. Ustawa o ubezpieczeniu społecznem z 28 marca 1933 r. (tak zwana ustawa scaleniowa) poza ustaleniem organów odwoławczych w sprawie świadczeń, ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa, zapowiedziała coprawda wydanie specjalnej ustawy regulującej kwestję odwołań, lecz do chwili jej ogłoszenia pozostawiła moc obowiązującą (art. 309) dotychczasowym przepisom prawnym a więc częściowo ustawie o ubezpieczeniu chorobowem z 19. V. 1920 r., częściowo niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej z 19. VII. 1911 r., a wreszcie ustawie o ubezpieczeniu pracowników umysłowych z 24. XI. 1927 a nawet niemieckiej ustawie o ubezpieczaniu pracowników umysłowych z 20. XII. 1911 roku.

Rozmaitość tych przepisów jest tak wielka, że muszą one przedstawiać trudności niemałe nietylko dla zwykłego śmiertelnika, lecz nawet dla prawników.

Różne są kompetencje poszczególnych instytucyj ubezpieczeń społecznych a co za tem idzie różne też ich orzeczenia czy decyzje. Podstawą ubezpieczeń społecznych, a mianowicie obowiązek ubepieczenia i wysokość składki we wszystkich rodzajach ubezpieczeń, ustalają wyłącznie Ubezpieczalnie Społeczne i przeciw odnośnym decyzjom a raczej orzeczeniom służy na terenie b. dz. pruskiej prawo odwołania się, o ile chodzi o ubezpieczenie na wypadek choroby i ubezpieczenie emerytalne robotników, w pierwszej instancji do Urzędów Ubezpieczeń, zaś w drugiej i ostatecznej instancji do Wyższych Urzędów Ubezpieczeń. W sprawach natomiast ubezpieczenia emerytalnego i na wypadek braku pracy pracowników umysłowych, o ile chodzi o obowiązek ubezpieczenia, należy odwoływać się w pierwszej instancji do Wyższych Urzędów Ubezpieczeń, w drugiej instancji do Trybunału dla Spraw Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu. Przy sporach atoli o wysokość składek, tylko do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń, jako pierwszej i ostatniej instancji odwoławczej.

W ubezpieczeniu od wypadków i chorób zawodowych, spory co do ustalenia obowiązku ubezpieczenia, zaliczenia do klasy niebezpieczeństwa i wymiaru składek, rozstrzygają w pierwszej instancji Wyższe Urzędy Ubezpieczeń, w drugiej zaś Trybunał dla Spraw Ubezp. Społecznych.

Nieco inaczej wygląda rzecz przy odwołaniach w sprawach świadczeń z poszczególnych rodzajów ubezpieczeń. Wszakże świadczenia w ubezpieczeniu na wypadek choroby i macierzyństwa przynają lub odmawiają Ubezpieczalnie Społeczne i przeciw takim decyzjom służy tylko prawo odwołania się do Komisyj Rozjemczych przy poszczególnych Ubezpieczalniach Społecznych, które chwilowo decydują ostatecznie. W razie wyraźnego naruszenia w ich decyzjach przepisów ustawy lub statutu Ubezpieczalni, można wykorzystać art. 255 punkt 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznem i zwrócić się, jak gdyby do drugiej instancji, do Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń z wnioskiem o unieważnienie uchwały Komisji Rozjemczej.

W innych rodzajach ubezpieczeń przyznają lub odmawiają świadczenia poszczególne Zakłady Ubezpieczeń i tak przeciw orzeczeniom Zakładu Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników i orzeczeniom Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków służy prawo odwołania się w pierwszej instancji do Wyższych Urzędów Ubezpieczeń, w drugiej i ostatecznej do Trybunału dla Spraw Ubezp. Społecznych.

Odwołania przeciw decyzjom Zakładu Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych natomiast rozstrzygają już ostatecznie w pierwszej instancji Wyższe Urzędy Ubezpieczeń w sprawach zaś świadczeń na wypadek bezrobocia oraz zwrotu składek (w razie zamążpójścia) i kapitalizacji rent, we wszystkich innych świadczeniach tegoż Z. U. P. U. jednakże można się jeszcze odwołać do drugiej instancji, t. j. do Trybunału dla Spraw Ubezp. Społecznych

Wszystkie odwołania za wyjątkiem odwołała w sprawach świadczeń emerytalnych pracowników umysłowych należy wnosić w terminie jednomiesięcznym, rozpoczynającym się od następnego dnia po doręczeniu decyzyj, przyczem w wypadkach upływu terminu w niedzielę lub uznane święto termin ten przesuwa się na następny dzień powszedni. (§ 128 Niem ord. ubezp. i § 328 niem. ustawy o ubezp. pracowników umysłowych).

Termin uważa się za dotrzymany również wtedy, gdy środek prawny (odwołania etc.) wpłynął we właściwym czasie do innej (niewłaściwej) władzy w kraju lub do jednego z organów instytucyj ubezpieczeń społecznych. (§ 129 Niem. Ord. Ubezp. i § 329 niem. ustawy o ubezp. pracowników umysł.)

Odwołania w sprawach świadczeń emerytalnych pracowników umysłowych jak renty starcze, inwalidzkie, wdowie etc. można wnosić do pierwszej instancji, t. j. do Wyższych Urzędów Ubezpieczeń w terminie sześciomiesięcznym. Wyższe Urzędy Ubezpieczeń istnieją dla województwa poznańskiego w Poznaniu, (gmach Województwa) dla województwa pomorskiego w Toruniu i dla województwa śląskiego w Mysłowicach. Trybunał dla Spraw Ubezpieczeń Społecznych istnieje tylko jeden dla województw pomorskiego i poznańskiego w Poznaniu. Dla Górnego Śląska rolę tegoż spełnia Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń.

Należy poza tem jeszcze odróżniać Okręgowe Urzędy Ubezpieczeń, które do chwili zorganizowania Państwowych Urzędów Społecznych są organami Ministra Opieki Społecznej i nadzorują czynności Ubezpieczalni Społecznych.

(A.)

Zebractwo dzieci

Żebractwo staje się plagą naszych miast i wsi, a zwłaszcza miast większych. Niewątpliwie panujący powszechnie kryzys i nędza przyczyniają się do jego wzrostu, a niedostateczna jeszcze pomoc ze strony społeczeństwa, stowarzyszeń i instytucyj charytatywnych zmusza wielu do wyciągania ręki po jałmużnę. Niemniej jednak należy tępić żebractwo i walczyć z nim. Trzeba znaleźć inne formy pomocy bliźn'n. Trzeba popierać organizacje, niosące pomoc nędzy, kryjącej się po kątach i zaułkach wielkich miast, po strychach i piwnicach — a która, nie zatraciwszy jeszcze poczucia godności człowieczej, wstydzi się „proszonego chleba" spożywać, przymierając z nędzy i głodu.

W krajach kulturalnych żebractwo nie powinno wogóle istnieć, gdyż świadczy ono zazwyczaj albo o braku kultury uczucia (miłosierdzia), albo o braku poczucia ludzkiej godności, a w dodatku wychowuje ludzi na niedołęgów, obłudników i nierobów Fakty żebraków-bogaczy nie są odosobnione, a żebractwo traktują niektórzy jako zawód.

Nikt nie zaprzeczy temu, że jak najgorszy wpływ ma żebractwo na dzieci. Przyzwyczajając je do wyczekiwania na „cudzą łaskę" uczy je nieróbstwa — co u dzieci ma skutki fatalniejsze niż u starszych, bo z takich to młodocianych nierobów rekrutują się zazwyczaj zastępy złodziei i innego autoramentu przestępców.

Niestety obecnie spotyka się częściej żebrzące dzieci, niż starszych. Rodzice, wypróbowawszy, że dziecku „ludzie miłosierni" niejednokrotnie łatwiej i chętniej dadzą jałmużnę, niż starszym, wypędzają je z domu na t. zw. „żebry", a nawet biją je, gdy im za mało przyniosą zdobyczy z żebraczej wyprawy. Żebractwo wśród dzieci jest i dlatego niebezpieczne, że jest zaraźliwe. Od naprawdę biednych uczą się dzieci, którym prawie na niczem nie zbywa. Zachce się im np. kupić łakoci czy zabawkę, której rodzice im kupić nie chcą, czy nawet pójść do kina — najczęściej bez wiedzy rodziców, — wyciągają rękę i żebrzą.

— Pani, pani, daj pani choć 5 groszy na bułkę, bo jestem głodny — woła kiedyś za mną jakiś brzdąc, co ledwie od ziemi odrósł. — Chodź ze mną do domu, dam ci jeść — odpowiadam mu, sądząc, że naprawdę jest głodny.

— Kiedy ja wolę pieniądze — odkrzyknął, znikając za węgłem domu.

Kiedyindziej byłam znów świadkiem, jak starszy jakiś łobuz nawymyślał w brzydki sposób pani, która dawała mu chleba zamiast pieniędzy. Znam również fakt taki, że troje dzieci z jednej rodziny ze wsi chodziło po mieście od domu do domu „po prośbie". Kiedy się pytano dlaczego żebrzą, odpowiedź brzmiała: „chodzimy po spaleniu, nie mamy co jeść ani w co się ubrać, bo wszystko zabrał ogień." Okazało się później, że był rzeczywiście pożar w ich wiosce, przed rokiem, ale obok chaty, w której mieszkali, spaliły się zabudowania, ich natomiast chata miała tylko osmaloną ścianę.

Nierzadkie są wypadki, że już niemowlęta przyuczają rodzice do żebractwa — brzmi to może nieco paradoksalnie, ale często przecież widuje się żebrzącą matkę, z niemowlęciem w zawiniątku, a nawet wypożycza się niemowlęta na „żebry", by chodząc z niemi wzbudzić litość w sercach ludzkich.

Są to wszystko fakty z prawdziwych zdarzeń wzięte. fakty bardzo smutne, które za wszelką cenę trzeba usunąć z naszego życia społecznego, by je uzdrowić. A rodziców, wypychających dzieci swe na „żebry", należałoby pociągać do odpowiedzialności prawnej — w obronie dziecka, by uchronić jego młodą duszę przed spaczeniem. Jeżeli zdarzy się, że dziecko żebrzące jest naprawdę głodne, nie można go odpychać: należy się niem zaopiekować, troskliwie nakarmić — w żadnym jednak wypadku nie dawać mu pieniędzy.

Ł. REM.

Troska o chrześcijański charakter rodziny we Włoszech

Od pewnego czasu nowożeńcom we Włoszech rozdaje się tak zw. „książeczki małżeńskie" i polisę ubezpieczeniową. Z ramienia Akcji Katolickiej zajmuje się tem Liga Eucharystyczna, która za jedno ze swych głównych zadań uważa troskę o moralne wywyższenie rodziny. Liga przesyła te książeczki proboszczom, którzy zkolei w dniu ślubu wręczają je nowożeńcom. Ta podwójna — moralna i materjalna opieka nad rodziną cieszy się wielkim uznaniem zarówno Ojca św., jak rządu włoskiego, a przez koła kościelne uważana jest za praktyczną realizację wskazań encykliki o małżeństwie chrześcijańskiem „Casti connubii".

Książeczka małżeńska jest pewnego rodzaju skromnym upominkiem ślubnym. Ładnie oprawiona zawiera ona na początkowych stronicach w kolejnem następstwie słowa św. Jana o godach w Kanie Galilejskiej, nazwę diecezji i parafji małżonków, dokument ślubny, wystawiony przez proboszcza, piękny wizerunek papieża i wyjątki ze wspomnianej encykliki. Dalej umieszczony jest list do kardynała Lacelliego, w którym Ojciec św. błogosławi akcji niesienia pomocy rodzinom, pozdrowienie dla młodych małżonków, najważniejsze nauki o małżeństwie z Ewangelji i z listów św. Pawła, odpowiednie wyjątki ze mszy św., wreszcie prawdy katechizmowe i paragrafy kodeksu prawa cywilnego o prawnych skutkach małżeństwa. Zkolei następują kartki, przeznaczone do wciągania notatek i zapisek o dzieciach.

Z temi poczynaniami natury religijnej i moralnej związana jest pomoc materjalna. Polisa ubezpieczeniowa, wręczona razem z książeczką małżeńską, wystawiona jest na imię małżonka. Pierwsze trzy miesiące po ślubie wolne są od opłacania składki ubezpieczeniowej. Kapitał wypłacany jest po śmierci ubezpieczonego lub w ustawowo określonym terminie. W dniu srebrnego jubileuszu małżonkowie otrzymują upominek. Wypłaca się im również odsetki od kapitału. Poza tem przewidziane są premje w związku z przyjściem na świat dzieci.

Nie wyczerpuje to oczywiście akcji, mającej na celu zwiększenie przyrostu naturalnego w kraju. Rząd zastosował cały szereg środków, by powstrzymać spadek liczby urodzin. Już obecnie dadzą się odnotować dodatnie wyniki tej zapobiegliwości: w pierwszem półroczu 1934 roku statystyka wykazała przyrost ludności w wysokości 15.612 w stosunku do odpowiedniego okresu roku 1933 i w liczbie 35.284 w stosunku do pierwszego półrocza 1932 roku.

Jednym ze skutecznych czynników zwalczania depopulacji jest działalność instytutu Opieki nad Matką i Dzieckiem, założonego w 1925 r. Instytut posiada obecnie przeszło 5.000 oddziałów. W 1932 r. okazał on pomoc 254.273 matkom i 350.9663 dzieciom. Śmiertelność dzieci z 48.000 w roku 1925 spadła do 37.000 w r. 1932. Śmiertelność położnic zmniejszyła się z 3.111 do 2.900.

Wybitny udział w tej działalności biorą stowarzyszenia Akcji Katolickiej a ofiarna praca ich w kołach rządowych i faszystowskich znajduje pełne zrozumienie i uznanie. (KAP.)

Buddyzm wyrusza na podbój świata

Korespondenci pism azjatyckich w Europie mają obecnie więcej pracy, niż ich koledzy europejscy w Azji. O wiele więcej też wysyła się teraz depesz prasowych z Europy do Chin i Japonji. Przyczyną tego są doniosłe wydarzenia w Europie. Te właśnie wypadki europejskie odwróciły narazie naszą uwagę od Dalekiego Wschodu i skutkiem tego przeoczyliśmy przełomowy zwrot w dziejach buddyzmu, który dokonał się ostatnio w Tokjo.

Była nim druga pan-pacyfistyczna konferencja stowarzyszeń młodych buddystów, w której wzięło udział 600 przedstawicieli 14 krajów. Otwarcie kongresu odbyło się w wielkiej sali w parku Hibiya wobec olbrzymich tłumów buddystów. Poza powitalnemi przemówieniami, program został wypełniony staremi pieśniami, wykonanemi przez chór „Młodych Buddystów", tańcem „Bon Odori" i klasycznym dramatem „No". Komitet organizacyjny ułożył starannie program kongresu. Okres sześciu dni został częściowo wypełniony obradami, a pozatem zwiedzaniem ważniejszych placówek kulturalnych i wycieczkami do sławnych miejsc buddyjskich. Uroczyste zakończenie kongresu odbyło się w Kjoao. Na bankiecie pożegnalnym wydanym przez ministerstwo spraw zagranicznych, minister Hirota życzył uczestnikom kongresu, by po powrocie do swych krajów pracowali nad rozszerzeniem idei pokoju.

Kongres był ważnem wydarzeniem w dziejach buddyzmu. Wzięło w nim udział, jak wyżej podaliśmy, 14 krajów. Jest to liczba pokaźna, jeśli zważyć, że w 1930 r. na pierwszej konferencji w Honolulu zasiadali delegaci tylko dwóch krajów, którzy postanowili wyznanie księcia Gautamy (Buddy) głosić po całym świecie. Takie bowiem jest hasło młodych buddystów, propagujących swe zasady w czasopiśmie „Młody Wschód", który od 140 lat zachował się w czystej formie w Japonji, a za ośrodek, skąd ma promieniować ta propaganda, wybrano właśnie „Krainę Wschodzącego Słońca". Towarzystwo, którego prezesem jest prof. Shibata w Tokjo, postanowiło specjalnie wykształcić młodych uczonych, którzy następnie ruszą na podbój religijny dla buddyzmu Europy i Ameryki. Młodzi buddyści wkraczają więc w nową erę „misjonarską". Nie wystarcza im już szeroko rzucone hasło „Azja dla Azjatów". W marzeniach swych widzą Europę, zanoszącą modły do Buddy.

Japonja bardzo chętnie ujęła tę inicjatywę w swe ręce. Łączą się z tem przecież cele polityczne, narazie wiodące do supremacji tylko w Azji. A to jest główną wytyczną w ostatnich zamierzeniach imperjalistów japońskich. Pierwsze kroki w tym kierunku były już postawione w ubiegłym roku na wiosnę w Tokjo na konferencji „Wielkiej Azjatyckiej Ligi", przyszłej „Ligi Narodów Azjatyckich". Również w Dajrebie w lutym r. b. obrady „Panazjatyckiej Ligi" toczyły się wyraźnie pod dyktandem Japonji, a mówcy starali się zainteresować ideą Ligi przedewszystkiem książąt mongolskich. Z myślą o rozciągnięciu wpływów na dalsze terytorja Azji, zorganizowano w maju r. b. w Kobe konferencję delegatów turko-tatarskich, na którą przybyli przedstawiciele Turków, Tatarów, Baszkirów, Uzbeków, Kirgizów i innych ludów centralnej Azji. Hasła rzucone podczas obrad na konferencji w Kobe obudziły drzemiące nadzieje tych narodów, a w Moskwie wywołały zrozumiałe zaniepokojenie. Z przebiegu i uchwał tych trzech kongresów wynika jasno że Japonja zdąża powoli do panowania nad Azją trzema drogami: polityczną, gospodarczą i kulturalną.

Obecnie po konferencji „pan-pacyfistycznej młodych buddystów" nie ulega wątpliwości, że do tego samego celu użyje się religji. Pierwsze jaskółki tej taktyki widzimy już w Mandżurji. W nowem państwie Mandżukuo, lamaizm, a więc buddyzm w skażonej formie ma być religją dworską cesarza Kan-De, jak ongiś podczas panowania w Pekinie władców mandżurskich. Jest to najłatwiejszy sposób przeciągnięcia na swą stronę kapłanów-lamów, którzy wywierali zawsze znaczny wpływ na tok polityki w Mongolji.

IGŁA ŹRÓDŁEM NAJNĘDZNIEJSZYCH ZAROBKÓW

W Poznaniu 10000 osób zajmuje się krawiectwem

W Poznaniu około 10 tysięcy osób trudni się krawiectwem.

To cała armja!

Gdyby ich tak ustawić wszystkich czwórkami, utworzyłby się pokaźny pochód. Na czele, jak generałowie, kroczyliby właściciele wielkich domów konfekcyjnych i wielkich zakładów krawieckich. Za nimi — niby korpus oficerski — samodzielni krawcy mniejszego kalibru, potem najemni pracownicy krawieccy, szyjący na zlecenie

ROBOTNIK KONFEKCYJNY PRZY PRACY.

zakładów — chałupnicy miarowi — dalej już w sporej lizbie chałupnicy konfekcyjni, a zupełnie na końcu szary tłum „jupiarzy", kobiet kamizelczarek i spodniarek.

Między właścicielem zakładu miarowego a takim „jupiarzem" jest w krawiectwie jak w drabinie społecznej przynajmniej taka sama różnica, jaka jest między generałem i prostym szeregowcem. — Tu arystokracja, tam proletarjat.

Płaszcz á la książę Walji

Nieraz, przechodząc przed wystawowem oknem składu z gotowemi ubraniami, przyglądamy się z podziwem cenom, wystawionym na garniturach i płaszczach. Elegancki garnitur marynarkowy — modny fason i materjał kosztuje trzydzieści, czterdzieści, pięćdziesiąt złotych. Smoking z jedwabnemi wyłogami, płaszcz á la książę Walji, wszystko po niewiarogodnie niskich cenach.

— Na miły Bóg — myśli sobie jeden z drugim zażywny przechodzień — toć przecież więcej płacę krawcowi za samą robotę.

Tajemnica polega nadużym, hurtowym obrocie. Materjał, sprowadzany w wielkich ilościach, dużo taniej się kalkuluje, a już w cenach pracy detalicznej a hurtowej jest kolosalna poprostu różnica.

Chałupnicy konfekcyjni

Wielkie domy konfekcyjne, produkujące setki ubrań dziennie, zatrudniają dziesiątki krawców, tak zwanych chałupników konfekcyjnych. Sztuka sukna, pokrojona w pracowni według szablonów na spodnie, marynarki i kamizelki numerowanych wielkości, wędruje do chałupnika. Warto śledzić ją w tej wędrówce i wejść na chwilę do chałupniczego warsztatu, gdzie dziesiątkami powstają znormalizowane „gotowe garnitury".

Wędrówka po chałpnikach jest urozmaicona, bo i między nimi istnieje gradacja: są lepsi i gorsi, czyli więcej i mniej płatni, albo wykonujący wykwintniejsze i mniej wykwintne ubrania.

Pierwsza skarga, z jaką spotkamy się w pracowni każdego chałupnika — to utyskiwanie na dorywczość pracy.

Przeciętnie chałupnik zatrudniony jest przez sześć miesięcy w roku. Są, oczywiście, szczęściarze, którzy przymusowo próżnują tylko dwa, trzy miesiące, ale są też inni, stale prawie — z powodu konkurencji i małego popytu — bezrobotni. Naprzykład w czasie obecnym: niektórzy pracują jeszcze na całego i oczekują dopiero przerwy w pracy na dwa, trzy miesiące, około 15 grudnia; u innych bezrobocie już trwa. dopiero się rozpoczęło, albo ciągnie już od długich tygodni.

Naogół jednak coraz jest ciężej z robotą.

Konkurencja Żydów z Łodzi

Konkurencja?

Tak! I to pozamiejscowa, i to najgorsza — żydowska. Zaczyna się powoli dawać we znaki. Niektóre firmy coprawda nieliczne, dają się skusić żydowskiej tandecie. Żydzi łódzcy potrafią dostarczyć jeszcze tańszych, choć dużo gorszych, gotowych ubrań, niż mogą je wyprodukować nasze domy konfekcyjne na miejscu w Poznaniu.

Jeszcze taniej?!?!

— Tak, proszę pana, — tłumaczy jeden z chałupników, — krawcy poznańscy pracują bardzo porządnie. Nigdzie pan takiej roboty nie znajdzie. Jedna poznańska firma wysyłała swoje ubrania do Francji, to z poznańskiemi wyrobami nie mogły konkurować żadne inne, ani warszawskie, ani łódzkie. A chałupnicy łódzcy, Żydzi, to tandeciarze. I to są właściwie ci prawdziwi chałupnicy. Bo my jesteśmy tylko robotnicy; pracujemy dla firm z ich materjału. A Żydzi dają swój materjał i sprzedają całe gotowe ubrania do składów. To taki może zarobić nietylko na robocie, ale i na materjale, szczególnie, jeśli materjał ma nieuczciwie nabyty. Więc może robotę kalkulować taniej, niż my.

— A ileż dostaje poznański chałupnik za robotę?

Tu już trzeba przeprowadzić podział na różne kategorje i rodzaje. Według specjalności!

Płaszcz uczniowski uszyty za 3,50 zł

Jesteśmy u krawca, który szyje same marynarki, względnie płaszcze.

— Ile dostaje pan za uszycie marynarki?

— To nierówno. Zależy, jaka robota.

— A naprzykład za to?

Na stojaku wisi równy rząd mundurowych płaszczy uczniowskich. Z solidnego materjału, z wateliną, porządna podszewka, starannie wykończone.

— Trzy pięćdziesiąt od sztuki.

— A ile też takich wykończy pan w ciągu tygodnia?

— Dwanaście. Jak pilna robota, to i piętnaście.

— Ile osób o pana pracuje?

— My niby sami. Rodzina! Ja, syn, córka na maszynie szyje, no i żona guziki przyszyje, dziurki obrzuci.

18-godzinny dzień pracy

Czterdzieści dwa złote na tydzień może więc zarobić cała rodzina. Pracują cały dzień. Ba, w tym dniu są dobre dwa dni pracy, bo siedzą nad szyciem od godziny siódmej rano do dwunastej, pierwszej w nocy. Osiemnastogodzinny dzień pracy.

MATKA Z CÓRKAMI SZYJE PO 18 GODZIN NA DOBĘ.

Inny chałupnik, nie mając w rodzinie nikogo do pomocy, musi wynająć pomocnika. Płaci mu cztery złote dziennie. Pomocnicom płaci się około 2 złote dziennie.

Firma dostarcza skrojone sukno, a poza tem wszystkie dodatki: podszewkę, włosiankę, guziki, płótno i t. d. Oprócz nici. Chałupnik daje nici, swoją maszynę, żelazka do prasowania i oczywiście węgiel do żelazka.

Do grzania żelazka dużo węgla wychodzi. I światła się wypala. Niewiele na czysto z zarobku zostaje, bo to i mieszkanie i podatki... — utyskuje żona.

Wśród gotowych ubrań jest gradacja: są pierwszo-, drugo- i trzeciorzędne. W zależności od tego waha się też cena za uszycie.

Wizyta u „spodniarza"

Zajrzyjmy teraz do „spodniarza", aby wypełnić kalkulację całego „szykownego" garnituru.

— Przed dwoma, trzema laty to jeszcze były ceny lepsze. Za uszycie pary spodni płacili dwa i pół do trzech złotych. I więcej było roboty. Można było wtedy wynająć kilku pracowników i szyło się trzydzieści par tygodniowo. Zawsze czterdzieści parę złotych zostało na tydzień. Teraz jest gorzej: z robotą i płacą. Za uszycie pary pierwszorzędnych spodni — bo to, pan wie, szyje się spodnie nietylko do garniturów, ale i „pasowe", bryczesy, albo białe czy jasne — płacą teraz najwyżej złoty dwadzieścia pięć do półtora złotego. Są i gorsze! Za złoty, za osiemdziesiąt, sześćdziesiąt, do pięćdziesięciu groszy.

Kamizelki szyją przeważnie kobiety. Po sześćdziesiąt, osiemdziesiąt groszy, do złotówki. Kobiety też szyją spodnie, ale przeważnie juz te w najgorszych gatunkach.

— Takie tam, cajgowe!

Z temi cajgami wchodzimy do najniższej klasy krawców - chałupników, do „jupiarzy".

Ostatni szczebel: „jupiarze"

Dla „jupiarzy" marynarka za dwa złote jest szczytem marzeń! Ich zakresem pracy są przeważnie tak zwane „jupy", wierzchnie kurtki watowane. Za uszycie takiej jupy" dostaje się złoty dwadzieścia pięć, półtora złotego. Gorsze marynarki płatne są mniej więcej tak samo. Kożuch z poszyciem i kołnierzem — trzy złote.

Przeciętna cena uszycia pary spodni wynosi pięćdziesiąt groszy, chociaż szyje się i za trzydzieści groszy.

— Byle była robota! — powiada „jupiarz". — Szylimy już spodnie po 15 groszy, jak nam przywaiili robotę: mundury dla kolejarzy. Za bluzę, taką roboczą, bez kieszeni, przez głowę nakładaną płacili dwadzieścia pięć groszy. A za spodnie do tego po piętnaście. Ale się takich spodni szyło po osiem, dziesięć par dziennie. Dużego zarobku nie było, bo to na same nici ledwie trzy grosze obstanie, ale tu masa stanowi.

Dalsze troski chałupników

Zdawałoby się, że niskie płace i przymusowe bezrobocia, to już dosyć trosk, jak na biednych chałupiarzy.

Ale jest jeszcze jedna . I to z najbardziej widać dotkliwych, bo nią kończyła się każda rozmowa w chałupniczym warsztacie.

— Podatki!

„Jupiarze", krawiecki proletarjat, jakoś sobie szczęśliwie dają z niemi radę. Pracuje taki zazwyczaj dorywczo. Jak dostanie trzydzieści, pięćdziesiąt jakichś jup, czy marynarek do uszycia, werbuje szybko kilku pracowników, strzaśnie w dwa dni robotę i koniec. Żeby nie płacić świadczeń, podatków i t. d.

Gorzej jest z chałupnikami, którzy mają zarejestrowane warsztaty. Tu już trzeba wykupić świadectwo przemysłowe, płacić podatek obrotowy, dochodowy, samorządowy, świadczenia za zatrudnianych w sezonie pracowników, nie mówiąc o podatku lokalowym, kościelnym i t. p.

Jeden z chałupników pokazywał mi nakaz płatniczy, wymierzający podatek obrotowy od siedmiu coś tysięcy złotych. 93 złote 75 groszy!

— Stawiałem wnioski, odwołania, chodziłem do Izby Skarbowej — nic nie pomogło.

I jeszcze jedna troska: ubezpieczenie.

Chałupnik jest jednocześnie samodzielnym rzemieślnikiem, a więc przedsiębiorcą i robotnikiem firmy, dla której pracuje Jako przedsiębiorca nie

„SPODNIARKI" SZYJĄ KIESZENIE.

podlega żadnemu ubezpieczeniu, i na czas bezrobocia, czy na wypadek choroby jest pozostawiony całkowicie własnemu losowi.

To już chyba dosyć trosk, wartoby na zakończenie pomyśleć o jakiejś choćby częściowej na te troski radzie.

Nasuwa się tylko jedno. Abyśmy wszyscy, kupując w składzie gotowe ubrania, domagali się stanowczo i kategorycznie takich towarów, które wyszły z rąk robotnika polskiego.

Taddy.

Z wystaw w „Iks-ie": Portret Ludwika Solskiego w roli króla Filipa w „Don Karlosie" — rysunek znanego malarza krakowskiego Jana Szancera z obecnej wystawy tego artysty w Instytucie Krzewienia Sztuki, P.ac Wolności 14 a.

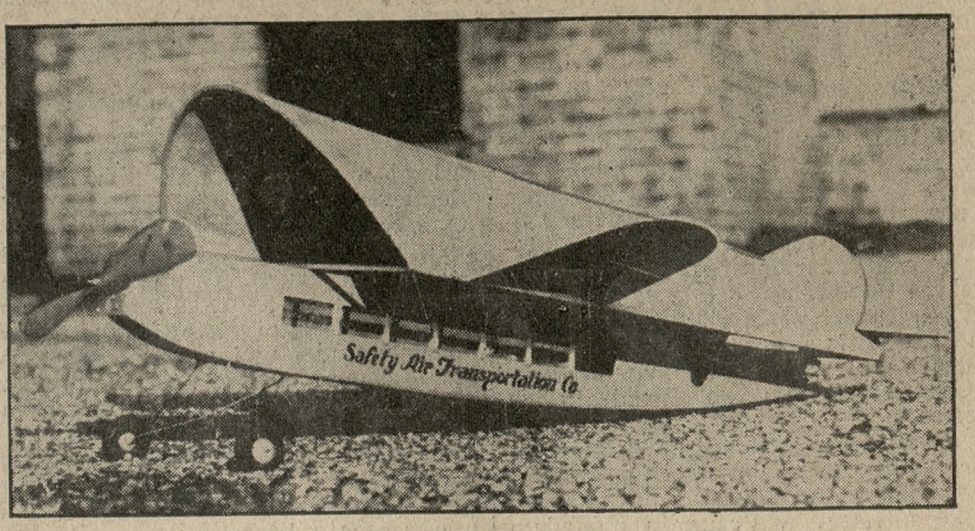

Model najnowszego typu samolotu 2-osobowego, gwarantującego absolutne podobno bezpieczeństwo, znajduje się obecnie w produkcji masowej w Indianopolis. Zużywa on dziesiątą część paliwa, i kosztuje około 4 tysięcy zł

Echa dawnych lat

Pomiary pra-szczura — Kłopot z peruką — Higjena antenatów — Zawodna „cebula"

O człowieku, który żył na świecie przed stu tysiącami lat, posiadamy dosyć dokładne wiadomości: Wykopano jego kości, poczyniono drobiazgowe pomiary czaszki, zbadano zęby... i napisano na ten temat wielką ilość naukowych rozpraw.

Pra-człowieka znamy zatem stosunkowo dobrze.

Ale jak wyglądał człowiek epoki znacznie późniejszej, powiedzmy z przed stu laty? Odpowiedź na to pytanie wydawać się może bardzo prostą. Toć żyli wówczas doskonali malarze, którzy liczne konterfekty naszych antenatów przekazali późniejszym pokoleniom; istnieje mnóstwo szczegółowych opisów i kronik; posiadamy nawet żurnale mód z owych czasów. Faktom tym zaprzeczyć nie można, a jednak syntetyczne wrażenie, jakie z tych wszystkich danych odnosimy, nie może nas całkowicie zadowolić, gdyż brakuje jeszcze bardzo wielu interesujących szczegółów.

Postarajmy się zatem naszych pradziadów w pewnej mierze „zrekonstruować". Zacznijmy od najszlachetniejszej części ciała, a więc — od głowy. Za lat młodych zdobiło ją, rzecz prosta, bujne owłosienie. Atoli z biegiem czasu włosy siwiały lub wypadywały — nie inaczej jak obecnie! Ponieważ zaś „in illo tempore" sztuka farbowania włosów nie stała jeszcze na tej wysokości jak za naszych czasów, nie znano przeróżnych nowoczesnych środków nadających splotom „piękny, naturalny i trwały" kolor, więc poczciwe paniusie gotowały zielone łupiny włoskich orzechów i ekstraktem tym nacierały włosy. Manipulacja ta miała tę ujemną stronę, że równocześnie zabarwiała się na kolor brunatny także skóra tak, że już zdaleka można było „zwąchać pismo nosem". W tym samym celu używano też pewnych preparatów, zawierających srebro. Jednak wszystkie te usiłowania odmłodzenia koafjury, dawały w końcu wynik ujemny, mianowicie: przesycone mikstatami włosy przybierały w rezultacie odcień — zielonkawy.

Zabiegi te stosowali oczywiście jedynie ci, którzy posiadali jeszcze na głowie jakiekolwiek owłosienie. Natomiast łysi nosili peruki, gdyż „świecenie łysiną" uchodziło w lepszych kołach towarzyskich za rzecz wręcz — nieprzyzwoitą. Wojskowym wyższych stopni noszenie peruki było nawet w niektórych państwach nakazane. Gdy porównamy dziesiejsze arcydzieła sztuki fryzjerskiej z owemi staroświeckiemi perukami, pusty śmiech nas bierze. Przed stu laty nie zadawano sobie pod tym względem zbytniego trudu!... Oto obcięty martwy włos przytwierdzano — nie poddając go jakiemukolwiek procesowi konserwacji — do niewybrednej podkładki i stworzoną w ten sposób włosową pokrywkę, nakładano na głowę. Peruka taka przedstawiająca się zrazu wcale ładnie, w krótkim czasie „starzała się", połyskując w różnych, wcale nie pożądanych barwach, często w kolorze „lisim". Ale nasi przodkowie byli oszczędni i zwykle jedna peruka starczyć musiała do śmierci. Podobnie miała się rzecz z frakiem ślubnym, który noszono przez całe życie.

Przed wiekiem, świeże powietrze uważano za rodzaj trucizny. Należało się go możliwie wystrzegać, aby uniknąć przeziębienia. O hartowaniu ciała nikt wówczas jeszcze nie pomyślał. Na noc zdejmowano perukę i natychmiast nakładano czapkę. To ostatnie czynili wszyscy, nietylko łysi. Posłanie w łóżkach było grube i ciężkie. Rok okrągły sypiano pod pierzyną, na ciepłym piernacie.

Nosy naszych pradziadów bezustannie się mazały, a to dzięki obficie zażywanej tabace. Tabakierka była ich nieodłączną towarzyszką. A ponieważ tabaka ma właściwość silnego zabarwienia, więc na ubiorach widniały liczne ślady tego bardzo rozpowszechnionego, lecz w gruncie rzeczy nieszkodliwego nałogu. Rzecz przedstawiała się o tyle tragicznie, że nasi przodkowie nie znali żadnego sposobu na wywabianie plam.

Jako dalsze cechy owej odległej epoki możnaby przytoczyć kopcące „łojówki". Ich dym wgryzał się w oczy, powodując zapalenie. Zaognione i łzawiące oczy były zatem na porządku dziennym... Zęby żółkły, kruszyły się i wypadały — na to nie było sposobu i o higjenie ust nikt jeszcze nie słyszał. Częstym bólom zębów starano się zapobiec przez noszenie czerwonej chusty, którą owiązywano podbródek i uszy. Chusta ta stanowiła poniekąd stałą część garderoby.

U kamizelki zwieszał się solidny brelok, do którego przytwierdzony był zegarek. Zegarki były olbrzymie, kształtu kulistego, nazywano je też popularnie „cebulą". Chronometry te, ulegające wszelkim wpływom temperatury, odznaczały się wielce swoistem wskazywaniem czasu. To samo dało się powiedzieć o zegarach ściennych i wieżowych. Ale wtedy o pół godziny „godzinę, nie chodziło. Nie mówiono, że „czas, to pieniądz". Nie znano naszego gorączkowego, szalonego pośpiechu, gonitwy za... No, za czem właściwie?!

Trójka nierozłącznych przyjaciół, lecz kot zawsze trzyma się w rezerwie (Fot. Zielonacki).

Proces o miljony „zwarjowanego księcia"

„Dam wam miljony, jeśli wystawicie mi piękny pomnik" — Trzynaście testamentów zwarjowanego księcia

Paryż ma nową, niecodzienną sensację. Przed sądem cywilnym toczy się proces o miljonowy spadek po „zwarjowanym księciu" brunszwickim, Karolu II. Jako powód występuje hrabia Civry, prawnuk księcia, — pozwanym natomiast jest — Genewa.

Sprawa datuje się z przed lat sześćdziesięciu. Ks. Karol, człowiek ogarnięty manją wielkości, trwonił swój olbrzymi majątek w sposób skandaliczny. Zmuszony w końcu abdykować i opuścić swój niewdzięczny kraj, przeniósł się do Genewy. Bolało go to jednak, że w Genewie nie oddawano mu honorów należnych panującemu. Postanowił zatem znaleźć sobie odpowiednią satysfakcję, będącego pewnego rodzaju wymuszeniem i upokorzeinem dla mieszkańców Genewy.

Na formularzu rachunku hotelowego spisał krótki testament, mocą którego zapisał miastu Genewie cały swój wielomiljonowy majątek, — jednak pod jednym warunkiem. Oto Genewa ma wystawić mu na jednym z najpiękniejszych punktów miasta wspaniały pomnik, bardziej imponujący i okazały, niż jakikolwiek pomnik wystawiony synowi własnej ojczyzny.

Warunek był trudny do spełnienia. Przeważyły jednak motywy czysto przyziemne: miljony księcia miały swoją wymowę. I ostatecznie na Quai Montblanc stanął olbrzymi pomnik księcia Brunszwiku, — pomnik, zwracający uwagę zarówno ogromem jak i brakiem stylu i smaku.

Walka o unieważnienie zapisu

Obecnie spadkobiercy „zwarjowanego księcia" zabiegają od szeregu lat o obalenie tego testamentu, pozbawiającego ich olbrzymiego majątku. Imieniem tych spadkobierców wystąpił obecnie właśnie hr. Civry, — utrzymując, że ks. Karol już na dziesięć lat przed spisaniem owego testamentu nie posiadał pełni władz umysłowych, — zaczem testament ten nie może mieć mocy prawnej.

Sprawa komplikuje się o tyle, że istnieje ogółem nie mniej jak trzynaście testamentów „zwarjowanego księcia". Gdyby zatem udało się obalić ostatni, trzynasty testament, — są dstanie przed drugiem, niemniej trudnem i ważnem pytaniem: który z pozostałych testamentów uznać należy za ważny?

Ze względu na te wszystkie okoliczności proces paryski stał się prawdziwą sensacją, i wyrok oczekiwany jest z naprężeniem w Genewie. A „zwarjowany książę" uśmiecha się tajemniczo z wysokości swego cokołu na wojnę o jego miljony.

Chrabąszcze przepowiadają łagodną zimę

Ogrodnicy w Dolnej Austrji zaobserwowali, iż chrabąszcze, które przezimowują, zakopując się w ziemię, ryły teraz bardzo płytkie schroniska dla siebie, nie głębsze nad 10 centymetrów. Porównując ten fakt z obserwacjami dawniejszemi, gdy chrabąszcze zakopywały się w ziemię na pół metra, aby ochronić się przed mrozem, wyciągają stąd ogrodnicy wniosek, iż zima tegoroczna będzie łagodna. Przepowiednię będzie można sprawdzić niezadługo, a wtedy się okaże, kto ma rację: Pim czy chrabąszcze.

Po rybach gęsi

W Pradze czeskiej przyjęły się i cieszą się dużem powodzeniem restauracje rybne, gdzie po tanich cenach można dostać rozmaite rodzaje ryb. Obecnie związek producentów gęsi, których eksport z Czechosłowacji spadł znacznie, wystąpił z projektem otwarcia w Pradze restauracyj serwujących wyłącznie drób, przyczem gęsi miałyby stanowić główną podstawę dań, obok dań z kur, kapłonów, pulard etc. Pomysł z restauracjami wyłącznie rybnemi byłby może odpowiedni do przedyskutowania na naszym gruncie, jesteśmy bowiem o tyle w lepszej sytuacji od Czechosłowacji, iż posiadamy morze, a konsumcja ryb jest u nas bardzo słaba i w celu poparcia rozwoju rodzimego przemysłu rybackiego tego rodzaju rozpowszechnienie i udostępnienie konsumcji ryb możeby dało dobre wyniki.

W Poznaniu na górze Przemysława: latem pary zakochanych, obecnie zaś jesienią częste i wesołe zapasy brzdąców szkolnych, pochwycone złośliwie przez naszego fotografa.

Książki, które zachęcają do czytania

Mamy przed sobą pięć tomów. Wszystkie w szacie nieszablonowej. Format, papier biały bezdrzewny, śliczny krój polskiej trzcionki, układ graficzny kolumny — wszystko oryginalnie i nad wyraz starannie obmyślane i opracowane Wszelkie szczegóły złożone w całość harmonijną, powabną, nawskroś estetyczną. Już to samo działa na nas sugestywnie, wabi, nęci, zachęca i nakłania do czytania. A ten zewnętrzny owych pięciu tomów czar sugestywny potęguje do kwadratu ich treść.

Słowa te wstępnego, powiedzmy — zachwytu należą się nowemu cyklowi wydawniczemu, ukazującemu się od kilku miesięcy w Poznaniu nakładem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej. Jest nim wydawnictwo książkowe p. n. „KULTURA KATOLICKA" — pod redakcją dyrektora wspomnianego Instytutu ks. dr. Stanisława Brossa. Na dotychczas wydane pięć tomów „Kultury Katolickiej" złożyły się dzieła następujące: ks. dr. Fr. Sawickiego „Filozofja miłości" (zł 1,50), S. Marji Renaty szkice liturgiczne p. t. „Sentire cum Ecclesia" (zł 5,—) i „Liturgja a sztuka" (zł 4.—), Garrigou-Lagrange'a „Trzy nawrócenia i trzy drogi" (zł 3.—) oraz Roberta Mädera „Chrystus, Wielki Monarcha" (zł 1.—).

Jak z zestawienia tego wynika, wydawnictwo „Kultury Katolickiej" ma wypełnić poważną lukę w polskim ruchu wydawniczym, odczuwaną głęboko przez naszą poważniej myślącą inteligencję. Lata powojenne przyniosły na całym świecie, a więc i u nas — obok wzmożonej akcji bezbożnictwa, niewątpliwie głębsze ożywienie ruchu religijnego. W szeregach tego ruchu — rzecz to znamienna i na radosne podkreślenie zasługująca — wyrastają zastępy nowe i coraz się zwiększające, zastępy młodszej inteligencji, zwłaszcza męskiej.

Rozpoczął się okres nowy, kiedy sprawy życia religijnego przestały już być powierzchownie i obojętnie traktowanem prawem zwyczajowem, a przeciwnie — stały się sprawą bodaj najżywotniejszą wewnętrznego życia człowieka nowoczesnego i coraz głębiej w nim nurtującą. W człowieku dzisiejszym dochodzi do głosu ukryta tęsknota za odrodzeniem, za wyzwoleniem w osiągnięciu możliwego stopnia doskonałości. Człowiek, zdeptany przez wojnę i przez wszelakie i w różnej formie ujawniające się rozbestwienie, pragnie poprostu wydźwignąć się nanowo do stanu człowieczeństwa — przez religję. W tym więc czasie — nazwijmy go przełomowym — wydawnictwo, któreby różne zagadnienia życia katolickiego poruszało i oświetlało wyczerpująco, w sposób nowoczesny i dostosowany do umysłowości dzisiejszej inteligencji, — oddać może usługi niepomierne. A takie właśnie zadanie postawiło sobie wydawnictwo „Kultury Katolickiej".

Odkładając narazie szczegółowe omówienie dotychczas wydanych tomów, ograniczamy się dziś do ogólnikowego tylko zwrócenia na nie uwagi.

A więc przedewszystkiem „Filozofja miłości" ks. dr. Fr. Sawickiego. Znany i powszechnie ceniony autor w trzech częściach ujmuje niezwykle jasno i zajmująco zagadnienie miłości w pojęciu najserszem, zagadnienie wysoce żywotne, zawsze aktualne, a często jakże spaczane i mylnie rozwiazywane przez sztab Boya i Goldberg - Krzywickiej. W pierwszej części przedstawia on istotę miłości i jej postacie, od miłości płciowej począwszy, do ogólnoludzkiej i miłości Boga. W części drugiej „Miłość a życie" daje charakterystykę miłości jako popędu naturalnego oraz jako przykazania. W części trzeciej: „Miłość jako przyczyna wszechrzeczy" przedstawia Boga jako Miłość twórcza, Miłość Najwyższą. Do nowoczesnej literatury, poświęconej Erosowi, przybył w książce ks. dr. Sawickiego tomik w duchu chrześcijańskim pogłębiający temat. Książka naprawdę piękna, jedna z najpiękniejszych. Warto, by dotarła i do tych którzy „wymyślają" obecnie nowy projekt prawa małżeńskiego, mającego Polskę „uszczęśliwić".

Drugi tom — to S. Marji Renaty szkice liturgiczne „Sentire cum Ecclesia". Autorka, rozmiłowana w tym pięknym, a nieopracowanym i niewyzyskanym dotychczas temacie, otwiera przed czytelnikiem nieprzebrane wprost skarby muzyki liturgicznej, psalmów, hymnów i modlitw, opisując ich powstanie i historyczny rozwój, budowę, treść, znaczenie i uzasadnienie w liturgji. Przyczem posługuje się pięknym stylem i językiem barwnym i jasnym.

Tejże autorki ukazało się w „Kulturze Katolickiej" jeszcze jedno dzieło pt. „Liturgja a sztuka". Jako motto do tej książki możnaby wziąć słowa wielkiego Prymasa Belgji, Merciera, wypowiedziane do uczniów belgijskiej Szkoły Sztuk Pięknych: „Coby pozostało z wielkiej sztuki, gdyby w chwili jakiegoś szału wandalizm laicyzatorów sprzątnął z powierzchni ziemi wszystko to, co w rzeźbie lub architekturze, w poezji, muzyce lub malarstwie, opiera się o ideę religijną?" — Autorka, wykazując imponującą wprost erudycję, w 19 rozprawkach przedstawia żywo i barwnie, jak wielcy artyści, poeci i muzycy czerpali dla dzieł swoich natchnienie z niewyczerpanych skarbów i piękna liturgji katolickiej. Oto tytuły niektórych rozprawek: Dante a liturgja, Św. Augustyn a śpiew liturgiczny, Beethoven a liturgja, Mozart a liturgja, Goethe a religja, Wergiljusz jako poeta mesjaniczny, Malowidła ścienne Rozena itd.

Zkolei zwrócić musimy uwagę na dzieło francuskie O. Garrigou-Lagrange'a, wydane w wzorowym przekładzie polskim p. t. „Trzy nawrócenia i trzy drogi". Dzieło to poświęcone jest życiu wewnętrznemu, przeprowadzone w sposób syntetyczny, głęboki a niezmiernie jasny. Autor, znany uczony w zakresie filozoficzno-teologicznym, przedstawia nam tu trzy fazy rozwoju życia wewnętrznego na tle przemian duchowych apostołów, oraz trzy nawrócenia, będące zapoczątkowaniem poszczególnych faz. Mówi więc o życiu łaski, o wejściu na drogę oświecającą i o wejściu na drogę zjednoczenia doskonałych. Tom ten przynosi naprawdę piękny i bogaty materjał dla dusz, postępujących na drodze życia duchowego.

Ostatni wreszcie tom „Kultury Katolickiej" — to dziełko Roberta Mädera p. t. „Chrystus, Wielki Monarcha". Dziełko to uzasadnia ideę święta Chrystusa-Króla i znaczenie jego w czasach obecnych, wykazuje i zwalcza mocnemi i przekonującemi argumentami prądy, przeciwne społecznemu panowaniu Chrystusa-Króla, i wskazuje drogi, jakiemi dążyć należy, by przybliżyć Królestwo Chrystusowe. O książce tej powiedział sam autor, że „stanie się ona heroldem, śpieszącym przez wsie, miasta i ulice, ognistym, Janowym ruchem wskazującym na Tego, który idzie — na Chrystusa-Króla". Niech się stanie.

Sygnalizując pojawienie się tych pierwszych pięciu tomów „Kultury Katolickiej" możemy śmiało pogratulować szczęśliwej myśli i umiejętnego przeprowadzenia tego wydawnictwa, — oraz życzyć, by się mnożyło i rosło, spełniając swe szczytne zadanie w kierunku pogłębiania i doskonalenia życia wewnętrznego człowieka dzisiejszego i jutrzejszego.

CZ. K.

JESZCZE WCZORAJ...

Jeszcze wczoraj —
Jeszcze wczoraj z rana
Ziemia była winobraniem pijana
W chitonie o barwnych wzorach.
Siwobrody
Wiatr przypędził siny,
Zdarł z niej suknię, wytargał z czupryny
Czerwone jagody.
Ziemia naga
Leży i tęskni za majem.
Kasztan po plecach ją nahajem
O kulach kolczastych smaga.
Lodem podkuty
Grudzień idzie i wyrok niesie ziemi zbolałej:
Że czas, by ubrała biały
Habit pokuty.

ARTUR MARJA SWINARSKI.

Oporowa, listopad 1934.

ŻYCIE

Przez monotonne idę życie
Schylony w trudzie ciągłych trosk.
Wiem, że o każdym nowym świcie
Zgotuje nowe troski los.

Powoli dzień za dniem się plecie —
Niczem rozpacz, co dławi krtań,
Nic mnie nie wzrusza na tym świecie,
Ni radość, smutek, ani żal...

Bezgłośnie idę i leniwie
Przez smętne życie samych skarg,
Już żalom moim się nie dziwię,
A oczom moim łez dziś brak.

Świat cały zdaje mi się ciasny
I krótki jest też każdy dzień,
A życie me jakby niewłasne
Ucieka, mknie — by szary cień.

Jednak się zawsze na coś czeka...
Na szczęścia czekam cichy wiew,
Lecz ono milczy i wciąż zwleka...
Może zawita — choć we śnie!

OKTAWJAN MISIUREWICZ.

Poznań.

dg 4237

Żyd Pomper z krzyżem na piersi

W najnowszej „Myśli Narodowej" znajdujemy następujący ciekawy dialog:

— Naraszcie krytyk literacki został odznaczony.
— Któż taki?
— Leon Pomirowski (Pomper).
— A inni?
— Inni sami się odznaczyli.
— A co dostał Pomper?
— Złoty krzyż zasługi.
— Zasługi? — powiadasz.
— Napisał bardzo pochlebnie o powieściach Kadena Bandrowskiego.
— No to co?
— Ba, ale on je także podobno przeczytał.

OTYŁOŚĆ
OSŁABIA SERCE

Serca otyłych obłożone tłuszczem, pracują z wysiłkiem, wyczerpują się i wcześniej odmawiają posłuszeństwa. Zioła Magistra Wolskiego Degrosa" zawierają jod organiczny, znajdujący się w morskiej roślinie Yahanga, który wprowadzony do organizmu, pobudza gruczoł tarczowy do należytej pracy powodując spalanie nadmiernego tłuszczu. Stosują się przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej djety. Zioła ze znak. ochr. „Degrosa" do nabycia w aptekach i drogerjach. Wytwórnia Magister E. Wolski, Warszawa, Złota 14 m. 1. ng 12 413

Listy ze wsi wielkopolskiej

Odwiedziny na wsi

Wieś robi „swoje", to znaczy — pracuje. Stale, bezustanku, bez szemrania, z szemraniem, nawet z wyzywaniem, ale z zaciśniętemi zębami, wciąż, stale, naprawdę od świtu do nocy. Tak jest w całej Polsce, z pewnemi, jużci, różnicami w tempie, w intensywności, ale — jest.

Jednakże ludzie nie wszędzie są niewolnikami swej pracy. Emigrant polski w Brazylji nosi urągadło „il burro", co znaczy „osioł", dlatego, że wykonuje najcięższą pracę, co mu się oczywiście chwali, ale nie umie żyć, nie umie życia w swych skromnych ramach i granicach użyć. Nędzny murzyn potrafi po pracy siąść na progu swej nędznej chaty i grając na gitarze, śpiewając piękne pieśni, śmiać się i suszyć zęby do przechodniów, gdy emigrant polski w niedzielę trochę „se lepi poje", po obiedzie śpi, przejdzie się trochę po polach, aby się przyjrzeć urodzajowi, a potem znów idzie spać. Cóż, człowiek niesłychanie ciężkiej pracy w obcem otoczeniu.

W Wielkopolsce jest, oczywiście, inaczej. Wielkopolska to nie Brazylja, ani nie Peru. Wielkopolska wieś ma drogi wiejskie, jeśli nie najlepsze, to w każdym razie możliwe, ma rowery, konie, powózki i jest ruchliwa, skutkiem czego w niedzielę lub w święto lubi się „ruszyć". I dlatego chłop wielkopolski często w dni świąteczne albo jeździ w odwiedziny, albo je przyjmuje.

Ileż razy już to widziałem i jak to lubię!

Siedzi się po obiedzie w kuchni, niekoniecznie wiedząc, co z popołudniem zrobić. Rozumie się, ktoś wciąż zerka w okno, a nagle z radością wykrzyknie: — Mamusia z tatusiem przyjechała! — albo znów: — Helenka przyjechała z Bożenką! — i naturalnie wybieganie na drogę i uściski, pocałunki, a ja patrzę na to, uśmiecham się i, sierota stary, myślę: — Ludzie się tu między sobą kochają.

Lecz — jesień, już, więc podróżni (bywa, że robią i 24 km powózką) zziębnięci. Wprowadza się ich do kuchni, po której jeszcze snują się smakowite zapachy obiadu niedzielnego, i czemprędzej „sparza się" kawę, która jest z palonego owsa, a którą ja nazywam „lurą zdrowotną", przeciw czemu nikt nie protestuje. Potem posyła się dziewczynę galopem do piekarni po stare bułki, z których robi się „ameryty" czyli skibki z bułek, smażone na tłuszczu i przysypane cukrem, znane też jako „francuskie ciastka". To się rozumie, ale rozumie się także, że i goście z próżnemi rękami nie przyjechali, lecz ten czy ta przywiozła „gajora" lub „kuszkę" z suszonemi owocami albo „bedkami" (śliczne, staropolskie słowo „bedłki"), lub też coś innego z domowych dostatków.

Rozpoczyna się rozmowa — na pozór, zdawałoby się, bezceremonjalna, lecz gdy się wżyje w te zwyczaje, jakżeż cieniowana różnemi formami grzeczności, miastu nawet nieznanemi. Na wsi słowo obowiązuje i pociąga za sobą różne następstwa, więc jest się z niem ostrożnym i byle czego się nie gada, chyba jeśli się chce, aby to było byle co. Mówi się spokojnie i uprzejmie, roztropnie, z namysłem, czasem tylko strzelając silniejszem słowem, tu zwykłem, ale zawsze tak — aby nikogo niczem przykrem nie dotknąć. Jedzenie odgrywa w tej sprawie swą zwykłą, obrzędową rolę, jednak nie główną i najważniejszą.

Więc dalej: O interesach i o sprawach rodzinnych. Rozumie się, poto się przyjechało. Ale potem coś z innych nowości, o sąsiadach, o świecie, o polityce — jak się nadarzy. Równocześnie — oglądanie się na okno, czy się nie zciemnia, czy nie pora byłaby zaprzęgać i namowy, aby pozostać. Dzieci trochę hałasują, ale to nie szkodzi, tak przecie zawsze było. W trakcie rozmowy coraz to ktoś wychodzi na dwór, aby się na własne oczy przekonać, jak to się ma z pogodą. Mówi się: — Macie czas! — goście powtarzają uparcie, że pora już jechać, ale gospodarstwo szykuje kolację, a goście czekają. Kolacja wjeżdża na stół: Sałata z perek i piramida gorącej kiełbasy, potem herbata. Rozmawia się jeszcze, ale trzeba się też czemś rozweselić. Więc gospodarz bierze harmonję i gra — pieśni powstańcze, marsze polskie i jeszcze dawne, z przedwojennych czasów, a ludzie słuchają, śpiewają.

Jednakże — naprawdę czas już jechać, bo noc, wicher, zimno, ciemno. Wprawdzie chłop nocy się nie boi, dzieci dobrze omatulone, zasną w powózce, ale — dwie godziny drogi, to nie żart, a w poniedziałek trzeba wcześnie stanąć do pracy. Więc przedewszystkiem gospodyni szykuje jakiś prezent dla gości, parę kilogramów wędlin np., poczem następują usilne zaproszenia, by koniecznie zostać na noc, potem: — Niech zostaną dzieci! — one nie zostaną na noc, ale to zwyczaj — wreszcie, jak zwykle u nas, w Polsce, najważniejsze sprawy porusza się na pożegnaniu, niemal już u drzwi, u progu.

Nastrój serdeczny, naprawdę miły, sposób bawienia się godziwy, wzajemny stosunek pełen uprzejmości i godności, rozmowa niewymuszona a zajmująca.

Doprawdy, właściwie nie mam już krewnych na świecie, lecz gdy do nas przyjadą krewni gospodyni i gospodarza, zawsze czuję się jak w rodzinie.

J. BAN.

Stulecie „Przyjaciela Ludu“

W roku bieżącym mija setna rocznica założenia jednego z najpoczytniejszych niegdyś czasopism wielkopolskich — „PRZYJACIELA LUDU“ — tak cennego dziś źródła do dziejów kulturalnych Wielkopolski, rzeczywistej skarbnicy jej pamiątek, zabytków i wspomnień.

Pierwszy numer ukazał się 2 lipca 1834 roku nakładem i drukiem księgarza Ernesta Günthera w Lesznie. Redakcja zaznaczyła na wstępie, że powstający tygodnik będzie pismem polityce i religijnym sporom zupełnie obcem, a każdy numer będzie zawierał trzy do pięciu rycin. Było to nowością. Prenumerata roczna wynosiła dwa talary, 15 srebrnych groszy, czyli 15 złotych polskich.

Właściwym założycielem „Przyjaciela Ludu“ był Jan Popliński, profesor języka polskiego w gimnazjum leszczyńskiem, urodzony 1796 roku w Topoli pod Ostrowem, autor „Nowych wypisów polskich“, brat zasłużonego również pedagoga Andrzeja Poplińskiego. Ze względów taktycznych podpisywał się wprawdzie jako redaktor emerytowany nauczyciel Paweł Ciechański, jednakże właściwym redaktorem, duszą i sercem pisma był Popliński. Niestety śmierć już w marcu 1839 roku oderwała go od ukochanego dzieła. Po śmierci Poplińskiego redagował „P. L.“ aż do roku 1845 Józef Łukaszewicz, wielki miłośnik zabytków polskich i pamiątek, historyk, który nadał też pismu wybitnie kierunek historyczny. Po nim objął redakcję od 1 stycznia 1845 roku Maksymiljan Szymański, profesor gimnazjum leszczyńskiego, zmarły młodo 1848 r. Następnie przeszła redakcja w ręce już ostatniego redaktora księdza Franciszka Wawrowskiego z Krotoszyna na niecałe półtora roku. Wypadki bowiem polityczne 1846 i 1848 roku podcięły byt pisma.

Pod datą 22 grudnia 1848 roku ukazał się numer ostatni. Z żalem zawiadamiał o tem czytelników wydawca Günther, zaznaczając, że gdyby się w przyszłości stosowna liczba prenumeratorów znalazła, nie wahałby się tak pożytecznego tygodnika dalej wydawać. W pożegnalnych słowach ujął też trafnie znaczenie „Przyjaciela Ludu“ dla prasy i kultury polskiej, znaczenie, które te sto lat ubiegłych tem silniej podkreśliły:

— „Pismo to — pisze — pierwsze u nas obrazkowe mieści w sobie wiele skarbów starożytności naszej — w opisach i rycinach wielce rzadkich i ciekawych, które inaczej możeby były zaginęły — w pamiętnikach historycznych, których wydanie osobno nie byłoby podobnem.“

Powitany z radością, jak ze wzruszeniem wspomina Günther, „Przyjaciel Ludu“ — „czyli tygodnik potrzebnych i pożytecznych wiadomości“ — cieszył się niezwykłą na owe czasy poczytnością, budził „regjonalizm“ i zaciekawienie. Świadczą o tem listy do redakcji, nadsyłane drobne przyczynki, wspomnienia historyczne, a nawet ryciny. Redakcja chętnie przyjmowała tę współpracę czytelników „przekonana, że tylko wspólne działanie wielu o dobro ogólne i postęp oświaty troskliwych mężów zdoła pismu nadać tę rozmaitość i wewnętrzną wartość“. Prosiła nietylko o prozę, lecz i poezje, zastrzegając się wprawdzie: „tylko te, które Muza natchnęła“.

Obok licznych przyjaciół miał „Przyjaciel Ludu“ zdecydowanych przeciwników. W „Orędowniku Narodowym“ pan Z. napada na „P. S.“, że niewłaściwy nosi tytuł. „Nie zajmuje się bowiem bynajmniej ludem, ale jest raczej materjałem do pogawędki dla szlachty, gdy w długich wieczorach zimowych obsiadłszy kominek, pokrzepia się grzanem piwkiem. Ciągłemi też opisami zamków, kościołów i żywotów szlachty albo świętych Pańskich schlebia dumie panów i panków i popiera, może mimowoli, sprawę arystokracji, hierarchji i obskurantyzmu“ (r. 1844. V. 39).

Na to pomieszanie pojęć i znaczenie ludu i ludowości odpowiedziała redakcja „Orędownika“, tłumacząc, że wyraz zbiorowy lud nie oznacza bynajmniej lud wiejski, ale odpowiadając zupełnie wyrazowi łacińskiemu populus, bierze się zwyczajnie za naród cały. W tem tylko też znaczeniu narodu całego, a nie specjalnie ludu nadano „Przyjacielowi Ludu“ jego nazwę. Co do zarzutu, że „P. L.“ opisuje wciąż zamki, kościoły, żywoty szlachty albo Świętych Pańskich, ten jest tak błahy, że nie wymaga nawet usprawiedliwienia ze strony redakcji. Więc pismo obrazkowe, jakiem jest „Przyjaciel Ludu“, nie ma czytelnikom swoim udzielać wizerunków i opisów zamków, świątyń, sławnych nauką lub cnotami mężów?

Odpowiedź tę dał niewątpliwie Łukaszewicz, który w tym czasie był redaktorem tak „Przyjaciela Ludu“, jak „Orędownika“, i z podziwu godną bezstronnością zamieścił uwagi krytyczne, choć równocześnie je prostował.

Te same nieomal zarzuty, co korespondent „Orędownika Narodowego“, czyniła „P. L.“ redakcja pisemka emigranckiego „Przyszłość i Teraźniejszość“ *), zato Jarochowski, a za nim Motty, nazywa go prawdziwym przyjacielem polskich domów, chętnie co tydzień witanym gościem.

Wśród współpracowników miał „P. L.“ takich pisarzy, jak Baliński, Mecherzyński, Wężyk, Wóycicki, Kraszewski, Cybulski; z poetów Konstanty Zakrzewski, Jaśkowski, gen. Franciszew Morawski, autor tak niegdyś popularnej „Brzozy Gryżyńskiej“, wraz z ryciną, drukowanej po raz pierwszy na łamach tygodnika leszczyńskiego.

„Przyjaciel Ludu“ nie ograniczał się wyłącznie do Wielkopolski, lecz zamieszczał wiadomości o zabytkach i pamiątkach całej Polski, podawał wiadomości z szerokiego świata, lecz siłą faktu skupił się na Wielkopolsce i dał tę moc artykułów „regjonalnych“, stanowiących dziś tak cenny materjał do dziejów nietylko Poznania, lecz naszych miast, miasteczek i miejscowości, czy to Gostynia, Gniezna, Kórnika, Środy, Zaniemyśla, Lubostronia, Giecza, Rogoźna, Antonina, Rydzyny i tylu innych.

Znaczenie „P. Ludu“ podnoszą jeszcze ryciny, które zachowały nam obraz niejednego z biegiem czasu zniszczonego zabytku i pamiątki. Ryciny te były jedną z największych trosk pierwszego redaktora, który zabiegał o zdobycie ilustratorów. Znalazł też Popliński utalentowanego artystę, poznańczyka Teofila Mielcarzewicza, który przez kilka lat pilnie rysował dla „P. L.“, dając te dziś tak cenne szczególniej ryciny dawnego Poznania, czy to Pręgierz przed ratuszem, starą kamienicę, nieistniejącą już u wylotu ulicy Nowej, czy reprodukcję obrazu „zgon św. Stanisława“ z nieistniejącego już również kościoła św. Michała.

Działem ilustracyj zajmował się też gorąco książę Antoni Sułkowski i zaopatrzył pismo w kilka tysięcy rycin, jak to z uznaniem podnosi redakcja. Lecz nad reprodukcje z pism obcych, cenniejsze są dla nas prace talentów rodzimych, n. p. księżniczki T. Sułkowskiej, której rysunek „Pan Twardowski“ zdobi pierwszą kartę „Przyjaciela Ludu“. Jej też rysunku jest piękny zamek Rydzyński. Pilnym rysownikiem był też ks. kanonik Teodor Dyniewicz, Wielkopolanin, urodzony we Lwówku 1802 roku, zmarły w Gnieźnie 1858. Zanim powołano go do Gniezna, przez szereg lat był proboszczem w Lubaszu i z zamiłowaniem zajmował się przeszłością powiatu czarnkowskiego. Artykuły swe co cenniejsze sam ilustrował, n. p. kościół w Lubaszu (r. 1835), trumna Jana Kostki w Wieleniu, trumna Adama Czarnkowskiego w Czarnkowie.

Dział ilustracyj, to nieopracowana jeszcze karta „P. L.“, świadcząca, że istniały u nas talenta rodzime i zainteresowanie się sztuką. Z grona czytelników domagano się wzmianek o „malarzach, rytownikach i rysownikach polskich“, „P. L.“ podawał też sprawozdania obszerne o wystawach obrazów w Poznaniu i artystach, np. o poznańczyku Janie Gładyszu.

„Przyjaciel Ludu“ spełnił swe zadanie kulturalne i w dziejach prasy polskiej zaszczytne też zajął miejsce. Tych sześnaście roczników in quarto w komplecie są dzisiaj rzadkością. Na półkach bibljotek poznańskich nie spoczywają w spokoju, przeciwnie, przechodzą z rąk do rąk jako zawsze żywe źródło wiadomości do historji kultury Wielkopolski.

ANIELA KOEHLERÓWNA

*) Paryż 1843, str. 102.

Przyjaciel Ludu
czyli
Tygodnik potrzebnych i pożytecznych wiadomości.

Leszno — No. 1. — dnia 2. Lipca 1834.

Pan Twardowski.

Pan Twardowski.

„Ale zemsta choć leniwa
„Nagnała cię w nasze sieci:
„Tu karczma Rzym się nazywa,
„Kędy oszust na Weszci.“

Twardowski ku drwiom się kwapił,
Na takie dictum szatbum,
Djabeł za kontusz chapił:
„A gdzie jest nobile verbum?“
znana ballada.

Jak za życia Twardowski tajemnicą czarodziejstwa otaczał się zasłoną, tak po zgonie równie nieznajomy, stał się powodem do licznych między uczonymi sporów. I właśnie ta niepewność o jego życiu, podniosła płodnym w zabobony wiekom, do utworzenia o tym mianowanym czarnoxiężniku rozmaitych zabawnych powieści, charakteryzujących wesoły humor ludu, mającego w nich szczególniejsze upodobanie.

Twardowski nie należy do owych fantastycznych zagorzałéj imaginacyi obrazów, które przerażając okropnością, świadczą najlepiéj o zepsuciu wieku i przewrotności ich twórców. Jest to raczéj płód wesołej i niewinnéj umysłu igraszki. — Lud prosty, z mierzemi potrzebami, na ciele i umyśle zdrowy, nie zwykł puszczać lotu rozbujałej wyobraźni; ale owszem trzymając na wodzy, w zastępie zimnéj rozwagi i ograniczonego doświadczenia ujmował ją strasznie. Jak czarownice swoje i wróżki na Łysą górę w skromnych ekwipażach, na miotłach i łopatach wyprawiał; tak również i Twardowskiego czarnoxiężkie czyny, w kilku dość zwyczajnych zamknął przypadkach:

1) Cerograf.

Twardowski pragnąc zgłębić tajemnice natury, udaje się w nocy na Krzemionki, góry nie

RĄCZKI LILJOWEJ BIAŁOŚCI
delikatne i miękkie jak aksamit, świadczące o kulturze urody, zawdzięczają Panie subtelnemu kremowi „Prałatów“
KREM PRAŁATÓW
„PERFECTION“
ng 12 444

Film a kultura narodowa

Kultura narodowa, w przeciwstawieniu do kosmoplitycznej, wyszedłszy z łona narodu, z którego czerpie soki żywotne, ma siłę promieniowania na naród, urobienia jego duszy, kształtowania jego losu.

Powstaje zagadnienie: czy film, wytwór techniczno-amerykańskiej kultury XX wieku, wnosi lub wnosić powinien swój ton do koncertu kultury narodowej?

Wiemy, jak wszechwładne znaczenie ma dzisiaj film. Potrafi on niejednokrotnie teatrom odbierać widza, operom melomanów, autorom czytelnika. Wszystkich razem przyciąga do siebie, znęciwszy ich szumnemi reklamami, obiecującemi wiele przyjemności i atrakcyj. W czem leży źródło jego wszechwładzy? Niewątpliwie w tem, że film to sztuka łatwa i — nowoczesna. Nie wymaga wiele, nie żąda przygotowania i wykształcenia, nie męczy stawieniem przed umysłem widza najtrudniejszych nieraz problemów najróżniejszego rodzaju, jak teatr. Zato bawi, daje rozrywkę, gra na wyobraźni niekiedy doskonale. Widz przeciętny, stanowiący gros publiczności, wychodzi z seansu pokrzepiony, bo kino, odpowiadając doskonale duchowi naszej epoki, która jest epoką tempa, rekordów, nietylko umie zainteresować widza fabułą, ale napełnić go też wiarą w potęgę techniki ludzkiej, wiarę w człowieka, w życie, w świat, taki, jaki jest. Optymizm, oto tajemnica działania filmu.

Stąd do kina ciągną tłumnie masy, widząc w niem swoją sztukę. I jest w tem jakby nawrót, jakby przypomnienie czasów, gdy na ławach, w skałach wykutych, dawnego teatru greckiego siadywały tłumy, by za skromną opłatą, nierzadko pokrywaną ze skarbu publicznego, uczestniczyć w długogodzinnych przedstawieniach, doznawać naprzemian to uczuć smutku, to nienawiści, to radości, stosownie do perypetyj bohaterów.

Lecz między dawnym teatrem greckim a dzisiejszym filmem jest oprócz innych zasadniczych i ta różnica, że dawny teatr grecki był sztuką narodową, a film nasz nią nie jest. Temat, bohaterzy, tworzywo owej sztuki, wszystko to było greckie, narodowe nawskroś. Film zaś naogół jest produkcją międzynarodówki artystyczno-techniczno-spekulacyjnej, dostarczającej instynktom i potrzebom estetycznym tłumu strawy częściej wątpliwej, niż niewątpliwej wartości.

I film ten staje się władcą, stwarzającym nową zbiorowość, uległą i poddaną mu we wszystkiem, obojętniejącą zwolna pod jego wpływem na wartości narodowe i tracącą ducha narodowego: publiczność filmową, filmowców. Produkcja międzynarodówki produkuje — nową międzynarodówkę.

Lecz czyż to jest wina filmu, jako takiego? Czy film musi wywoływać z natury swej takie wpływy i takie skutki? Oczywiście nie. Film jest tylko narzędziem i jako narzędzie daje się użyć do różnych celów w zależności od tego, kto nim włada. A władają nim wszyscy, tylko nie współtwórcy kultury narodowej.

A przecież film dzięki swemu wpływowi na masy, dzięki swej władzy powinien stać się dużej wagi dźwignią kultury narodowej, tembardziej, że działa na widza równocześnie różnemi dziedzinami sztuki, łączącemi w sobie i słowo i dźwięk i obraz i ruch.

Trzeba tylko, by film poczęty był z ducha polskiego, by tworzony był przez ludzi, stanowiących integralną cząstkę narodu, by grany był przez aktorów, wczuwających się w duszę narodu, by bohaterami filmu były postacie typowo polskie, rasowe, uosabiające duszę, temperament, charakter polski.

Wiadomą jest rzeczą, jak silnie działają w filmie takie momenty na widza, które pokazują skoordynowaną masę, jej czyny, ruch i działalność. To dowodzi, jakie możliwości dotąd niewyzyskane, tkwią w filmie. Tłum widzów reaguje niesłychanie żywo na wszelkie poruszenia, gesty, słowa tłumu, oglądanego na ekranie. Budzi się w nim wtedy już nie zew krwi, ale zew instynktów gromadzkich, instynktów społecznych, zdolnych do bohaterskiej eksplozji. Widzom udziela się ten rytm wspólnoty narodowej, sprawiający, że oni w postaciach w masie zbiorowej, poruszającej się na ekranie, odnajdują — siebie.

Mieliśmy już taki okres, gdy gnębiony przez obcych i gubiący się w bezideowym pozytywiźmie, odnalazł siebie i zaczął się odradzać dzięki wszechwładzy sztuki. Dzięki powieści historycznej Sienkiewicza. Film ma dane po temu, by pełnić rolę podobną do tej, jaką przed laty kilkudziesięciu pełniła „Trylogja“. Ale musi to być film, nad którym czuwać będą najbardziej ku temu powołane czynniki, reprezentujące świat kultury narodowej.

ALEKSANDER ROGALSKI.

RUCH MŁODYCH

W pochodzie ku Wielkiej Polsce

Z POW. MIĘDZYCHODZKIEGO

— Dnia 7 października odbyło się zebranie Młodych S. N. w Łowyniu. Zebranie zagaił kierownik placówki kol. Marciniak. Referat wygłosił kierownik okręgowy kol. Sroczyński z Szamotuł. Sprawy organizacyjne omówił kier. powiatowy kol. Walkowiak. W dyskusji zabierali głos prezes Koła S. N. w Międzychodzie kol. Białkowski, kol. Dura, kol. Molik i inni.

— W tym samym dniu odbyło się zebranie Młodych S. N. w Kamionnie. Zebranie zagaił kierownik placówki kol. Wąchalski. Referat wygłosił kol. Sroczyński. W dyskusji przemawiali kol. Białkowski, prezes koła S. N. kol. Wąchalski Roman oraz sekretarz koła kol. Krupiński.

— W tym samym dniu odbyło się zebranie Młodych S. N. w Międzychodzie. Referat wygłosił kol. Sroczyński. Poza tem przemawiali kol. kol.: Białkowski i Walkowiak.

— W dniu 16 października odbyło się zebranie Młodych S. N. w Kamionnie. Referat wygłosił kol. Walkowiak.

— W dniu 18 października odbyło się zebranie organizacyjne Wydziału Młodych S. N. w Lutomku. Zarząd tworzą: Ignacy Łumiński — kierownik, Jan Wojciechowski — sekretarz, Ludwik Górny — skarbnik.

— W dniu 18 października odbyło się zebranie plenarne Młodych S. N. w Międzychodzie. Raport pierownikowi powiatowemu zdał kier. placówki kol. Langowicz. Po referacie kier. pow. kol. Walkowiaka i obszernej dyskusji oraz odśpiewaniu „Pieśni Bojowej" zakończył zebranie hasłem „Młodzi Czołem!" kier. kol. Langowicz.

— W dniu 19 października odbyło się zebranie przedwyborcze w Łowyniu. Sprawy wyborcze omówił kol. Walkowiak, referat okolicznościowy wygłosił sekretarz pow. kol. Szmyt. W dyskusji zabrali głos kol. kol.: Dura Molik i inni. Zebranie zakończono z wielką wiarą, że lista narodowa zwycięży. Istotnie zwyciężyła.

— W dniu 19 października odbyło się zebranie organizacyjne Wydziału Młodych w Ryżynie. Zarząd tworzą: Edmund Szwendka — kierownik, Stanisław Rój — sekretarz, Franciszek Majchrzak — skarbnik.

— W dniu 29 października odbyło się zebranie plenarne Młodych S. N. w Sierakowie. Na zebranie przybyli kierownik pow. kol. Walkowiak i sekretarz pow. kol. Szmyt. Zebranie zagaił kier. placówki kol. Dyniewicz. Przemawiali: prezes pow. S. N. i kol. Walkowiak. W dyskusji zabierali głos kol. kol.: Będzioch Sroka, Krauze i inni. Odśpiewaniem hymnu Młodych zakończono zebranie.

— W dniu 4 listopada odbyło się zebranie plenarne Młodych S. N. w Międzychodzie. Zebranie zagaił kier. kol. Langowicz. Referaty wygłosili: kol. kol. Białkowski i Senftleben. W dyskusji zabierali głos kol. kol.: Małecki, Pahl i inni. Odśpiewaniem „Pieśni Bojowej" zakończono zebranie.

— W tym samym dniu odbyło się zebranie organizacyjne Wydziału Młodych S. N. w Lewicach. Zarząd tworzą: Stanisław Witczak — kierownik. Roman Buśko — sekretarz, Maksymiljan Łapa — skarbnik.

— W tymże dniu odbyły się zebrania plenarne Młodych S. N. w Łowyniu i Głażewie.

— Poza tem odbyły się odprawy kierowników placówek w dn. 9. i 14 października oraz 4 listopada br.

Z B. POW. ŚMIGIELSKIEGO

— Dnia 1 października br. odbyło się zebranie w Zieminie. Przemawiał kol. Dudziński.

— Dnia 2. ub. m. odbyło się zebranie w Rohaczynie. Przemawiali kol. kol.: Walkiewicz i Kutzner z Robaczyny.

— Dnia 4. ub. m. odbyło się zebranie Wydziału Młodych S. N. w Robaczynie. Przemawiał kol. Kutzner.

— Dnia 6. ub. m. odbył się kurs referentów pow. w Śmiglu pod kierownictwem mgr. Gronowskiego. Przemawiał kol. Kiciński z Poladowa.

— Dnia 7. ub. m. odbyło się zebranie Wydziału Młodych S. N. w Górce Duchownej; przemawiali kol. kol.: Szymański i Gierusz.

— Dnia 7. ub. m. odbyło się zebranie Wydziału Młodych S. N. w Sierpowie. Przemawiali kol. kol.: Piotrowski i Gierusz.

— Dnia 7. ub. m. odbyło się zebranie w Śmiglu obwodu IX (Kamieniec. Parzęcewo, Puszczykowo). Przemawiali kol. kol. kier. rejonowy Węglerski i mgr. Gronowski.

— Dnia 7. ub. m. odbyło się zebranie organizacyjne w Łubnicy. Przemawiali kol. kol.: Grys i Szymański. Wydział Młodych założono. Kierownictwo objął kol. Piechota.

— Dnia 7. ub. m. odbyło się zebranie Wydz. Młodych S. N. w Śniatach. Przemawiali kol. kol.: Węglerski i mgr. Gronowski.

— Dnia 7. ub. m. kol. Kutzner z Robaczyny został zaaresztowany przez policję z Kamienia, za to, że jechał rowerem swebrata. Przetrzymano go 48 godzin.

— **Zebranie Młodych S. N. w Środzie.** Dnia 7. bm. odbyło sie zebranie plenarne Wydziału Młodych S. N. w Środzie. Do raportu stanęło 80 członków. Po odśpiewaniu Pieśni Bojowej kol. kier. Smorowski zagaił zebranie. Na wstępie zebrania uczczono pamięć drogiego nam prezesa śp. Stanisława Szmani przez krótkie przemówienie kol. kierownika i powstanie z miejsc. W dalszym toku zebrania kol. Godziewska wygłosiła deklamację, a kol. Sękowski wygłosił referat. Po odśpiewaniu hymnu Młodych kol. kierownik solwował zebranie.

— **Młodzi Str. Nar. w Czempiniu.** Dnia 3. bm. odbyło się zebranie Wydz. Mł. S. N. które zagaił kol. kier. Michał Pokrzywniak. Referat wygłosił referent okręgowy z Śmigla kol. Piotrowski. Następnie kol. kier. omówił ostatnie zajścia w Czempiniu. — W dniu 8. bm. odbyła się rozprawa czterech członków Wydz. Młodych S. N. z Czempinia o pasy, zabrane w dniu 2 września br. podczas pielgrzymki do Oborzysk Starych. Rozprawa wypadła pomyślnie dla Młodych; wszystkich uwolniono od winy i kary. Bronił adw. Grzesiński z Leszna.

— **Odprawa kierowników w Gnieźnie.** W niedzielę, 11. bm. odbyła się w Gnieźnie kwartalna odprawa kierowników Młodych S. N. z powiatu w salce hotelu Europejskiego. Zagaił i przewodniczył w miejsce kierownika pow. kol. Jaźwieckiego, siedzącego w więzieniu, kol. Bogdan Maciejewski. Referat wygłosił kol. poseł Lewandowski .W dyskusji zabierali głos kol. dr. Zgaiński, Bogajewski Józef, Łaniecki, Maciejewski i inni. Z odprawy kierowników przekonać się było można, że młody ruch narodowy w Gnieźnieńskiem prowadzi planową pracę.

— **Z placówki żeńskiej Młodych S. N. w Wagrowcu.** Dnia 17. bm. odbyło się zebranie plenarne placówki żeńskiej Młodych S. N. w Wagrowcu. Po zagajeniu przez kol. kier. St. Cylkównę odśpiewano Pieśń Bojową. Następnie kol. Szymczakówna wygłosiła referat pt.: „Kobieta w rodzinie". W dyskusji zabierała również głos kol. dr. Kulińska. Zebranie zakończono hymnem Młodych. — W dniu 31. ub m. odbyło się zebranie placówki żeńskiej, które zagaiła kol. kierowniczka. Po odśpiewaniu „Pieśni Bojowej" piękną deklamację wygłosiła kol. Ignasiakówna. Odczytano również piękną nowelkę. Po omówieniu spraw organizacyjnych odśpiewano na zakończenie hymn Młodych.

— **Z powiatu śremskiego.** W niedzielę, 18. bm. odbyła się uroczysta dekoracja nowoprzyjętych członków wiejskiej placówki Młodych Stronnictwa Narodowego w Żabnie. W pięknie przybranej salce zebrań zgromadziło się około stu uczestników podniosłej uroczystości. Do nowowstępujących członków przemówił delegat kierownictwa wojewódzkiego kol. Lipiński i prezes powiatowy Stronnictwa Narodowego kol. Adamski. Przemówienia przyjmowano burzą oklasków. Po uroczystem złożeniu przyrzeczenia nastąpiła dekoracja. Entuzjastycznemi okrzykami na cześć Ruchu Narodowego i wodza Romana Dmowskiego oraz odśpiewaniem hymnu Młodych zakończono w podniosłym nastroju uroczystość. (sn)

— **Powiatowe zebranie działaczy Str. Narodowego we Wrześni.** W dniu 11. ub. m. w południe w lokalu „Odeon" we Wrześni odbyło się wielkie zebranie powiatowe działaczy obozu narodowego. Zebranie zagaił kierownik powiatowy Młodych Str. Nar. kol. Jan Pawlak. Między obecnymi zauważyć było można ludzi z najdalej położonych zakątków powiatu. Jako przedstawiciele Stronnictwa Narodowego przybyli pp. posłowie Kawecki i Przanowski i adwokat dr. Zgaiński z Gniezna. Jako pierwszy przemawiał poseł Przanowski, który, oświetlając sprawę wyborów do rad gromadzkich w powiecie gnieźnieńskim, nawoływał do bacznej uwagi przy składaniu list i podczas całej akcji wyborczej. Następnie mówił adw. dr. Zgaiński z Gniezna na temat nowego regulaminu wyborczego do rad gromadzkich. Sprawy polityczne omówił p. poseł Kawecki. Mówców darzono oklaskami. Po przemówieniach nastąpiła ożywiona dyskusja, w której wyszły na jaw najosobliwsze metody, jakiemi posługiwała się „sanacja" w swej akcji wyborczej. O metodach tych napiszemy jeszcze osobno. Zebranie zamknięto o godz. 4 po południu; wszyscy pokrzepieni na duchu z zadowoleniem opuścili salę obrad. (wp)

— **Zebranie przedwyborcze w Krzywogórze (pow. Września).** W dniu 11. ub m. wieczorem odbyło się wielkie narodowe zebranie przedwyborcze, na które przybył p. poseł Kawecki. Przewodniczył kierownik Młodych Str. Nar. kol. Głowacki. Przemawiali p. poseł oraz kierownik powiatowy Młodych kol. Pawlak z Wrześni. Po dwugodzinnych obradach przewodniczący solwował zebranie. Na zakończenie wznoszono okrzyki na cześć Romana Dmowskiego i gen. Hallera. Obecnych było zgórą 100 osób.

— **Młodzi S. N. w Drawsku (pow. czarnkowski).** Dnia 4 listopada odbyło się zebranie placówki Wydz. Mł. S. N. w Drawsku. Referat na temat „Sytuacja gospodarcza Polski" wygłosił delegat kierownictwa wojewódzkiego.

— **Młodzi S. N. w Pęckowie (pow. czarnkowski).** Dnia 4 listopada br. odbyło się wielkie zebranie Wydz. Młodych S. N. w Pęckowie. Referat na temat „Kwestja żydowska i plany kolonizacyjne Żydów w Polsce wygłosił delegat kier. woj. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

Z województw centralnych

— **Z Ruchu Młodych Str. Nar. w Łodzi.** Dnia 10 ub. m. odbyła się odprawa kierowników placówek Wydziału Młodych S. N. z udziałem delegata kierownictwa głównego. Omówiono szereg spraw programowych i organizacyjnych. — Odbywały się normalne odprawy drużynowych i zwyczajne zebrania Wydziałów Mł. S. N a mianowicie: 1. 10. placówka Łódź-Południe; 2. 10. placówka Koziny; 3. 10. placówka Śródmieście; 4. 10. placówka w Pabjanicach; 5. 10. placówka Radogoszcz; 5 10. zebranie pl. Baluty nie odbyło się z powodu braku lokalu. Lokal pl. Baluty został opieczętowany przez władze bezpieczeństwa. Uroczyste poświęcenie nowego lokalu odbyło się dopiero 14. 10 przy ulicy Bazarowej. Zebranie placówki Młodych odbyło się tego samego dnia; 5. 10. odbyło się zebranie placówki im. Bolesława Chrobrego; 5. 10. zebranie placówki Widzew; 6. 10. zebranie placówki Chojny; 6. 10. zebranie placówki Stoki; 6 10. zebranie placówki Zubary w nowopoświęconym w dniu 30 września r. b. lokalu własnym.

Na zebraniach tych przemawiali miejscowi prelegenci i delegat kier. głównego.

— Ostatnio powstała w Łodzi pośród miejscowych członków sekcja prelegentów. Już teraz dają się zauważyć dobre rezultaty. W referatach, wygłaszanych przez młodych prelegentów n. p. o chłupnictwie, widać wiele zdrowej myśli.

— **Zebranie w Częstochowie.** W lokalu Stronnictwa Narodowego (Aleja Wolności 18) poseł Lasota wygłosił nader interesujący odczyt na temat ogólnych stosunków gospodarczych w Polsce. O wielkiem zainteresowaniu narodowej Częstochowy zapowiedzianym odczytem świadczyły przepełnione sale lokalu Stronnictwa. Wieczorem tegoż dnia p. Lasota wygłosił odczyt po raz drugi w sali Ligi Katolickiej dla dzielnicy św. Rocha.

— **Odprawa powiatowa w Wieluniu.** W tych dniach odbyła się odprawa kierowników Str. Nar. na powiat wieluński. Do licznie zebranych kierowników przemówił w mocnych słowach delegat okręgowy kol. Gliński. Nastrój wśród zebranych mocny.

— **Z ruchu Młodych Str. Nar. w Sosnowcu.** Zebranie członków placówki Pogoń odbyło się w czwartek dnia 15. bm. w świetlicy Koła. Obecnych ponad 40 członków. Referat o socjaliźmie wygłosił kol. Jakubowski z Chorzowa. Po obszernej dyskusji i załatwieniu spraw organizacyjnych zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych. Młoda placówka pogońska rozwija się pomyślnie.

Z Małopolski

— **W Złoczowskiem.** Dnia 7. b. m. odbyło się zebranie Sekcji Młodych S. N. w Złoczowie. Przemawiał kol. kier. pow. Krężel n. t. „Polityka zagraniczna Polski".

— Dnia 7. b. m. odbyło się zebranie S. M. S. N. w Sasowie. Referat organizacyjny wygłosił kol. Galicki.

— Dnia 7. b. m. na zebraniu S. M. S. N w R-kowie referat p. t. „Chłopi w obozie narodowym" wygłosił kol. kier. Bejsler.

— Dnia 12. b. m. na zebraniu W. M. S. N. pl. Złoczów o traktacie wersalskim mówił kol. Wilgusz.

— **Rada powiatowa S. N. w Rzeszowie.** W lokalu własnym Str. Nar. w Rzeszowie odbyło się zebranie Rady Powiatowej S. N. Na zebraniu tem były reprezentowane wszystkie koła Stronnictwa w powiecie rzeszowskim w liczbie 60, ponadto zarządy powiatowe sąsiednich powiatów przysłały delegatów. Cztery koła miasta Rzeszowa były reprezentowane przez prezesów tych kół. Po zagajeniu zebrania przez prezesa powiatowego dr. Hakallę, referaty wygłosiil: dr. Liwo na temat programowy i organizacyjny i poseł red. Rymar na temat wyborów gromadzkich w gminach wiejskich. Po referatach odbyła się bardzo ożywiona dyskusja, w której składano sprawozdania z działalności i ze stanu organizacyjnego poszczególnych kół, a ponadto ustalono jednolite normy postępowania przy akcji wyborczej do gromad wiejskich. Konkluzją obrad było przyjęcie odpowiednich reźzolucyj organizacyjnych i programowych, dotyczących szczególnie akcji wyborczej do rad gromadzkich. Na zakończenie obrad zebrani zgotowali swoim posłom H. dr. Liwie i red. Rymarowi żywiołową owację.

Na Śląsku idziemy naprzód

Żywa działalność organizacyjna Młodych Stron. Nar.

— **Nowa placówka Młodych Str. Nar.: Pszczyna.** Dnia 21 października odbyło się w Pszczynie zebranie konstytucyjne Młodych Stron. Narodowego. Zebranie prowadził kol. Z. Pastuszka. Referat ogranizacyjno-ideowy wygłosił kol. Maciejewski z Chorzowa. Po przemówieniu przystąpiono do wyboru kierownictwa, w kótrego skład weszli: Z. Pastuszka — kierownik, Karol Wójcik — sekretarz, Wojciech Idzior — skarbnik. Zebranie zakończono okrzykiem na cześć R. Dmowskiego.

— **Chorzów.** Zebranie placówki Młodych Str. Nar. odbyło się w czwartek, dnia 15. 11. po przewodnictwem kier. kol. Frankowiaka. Referat wygłosił kol. Górski z Chorzowa. Uczczono m. in. pamięć zamordowanego przez Żydów ś. p. Wacławskiego. Po załatwieniu spraw organizacyjnych zakończono zebranie odśpiewaniem hymnu Młodych.

— **Chropaczów.** W sobotę, dnia 17. bm. odbyło się drugie zkolei zebranie tej nowej placówki Młodych Str. Nar. pod przewodnictwem kol. Milnera. Obecnych około 50 członków i kandydatów. Referat wygłosił kol. Inglot. Po ożywionej dyskusji zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

— **Kochłowice.** W niedzielę, dnia 18. bm. odbyło się zebranie członków placówki Młodych Str. Nar. Przewodniczył kierownik placówki kol. Sojka. Referaty wygłosili kol. kol. Maciejewski i Inglot z Chorzowa. Do koła zapisało się kilku nowych kandydatów. Po omówieniu spraw organizacyjnych zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

— **Młodzi Str. Nar. w Bielsku przy pracy.** W lokalu Domu Polskiego odbyło się w dniu 7 października zebranie bielskiej grupy Młodych Str. Nar., na którem po zagajeniu przez kol. Franciszka Pyclika wygłosił świetny referat kol. Karol Olejarz. „Żywy dziennik" zreferował kol. Kubik. W dyskusji przemawiali Pyclik, red. Zajączek i inni. Wieczorem tego samego dnia odbyło się zebranie Koła Stronictwa Narodowego, na którem po przyjęciu sprawozdania z rocznej działalności zarządu został wybrany nowy zarząd z p. arch. Władysławem Bałdą jako przewodniczącym na czele. — Grupa dyskusyjna Stronnictwa Narodowego, rozwija coraz żywszą działalność. Na ostatniem zebraniu przylicznym udziale słuchaczy wygłosił kol. Józef Rzegost-Witulski z Krakowa, interesujący odczyt p. t. „Śmiech przez łzy czyli kwestja żydowska w zwierciadle satyry i humoru". Pozatem przemawiał kol. Stanisław Siwiec. — Pierwsze powakacyjne zebranie grupy prelegentów zaczęło się od referatu ideowego kol. E. Zajączek. Na drugiem natomiast z rzędu zebraniu tej grupy wygłosili referaty: kol. Furka Stanisław ze Straconki i kol. Stanisław Rosner z Komorowic.

„Życie Korporacyjne"

Ukazał się drugi numer „Życia Korporacyjnego". Zasługuje on ze wszechmiar na uwagę. Znajdujemy w im szereg wartościowych artykułów, dotyczących zarówno życia wewnętrznego polskiej młodzieży korporacyjnej, jak i wiążących się z zagadnieniami natury ogólnej. Wystarczy zaznaczyć, że zabierają w tym numerze m. in. głos: Zygmunt Wasilewski, prof. Ludwik Jaxa-Bykowski, Ludwik Zabrocki, Zygmunt Grząślewicz.

Jesień — ładny nastrojowy widok z parku solackiego. (Fot. Zielonacki).

Ważne dla naszych abonentów

Piękne książki na podarki gwiazdkowe — Dla abonentów naszych prawie za pół ceny

Zbliża się dzień św. Mikołaja, zbliża się okres gwiazdkowy — okres sprawiania podarków.

Ażeby abonentom naszym przyjść w pomoc w tym właśnie okresie zwiększonych wydatków, nabyliśmy szereg pięknych książek, które abonentom naszym będziemy mogli dostarczyć po cenie prawie do **połowy zniżonej.**

Pomyśleliśmy przytem o dorosłych i dzieciach, dla których zwłaszcza piękna książeczka z licznemi kolorowemi ilustracjami jest podarkiem najmilszym, najtrwalszym i najpożyteczniejszym. Z książek dla dorosłych — i starszej młodzieży — wybraliśmy wspaniale wydane i zawsze największą poczytnością cieszące się trzy dzieła podróżnicze T. Antoniego Ossendowskiego, — a dla dzieci książki najpopularniejszego Wujka Czesia.

Jesteśmy przekonani, że ta nasza akcja gwiazdkowa spotka się z najżywszem uznaniem wśród Czytelników.

OSSENDOWSKIEGO:

„Płomienna Północ" (Marokko), stron 450, z licznemi ilustr. w ozdobnej oprawie płóciennej zamiast zł 24,— tylko **12,50. — „Pod smaganiem samumu" (Algierja i Tunisja),** stron 360, z liczn. ilustr. w ozd. opr. płóc. zamiast zł 22,— tylko **zł 11,25. — „Gasnące ognie"** (Palestyna, Syrja, Mezopotamja), str. 360, z 60 ilustr w ozd. opr. zamiast zł 25,— tylko **zł 13,—.**

WUJKA CZESIA:

„Mysia Wieża" i inne polskie podania i powiastki, z ilustracjami Gondka, zam. zł 3,— tylko **zł 1,60, — „Czarnoksiężnik Twardowski"** i inne pol. pod z ilustr. Gondka, opr. zam. zł 3,— tylko **zł 1,50, — „Bajki polskie Wujka Czesia",** str. 240 z ilustr. Tad. Lipskiego, w ozd. opr. płóc. zamiast zł 9,60 tylko **zł 5,—, — „Na czarodziejskiej górze",** zbiór bajeczek z kolor. obr. w oprawie zam. zł 3,80 tylko 2 zł, — **„W krainie kurek",** wes. bajeczka wierszem, z kol obr. w oprawie zam. zł 2,40 tylko **zł 1,30, — „W krainie lalek",** wes. bajeczka wierszem, z kolor. obr. w oprawie zam. zł 2,40 tylko **zł 1,30, — „Czy już znacie?"** 20 bajeczek z kolor. obr. duży format w oprawie zam. zł 6,— tylko **zł 3,20, — „Mój ulubiony światek",** 10 bajeczek z kol. obr. w dużym formacie, zam. zł 2,60 tylko **zł 1,40, — „Dzień kurczątek",** opow. wierszem, z kolor. obr., duży format w oprawie, zam zł 5,60 tylko **3,— zł, — „Dzielny artysta",** praktyczna książeczka o zabawkach, z kolor. obr. w dużym form. zam. zł 2,60 tylko **zł 1,40, — „Wywczasy wiejskie",** z kolor. obr. w dużym form., zam zł 2.40 tylko **zł 1,30, — „Radosne dni"** z kol obr. w oprawie zam. zł 2.40 tylko **zł 1,30, — „Mądry Kituś"** z kolor. obr. w oprawie zam zł 2,40 tylko **zł 1,30, — „Komiczne ABC"** z kolor. obr. w oprawie zam. zł 6,— tylko **3,20, — „Moje najmilsze abecadło",** z kol. obr w dużym formacie, opr. zam. zł 3,80 tylko **2 zł, — „Baczność, stop!"** z kol. obr. w dużym form. zam zł 2,40 tylko **1.30, — „Nasz bal"** z kol obr. zam. 90 gr. tylko **50 gr., — „Dzionek Lalusi"** z kol obr. zam. 90 tylko 50 gr, — **„Gwiazdka"** z kol. obr. zam. 90 tylko **50 gr, — „Na wakacjach"** z kol. obr. zam. 90 tylko **50 gr.**

Książki powyższe dostarczać będziemy, dopóki zapas starczy, **tylko za gotówką i za okazaniem kwitu abonamentowego.**

Zamówienia z poza Poznania uwzględniać będziemy jedynie po otrzymaniu gotówki przekazem pocztowym (za pobraniem pocztowem nie eksped ujemy), przyczem na koszta przesyłki dołączyć należy zł 1,—.

Missa VIII Toni

Orlando di Lasso w Katedrze poznańskiej

Niedawno pisaliśmy o wielkiej uroczystości jaką święcić ma niebawem Poznański Chór Katedralny. Przypada ona na grudzień b. r., bo właśnie wtedy mija lat 50 od czasu, gdy ks. dr. Surzyński, zasłużony reformator muzyki kościelnej, po raz pierwszy wystąpił z chórem „a capella" w murach naszej katdry. Chór ten wtedy jeszcze niewielki (liczył ośmiu stałych śpiewaków i dwudziestu chłopaków), był jednakże na tyle już wyszkolony, że mógł się podjąć wykonania popularnej mszy Palestriny „Iste Confessor". Było to 8 grudnia 1894 r. i dzień ten złotemi zgłoskami notuje historja Poznańskiego Chóru Katedralnego.

Już ubiegłej niedzieli rozpoczęto w katedrze poznańskiej cykl mszy dawnych mistrzów, których wykonaniem zamierza kierownik chóru s. dr. Gieburowski przygotować i uświęcić dzień jego półwiecza. Jako pierwszą wykonano Victorji mszę „Oquam gloriosum" (o czem już donosiliśmy), jutro zaś przpada kolej na monumentalną mszę słynnego niderlandzkiego kompozytora 16 wieku Orlanda di Lasso Pełny tytuł brzmi: „Missa VIII Toni", Puisque j'ay perdu". Ostatnie słowa to początek tekstu francuskiej pieśni świeckiej, na której motywach opiera się msza Lassusa. Było wówczas przyjętym zwyczajem budwać utwory kościelne na tematach popularnych melodyj świeckich i chołdowali temu nawet najwybitniejsi ówcześni kmpozytorzy Tak też było i z Orlandem di Lasso, który w swym dorobku ma wiele kompozycyj tego rodzaju Jednakże msza „Puisque j'ay perdu", wyróżnia się bardzo z pośród swoich siostrzyc skomponowanych na francuskie tematy. W porównaniu do innych podobnych mszy Lassusa stoi artystycznie bardzo wysoko i zajmuje ważną pozycję w historji rozwoju stylu mszalnego. Melodyka jej jest szlachetna i pełna wyrazu a łacińskie słowa tekstu nabierają nieraz ogromnej plastyki. Rytmy unikają wyraźnie zapędu i gadaniny francuskiej chanson, której elementy zostały tu w sposób wysoce artystyczny uszlachetnione.

W pierwszem „Kyrie" znajdują się wszystkie tematy melodyjne mszy (w tem także cytat wspomnianej pieśni świeckiej). W dalszych częściach, kompozytor zmienia je i przekształca różnemi sposobami tehniki kontrapunktyznej, bądź też powtarza dosłownie. Nadzwyczaj ciekawe jest „Credo", które odznacza się ogromnem bogactwem dźwięków i obfituje w szereg momentów wprost porywających. Znaczenie słów i ich treść uczuciowa, znajdują w muzyce duże podkreślenie, co potęguje się nieraz do wyżyn mistycznej symboliki dźwiękowej Wystarczy wspomnieć choćby słynne miejsce „et incarnatus est", gdzie tajemnicę poczęcia Bogaczłowieka zwiastują nieoczekiwane i pełne napięcia harmonje Podobnie przy słowach „vivos et mortuos": melodja przy „vivos" postępuje żywemi pochodami w górę, podczas gdy słowo „mortuos" charakteryzują głębokie martwe nuty w niskiej pozycji stojące.

Wreszcie na uwagę zasługuje wspaniałe „Sanctus" tej mszy, a w szczególności słowa „Pleni sunt coeli et terra" (muzyczne określenie pojęć nieba i ziemi), „Hosanna" i t. d. Całą tą ciekawą i artystycznie bardzo wartościową mszę usłyszymy jutro w katedrze (w czasie sumy) w wykonaniu świetnego zespołu chóru katedralnego pod batutą ks. dr. Gieburowskiego.

DR. Z. SITOWSKI.

Przygoda w dżungli afrykańskiej zakończona... w cyrku

Pewne wydawnictwo prasowe w Budapeszcie ogłosiło ostatnio konkurs z nagrodami o „najbardziej niewiarygodną opowiastkę". Pierwszą dość pokaźną nagrodę wygrał reporter innego wydawnictwa, który nadesłał następujące opowiadanie: Bawiłem w Afryce na polowaniu. W pewnej chwili, gdy czuwałem zaczajony, usłyszałem słabe kwilenie i podążywszy w kierunku, skąd kwilenie pochodziło, ujrzałem młodego słonia, którego jedna noga ugrzęzła między dwoma pniami olbrzymiego drzewa. Nie namyślając się długo, chwyciłem za siekierę, ściąłem jedno z drzew i uwolniłem sympatyczne zwierzę, które natychmiast uciekło, nie tak szybko jednak, bym nie zauważył blizny na jego trąbie. Niedawno temu byłem obecny na przedstawieniu w cyrku w stolicy, a ponieważ moje środki finansowe są nader ograniczone, zajmowałem najtańsze miejsce na galerji. Można sobie wyobrazić moje zdumienie i zdumienie wypełniającej cyrk publiczności, kiedy, w czasie występu „numeru" ze słoniami, największy z nich chwycił mnie delikatnie trąbą i usadowił w loży w pierwszym rzędzie. Był to mój słoń, który w ten sposób pragnął odwdzięczyć się temu, kto mu uratował życie."

S. F

Wyroki Salomońskie

Wyrok salomoński możnaby zdefinjować w ten sposób, że zamiast dwóch możliwości wyroku, ukazuje się trzeci werdykt najmniej oczekiwany. Tak postąpił sobie król Salomon w sporze dwóch matek o dziecko. Zamiast przyznać dziecko jednej lub drugiej, kazał je przeciąć przez polowę Podobnie poczynił sobie urząd geograficzny Stanów Ziednoczonych Ameryki, nadając wyspie Haiti nową nazwę. Wyspa ta, tworząca samoistną republikę, pozostająca jednakże całkowicie pod wpływem Stanów Zjednoczonych, nazywana była Haiti albo San Domingo. Ponieważ ani mieszkańcy ani czynniki rządowe nie mogli zgodzić się co do jednej z tych nazw, otrzymała wyspa trzecą nazwę. Jest to właściwie nazwa dawna i brzmi — Hispaniola. Nazwą tą ochrzcił Kolumb wyspę, kiedy ją odkrył w dniu 6 marca 1492 r.

Zabawny przykład wyroku salomońskiego wydarzył się niedawno na angielskiej stacji celnej w Doer. Niektóre niemieckie firmy nakładowe mają prawo drukować książki angielskie w Niemczech., lecz jedynie dla użytku na kontynencie. Książek tych nie wolno wprowadzać do Anglji. U pewnego pasażera, lądującego w Dover, znaleziono taką zakazaną w Anglii powieść angielską, która w myśl obowiązujących przepisów miała być zniszczona. Lecz właściciel jej prosił usilnie, by książki nie skonfiskowano, ponieważ przeczytał tylko część książki, która go niezmiernie zainteresowała. Urzędnik celny zapytał pasażera, na której stronie skończył, poczem przedarł w tem miejscu książkę na dwie części, i nieczytaną zwrócił z uprzejmym uśmiechem pasażerowi. Prawu stało się zadość, a właściciel książki doczytał się interesującego końca.

No, tak — dodałbym, — ale to działo się na granicy angielskiej, i ów celnik był Anglikiem, wykonującym sumiennie zarządzenia swej władzy, ale kulturalnie i mądrze, a nie bezmyślnie i z małpią złośliwością.

W i P

10 miljonów nagrody za motor lotniczy

Francuskie ministerstwo lotnictwa wyznaczyło nagrodę 10 miljonów franków za motor na ciężkie oleje dla aeroplanów. Motor musi być konstrukcji francuskiej i zaopatrzony weń płatowiec winien pobić rekord długodystansowej szybkości ustalony przez lotników francuskich Dorret i Brix, dystans zaś nie może wynosić mniej niż 10.000 km. Gdyby motor wybudowany we Francji, oparty był w swej konstrukcji na cudzoziemskim patencie — nagroda zostałaby zmniejszona do 5 miljonów franków.

TEATRY

Dziś premjera w Teatrze Polskim

Dziś niegrana dotąd na żadnej scenie najnowsza komedja Stefana Kiedrzyńskiego **„Kobieta i jej tyran"**, którą Teatr Polski grać będzie jako prapremjerę. Obsadę stanowią czołowe siły naszego teatru pod batutą reżyserską p Heleny Arkawin i czujnem okiem dyr. Boelkiego. Nową a jak zwykle piękną wystawę przygotował Zygmunt Szpingier.

Jutro popołudniu po cenach zniżonych raz jeszcze odegrana będzie znakomita komedja „O 5 minut zapóźno", którą publiczność zawsze wita entuzjastycznie. Wieczorem po raz drugi „Kobieta i jej tyran".

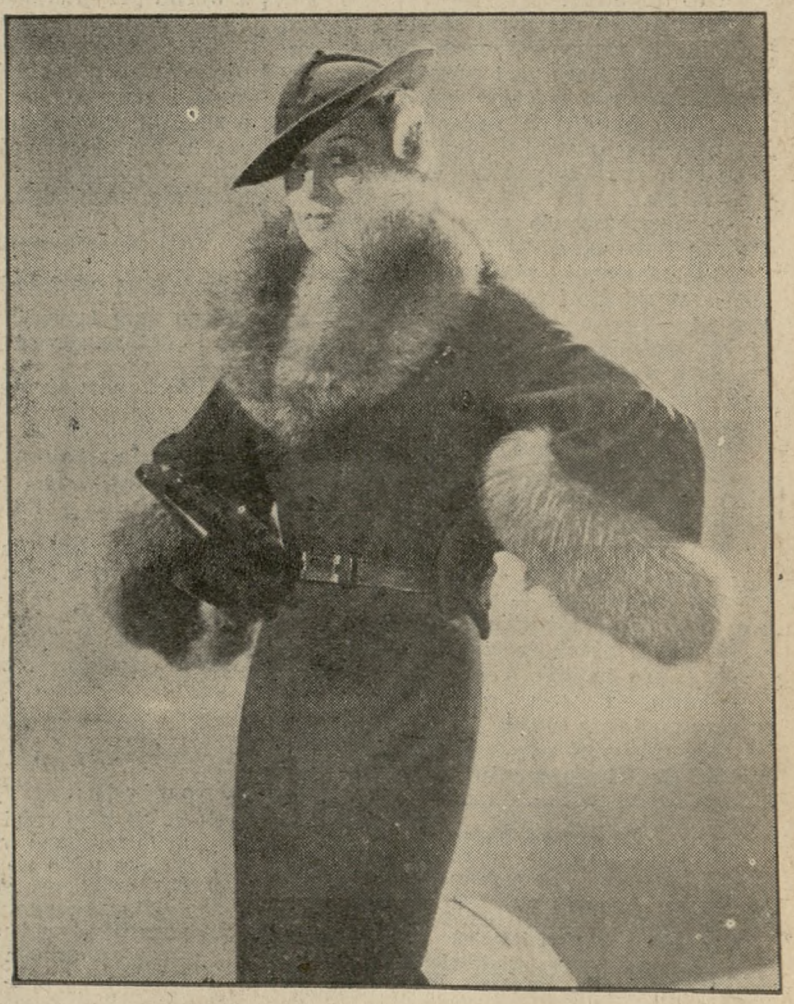

Z najn. mody paryskiej: Elegancki płaszcz zimowy z miękkiej wełny, bocznie zapinany; kołnierz i mankiety z białego lisa. (Fot. (Schostal).

DZIAŁ LEKARSKI

K! Aesculapia

Dbajmy o zęby

Parę dziesiątków lat temu zębolecznictwo znajdowało się przeważnie w rękach rzemieślników, jak fryzjerów i felczerów. Podobny stan był wynikiem powierzchownego traktowania zębolecznictwa przez świat lekarski, z wyjątkiem groźnych zapaleń tkanek kostnych i miękkich, gdzie potrzebna już była interwencja chirurga. Wzrastający z latami zakres wiedzy lekarskiej, a tem samem naukowe wykazanie doniosłego znaczenia prawidłowego i zdrowego uzębienia dla organizmu, stało się powodem stworzenia specjalnej nauki o schorzeniach zębów.

Codziennie spotykanem schorzeniem zębów jest próchnica, dotykająca specjalnie rasę indo-europejską. Próchnica powstaje na skutek zmniejszonej odporności ścian zębów na wpływy chemiczno-bakteryjne, powstające z nieracjonalnego przyrządzania i doboru pokarmów, zwłaszcza w społeczeństwie kulturalnem. Drugiem schorzeniem również b. częstem jest schorzenie tkanek okołozębnych, zw. ogólnie paradontozą. Przyczyn tego schorzenia nie znamy, jakkolwiek teorje głoszą, że w tem schorzeniu grają rolę ogólne zachorzenia, jak gruczoły o wewnętrznem wydzielaniu, układ wegetatywny i t. p. Paradontoza objawia się zanikiem wyrostka zębodołowego i dziąseł z równoczesnym stanem zapalnym i ropotokiem, co wkońcu powoduje wypadanie zębów. Choroba zęba rozwija się przez długi okres czasu, nie dając żadnych objawów, czy dolegliwości w przeciwstawieniu do chorób innych narządów. Ta stała reakcja ustroju powoduje, że ludzie naogół bagatelizują grożące niebezpieczeństwo, co w następstwie doprowadza do konieczności usunięcia zęba. Nie koniec na tem — chory ząb jest stałem źródłem zakażenia dla zębów zdrowych. Takie zaniedbanie jednego może doprowadzić do poważnego uszkodzenia uzębienia. Sprzyjają temu idealne warunki, jakie panują w jamie ustnej la rozwoju bakteryj — stałe ciepło i obfitość pożywienia z resztek spożytych pokarmów.

Ostatnie badania wykazały, że istnie'e pewien związek między stanem uzębienia a schorzeniem narządów wewnętrznych z jednej, a całym aparatem ruchowym i stanami psychicznemi z drugiej strony. Nieraz bowiem pięknie zaplombowane zęby, pod plombą lub koroną posiadają ogniska lub zmiany kostne, o których chory nie wie. Z tych to ognisk drogą naczyń krwionośnych lub chłonnych drobnoustroje i ich jady dostają się do krwiobiegu, zatruwając cały organizm i tworząc wtórne ogniska zapalne w odległych narządach.

Ogromna rozmaitość, a zwłaszcza jadowitość drobnoustrojów w ogniskach zębowych przyczyniła się, że świat lekarski specjalnie zajął się tym działem, wykazując szereg chorób ogólnych, których przyczyna leży bezsprzecznie w źle lub zupełnie nieleczonych zębach. Najczęstsze i najcięższe z tych zachorzeń są: zapalenie stawów i mięśni; zapalenie nerek lub miedniczek nerwowych; schorzenie serca; zapalenia wyrostka robaczkowego; rozmaite wrzodzianki i zaburzenia żołądkowe.

Wykazanie powyższych schorzeń, powstałych drogą pośrednią przez zniszczone zęby, jest dostatecznym powodem, aby taka napozór nic nie znacząca próchnica zęba czy paradontoza zajęła jedno z pierwszych miejsc w praktyce lekarskiej. Już mała ilość jadu drobnoustrojów z ogniska zębowego uczula i obniża odporność organizmu, usposabiając go do zakażenia.

Co więc należy czynić? Należy nie dopuszczać do powstania próchnicy, a tem samem gniazda zarazków. Ząb tylko ze zdrową miazgą i niewynerwiony jest pełnowartościowy. Dlatego przy uszkodzeniach zębów cały wysiłek powinien być skierowany w tym kierunku, aby nie dopuścić do próchnicy zupełnej lub wynerwienia. Powinno się we wszelkich zakładach, także i w domach, a szczególnie wśród młodzieży i dziatwy szkolnej, pilnie i skrzętnie kontrolować higjenę jamy ustnej i zębów. Często przekonywano się, że u sportowców przyczyną spadku formy był właśnie fatalny stan uzębienia, po usunięciu którego dany sportowiec wracał do normy.

H. I.

To i owo

Podobnie jak każdy z Panów, mam również i ja swego nadwornego golibrodę. Sympatyczny jegomość. Odwiedzam go regularnie co kilka dni i niestety, zawsze z niekłamaną obawą poddaję się od wieków ustalonym, a zawsze jeszcze niebezpiecznym zabiegom golenia.

To już jest los mężczyzn — prawdziwych mężczyzn, albowiem obfitość i jakość uwłosienia świadczy o procentach męskości. Tak twierdzą ci, którym to dogadza!

Naturalnie zaliczam siebie z prawa mej brody do tych szczęśliwców, i regularnie co parę dni przeżywam torturę obaw, nie mówiąc już nic o tępej brzytwie, brudnych rękach, o jakości i pochodzeniu wody pseudokolońskiej — o tem zresztą napiszę w najbliższej przyszłości.

— Uszanowanie panu doktorowi!? Proszę bardzo, ogolić! z kremem!

Błyskawicznie zjawia się serwetka, brzytew, mydło i pędzel — obrzydliwie zimny.

W trakcie zawiłych manipulacyj brzytwą następuje kronika wypadków, barwna, interesująca — ostatecznie czas mija, płacę i znikam.

Tak to się ciągnie już oddawna.

Aż dnia pewnego przychodzę i oczom nie wierzę. Miast blond czupryny mego golibrody widzę zwój bandaży, schylony pracowicie nad jakimś panem.

— Co się stało? — Czuję znajomy zapach jodoformu — pachnie przyjemnie (dla mnie naturalnie) szpitalem.

— Zęby, niech to licho porwie!

— Jakże to, tak odrazu?

— Ach, szkoda gadać, człowiek zawsze zostanie głupi. Od paru dni bolał zab. Ot bolał zwyczajnie. Chciałem już iść do Ubezpieczalni, ale to zanim ten kwit dostanę, zanim doczekam się kolejki, a przytem szczerze powiedziawszy, to ja tam kobitom wogóle nie ufam, a w Ubezpieczalni jest lekarka. Więc sobie pomyślałem, wziąłem szczypce i ten korzonek wyciągnąłem. Aż tu w nocy głowa pęka, rozsadza, puchnie. Pędem do doktora — zakażenie krwi i prawiem wszystkie zęby stracił. Dziś to już jest dobrze.

Historja prawdziwa i smutna! Stara zresztą jak świat. O mały włos, a wśród przyjaciół psyby zająca zjadły. Nic nowego, a jednak!

Stale się przestrzega przed niebezpieczeństwem zakażenia drobnoustrojami i stale dużo i uczenie się mówi o znaczeniu zaufania chorego do lekarza, mówi się równie dużo o austrjackiej biurokracji. Mówi się! Mieimy nadzieję, że kiedyś się będzie robiło.

St—in—

Medycyna we fraszkach i aforyzmach

Koltun nam fatyguje łby niemocą srogą
jak i doktory, gdy co jest zgadnąć nie mogą.
(Kochanowski Wespazjan Epigramata Polski).

* * *

Żyj zgodnie z naturą, nie poznasz lekarza,
Natura daje życie i zdrowiem obdarza —
ST. G.

* * *

Kiedy się wreszcie każdy człowiek dowie,
Ze słońce, woda i praca to siła i zdrowie.
ST. G.

* * *

Ofiarna ręka dobrego lekarza
Usuwa cierpienie i szczęście przysparza.
ST. G.

Skrzynka lekarska

Odpowiedzi:

Z—a. Dolegliwości są skutkiem pewnych zaburzeń w narządach rodnych. Należy udać się do ginekologa.

B. P. Nie wiemy jakiego rodzaju i jak daleko posunęły się zmiany. Na podstawie opisu wszakże przypuszczamy, że obawy pana są nieuzasadnione.

Kupno Pierza, Puchu, Kołder
jest rzeczą zaufania
przed wyborem — prosimy nas odwiedzić dg 3872 3
olbrzymi wybór — ceny niskie.
Oczyszczalnia pierza. **EMKAP. M. Mielcarek,** Wrocławska 30.

ŻYCIE SOKOLE

Zjazdy prezesów i naczelników

OKRĘG POZNAŃSKI.

W niedzielę, dnia 18 lisopada, odbyło się w salce na boisku Sokoła zebranie prezesów i naczelników Okręgu Poznańskiego. Reprezentowanych było 37 gniazd przy udziale 85 obecnych. Obrady zagaił o godz. 11 druh prezes Lewandowski, witając przybyłych prezesów i naczelników oraz przedstawicieli dzielnicy, dh. wicepr. Powidzkiego i naczelnika dzielnicowego.

Głównym tematem obrad było omówienie pracy letniej Okręgu, a mianowicie udziału w zlotach dzielnicowym i okręgowym, w zawodach Kościuszkowskich oraz o P. O. S. Po referatach dh. naczelnika Przybyły i wicepr. Ryby, w których wykazano szereg niedociągnięć, rozwinęła się szeroka dyskusja, nacechowana silną wolą postawienia idei sokolej w Okręgu na jak najwyższym poziomie. Wkońcu dyskusji zabrał głos dh. Powidzki, wskazując na cechy charakteru, jakiemi odznaczać się powinien dobry sokół. Dłuższe wspomnienie poświęcił przy tem zamordowanemu królowi Aleksandrowi jugosłowiańskiemu, którego bratnie nasze Sokolstwo jugosłowiańskie uważało za swego najlepszego sokoła. Na wniosek dh. wicepr. Ryby pamięć bohaterskiego władcy bratniego narodu uczczono przez powstanie z miejsc.

Dh. naczelnik okr., poparty przez dha nacz. dzielnicowego wezwał drużyny do jak najbardziej wytężonych przygotowań do zlotu związkowego, poczem omawiano obszernie sprawy organizacyjne Okręgu. Dh. Grząślewicz referował przy tem sprawy Stałych Drużyn, dh. sekretarz Bartkowiak sprawy prowadzenia zebrań i ścisłej łączności z władzami okręgowemi, a dh. skarbnik Kurek przedstawił obowiązki gniazda wobec kasy okr.

Po wolnych głosach zamknął dh. prez. Lewandowski obrady.

OKRĘG KOŚCIAŃSKI.

Zwykły jesienny zjazd prezesów i naczelników gniazd, należących do okręgu, odbył się w niedzielę 18 b. m. w Kościanie w sokolni, a do udziału w nim powołano tym razem także skarbników gniazdowych, celem podniesienia sprawności i obowiązkowości pod względem finansowym, która w ostatnich czasach dużo pozostawiała do życzenia. Z ramienia przewodnictwa dzielnicy wielkopolskiej uczestniczył w zjeździe dh. prezes Wolski z Poznania. Z 26 gniazd należących do okręgu przysłało swych przedstawicieli 17 gniazd; pozostałe, o ile się już nie uniewinniły, otrzymają służbowe upomnienie z wezwaniem do wytłumaczenia się.

Obradom przewodniczył prezes okręgu dh. Fr. Stróżyk, który w zagajeniu uczcił pamięć zamordowanego w Marsylji jugosłowiańskiego króla-Sokoła Aleksandra I. jako też zmarłych w minionym okresie b. wiceprez. związku ś. p. dha Witolda Tyrakowskiego oraz redaktora „Sokoła" amerykańskiego ś. p. dha Stanisława Osady.

Program obrad był bardzo obfity, obejmując całokształt pracy organizacyjnej okręgu oraz zadania na przyszłość. Obszernie omówiono odbyty w tym roku zlot okręgowy i zawody okręgowe, jako też udział okręgu w zlocie jubileuszowym w Poznaniu, przyczem podkreślono wskazówki, jakie z imprez tych wyciągnąć należy na przyszłość. Ze sprawozdania naczelnika okr. dha Banacha wynika, że pod względem technicznym okręg rozwija ożywioną działalność, osiągając dobre wyniki zarówno w własnych wewnętrznych zawodach, jak i zawodach urządzanych przez powiatowy komitet w. f. i p. w.

Sprawy finansowe okręgu referował dh. wiceprez. okr. Kaliszewski z szczególnem uwzględnieniem nowego systemu opłat składkowych, a skarbnik okr. dh. Knoski w gorącem przemówieniu wzywał skarbników gniazdowych do pilnego i sumiennego spełniania przyjętych obowiązków, aby umożliwić nietylko własnym gniazdom, lecz także wyższym instancjom organizacyjnym prawidłową pracę przez punktualne regulowanie obowiązkowych opłat.

Jako najbliższe zadanie swoje zapowiedział zarząd szczegółowe zlustrowanie wszystkich gniazd z okazji ich rocznych walnych zebrań, a w styczniu r. p. odbędzie się specjalny kurs okręgowy, techniczny i administracyjny. Celem tych zarządzeń jest wzmocnienie i usprawnienie pracy w gniazdach dla należytego przygotowania się do zlotu ogólno-słowiańskiego, który w roku przyszłym odbędzie się w Warszawie, a w którym Sokolstwo polskie godnie zaprezentować się winno tak pod względem wyszkolenia technicznego, jak i sprawności i karności organizacyjnej.

Wreszcie omówiono szereg bieżących spraw organizacyjnych. Przedstawicielom gniazd polecano szczególnie troskliwej opiece oddziały młodzieży oraz przeprowadzono rzeczową dyskusję nad sprawą przysposobienia wojskowego oraz stałych drużyn sokolich (S. D. S.) z zaleceniem tworzenia w Sokole oddziałów sanitarnych oraz obrony przeciwgazowej w porozumieniu z władzami organizacyjnemi Czerwonego Krzyża i L. O. P. P. Działalność w tym kierunku jest już w okręgu zapoczątkowana i wobec żywego zainteresowania, jakie wykazała dyskusja, sprawa ta niewątpliwie rozwinie się w dalszym ciągu jak najpomyślniej.

Dziś wieczór lwowski w „IKS-ie"

Udział wybitnych literatów poznańskich.

W ostatniej chwili przypominamy, że **dziś w sobotę** o godz. 22 na salach IKS-u odbędzie się wspaniały **wieczór literacko-artystyczny „Frontem do Lwowa"**, urządzony przez Koło Obrońców Lwowa.

Wieczór ten wywołał w całem mieście ogromne zainteresowanie, udział w nim biorą **wybitni literaci poznańscy** a to pp.: **prof. Balicki, Horwath, dr. Koller, Markowski, red. Piekarczyk, red. Rączkowski i inni.** Pozatem w wieczorze łaskawie wystąpią artystka Teatru Nowego **p. Żbikowska,** artystka Teatru Wielkiego **Musielewska** i artysta Teatru Nowego p. **Modzelewski.** Piękne dekoracje wykonał **H. Smuczyński.**

Po programie **dancing na obu salach IKS-u** przy dźwiękach dwóch doskonałych orkiestr.

Wstęp tylko 2 zł, przyczem dochód przeznaczony na cele Obrońców Lwowa. Strój zwyczajny.

Pozostałe bilety nabywać można oraz stoliki zamawiać w IKS-ie (tel. 15-36).

Dziś zatem wszyscy spotykamy się na wieczorze Obrońców Lwowa w IKS-ie o godz. 10-tej wieczorem!

zg igli

Srebrne gody

W tych dniach obchodzili swe srebrne gody małżeńskie znani na polu pracy społecznej i narodowej, a zwłaszcza w „Sokole" druchna i druh Ersdorffowie. Oboje mogą służyć przykładem tej ofiarnej, oraz pełnej poświęcenia pracy dla dobra umiłowanej sprawy jeszcze w okresie niewoli, a później w Polsce odrodzonej. Skromna uroczystość rozpoczęła się mszą św. odprawioną w kościele św. Michała, na którą licznie stawili się przedstawiciele sokolstwa wraz z dwoma sztandarami. Dch. Ersdorffowa jest wiceprezeską żeńskiego gniazda śródmieście i opiekunką młodzieży. Obojgu jubilatom zasyłamy ze swej strony serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy i złotych godów w służbie sokolej.

Inowacja Dworcowa

Niekrępowany wstęp bez biletu peronowego do wszystkich instytucyj obsługi dworcowej został przez publiczność przyjęty z uznaniem. Tembardziej, że doskonała kuchnia Restauracji dworcowej jest przez smakoszów ogólnie ceniona. Wzorowa czystość w poczekalniach i wszystkich ubikacjach restauracji oraz zainstalowane megafony radjowe świadczą chlubnie o staranności obecnego zarządu.

Pg 8205

Bóle głowy są często wynikiem zaburzeń w działaniu żołądka i jelit. **WODA GORZKA MORSZYŃSKA** w dawce od ¼ do 1 szklanki usuwa przyczynę choroby.

ng 12 391

FIRMA CHRZEŚCIJAŃSKA! 10 DNI WIELKIEJ OKAZJI!

Wystawa i Sprzedaż Dywanów Perskich

wprost z fabryki z Bielska w Poznaniu

Hotel Britania, św. Marc n 44 I piętro, pokój 27, tel. 21-97 lub 21-98

Duży wybór, wzory perskie i staropolskie. Ceny fabryczne, **dogodne warunki spłat.** Obejrzeć codziennie od godz. 9 rano do 9 wieczór. Zamówienia przyjmuje osobiście i telefonem kierownik **A. Melnikow.**

zg 8149

SPORT

Przed meczem w Essen

Głosy prasy niemieckiej

Prasa niemiecka poświęca wiele miejsca dzisiejszemu spotkaniu Polska — Niemcy w Essen. Niemiecka Agencja Telegraficzna między innemi pisze:

„Mimo trudności, jakie mieli Polacy z zestawieniem swojej reprezentacji, mimo braku w zespole tak znakomitych pięściarzy jak Majchrzycki, Czortek, Polus i Piłat, jednak Polacy we wszystkich klasach, do średniej włącznie, prezentują tak wysoką klasę, że nie można dziś liczyć na podobnie druzgocące zwycięstwo Niemców, jak przed dwoma laty w Dortmundzie."

Dziennik esseński „National Zeitung" pisze m. in., że najlepiej z pośród bokserów polskich prezentuje się Chmielewski, a w pełnej formie wydaje się być Rothalc. To samo pismo informuje najdokładniej czytelników o systemie życia i treningu polskich zawodników na obozie w CIWF. Bilety wstępu wedle „National Zeitung" są niemal całkowicie wykupione w przedsprzedaży. Specjalnem zainteresowaniem mecz cieszy się wśród polskiej kolonji.

Końcowy fragment meczu transmitowany będzie od godz. 22.30 przez radjostację Koenigswusterhausen i Kolonja.

Gry sportowe

Mecz koszykówki pomiędzy „Pentatlonem", a VII hufcem harcerzy odbędzie się w niedzielę o godz. 11 na dziedzińcu szkoły powszechnej przy ul. Słowackiego 58/60. (kom)

Lekka atletyka

Ecklund podał się do dymisji. Sekretarz Międzynarodowej Federacji L. Atletycznej, Szwed Ecklund, znany wróg wszelkiego pseudoamatorstwa, który w swoim czasie szczególniej wyróżnił się w aferze Nurmiego, podał się obecnie do dymisji. (PAT)

Pięściarstwo

Turniej zespołowy młodzików. — W ostatniej chwili przypominamy, o odbywającym się w dniu dzisiejszym oraz w niedzielę o godz. 19 w sali „H. Cegielski" turnieju zespołowym młodzików. Ze względu na dobre przygotowanie narybku przez kluby, zawody zapowiadają się ciekawie. Ceny biletów bardzo przystępne. (kom)

Łódź i Śląsk. Z okazji dnia PZB projektowany jest w Łodzi ten międzymiastowy mecz w dniu 8 grudnia. Reprezentacja Łodzi składać się ma w większości z zawodników IKP. Z innych klubów brani są pod uwagę Gotfryd z Hakoahu, Cyran (Zjedn.) i Kłodas z WIMY. (PAT)

Wśród zawodowców

Międzynarodowy turniej zawodowych tennisistów w Londynie przyniósł szereg ciekawych wyników. Nüsslein uzyskał sensacyjne zwycięstwo nad Tildenem 3:6, 6:2, 5:7, 6:2, 6:4. Vines pokonał Barnesa 8:6, 6:4, 9:7. Wreszcie Martin Plaa wygrał z Maskellem 6:3, 6:1, 8:6. Mecz finałowy rozegrają niezwyciężeni Nüsslein i Vines. (PAT)

Ostatnie przedstawienie „Dziadów"

W niedzielę, **dnia 25. o godz. 3.30 po poł.** oraz w poniedziałek **dnia 26. o godz. 6 wieczorem** odbędą się w **Teatrze Nowym** dwa ostatnie przedstawienia **„Dziadów"** A. Mickiewicza. Bilety dla młodzieży szkolnej w cenie **zł. 1,—** łącznie z garderobą. Niedzielne przedstawienie po poł. **po cenach zniżonych.**

zg 8156

Moda w czesaniu

Jakie było właściwie owłosienie naszych przodków z dawien dawno, o tem naogół wiemy bardzo mało. Stwierdzić jedynie można, że przedtem włosy uważano za rodzaj ochrony przed zimnem, a mniej, za naturalne upiększenie ciała dziś natomiast jest odwrotnie.

Owłosienie mężczyzn i kobiet różni się zasadniczo, włosy kobiet są delikatniejsze, gdy mężczyzn bardziej szorstkie i sztywne. Właściwość włosów zależna jest również od rasy i klimatu. Nie wszyscy ludzie mają jednakowy zarost, zdarzają się wypadki kiedy kobiecie podobnie jak mężczyźnie rosną włosy na brodzie i koło ust, tworząc wąsy, istnieją znów mężczyźni pozbawieni zupełnie zarostu. Objaw ten tłomaczy się odżywiania, wody do picia, klimatu wreszcie ma to związek z gruczołami o wewnętrznej wydzielinie. Naprzykład u mieszkańców Ainos na południe od Sachalino, noszenie brody przez kobiety uważane jest za ładne i dlatego podobne upiększanie spotyko się tam bardzo często.

Włosy ze względu na swą misterną budowę powinny, być odpowiednio pielęgnowane, wiadomo bowiem, że zdrowe czyste i błyszczące oto przyciągają, natomiast zaniedbane i matowe odpychają. Włosy puszyste i miękkie odmładzają twarz, szorstkie zaś i brzydkie postarzają.

Moda krótko obciętych włosów zmusiła wiele kobiet do troskliwej pielęgnacji tej naprawdę ponętnej ozdoby głowy. Chłopięce fryzury znane już były bardzo dawno. Za czasów dyrektorjatu gustowano w krótkich włosach, rok 1850 był także zwolennikiem tej mody. Ada Menken, przyjaciółka Dumasa, ojca, była jedną z pierwszych która tej modzie hołdowała.

Lecz oto nowina dla nas zupełnie niespodziewana. Rozchodzi się wieść, że krótkie włosy przestają być modne: mają zniknąć z widowni gładkie w tył zaczesane włosy, wygolone karczki oraz chłopięce rozwichrzone fryzurki. Prawdziwa kobiecość chce znów objąć swoje panowanie, jako że lokowate obramowanie twarzy ma jej nadać więcej subtelności i wyrazu. Naturalnie upiększenie głowy znów wywalcza sobie miejsce naczelne, długie włosy w falach mają opadać na ramiona, a nawet daje się odczuć tęsknota za warkoczami.

Trudno byłoby się pogodzić wielkim elegantkom z myślą długich włosów, gdyby nie możność upinania włosów półkrótkich w szalenie efektowne fryzury. Moda obecna jest zupełnie indywidualna daje się to zauważyć zarówno w kroju sukien jak

Gabinet kosmetyczny
Mgr. chemii Kuntzówny
Poznań, plac Wolności 9, m. 13 Tel. 54 38
Całokształt pielęgnacji i poprawy urody
Najprzedniejsze kosmetyki. Farb. włosów.
dg 4242

i w uczesaniu. Podobnie jak trudno się, było pogodzić z noszeniem długiej sukni, która nawet przechodzi czasem w tren, podobnie trudno będzie wyrzec się tej szalonej wygodzie jakie dawały włosy krótkie. Sytuację obecną ratuje jedynie trwała ondulacja, nie pozwalająca, aby kosmyki prostych włosów spływały na ramiona, obraz ten nie wydałby się nikomu ponętny ani pociągający.

Moda obecnego uczesania jakkolwiek z jednej strony jest bardzo efektowna, to jednak z drugiej niebezpieczna szczególnie dla kobiet nie dbających o swoje włosy. Pamiętać trzeba o tem, że brzydko ułożone i niepielęgnowane będą one więcej szpecić, niż takież same włosy krótkie.

Mgr. I. KUNTZÓWNA.

Jak powstał największy okręt transatlantycki

W warsztatach okrętowych w Saint Nazaire spuszczony został, jak wiadomo, na wodę największy okręt pasażerski, który będzie pływał pod flagą francuską „Normandie". Olbrzym ten będzie największym ze wszystkich okrętów świata, większym od dopiero co ukończonego angielskiego Cunarda — „Queen Mary", który liczy 70.000 tonn. „Normandie" przewyższa go o 6.000 tonn.

Inżynier naczelny, kierujący budową „Normandji" określił w wywiadzie, udzielonym korespondentowi paryskiego „Le Journal", historję powstania okrętu w cyfrach i wykresach technicznych. Zanim przystąpiono do budowy okrętu sporządzono sześciometrowej długości model „Normandji" z parafiny. Na modelu, który jest dokładną kopją stalowego transatlantyku, obliczono, ile metrów długości, szerokości, wysokości powinien mieć kadłub, aby okręt mógł rozwinąć przewidzianą szybkość 50,4 km. na godzinę przy pełnem obciążeniu. Przy doświadczeniach z modelem parafinowym w basenie sztucznym okazało się, iż trzeba było ciągle zmieniać profil statku, tak, iż dopiero piętnasty z kolei model mógł być uznany za właściwy i ostateczny. Podłużając wciąż kadłub dociągnięto ostatecznie do 313 metrów. Teraz dopiero na podstawie istniejącego modelu 50-ciu kreślarzy przygotowywało plany poszczególnych części kadłuba i urządzeń wewnętrznych. Dla ścisłego określenia tonażu po ukończeniu budowy okrętu ważono przed umieszczeniem na statku każdy przedmiot z osobna, od wielkich maszyn aż do poszczególnej żarówki.

Ogólny koszt budowy „Normandji" wraz z urządzeniem wewnętrznem wyniósł olbrzymią sumę 800 miljonów franków, a przeliczone na franki złote wynosi 160 miljonów. Olbrzym ten, który posiada wysokość 12-piętrowego domu, ma jedenaście pokładów spacerowych, mieści 2.200 pasażerów wszystkich klas, zaopatrzony jest we wszystko, co wymyśliła technika spółczesna.

Angielski olbrzym, chluba linji okrętowej Cunarda, i francuski jego konkurent „Normandja" rozpoczną prawie jednocześnie swoją karjerę na tym samym dystansie, Europa-Ameryka. Łatwo przewidzieć, iż między obu okrętami powstanie wyścig o szybkość, walka o zdobycie „błękitnej wstęgi" najszybszego długodystansowca. Dotychczas rekord szybkości należy do niemieckiego okrętu „Bremen". Nowy York będzie miał sensację, gdy wyścig się rozpocznie, a oba okręty będą miały zapewniony komplet pasażerski na pierwszą podróż. Oń.

Mydło Bebe Szofmana dla dzieci – niezastąpione
ng 12 422

KRONIKA TOWARZYSKA

Fundusz Zapomogowy Tow. Młodych Przemysł.

Nadzwyczajne Walne Zebranie członków Towarzystwa Młodych Przemysłowców w Poznaniu odbędzie się w poniedziałek, 26 listopada rb. o godz. 7,30 wieczorem na wielkiej sali Ogrody Zoologicznego przy ul. Zwierzynieckiej, z następującym porządkiem obrad:

1. Wybór prezydjum zebrania.
2. Sprawa „Funduszu Zapomogowego".
3. Uchwała.

W razie niedojścia zebrania do skutku z powodu braku dostatecznej ilości członków, wymaganej statutem do powzięcia prawomocnej uchwały, odbędzie się drugie Nadzwyczajne Walne Zebranie pół godziny później w tym samym lokalu, którego uchwały będą ważne bez względu na ilość obecnych członków.

Przybycie członków, nie należących do „Funduszu Zapomogowego", pożądane.

zg 8111/12

Tradycyjną zabawę jesienną urządza K. P. H. Piątki dnia 1 grudnia br. w salach Domu Rzemieślniczego. Zaproszenia do odebrania w KaDeHa, ul. Podgórna.

Paszport wypalony na plecach

Władze powiatowe w Farczali (na Węgrzech) postanowiły zastosować wobec cyganów oryginalny dosyć sposób zmuszenia ich do przestrzegania przepisów. Zdarzało się bardzo często, że cyganie, wędrując po świecie, zmieniali nazwiska i fałszowali papiery, tak że nie było możliwości zidentyfikować danego osobnika. Obecnie nazwisko cygana, jakoteż jego przynależność terytorjalna, mają być wypalone na jego plecach, co oczywiście raz na zawsze uniemożliwi wszelkie oszustwa.

RADJO

Poniedziałek, dnia 26 listopada 1934 r.

Poznań (346 m) **6.45** audycja poranna; **11.57** i **15.30** tr. z Warszawy; **15.35** przegląd giełdowy; **15.45** — **17.25** tr. z Warszawy, Lwowa i Katowic; **17.25** skrzynka pocztowa; **17.35** „Paryż śpiewa" z płyt; **17.50** tr. z Warszawy; **18.00** skrzynka rolnicza; **18.10** życie kult., art. i społeczne Poznania; **18.15** tr. z Warszawy; **19.25** pogadanka; **19.30** tr. z Warszawy; **19.50** wiadomości sportowe z Warszawy i Poznania.

Warszawa (1345 m) **6.45** audycja poranna; **12.10** koncert orkiestry jazzowej; **13.00** dziennik południowy; **13.05** sławni instrumentaliści: Backhaus, Schnabel (fortepian), Menuhin, Elman (skrzypce) i Casals (wiolonczela), z płyt; **15.35** przegląd giełdowy; **15.45** muzyka lekka; wyk. Ork. P. R. pod dyr Stanisława Nawrota i Adam Aston (piosenki); **16.45** lekcja języka niemieckiego; **17.00** recital organowy Tadeusza Góreckiego; **17.25** skrzynka pocztowa; **17.35** muzyka taneczna w wyk. orkiestry Bernarda Ette (płyty); **17.50** pogadanka p. Brunona Winawera; **18.00** skrzynka pocztowa rolnicza; **18.15** recital fortepianowy Flory Czarneckiej; **18.45** program dla dzieci: a) rozwiązanie konkursu „Dlaczego lubimy i sadzimy drzewa?", b) pogawędka I. Łubieńskiej „Drzewa w Polsce"; **19.00** „Wędrówka mikrofonu po Polsce"; **19.25** chwilka społeczna; **19.30** „Obłęd pośpiechu" — wygł. p. Janina Strzelecka (feljeton); **19.50** wiadomości sportowe; **20.00** koncert popularny; wyk.: Orkiestra symf. P. R. pod dyr. Józefa Ozimińskiego i Marja Rońska (mezzosopran); **20.45** dziennik wieczorny; **20.55** „Jak pracujemy w Polsce?"; **21.00** „Verklärte Nacht" (Noc wyzwolona) sekstet smyczkowy op. 4. Arnolda Schönberga tr. ze Lwowa; **21.45** „W ogniu rewolucji" — odczyt; **22.00** koncert reklamowy; **22.15** lekcja tańca pod kierunkiem — Lucjana Wajszczuka; **22.35** muzyka taneczna z dancingu „Adria" — orkiestra H. Golda.

Już demonstrujemy
Radjoaparaty uniwersalne
marki PRIMAVOX
na prąd **zmienny i stały** (Bez przełączenia i jakichkolwiek zmian)
Cena **zł 280,— i zł 350.—**
z głośnikiem wbudowanym i z 5-cioma lampami ng 12 978
„OGNIWO" Poznań, Wielkie Garbary 19 Telef. 26-34
Przyjmujemy asygnaty Kredyt.

Programy zagraniczne. Praga — **20.10** muzyka polska (Różyckiego), **21.05** koncert chóru, **21.25** muzyka lekka; **Londyn** — **17.00** muzyka kameralna, **17.30** muz. lekka, **18.15** ork. balabajkowa; **Wiedeń** — **19.20** koncert popularny; **22.05** muzyka kam., **22.50** koncert wiecz.: **Bruksela** — **21.00** koncert muz. polskiej z przemówieniem min. Jackowskiego; **Kopenhaga** — **21.30** pieśni duńskie, **22.00** muzyka operetkowa; **Kolonja** — **20.15** wesoła muzyka wieczorna; **Moskwa** — **20.00** koncert symf.; **Sztokholm** — **20.30** koncert wieczorny; **Budapeszt** — **19.40** koncert ork symf.; **Medjolan** — **20.45** program życzeń; **Rzym** — **20.45** program życzeń.

GDY ZMIENIASZ LAMPY LUB KUPUJESZ NOWY ODBIORNIK BACZ, BY W TWYM APARACIE BYŁY TYLKO LAMPY
PHILIPS MINIWATT
Tg 1602

Jutro w niedzielę o godz. 12 w poł.
Wielki Popularny Poranek Piosenek

Chóru Dana

w kinoteatrze „Słońce"

Na ogólne życzenie zachwyconej Publiczności oraz tych setek osób, które z powodu nocnej pory i braku biletów nie mogły być na ostatnim występie Chóru Dana — najznakomitszy ten Zespół Polskich Revellersów wystąpi jeszcze jeden raz w Poznaniu a to: **jutro w niedzielę, dnia 25 listopada o godz. 12 w poł. w kinoteatrze „Słońce".**

Tym razem będzie to 14 występ Chóru Dana. I tym razem powodzenie będzie **ogromne!** Czy można się zresztą dziwić temu powodzeniu, niebywałemu w dziejach kultury artystycznej Poznania? Kto raz kiedykolwiek był na występie **Chóru Dana** — ten napewno pójdzie **jeszcze raz jeden i drugi** — tyle bowiem zachwycających wrażeń i tyle artystycznej satysfakcji daje każdy występ **Chóru Dana.**

Chór Dana na niedzielnym poranku w „Słońcu" wykona ten sam atrakcyjny program, którym w ubiegłą sobotę oczarował wszystkich bez wyjątku! Usłyszymy więc prześliczne tanga, romanse, pieśni ludowe, pieśni hiszpańskie, między innemi takie wspaniałe i popularne przeboje, jak: **„Kiedy Yuba na Kubie gra rumbę na tubie", „Jak to źle", „Myśl o mnie", „Marjusza", „Tata da raka", „Mała kobietka", „Trzy małe świnki"** oraz szereg innych z towarzyszeniem gitar hawajskich, harmonji i innych instrumentów.

Jutrzejszy Poranek Chóru Dana wywołał ogromne zainteresowanie w najszerszych sferach naszej publiczności i młodzieży. Kto niema jeszcze biletów — **niech czemprędzej śpieszy do kasy!** Bilety po cenach bardzo znacznie zniżonych: **1 zł 1,50 zł, 2 zł** są do nabycia wcześniej w składzie cygar p. Szrejbrowskiego ul. Pierackiego 20. Tel. 56-38, oraz jutro w niedzielę od godz. 10 rano przy kasie „Słońca".

zg 8157

Koncert Imre Ungara

w Poznaniu.

W nadchodzącą środę, tj. 28 listopada rb. o godz 8 wiecz. wystąpi w Auli Uniwersyteckiej genjalny pianista z Bożej łaski, ociemniały Węgier — IMRE UNGAR. Artysta ten, jak pamiętamy, zdobył na Międzynarodowym Konkursie Szopenowskim 1932 r. w Warszawie najwyższe odznaczenie z pośród kilkudziesięciu pianistów całej Europy, z których każdy był w swoim rodzaju wirtuozem doskonałym i skończonym. IMRE UNGAR to naprawdę FENOMEN naszych czasów i dotąd w dziejach niemal że jedyny! W ciągu ostatnich dwóch lat objechał on obydwie półkule globu, wszędzie budząc nieopisany zachwyt i entuzjazm dla swej odtwórczej sztuki. Wrażenie, jakie wywiera na słuchaczach gra UNGARA, jest niezwykłe, niesamowite i opisać się nie dające... niezapomniane na całe życie! Bogaty program koncertu obejmuje najwspanialsze arcydzieła literatury fortepianowej: BACHA, MOZARTA, SCARLATTIEGO, BEETHOVENA, BRAHMSA, SZOPENA, LISZTA i in. Bilety od 1 zł u p. Szrejbrowskiego, Pierackiego 20. Wobec przewidzianej mocnej frekwencji, polecamy P. T. Publiczności wcześniejsze nabywanie biletów w przedsprzedaży. Szan. Klienci zamiejscowi mogą zamawiać również bilety telefonicznie. (Tel. 56-38) lub listownie. W niedzielę, 25. bm. kasy przedsprzedaży czynne od 11,30—13.30.

zg 8162

O 7-ej w niedzielę „Carioca"

(„Karioka") — już wszyscy wiedzą że ten arcyciekawy taniec — zaczyna zdobywać salony Europy Jutro odbędzie się nader pomysłowy pokaz tego tańca. Pod kierunkiem **znanego mistrza Mąkowskiego** uczestnicy z opisem w ręku studjować będą Carioce. Opis Carioci rozdawany będzie bezpłatnie każdemu.

A zatem jutro o 7-ej, entuzjaści nowoczesnych tańców, spotykają się w sali **„IKS-u".**

zg igeg

†

Dnia 23 listopada 1934 r. o godz. 15.15. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., moja najukochańsza żona, najdroższa matka, teściowa i babka, ś. p.

z Prangów

Wanda Kłosowa

przeżywszy lat 65. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 26. bm. o godz. 15 z domu żałoby na cmentarz parafjalny obornickiej. Nabożeństwo żałobne nazajutrz w kościele parafjalnym.

W ciężkim smutku pogrążeni

zg 8151 **mąż, syn i synowa.**

Oborniki, Raków, dnia 24. 11. 1934 r.

W 3-cią rocznicę śmierci naszej kochanej matki, ś. p.

z Wojciechowskich

Wiktorji Drzewieckiej

odprawioną zostanie

msza św. żałobna

w środę, dnia 28. bm. o godz. 8 rano w kaplicy Pana Jezusa, ul. Żydowska, o czem zawiadamiają

zg 8140 **Dzieci.**

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszej najdroższej córki i siostry, ś. p.

Marji Halinki Pankau

odprawi się

msza św.

w poniedziałek, dnia 26. bm. o godz. 9 w kościele parafjalnym na św. Łazarzu.

zg 8154 **Rodzice i rodzeństwo.**

Za liczny udział w pogrzebie, ś. p.

Anny Wenzlikowej

za złożone wieńce i nadesłane wyrazy współczucia, składamy wszystkim staropolskie

Bóg zapłać!

zg 8150 **Rodzina.**

Podjąłem znowu całkowicie

pracę lekarską

Dr. Georg Weise, Poznań,

Jasna 19 (Bristol) dg 1800

Godz. przyj. od 11 — 1 i 3·30 — 5,30 po poł. oprócz niedzieli.

Przeprowadziłem się

do POZNANIA, ul. Pocztowa 33 m. 6

Dr. med. Wincenty Harembski

dg 4212 **Choroby wewnętrzne**

Ordynuje od 10—12 i 4—6

Otworzyła praktykę

Dr. Marja Świderska

lekarz - kosmetolog

zg 8128 **Plac Wolności 17, m. 16**

godz. przyjęć: 12,30—13.30. 15—18. **Telefon 25-53**

Lekarz - dentysta

Z. Stępniewska - Chmielewska

Przeniosłam praktykę na **plac św. Krzyski 4, I. p.**

zg 8196 przyjmuję od 9—1 i 4—8.

Józef Maciejewski, dentysta

przyjmuje tylko przy **ulicy Słowackiego nr. 4-6** od 10—1 i 4—6, **telefon 61-94.** Dla pp. Urzędników i członków Ubezpieczalni Społecznej odpowiednie ulgi.

Pg 8217-47,88

Szkło okienne, znacznie obniżone ceny

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła S. A. Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63.

Pg 7911-18.171

ZIEMNIAKI FABRYCZNE do suszenia

przyjmuje

Suszarnia Ziemniaków — Janowiec

Telefon 51. dg 4239

Stenotypistka

gła w polskim i niemieckim, z gruntowną znajomością języka ncuskiego i angielskiego potrzebna od zaraz do poważnej organcji w Poznaniu. Oferty należy kierować do Kurjera Poznańskiego dg 4236.

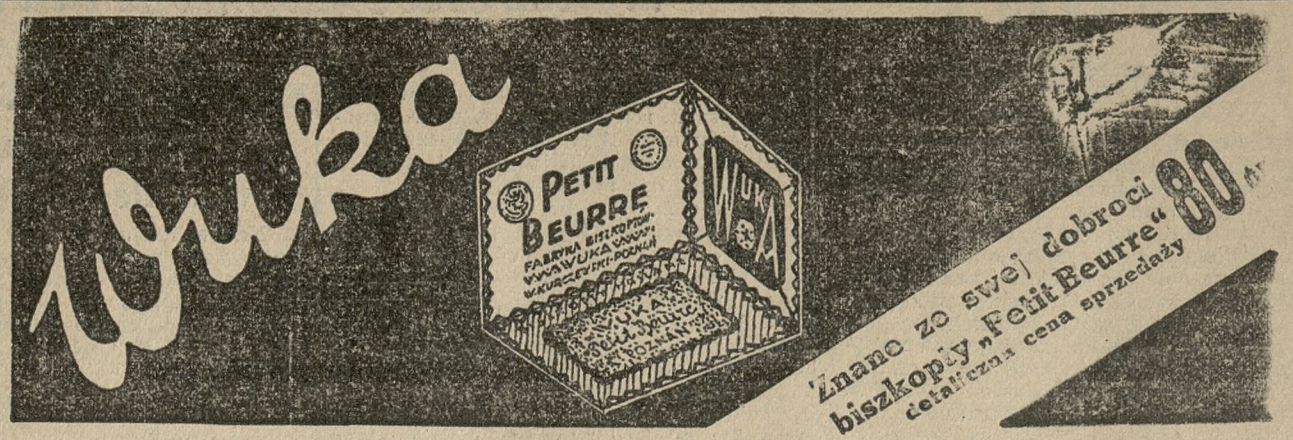

Na czas gwiazdkowy PIERNIKI w wielkim wyborze

poleca Władysław Kurczewski - Poznań

Pg 8203-47,78

BŁAWAT POLSKI

Stary Rynek 87/88

Sprzedaż wysortowanych artykułów w wszystkich oddziałach

za bezcen!

Pg 8206-47,63

Polecamy

DO BUDOWLI!

Żwigary. Żelazo
Żelazo do betonu
Gwoździe i śruby
Okucia do pieców i kuchn
Kuchnie westfalskie
Kotły do pralni
Piece żelazne
Zamki i zawiasy do drzwi i okien
Okna lano-żelazne
Siatkę ocynkowaną na płoty

Ceny najtańsze.

Cenniki na żądanie

T. Krzyżanowski

Spółka z ogr. odp.

w Poznaniu ulica Szewska 16.

Telefon nr 30-38 36-90

ng 11 417

Piece żelazne

Kuchnie westfalskie
Rury i kolana
Armatury garncarskie
Podkowy i podkowce
Kowadła i imadła
Osie do wozów
Okna żelazne
Blacha cynkowa
Narzędzia rzemieślnicze
Wagi decymalne
Drut do prasowania

poleca korzystnie

JAN DEIERLING.
skład żelaza.
Poznań. Szkolna 3.

ng 12 337

---

zg 8024

„HAFTOPLIS“

wykonuje mereżkę okretkę. — dziurki wykończenie szali, falban plisowanie dekatyzowanie, hafty monogramy tarcze gimnazjalne, obciąganie guzików nadrabianie stóp podnoszenie oczek terminowo — najtaniej

STARY RYNEK, wejście Wiankowa, filja św. Marcin 27 i Romana Szymańskiego 1.

Pg 7449-37.45

STEMPLE
L. KAPELA
WROCŁAWSKA 18

1550/1/2

Kto chce spożyć smaczne i zdrowe

ŚNIADANIE, OBIAD LUB KOLACJĘ

niechaj odwiedzi urządzoną na wzór zachodnio europejski

I OTWARTĄ PRZEZ CAŁĄ DOBĘ

RESTAURACJĘ NA DWORCU GŁÓWNYM

Wejście bezpłatne — bez biletu peronowego

Znakomita kuchnia — uprzejma usługa. Potrawy od najskromniejszych do najwykwintniejszych — **Wszelkie trunki krajowe i zagraniczne**

Komfort — Higjena **CENY NISKIE.**

Obfite i smaczne obiady z 3 dań po 1 zł 40 gr

W poczekalniach nowoczesna instalacja radjowa.

Pg 8 204-47,61

NOWOŚĆ!

gilzy higjeniczne „SPECJALNE“ zwatą FIRMY „AGOL“, POZNAN

kartonik	150	sztuk	0,35 zł
„	100	„	0,25 zł
„	75	„	0,20 zł

wszędzie do nabycia

dg 4 248

ŚNIEGOWCE ŚWIATOWEJ MARKI

TRETORN

Tg 1670

Technologa-mechanika

rutynowanego, tylko pierwszorzędną siłę z dłuższą praktyką w konstrukcji maszyn, przyjmie fabryka w Poznaniu. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw pod **zg 8124** do administracji Kurjera Poznańskiego.

A. Koszewski

Stary Rynek 61

sprzedaje najtaniej

Piece żelazne
Naczynia emaljowane aluminiowe i blaszane
Garnki żeliwne
Maszynki do mięsa
Młynki do kawy
Noże i widelce
Thermosy
Drabki domowe
Magle domowe
Łóżka metalowe
Zabawki

Pg 7666-42.31

Poszukujemy

dla objęcia składu konsygnacyjnego znanego artykułu markowego (marka światowa) w Poznaniu

poważnej firmy

elektrotechnicznej

Kaucja wymagana. Tylko firmy poważniejsze z własnem biurem, telefonem i magazynem zechcą nadesłać zgłoszenia pod **zg 8153** do Kurjera Pozn.

Szkło Okienne

w wszystkich gatunkach

Lustra - Listwy na ramy

poleca korzystnie

Hurtownia Szkła

właśc. J. Jóźwiak

Poznań, Półwiejska 9

dur. **Telef. 22-26** Detal

Przyjmujemy asygnaty „Kredyt“ i obligacje inwestyc. do 100%

Reklamowa sprzedaż ubiorów i palt

Serja I 23 zł.
Serja II 29 zł. Kto
Serja III 36 zł dziś
Serja IV 45 zł. kupuje,
Serja V 55 zł. oszczędza
Serja VI 65 zł. wiele
Serja VII 79 zł. pieniędzy

DOBRE I TRWAŁE UBRANKA I PŁASZCZE SZKOLNE ceny najniższe

W. KONKIEWICZ
POZNAŃ ST. RYNEK 8.
GNIEZNO-RYNEK 2.

ng 13 031-2

ZIMA SIĘ ZBLIŻA!!!

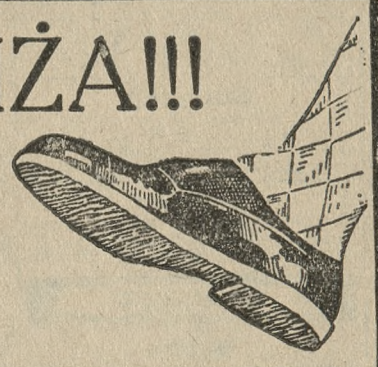

PODESZWY z GUMY INDYJSKIEJ

(surowy kauczuk)
chronią przed WILGOCIĄ i ZIMNEM,
są one przytem NIEZWYKLE TRWAŁE.
Można je zastosować do starego obuwia.
NIEZBĘDNE DLA DZIECI i MŁODZIEŻY!
Tg 1605

Pończochy – *piękne – dobre – tanie*
Swetry - Bluzki - Trykotaże
na sezon jesienny *poleca*
K. Łowicka Poznań Ratajczaka 40.
zg 8127

Pg 8192- P. 3466

Wciąż ulepszać produkt — Wciąż obniżać ceny
To nasza zasada!
Prosimy żądać i próbować naszą czekoladę
ŚMIETANKOWĄ N. 60
Numer sześćdziesiąt
Tabliczka waży netto 160 gramów i kosztuje tylko zł 1,20
Wszystko już było — tego ieszcze nie było!
„GOPLANA" SP. AKC.
Fabryka Czekolady w Poznaniu
Pg 8105-45 83

OKO W Pasażu pod kinem APOLLO KONCERT — GABINETY BILARD NAJNIŻSZE CENY ŚNIADALNIA DROBIERNIA
ng 12848

ŻYRANDOLE ELEKTR.

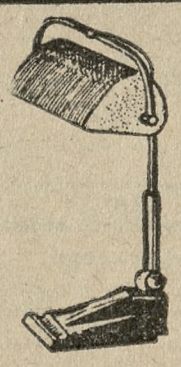

Duży wybór — niskie ceny.
REKLAMY NEONOWE
RADJO
Instalacje siły i światła.
„Strzała"
Poznań
Al. Marcinkowskiego 20.
Tel. 50-65
ng 12 401

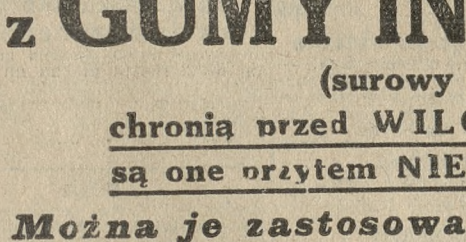

Niniejszem mamy zaszczyt zawiadomić Szan. Kupiectwo, iż powierzyliśmy sprzedaż naszych z jakości i solidnego wyrobu znanych artykułów — sprzętów gospodarstwa domowego — na województwo Poznańskie
f-ie A. L. KACZMARKOWI
Poznań, Ogrodowa 4 m. 2.
Prosimy o łaskawe poparcie i zaszczycenie nas swemi cennemi zleceniami.
dg 4243 **Haussmann u. Co., Urach (Niemcy).**

Dr. Piechocki
Chełmońskiego 21. tel. 78-92
od godz. 5—8 **wydzierżawi od zaraz**
wolne mieszkanie
komfortowe, 4 obszerne pokoje, kuchnia, pokój dla służącej, (wspólny hall, łazienka). Cena 120,— zł. dg 4 249

Rutynowana
STENOTYPISTKA
polsko-niemiecka stenografująca biegle w obydwóch językach **poszukuje posady**
Oferty Kurjer Pozn. zg 8145

STEMPLE KROMCZYŃSKI Św. MARCIN 47
Pg 7904

UWAGA!
Najtaniej oddaję papę, smołę, lepik itp. Polecam się do wykonywania prac dekarskich, blacharskich i instalatorskich, jak zakładania wodociągów, łazienek itp. Reperacje wodociągów wykonuję w najtańszych wyprudkach także w nocy. Pg 8219-33.7
IG. MANDOWSKI, dypl. mistrz blacharski Poznań Grobla 3, tel. 34-69

Reszty nakładów

książek wszelkiego rodzaju kupuję za gotówkę. Zgłosz. pod **zg 8159** Kurjer Pozn.

Kupimy
KOCIOŁ PAROWY stojący
6—10 atm. ca. 12 m² powierzchni ogrzewalnej w dobrym stanie. Oferty z dokładnym opisem i podaniem ostatecznej ceny prosimy kierować pod adresem firmy
H.B. Moeller & Co. Sp. z o. odp. Brodnica n. Drw.
zg 8142

Odznaczone na wszechświatowych wystawach
Pianina i Fortepiany
zał. w r. 1873 największej pierwszorzędnej polskiej fabryki
„ARNOLD FIBIGER"
Kalisz, ul. Szopena 9. — Tel. 263
Znacznie zniżone ceny. — Warunki dogodne

DIXONIS

Naboje myśliwskie. Specjalnego ładowania, z najlepszym prochem płaskowym z splonkami „Sinoxid". Giescheg[illegible] z wyborową przybitką **Również polecam** strut rozmaite prochy przybitk[illegible] do powtórnego ładowania Ceny fabryczne. – [illegible] najlepsze. **J. Specht Nast.** właśc. J. B[illegible]owski, Poznań, Fr. Ratajczaka 3. Zało[illegible] 1861 r. Telefon 13-38. ng 12 40

SPÓLNIKA

czynnego z kapitałem w wysokości 20 000 zł poszukuje dobrze zaprowadzona fabryka wyrobów markowych. Zgłoszenia kierować do Biura Ogłoszeń „PAR", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 4764** Pg 8 207

2 domki

nowo, masywnie pobudowane, **po dwa duże pokoje z kuchnią i przynależnościami włącznie,** parcele 544 m² na Osiedlu Warszawskiem, bez długów, sprzedam za gotówkę po 4800 zł. Tamże sprzedam kilkadziesiąt **parcel** różnych wielkości po 1,80 do 3,— zł. za m²
TOMASZ MAŁECKI, Droga Dębińska 11. Tel. 11-90
Pg 8214/15-47,80/81

ARTRETYK może się stać inwalidą

bo dolegliwości artretyczno-reumatyczne powodują bóle, zniekształcają stawy utrudniają ruchy i powodują stopniowo utratę zdolności do pracy.
Ziola Magistra Wolskiego „Reumosa", zawierające rzadką roślinę chińską Schin-Schen, usuwają kwas moczowy, łagodzą cierpienia artretyczne, reumatyczne i bóle ischiasu.
Ziola ze znak. ochr. „Reumosa" do nabycia w aptekach i składach aptecznych. nr 11 036
Wytwórnia Magister E. Wolski, Warszawa, Złota 14 m. 1.

LICYTACJA DOBROWOLNA

W poniedziałek, 26 listopada o godz. 12 sprzedam w firmie C. Hartwig, ul. Towarowa 15/20 na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającemu za gotówkę:
różne urządzenia domowe, jak szafy, umywalki, stoły, stoliki nocne, krzesła, kanapy, fotele, łóżka itp. pozatem szafę reklamową z lustrami, manekiny, stal w prętach i sztabach.
Brunon Trzeczak
zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, Poznań, ul. Wielkie Garbary 34. Telefon 21-26 i 31-76.
Pg 8218/47,83

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 10.45, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10.30.

1 KAMIENICE

Administracji
większego domu poszukuje emeryt wyższem wykształceniem znający dobrze tę dziedzinę gospodarki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 733

Kamienicę
nową sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 30 799

Dom
3 pokoje, kuchnia, ogrodem 4-morgowym w Lesznie wydzierżawię, tanio sprzedam lub zamienię natychmiast Bogdan Ilski, Leszno, Rynek ng 12 971

Kamienicę
śródmieściu sprzedam dochód 11 tys., cena 55 000.

willę komfortową
nowobudowana, mieszkania 3×4 pokoje, dochód 5 200, cena 54 000 wpłaty 40 000. Maciejewski, — Zwierzyniecka 8, telefon 62 66. zdg 30 899

Kupna
kamienicy w Poznaniu lub na prowincji, najchętniej z przedsiębiorstwem handlowem poszukuje, wpłaty do 25 000 zł. Warunek: wolne mieszkanie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 30 459

Dom
Marszałka Focha, przy tramwaju dwóch lokatorów, wolne mieszkanie, ogród, 10 000, wpłaty 6 000. Dom Staroleka, trzech lokatorów wolne mieszkanie, ogród 4 500, wpłaty 2 500. Nowak, Marszałka Focha 15. zdg 794

Willę
amortyzacyjną dwumieszkaniową ogród sprzedam, wpłaty 26 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 739

Willę
centrum Poznania 2 mieszkania, ładny objekt wymagający wykończenia przy wpłacie 18 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 761

W Bydgoszczy
sprzedam trzypiętrowy dom czynszowy, pięknie położony w centrum, naprzeciw Brdy w dobrym stanie. Oferty Kraków, skrytka pocztowa 156. zdg 30 976

Sędzia
emeryt poszukuje
administracji kamienicy
przyczem spory ze stosunku najmu zastępować będzie przed sądem i urzędem rejencyjnym. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 30 934

Willę
komfortową przedmieściu Poznania trzymieszkaniową, mieszkania czteropokojowe, dwumorgowym ogrodem sprzedam 16 000. Paluch, Poznań, Kantaka 8/9. zdg 31 020

Kamienica
centrum Poznania, dochód 9 000, cena 45 000 Kwiatkowski, Poznań, Działyńskich 10. zdg 31 067

Kamienice
komfortowa, górna część centrum Poznania, dochód 10 600, za 80 000, wpłaty 48 000.—. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 322

Dom willę
bardzo korzystnie sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 31 386

Willę
okolicą Opery, dziesięciopokojowa dwumieszkaniowa sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 352

Willę
dwumieszkaniowa 21 000, odchodzi 7 000 amortyzacji. Maciejczyk Ratajczaka 11, I. zdg 31 404

Dom
przy Poznaniu, dochód roczny 2 020 sprzedam, zamienię na gospodarstwo. „Dom Zleceń", Wrocławska 22. zdg 31 551

Kamienicę
centrum, mieszkania komfortowe 78 000, wpłaty 50 000. Kossmann, Fredry 6. zdg 31 545

Kamienicę
składy centrum, dochód 12 000.— sprzedam 85 000, wpłaty 40 000. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 366

Kamienicę
nowoczesną z składami dobrze rentującą się gospodarza kupię. Wpłaty do 100 000. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 479

2 PIENIĄDZ

6—7 000
na I hipotekę na nieruchomość pobliżu Poznania. Oferty Kurjer Pozn zdg 30 580

Kapitaliści
hipotekę około 10 000 odstąpię korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 894

6 000 zł
posiadam. Oczekuje poważnych zgłoszeń. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 996

1 000 zł
pożyczki poszukuje poważne przedsiębiorstwo na pół roku — zabezpieczenie hipoteka — dobre weksle. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 092

Udzielę
pożyczki krótkoterminowej pod pewne zabezpieczenie. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 31 290

2 000,—
pożyczki poszukuje dobry zastaw ewentl. posada. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 226

Potrzebny
wspólnik, interes z dużą przyszłością, gotówką do 20 000, współpraca. Tylko energiczny kupiec. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 034/5

4 OSOBISTE

Krawczyni
suknie, płaszcze, mundurki, sukieneczki, poranniki — wykonuje najlepiej — tanio. Potworowskiego 4 a — 1 (pobliżu kościoła) Łazarz. zdg 30 591

Kto
z miłosiernych osób pożyczy kilkadziesiąt złotych i wyratuje od hańby nauczyciela. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 977

Kto
może wskazać adres Władysława Kurkiewicza, dawniej zamieszkałego w Poznaniu za wynagrodzeniem. Elza Kurkiewicz, Dąbrówka, poczta Palędzie. zdg 30 949

Masażystka
dzielna poleca się tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 056

Trwała
ondulacja 8 zł, woda 1,50 Empire, Dąbrowskiego 38. zdg 31 155

Gdzie
zjeść obiad smaczny i zdrowy, w kuchni warszawskiej. Skarbowa 4. zdg 31 263

Okazja!
Na gwiazdkę trwała ondulacja 10 zł. Woda 1.50 Józef Woźniak — Seweryna Mielżyńskiego 5 zdg 31 204

Ważne dla prowincji!
Na długie wieczory zimowe Czytelnia Dippla (20 000 tomów w 5 językach) Poznań, plac Wolności 11, wprowadza abonament zbiorowy. Przeczytanie książki — kilka groszy. Szczegółowe warunki i katalogi na żądanie. Pg 8209-58.5

Słynna
chiromantka, Grobla 4 — 2. zdg 31 414

Świadków
wypadku samochodowego — Dąbrowskiego poniedziałek godzina 12. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 449/50

Artystycznie
wykonuje się przyciemnianie brwi i rzęs reklamowo 0.60, manicure 0.80, godziny 10—12, 14—18. Gabinet kosmetyczny Niemyjska, Kantaka 8/9. zdg 31 529

O 25
maszynopis „Be-Em-Es", Marcinkowskiego 21. zdg 31 527

6 OŻENKI

Agronom
lat 27, pozna w celu matrymonjalnym niewiastę, która dopomoże do objęcia majątku. Panie z posagiem od 20 000 racza złożyć wyczerpujące oferty z fotografją do Kurjera Poznańskiego pod zdg 30 654. Anonimy do kosza.

Pani
40, z [illegible]ardą szkołą życia, wysoka [illegible]tna, posiada skład tow[illegible]ótkich, stroju, piękne 4 p[illegible]e mieszkanie szuka
wspólnika
pana do 60 lat z gotówką do 3 000 ewentualnie emeryta. Cel matrymonjalny. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 29 796

Najkorzystniejsze
propozycje zamożnych, zdecydowanych pań, panów poleca jedynie Echo, Poznań, św. Marcin 68 telefon 50 30. Pg 8196-57,492

Dla
mej siostry z dobrej rodziny, panny lat 22 wysokiej, dobrze zbudowanej, inteligentnej, bardzo miłej szukam stosownej partji. — Wdowcy niewykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 972

3 kawalerowie
po trzydziestce brunet, c. blondyn, blondyn na państwowych posadach. Cel matrymonjalny. Panny z posagiem do lat 26 zrobią oferty z fotografjami Poste Restante, Katowice 1, „Grudniok". zdg 30 936

Nauczycielka
lat 30, pragnie poznać pana miłego, solidnego, inteligentnego na stanowisku nie potrzebującego majątku. Cel matrymonjalny. — Zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 30 937. Dyskrecja zapewniona.

Kawaler
szatyn, lat 28, kupiec z składem kolon, szuka panny w celu matrymonjalnym. Zgłoszenia najchętniej z fotografją kierować do Kurjera Poznańskiego zdg 30 993

Kawaler
lat 33 wysoki, przystojny, inteligentny zdr wy, szatyn, właściciel dobrze prosperującego zakładu przemysłowego poślubi bogatą celem dalszego rozwinięcia przedsiębiorstwa. Gdynia skrytka pocztowa 230. zdg 28 172

Kawaler
lat 29, blondyn, inteligentny, energiczny, charakter szlachetny, zawodu piekarz — cukiernik, dobry fachowiec, który pragnie się usamodzielnić poszukuje dobrej żony panny do lat 27 z majątkiem dla wspólnego dobra. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 30 998

Panna
miła, przystojna szatynka pozna pana na stanowisku od lat 28. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 017

Technik
lat 35, szczupły, blondyn, na stanowisku, pozna w celu matrymonjalnym inteligentną, przystojną, zamożną panią do lat 28, najchętniej ze sfer ziemiańskich. Wdówki, posiadające dziecko do 3—4 lat, mają pierwszeństwo. Tylko poważne oferty do Kurjera Pozn. zdg 31 115

Kawaler
lat 25, kulturalny, w ajcieł dużego — dobrze prosperującego przedsiębiorstwa, majątku 50 000 zł, ożeni się z poważną panną. — Pośrednictwo rodziny mile widziane. Zgłoszenia możliwie fotografja. Zwrot zapewniony. Kurjer Pozn. zdg 31 099

Krawiec
damski, średniego wzrostu, lat 36 zapozna pierwszorzędną krawcową sukien celem założenia pracowni i ożenku Oferty Kurjer Poznański zdg 31 071

Panna
lat 20, wykształcona, posagiem 80 000 wyjdzie odpowiednio zamąż Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 217

Biuro „Wanda"
obecnie Rom. Szymańskiego 4 I. zdg 31 216

Inteligentna
brunetka, 24, posag w gotówce
25.000
wyjdzie zamąż.
Poważne zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 31 214

Nieładna
miła blondyneczka, urzędniczka, lat 23, wyprawa, wyjdzie zamąż za leśniczego lub na wieś, lubi życie sielskie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 264

Wdowa
lat 35, bezdzietna, posiadająca 40 tysięcy, wyjdzie zamąż. Biuro „Przyszłość", Strzałowa 3 telefon 24-03. zdg 31 249

Panna
lat 26, posagu 15 000, wyjdzie zamąż. Biuro „Przyszłość", Strzałowa 3. zdg 31 244

Dwaj bracia
28 i 30 lat, z rodziny ziemiańskiej, z wykształceniem, oficerowie rezerwy, muzykalni, miłej powierzchowności, solid., na stanowiskach rządowych pragną się ożenić. — Panie z wykształceniem i majątkiem (posiadłość ziemska niewykluczona) raczą złożyć swe łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 31 311

Cukiernik
(zarazem piekarz) przystojny, lat 30, brunet, pragnący się usamodzielnić, mający trochę gotówki, poszukuje panny z dobrej rodziny, z małym kapitałem lub stosownym interesem. Myśle poważnie. Cel matrymonjalny. Adres: Nowemiasto nad Drwęcą, Poste restante; okaziciel „Wykazu kapitałów" fol. 1579 — B. L. — B. L. zdg 31 313

Trzydziestodwuletnia
inteligentna, miła i uczciwa, bez majątku, pragnie poznać szczerego przyjaciela do lat 40 w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 281

Kawaler
lat 28, zapozna pannę inteligentną, miłą, dzielną fryzjerkę do lat 22. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 355

Wdowa
akuszerka wyjdzie chętnie, urzędnik emeryt, fotografja, 40—50. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 344

Panna
lat 30, szatynka przystojna, inteligentna z majątkiem 2 500 zł, pragnie poznać pana do lat 45 na stałem stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdg 31 222

Przemysłowiec
lat 30, posiadający własny interes, poszukuje panny celem ożenku, z gotówką 4 000 — 8 000 zł (pierwszeństwo książkowe). Rzecz traktuje się poważnie. Oferty z fotografją, która pod słowem zwrócę, do Kurjera Poznańskiego zdg 31 315

Wdowiec
starszy z majątkiem, szuka starszej, niezależnej żony z cośkolwiek posagiem, celem uruchomienia przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 504

Przystojna
szatynka, posiadająca zakład dentystyczny, szuka męża, uprawdentystę. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 468

Kawaler
podoficer zawodowy pozna w celu matrymonjalnym panią do lat 28 dobrą, gospodarną, kulturalną, miłej powierzchowności, najchętniej sierotę. Zgłoszenia nieanonimowe (możliwie fotografja) Kurjer Poznański zdg 31 518

Amerykanka
lat 27 posiadająca 250 000 wyjdzie zamąż Biuro „Przyszłość" — Poznań Strzałowa 3, telefon 2403 zdg 31 247/8

Panna
lat 26, religijna, gospodarna nieposażna wyjdzie zamąż. Biuro „Przyszłość", Poznań, Strzałowa 3 zd 31 245/46

Brunetka
panna lat 30 inteligentna z zamiłowaniem do kupiectwa 10 000 gotówki i kompletną wyprawę szuka szlachetnie myślącego pana do lat 40 na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 280

Wdowa
krawcowa inteligentna, lat 45, mieszkaniem szuka inteligentnego męża. Oferty z fotografją Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 163. ng 13044

Kawaler
35, przystojny, posiadający nieruchomość poszukuje inteligentnej panny lub wdowy z majątkiem najchętniej branży kupieckiej. — Łaskawe oferty nadesłać Kurjer Poznański ng 13 050

Szatynka
20, przystojna, wyższa [illegible] — muzykalna, posag 60 000 wyjdzie zamąż. Mrówka, Poznań, Szamarzewskiego 2a — 1 zdg 31 478

Kawaler
37, rzemieślnik samodzielny szuka panny, wdowy niewykluczona. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 516 7

7. SPRZEDAŻE

Willka
piętrowa z ogródkiem na Łazarzu. Dwa mieszkania trzypokojowe i domek dozorcy. Wpłaty 8 000 zł. Reszta długoterminowa pożyczka amortyzacyjna. Pośrednicy wyłączeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 628

Skład
kawy i cukierków w mieście powiatowem sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 29795

Jadłodajnię
świetnie prosperującą centrum miasta sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 805

Młyn
gospodarczy, dobra okolica sprzedam lub wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 30 008

Sprzedam
dom w Groczisku 5 000 wpłaty. Kraszewskiego 15. Kwiaciarnia. zdg 30 124

Marmury
białe i kolorowe najtaniej
„Carrara"
przemysł marmurowy Przemysłowa 27 tel. 60-49. zdg 30 453

Zakład
fryzjerski, dobrze zaprowadzony przy ruchliwej ulicy sprzedam. Telefon 70-38 zdg 30 512

Wózki
wózeczki, zabawki wysprzedaż Pierackiego 11 Trabczyńska. — Przyjmuje asygnaty. zdg 30 640

Ubrania
Płaszcze — Spodnie Kurtki — Materjały z metra
Płaszcze damskie
najtaniej tylko w firmie
W. Janas
Poznań Stary Rynek 42 Wrocławska 20. dg 3 992

Pianina
F. Betting wielki wybór ceny najniższe długoterminowe spłaty poleca. Fabryka Fortepianów w Lesznie. dg 4107

Futra
do reparacji przefasonowania należy dać do fachowca. Polecam gotowe futra damskie i męskie. Tadeusz Olszyński, mistrz kuśnierski, Poznań, św. Marcin 58. dr 4 084

Parasole

ogrodowe, słoneczne, deszczowe i wszelkie reparacje wykonuje Wytwórnia Parasoli. Wielka 27/29. dg 3 661

Konia
sprzedam. Droga Debińska 22 Dega. zdg 30 718

Dom
piętrowy z ogrodem przy Gdańskiej 100 — Bydgoszcz, sprzeda właściciel ng 13 025

Wilk
roczny piękny okaz bardzo czujny Nad Wierzbakiem 9. zdg 30 895

Rower
balonowy jak nowy sprzedam. — Poznańska 52, m. 4. zdg 30 898

Dom
restauracją, Rydzyna, pow. Leszno, pełną koncesją, sala, kręgielnia, wyprzag, wszystko dobrym stanie natychmiast za 25 000 na sprzedaż. Fabianowski, Leszno, Rynek. ng 13 005

Perskie dywany stare
z likwidacji mieszkania okazyjnie
Caesar Mann
Rzeczypospolitej 6. ng 12 999

Skład spożywczy
mieszkaniem dobrze prosperujący. Adres Kurjer Poznański zdg 30 440

Sprzedaż — Naprawa
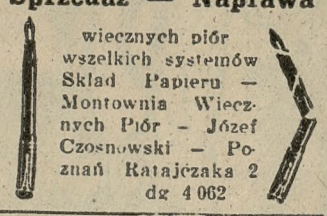
wieczynych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montownia Wieczynych Piór — Józef Czosnowski — Poznań Ratajczaka 2 dg 4 062

Centrala mebli
Wielka 26 poleca meble po cenach najniższych. Pg 7 903-11.11

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2 Pg 7 902

Magazyn futer Lehmann
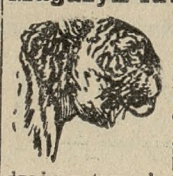
zał. 1875 Poznań, Wrocławska 18, tel. 22-95. Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie. Stale wielki wybór każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych. Pg 6 921-35.72

Kołdry
przerabia, poszywa Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 30 812

Nowowybudowany budynek
5 pokoi i skład, chlewy, remiza masywne morga ogrodu we wiosce ca. 6 tys. zł na sprzedaż lub do wydzierżawienia. Zgłoszenia Agentura W. Czerniewski, Środzisk. ng 13 015

Restauracja-kawiarnia
z urządzeniem, mieszkaniem. — miście powiatowem, rynek, nadająca się na każde przedsiębiorstwo sprzedam 1 700 Oferty Kurjer Poznański ng 13 018

Pianino
koncertowe silne 1 000. Dominikańska 1 Michalak. zdg 30 853

Dobermany
4 mies. czystej krwi odda po 10 zł. Ryster, Nowawieś, Wronki. zdg 30 973

Młyn
gospodarczy sprzedam lub wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 971

Płaszcze damskie
suknie, bluski, swetry, spódniczki. — mundurki poleca po znanych niskich cenach
W. Gruszczyńska
ul. Kramarska 17 naprzeciw ul. Masztalarskiej. dg 4 137

Aparaty
do wyrobu i rozlewu wód mineralnych i lemonjad (Rieselaparat) jak nowe sprzedam tanio zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 938

Futro
męskie piżmowe. Kraszewskiego 4 — 6. zdg 30 946

Radjo
3-ka kompl. sprzedam. Zgłoszenia niedziele 6—8, Łakowa 9, m. 10. zdg 30 954

Sprzedam
ze względów rodzinnych dobrze prosperujące bezkonkurencyjne przedsiębiorstwo przemysłowe w Poznaniu. Potrzebne około 10 tysięcy złotych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 955

Do ubrań
dodatki najtaniej
Andrzejewski
Szkolna 13. dg 4144

Maszyny do pisania

małe i duże, nowe i używane, najkorzystniej: Skóra i S-ka Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 23 ng 12 692

Antykwarjat „Mars"
Wielkie Garbary 44 poleca okazyjnie, meble antyczne, porcelanę zegary, obrazy sztychy. ng 12 412

Rzeźnictwo
z urządzeniem główna ulica sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 960

Powózkę
patentowe osie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 30 985

Piekarnię - Cukiernię
pierwszorzędna centrum sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 30 986

Skład
kolonjalny mieszkaniem, cztery pokoje, komfort 2 500. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 987

Skład
kolonjalny sprzedam, zaprowadzony w rynku w ruchliwem mieście powiatowem, mieszkanie 3 pokojowe z kuchnią śpiżarz, nadaje się na hurtownię Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 994

Interes rzeźnicki
w centrum Poznania nowocześnie urządzony z przyległem 4 pokojowem mieszkaniem i warsztat z zapędem elektrycznym, ubój 20 świń, sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 999

Kapelusze — Kapelusze
Kapelusze
Olszewski, Półwiejska 11.

Koszule — Koszule
Koszule
Olszewski, Półwiejska 11.

Krawaty — Krawaty
Krawaty
Olszewski, Półwiejska 11. zdg 31 086

Sypialnia mahoniowa pokój męski mały
lodówkę szafę lustrem, różne sprzęty domowe, kuchenne C. Hartwig magazyn II, Towarowa 15, od 9—11. zdg 31 267

Konie
robocze sprzedam. Półwiejska 25 meiszkanie 9 zdg 31 270

Skład
papieru zaprowadzony, centrum, najruchliwsze Poznania sprzedam względnie zamienię na nieruchomość. Do objęcia ca 25 000.—, Ponad 2 interesy. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 385

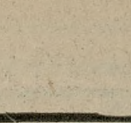

Jedyna firma Józef Fluciński
Pocztowa 2, sprzedaje najtaniej
Kapelusze — czapki szale
ng 11 617

Największa fabryka pianin Sommerfelda
dostarcza nowe pianina za wpłatą 300 zł reszta płatna na dogodnych warunkach. Niskie ceny. — Pierwszorzędne wykonanie. Długoletnia gwarancja. Skład fabryczny Poznań, ul. 27 Grudnia 15. ng 12 381

Futra
spody pod futra, wydry, lisy i skóry wszelkiego rodzaju na obsady i reparacje futer poleca w wielkim wyborze najtaniej
Józef Dawid
Poznań, Nowa 11 przy Starym Rynku. Pg 7 930 41.42

Dom Komisowy
Wroniecka 6/8 poleca szafy stoły, krzesła, kanapy, leżanki, łóżka, lampy, obrazy. ng 12 407

Warsztat
szewski dobrze prosperujący centrum miasta, nowoczesne urządzenie, 4 maszyny, mieszkaniem, zaraz tanio sprzedam. Zgłoszenia Guhr, Ostrów, Pozn. ng 12 817

Otworzyłem
dział zabawek, sprzedaje najtaniej. St. Pelczyński, 27 Grudnia 1. ng 12 995

Najkorzystniej płaszcze damskie dziewczęce szkolne

gotowe, miarowe. Szuster, Stary Rynek 76 piętro naprzeciw odwachu. Przyjmuje asygnaty „Kredytu". zdg 31 139

Najlepsze parcele budowlane
w Poznaniu, między ulicami Grunwaldzką a Słonecznem tuż przy tramwaju. — Informacje: Wierzbięcice 20, m. 3, telefon 78-30. Pg 8141-57.442

Piecyk
„Progres"
ulepszony, ognioprzenośny jako przystawka do pieców kaflanych nietylko, że zaoszczędza 50% paliwa, lecz nadaje się równocześnie do gotowania. Dostarcza po
zł 16,—
M. Jankowiak, fabryka magli Poznań, Staroleka. zdg 30 273

Dom piętrowy
rodzaj willi, mieści rzeźnictwo, kolonjalkę i 1½ morgi ogrodnictwa, 2½ mg. roli, pierwszorzędne zabudowania 12 ubikacyj, w dużej wsi przy dworcu, nadające się dla emeryta natychmiast sprzedam. Kto zobaczy ten kupi! Zgłoszenia Stefan Tarzycki, Jarocin. zdg 30 145

Radjo
prąd zmienny, 3 lamp. — Poznań, Łąkowa 18 a, m. 11. zd 30 401

Piłki bilardowe
z masy do
bilardu automatycznego
Caesar Mann
Rzeczypospolitej 6, telefon 14 66 ng 12 998

Podarki poleca okazyjnie
„Lamus"
Strzelecka 1. Pg 8 148 57.486

Magiel
nowy, regały zaraz sprzedam. — Ul. Projektowana 93. zdg 31 265

Kolonjalkę
towarem ładnem mieszkaniem pobliżu bloku sprzedam za 1 700 powód nagły wyjazd. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 31 12[illegible]

Motor
prąd zmienny, 2½ km., A. E. G., sprzedam Skład paszy, Raczyńskich 13-14. zdg 31 240

Antyki
meble, obrazy, świeczniki, zegary, starą porcelanę. Skarbowa 4 — 8 zdg 31 237

Motory
8 i 5 konny 440 i 220 — za bezcen. Elektrometalja, św. Marcin 63. zdg 31 283

Gospodarstwa
blisko Poznania pięknemi zabudowaniami 116 mórg buraczanych, dom 5 pokoi, cena 40 000, 42 morgi ogrodowych dom 10 pok. sprzedam 22 000. Paluch, Poznań, Kantaka 8/9. zdg 31 019

Skład
artykułów męskich, ruchliwa ulica, sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 136

Kuchnia
prawie nowa Mickiewicza 18a—6. zdg 31 053

Kapelusze
Koszule
Krawaty
najtaniej M. Paszek. Wrocławska 30. zdg 31 122

Dywan
nowy 200×300, piękny okazyjnie. Kopernika 8 — 5. zdg 31 060

Skład rzeźnicki
dobrze prosperujący przy głównej ulicy z powodu choroby zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 078

Maszyna
damska pie wszorzędnie szyje, okazyjnie sprzedam i rower. — Babińskiego 7—4. zdg 31 080

Pianino
Dom Komisowy, Podgórna 10a. zdg 31 081

Futro
męskie w b. dobrym stanie. — Szamarzewskiego 10, m. 3. zdg 31 087

Skład
kolonjalny dobrze prosperujący, mieszkaniem dzienny obrót 130 tania dzierżawa sprzedam 4500.— Adres Kurjer Poznański zdg 31 094

Kuchnię
westfalską i piece szamotowe sprzedam. Woźna 19 w sklepie. zdg 31 160

Futro
damskie, nowe 85 zł. (źrebce). — Stroma 26, m. 1. zdg 31 159

Pianino
dobre sprzedam. Mylna 17, m. 7. zdg 31 190

Harmonjum
duże, 19 rejestr. okazyjnie. Szendzielorz, Konopnickiej 5. zdg 31 186

Antyczne
sekretera trumeau, szafa mahoniowa. Focha 60, m. 3, godz. 8—10, 4—6. zdg 31 184

Łóżko
dziecięce na wózek do lalki. Cieszkowskiego 9, m. 27, 11 — 2. zdg 31 179

Parcelę
ul. Fryderyka Skarbka (równoległa Ostroroga) sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 175

Meble kuchenne
najtaniej. Łąkowa 4 a, stolarnia. zdg 31 170

Wanna
kąpiel, emalj. Adres Kurjer Poznański zdg 31 196

Wózek
dzieci dobry. Adres Kurjer Pozn. zdg 31 195

Szafa
składana, łóżko żelazne, komoda, kanapka. Zielona 1, m. 5. zdg 31 334

Resztówka
5 mórg, zabudowaniami, Pobiedziskach. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 331

Maszynę
„Singer" wpuszczaną, gramofon szafkowy tanio sprzedam. Ostrómek 15, — 13. zdg 31 325

Drogerję
dobrą w Poznaniu przy wpłacie 1 500 oddam natychmiast z powodu wyjazdu zagranicę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 258

Motor Dissla
30-konny, pompa, centryfuga walki kurblowe do młocarń. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 31 312

Wózek
nowoczesny. Stroma 26—3. zdg 31 339

Karakułowe futro
rzadka okazja
modelowe
tanio.
Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 279

Alfa, Szkolna 10
Klamry, Klipsy, Berety, Żurnale
Wielki wybór — ceny niskie. zdg 31 390

Alfa, Szkolna 10
narożnik Jaskólczej
Biżuterja — Puderniczki
Papiercśnice — Albumy
Wyroby alabastrowe
różne podarki imieninowe. Wielki wybór. Ceny niskie. zdg 31 391

Pianino
700.— krzyżowe, metalowa płyta. Kwiatkowski, Pierackiego 14. zdg 31 353

Pewna egzystencja
objęcie 5 000 gotówki, zaprowadzony skład sprzętów kuchennych centrum Poznania z powodu choroby, dzierżawa 100. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 343

Kolonjalkę
mieszkaniem sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zdg 31 347

„Adler"
kilka prawie nowych maszyn do pisania oddamy tanio z gwarancja: Skóra i S-ka, Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 31512

„Remington-Noiselles"
model 6, prawie nowa, cicho pisząca maszyna do pisania za zł 500.—. Skóra i S-ka, Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 31 511

Radjoaparat
głośnik, elektrodynamiczny, gramofon elektr. jedna całość sprzedam lub zamienię na pierwszorzędny motocykl. Reva 2, m. 12.2 zdg 29 415

Kiosk
inwalidzki, ul. ruchliwa — powód stosunki rodzinne. Półwiejska 31 m. 8. zdg 31 225

Oponę
„Stomil" 32×6 nowa tanio. Anders, Wrocławska 14. zdg 31 209

Wilk
10 miesięcy (czysta rasa), rower męski sprzedam, Kolonjalka, Patrona Jackowskiego 30. zdg 31 292

Sypialnia 230
kompletna, białe marmury, rzadka okazja
Jadalnia
jasny dąb, dobrze utrzymana, korzystnie
Szafy, lustra, krzesła, stoły, leżanki, wszelkie inne przedmioty okazyjnie
Woźna 16
Nowy Dom Komisowy. ng 13 034

Gabinet 350,—
kompletny dębowy, okazja
Jadalnia
elegancka, dobre wykonanie, zegarem, krzesła skórze
Sypialnia 260,—
kompletna, płyty marmurowe, z lustrami
Garnitur
klubowy skórzany — gobelinowy, leżanki
Gabinet
nowoczesny, dobrze utrzymany
Kasa National
Biurka
Różne inne przedmioty sprzedaje, kupuje
Wielka 20
Okazyjny Skład Mebli, tel. 32-40. ng 13 037

Piec
żelazny, szamotowy, większy, prawie nowy. Czesława 11, stolarnia. zdg 31 503

Motocykl
5-setka, Fotoexpress, św. Marcin 6. zdg 31 469

Fryzjerskie
urządzenie na 3 obsługi w bardzo dobrem utrzymaniu — sprzedam śpiesznie. Oferty Kurjer Pozn. zd 30 531

Maszyny
do szycia doskonałe krajowe i zagraniczne najtaniej poleca Fligierski. Poznań św. Marcina 23. zdg 23 936/7

Meble kuchenne
najkorzystniej kupisz Wytwórnia Mebli Kuchennych, Piaskowa 3. Koniecki. zdg 28 468/9

Piec
kąpielowy węglowy sprzeda warsztat blacharski Cieszkowskiego 1 zdg 31 394

Kopalnia złota!
Żwirownia powierzchni 14 900 m² blisko Poznania do sprzedania. Reflektanci zechcą się zgłosić do „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod 58,8. Pg 8 220-58,8

Parcele
przy Grodziskiej oplotowana. — Kraszewskiego 4/9. zdg 31 376

Pończochy
Rękawiczki
Olbrzymi wybór' Ceny kryzysowe' Sprzedajemy jedynie towar solidny. A. Szymański Poznań św. Marcin 1. przy placu Świętokrzyskim. Specjalny magazyn pończoch. rękawiczek. n 11 242

Belki
różnej grubości, długości do 12 m łaty, drzwi, okna, dźwigary, około 400 m² bruku oraz inne materjały tanio z rozbiórki. Plac Wolności 3. zdg 31 268/9

Restauracja
tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 891/2

2 konie
kare, dobrane, 1.50 m, 4—16 lat, sprzedam lub zamienię na większe. Dąbrowskiego 140. zdg 31 187/8

Piec
żelazno-szamotowy sprzedam. Poznań, Zawady 16. zdg 31 218/19

Skład
rzeźnicki, mieszkaniem, zapędem elektrycznym sprzedam, zamienie na mniejszą nieruchomość dopłata. Olszewski. Strumykowa 10. zdg 31 454

Sztucer
frakowe ubranie tanio. Poznańska 27a m. 1, dom tylny. zdg 31 495/6

Drzewo stolarskie
podłogę, szalówkę,
kantówkę
poleca G. Kowalkiewicz, składnica drzewa, ulica Strzelecka 14a. Telefon 14-95. zdg 31 361/2

Jadalnie dębowe
Gabinety męskie
solidnie bardzo tanio.
Pianina czarne
krzyżowe — płyta metalowa — jak nowe wyjątkowo tanio.
Sypialnia brzozowa
gotowalnią tylko 350.—.
Sypialnia dębowa
jednoosobowa bardzo masywna, lustrami, marmurem okazyjnie.
Skrzydło czarne
krzyżowe tylko 750.—.
Garnitur klubowy
gobelinie okazyjnie.
Piękna jadalnia
dębowa, okazała, witryną kredensem jak nowa bardzo tanio.
Jadalnia dębowa
solidna tylko 350.—.
Poznański
Dom Komisowy
Dominikańska 3. Pg 8 213-47,79

Szafę
żelazną
Bandel, 27 Grudnia 6. zdg 31 422

Maszynę
do pisania „Adler" tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 424

Duży
skład w dobrym punkcie Poznania, wódki, delikatesy, tanio. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 426

Zakład
fryzjerski centrum korzystnie — sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 429

Futro
damskie, męskie, głośnik, neseser, lornetka, fotoaparat, mandoline, zabawki tanio. Łąkowa 10 m. 6. zdg 31 400

Płaszcze
najkorzystniej poleca Fabryka Konfekcji Damskiej
Wildowa - Syn
Woda 1.
Przyjmujemy asygnaty kredytowe.
P 7 663-41.63

Meble
najtaniej poleca
J. Baranowski
Poznań Podgórna 13
Pg 7921-39.4

Każdy klient Kempińskiego
zgodnie stwierdza, że zakupił za niską cenę wysokowartościowy towar.
Magazyn Obuwia
Poznań
Stary Rynek 43.
Pg 8138-46.39

Sprzedaje
eleganckie bluzki gotowe, ceny konkurencyjne. Salon Mód „Lucyna", Młyńska 4. zdg 31 562

Jadalnia
elegancka bardzo tanio. Stolarnia, Bukowska 9. zdg 31 560

Parasole
Torebki
Walizki
poleca
Witkowski
Marcina 58. ng 12 997

Poduszek
sześć, jak nowe, prima gęsie pierze. Świętokrzyski 3, m. 14. zdg 31 554

Urządzenie
składowe tanio, Dąbrowskiego 94. zdg 31 490

Urządzenia
składowe używane. Mylna 10. zdg 31 483

Chevrolet części
szóstki, czwórki
Opony
32×6 używane
Podwozie
samochodowe na wóz okazyjnie Mylna 10. zdg 31 482

Ford
reklamówka
Ford
ciężarówka, rocznik 30, tanio. Żórawia 9, m. 1. zdg 31 481

Dom
piętrowy, drogerja, miasteczko w pow. leszczyńskim natychmiast na sprzedaż. Agentura Kurjera Poznańskiego Leszno ng 12 525

Niebywała
okazja, miasto wielkiej przyszłości pierwszorzędna kawiarnia i restauracja z występami jedyny bezkonkurencyjny interes na miejscu cały rok świetnie prosperująca duże obroty. Do objęcia potrzeba 20 000 zł czynsz niski. Oferty poważnych reflektantów do „Par", Toruń, pod „Kawiarnia" Pg 8210-64,150

Okazyjnie
skrzydło Ziems i dywan perski 3½×4½. Garaż Międzynarodowy Brama Dębińska. zdg 31 432

Młode
szpice sprzedam, Woźna 13 b — 3 zdg 31 374

Samochód
Fiat 501 otwarty, nowe opony tanio sprzedam. Scheibe, Leszno, Wschowska 12. ng 13 049

Skład żelaza
w centrum miasta Bydgoszczy, istniejący 50 lat, dobrze prosperujący natychmiast korzystnie na sprzedaż. Oferty pod „Żelazo" do Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 54. ng 13 051

Kolonjalkę
w pełnym biegu centrum tanio sprzedam powód wyjazd. Adres Kurjer Poznański zdg 31 514

Singera
damską (okrągłe) tanio. Szewska 11, mieszkanie 4. zdg 31 499

Drogerję
dobrze zaprowadzoną, centrum Poznania sprzedam tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 497

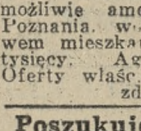

Pierze puch
najtaniej poleca czyszczenie pościeli Stanisław Dyczkowski, Poznań, ul. Wierzbięcice 13. zdg 31 553

Podwozie
samoch. na mleczarski nośn. 3 tony sprzedam. Byttner, Autogaraż, Poznań, Dąbrowskiego 79. zdg 31 443

Znaczki
gdańskie, lepsze, droższe — sztukami sprzedam bajecznie tanio Też zamiana Oferty Kurjer Poznański zdg 31 543

Skład
centrum Poznania tanio sprzedam (towarem). Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 542

Elektryczny
forteplan. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 476

Radjo
czterolampowe, prostownik głośnik. Poznańska 27 — 4. zdg 31 474

Skład
sprzętów kuchennych tanio, dzierżawa 65 zł, ul. Półwiejska 34. zdg 31 532

10. MAJĄTKI

Majątek
1100 mórg wysoka kultura zamienię na kamienice. Kwiatkowski, Poznań, Działyńskich 10. zdg 31 062

Tragedja Leśniewa
Rewelacyjna książka wyjdzie wkrótce z druku. Żądać wszędzie. zdg 31 320

11. KUPNA

Kupię
„Fiat" najchętniej 501, na wpłatę motocykl przyczepką „Harley" Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 925

Kamienicę
możliwie amortyzacją centrum Poznania, wolnem czteropokojowem mieszkaniem. Wpłaty stotysięcy. Agentów wykluczam. Oferty właściciel Kurjer Pozn. zdg 30 249

Poszukuje się sztancy
do cięcia papieru dla wyrobu torebek sklepowych, kopert i t. d., o długości cięcia około 110 cm do napędu motorowego w stanie jak najlepszym. Oferty z dokładnym opisem należy kierować do Kurjera Poznańskiego, Poznań, pod zdg 30 428

Większą
ilość młodych psów rasowych (owczarki alzackie, airedaleteriery, collii) kup Centrum Wyszkolenia Piechoty Centralna Stacja Psów Wojskowych, Rembertów. Tamże — szczegółowe informacje. ng 12 625

Leica
lub Contax: aparat do powiększeń kupię gotówką. Oferty Kurjer Pozn. ng 12 972

Pianino
dobre kupię, zapłacę gotówką. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 470

Buldoga
szczenię kupię. Marcina 56. Popielowa. zdg 30 705

Starożytności kupuje
„Lamus"
Strzelecka 1. Pg 8 147-57,487

Regał
do bibljoteczki kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 29 945

Hauptnera
używaną maszynkę do strzyżenia koni i bydła kupię. Zgłoszenia Majętność Suciłowo, poczta Szamotuły. zdg 30 907

Mikroskop
lekarski używany dobrym stanie kupię. Oferty opisem, siłą powiększenia, przyborami Kurjer Poznański zdg 30 921

Komin żelazny
15 — 20 metrów, przekrój 50—70 cm kupi „Pasamon", Bydgoszcz, Promenada 69. ng 13 004

Kupię
regały do bławatów, obuwia dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 033

500 ltr. mleka
dziennie potrzebne od zaraz lub od 1. 12. Zgłoszenia prosimy skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 31 166

Dubeltówkę
cal. 16 używaną w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 044

Wydrę
na kołnierz kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 928

Kupię
szybę wystawową 207 × 154. — Oferty Kurjer Poznański zdg 30 940

Powózkę
jednokonną używaną kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 948

Nurki
używane, lecz w dobrym stanie kupię. Telefon 15-61. zdg 30 959

Wózki
dziecięce używane kupuje Razer Szewska 11. zdg 31 001

Wózek
dziecięcy kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 015

Foksterierkę
czujną i czystą kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 118

Wózek
nowoczesny dla lalki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 064

Skład cukierków
dobrze prosperujący kupię. — Oferty Kurjer Poznański zdg 31 089

Wilk
dobry stróż — kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 093

Maszynkę
do rachowania (arytmometr) dobrze utrzymaną kupię gotówką. Oferty podaniem firmy, ceny Kurjer Poznański ng 13 033

Kasę National
kupię zaraz. Oferty Kurjer Pozn. ng 13 035

Kasy National
biurka, różne meble kupuje Wielka 20. Okazyjny Skład Mebli. Telefon 32-40. ng 13 036

Kasę
„National" małą, kuchnię westfalską. Mostowa 24, m. 2. zdg 31 461

Balans
motor zmienny 4 konny, wiertarkę słupkową, nożyce cięcia blachy, sztance i szlifierki kupimy. J. Wylegała i Ska, Bielniki 3, fabryka rowerów. zdg 31 427

Kupię
zaraz używaną maszynę kuśnierską. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Pleszew. ng 13040

Tokarkę
metrową kupię. Czerniak, Mickiewicza 18. zdg 31 525

Lustro
szlif. bez ramy 160×65 lub płytę kryształową kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 31 448

Motocykl
dobrze utrzymany kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 519

Masła
5 beczek tygodniowo potrzebuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 528

12. DO WYNAJĘCIA

4 pokoje
w śródmieściu na II piętrze z komfortem i centr. ogrzewaniem wydzierżawimy zaraz. Oferty Kurjer Pozn zdg 29 991

Pięciopokojowe
zaraz Wrocławska 19, informacje stróż. zdg 29 892

Składy w Swarzędzu
dwa, z przyległem 2-pokojowem, w rynku, stosowne na restaurację, drogerję lub kolonjalkę, zaraz wolne. Zgłoszenia: Staniewski, Swarzędz, Rynek 12 od 6—7. zdg 29 999

8 pokoi
słoneczne, komfortowe, wszelkie wygody, centralne wodne. Wyspiańskiego 12. zdg 30 449

Mieszkanie
5-pokojowe na drugiem piętrze, komfortowe, łazienka, elektryka, centralne ogrzewanie. Grottgera 2, od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia u stróża. zdg 30 597

Mieszkanie
pięciopokojowe Wodna 2 wydzierżawi gospodarz. Zgłoszenia portjerka. Pg 8 200-57,499

Trzypokojowe
komfortowe 66 miesięcznie. portjer. Listopadowa 64, willa Górczyn. zdg 30 707

Dwa
pokoje kuchnia 40 zł. dwie ubikacje handlowe na warsztat lub skład wynajmę. Czynsz zgóry. — Bittner, Wierzbięcice 23. dg 4238

2
pokoje, kuchnia. Osiedle. Powidzka 9, gospodarz. zdg 30 906

Trzypokojowe
komfortowa willa, ogród przy tramwaju. Górczyn, Zgoda 14. zdg 30 725

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, łazienka. Szosa Obornicka 67. (Informacje w kolonjalce) zdg 30 798

Czteropokojowe
centralnem ogrzewaniem, wysoki parter, blisko Zamku, nadające się na cele przemysłowo-handlowe, razem lub też oddzielnie, od gospodarza do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 345

Mieszkanie
sześciopokojowe od zaraz do wynajęcia. Wiadomość administracja plac Bernardyński 1a. zdg 31 037

Dom
2 pokoje kuchnia do wynajęcia. Żabikowo, ul. Lipowa 28. Kubiszewski. zdg 30 968

Mieszkanie
jednopokojowe wynajmie gospodarz. Gostyńska 43 (Górczyn). zdg 31 011

5 pokojowe
dom ogrodowy, od 1. 12. 34, miesięcznie zł 90. Bardajewicz, Szamarzewskiego 13/15. zdg 31 128

Mickiewicza
pięciopokojowe wyższemu urzędnikowi gospodarz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 141

Słowackiego 25
4 pokoje przynależytościami, IV piętro, wydzierżawi solidnemu gospodarz. Inform. domowy. zdg 31 143

Pokój
kuchnię z meblami. Adres Kurjer Pozn. zdg 31 144

Suterena
pokój kuchnia Mickiewicza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 052

Pokój
kuchnia zaraz willi Ostroroga 12 zdg 31 059

Jedno
i dwupokojowe Łazarz. Teczowa 14 zdg 31 085

Pięciopokojowe
komfortowe, centralne, Chełmońskiego 4, portjerka. zdg 31 167

Komfortowe
czteropokojowe, słoneczne, balkonem zaraz, gospodarz. Aleja Hetmańska 11. zdg 31 198

3 pokojowe
mieszkanie nowym domu od zaraz do wynajęcia. — Botaniczna 14, tramwaj 8. Jeżyce. zdg 31 266

Mieszkanie
4 pokoje, centrum, wolne od podatku, bez odstępnego od gospodarza. Stawna 13. zdg 31 337

2 pokoje
kuchnia, Debiec, Południowa 63, II. Zgłoszenia niedziela 10 do 13. zdg 31 327

3 pokoje
kuchnia, Tęczowa 10. Zgłoszenia parter. zdg 31 326

Pokój
i kuchnia do wynajęcia. ul. Bojanowska 14, za dworcem św. Łazarza. zdg 31 384

2
pokoje kuchnia rok zgóry urzędnikowi stałej posadzie. Śniadeckich 4, skład kolonjalny. zdg 31 147

300
wolnych mieszkań, Wierzbięcice 27, parter zdg 31 207

6 pokojowe mieszkanie
przynależnościami, III. piętro
zaraz Rzeczypospolitej
8, m. 6. Pg 8208-58.2

3 pokoje
i kuchnia w nowym domu do wydzierżawienia. Ul. Zgoda 20, I. przystanek tramwajowy, informacje tamże, II piętro. zdg 31 318

Dwupokojowe
kuchnia zaraz korzystnie. Zgłoszenia Hoffmann, Urbanowska 7 zdg 31 418

Ubikacja
160 m², nadająca się na lekki przemysł lub składnice całości połowę. Olszewski, Strumykowa 10. zdg 31 465

5
pokojowe mieszkanie odświeżone Działyńskich 6, wiadomość u portjera. zdg 31 430

Trzypokojowe
słoneczne, komfort, Solacz, przy parku zaraz. Nad Wierzbakiem 22, gospodarz. zdg 31 555

Sześciopokojowe
centrum, II piętro, pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 492

Siedmiopokojowe
Sześciopokojowe
Pięciopokojowe
Czteropokojowe
Trzypokojowe
Dwupokojowe
wskaże „Be-Em-Es" Marcinkowskiego 21. zdg 31 442

Śródmieściu
trzypokojowe, łazienka nowoczesnemi meblami korzystnie oddam zaraz. Adres Kurjer Poznański zdg 31 437

Mieszkanie 6 pokojowe
komfortowe, 2 piętro,
winda, plac Wolności
do wynajęcia od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 494

Czteropokojowe
piękne komfortowe nowa willa. Aleja Szelągowska 29 zdg 31 524

Jednopokojowe
trzypokojowe
Jeżyce wydzierżawię. Biuro Agrarne, Plac Wolności 9. zdg 31 538

Mieszkanie
słoneczne dwu — trzypokojowe Gwiazdzista 27 (przy ul. Słonecznej, 10 minut przystanku.) zdg 31 534.

5
blisko Wilsona III piece czynsz podstawowy właściciel. Oferty KurjerPoznański zdg 31 540

Trzypokojowe
komfort, czynsz zgóry. Focha 39, mieszkanie 4. zdg 31 509

13. SZUKA MIESZK.

2—3
pokoi poszukuje etatowy urzędnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 693

Urzędnik
Banku Polskiego dobrem stanowisku poszukuje 3 lub 4 pokojowego mieszkania wygodami od grudnia wprost gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 29 135

Sołacz
czteropokojowe z balkonem poszukuję. Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57,493
Pg 8 193-57.493

Mieszkania
2—4 pokoi w śródmieściu poszukuję od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 045

Stróżostwa
poszukuję młode małżeństwo zawód malarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 927

Szuka mieszkania
emerytowana wdowa, 2 pokoi kuchni, okolicy Jeżyc lub Łazarza wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 932

2—3
pokoi kuchni pewny płatnik, centrum, kwartał zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 957

Poszukuję
2 pokoje i kuchnia wprost od gospodarza — pewny płatnik. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 100

Urzędnik
państwowy 1—2 pokoi, rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 107

Oficer
służby czynnej 3 lub 2 pokojowe pełnym komfortem, czynsz według umowy od 1 grudnia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 108

Poszukuję
mieszkania 4-pokojowego, łazienką śródmieście. Czynsz ustawowy płacę zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 057

3—4
pokojowe mieszkanie potrzebne zaraz tylko śródmieście, niewyżej 2 piętra Czynsz zgóry. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 31 158

2
ewtl. 1 pokój kuchnią pewny płatnik (urzędnik). Oferty Kurjer Poznański zdg 31 221

Pokoju
kuchnia, obojętnie piwnicą lub górą od gospodarza poszukuję punktualne małżeństwo. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Orędownik Poznań zd 29 692

Dwa
pokoje kuchnia, centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 277

Czteropokojowe
centrum, II piętro, rok zgóry 1,300. Oferty Kurjer Poznański p 1731

Poszukuję
jedno- dwupokojowego, odstępne dwa lata zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 223

Trzypokojowego
śródmieście, pewny płatnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 201

Trzypokojowe
poszukuje urzędnik państwowy, pierwsze lub drugie piętro od stycznia. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 229/30

15. POKOJE UMEBL.

Pokój
umeblowany do wynajęcia. — Bóżnicza 15, m. 3, I p.
zdg 30131

Wynajmuję
2 pokoje umeblowane razem, pojedyńczo całodziennem utrzymaniem lub bez. Sołacz, Mazowiecka 55. zdg 30 704

Pokój
św. Wojciech 22/24 m. 7.
zdg 30 694

Frontowy
z utrzymaniem — bez Szewska 15 — 8 zdg 30 748

Na Sołaczu
elegancki, duży, ciepły pokój na dwie osoby z całem utrzymaniem, łazienką, telefon, korzystnie. Mazowiecka 63, 10—11; 4—6.
zdg 30 817

Szamarzewskiego
11 m. 7. zdg 30 786

Słoneczny
miły pokój na 2 osoby. Stary Rynek 44, m. 9, wejście z Woźnej.
zdg 30 900

Pokój
wynajmę. Półwiejska 9 b, m. 2.
zdg 30 902

18.
pani. Adres Kurjer Poznański
zdg 30 905

Klatki
niekrępujący frontowy, elektryczność, panu. Różana 11 — 29.
zdg 30 919

Solidnemu
pokój ładny słoneczny, elektryczność, utrzymaniem — bez. Dąbrowskiego 15, m. 7, narożnik Mickiewicza. zdg 30 687

Mickiewicza
3 m. 6 dwuosobowy elegancki.
zdg 31 032

Pokój
niekrępujący tanio urzędnikowi zaraz. Błażeja Winklera 24 m. 3.
zdg 31 036

Pokój
niekrępujący, z gazową kuchenką 1—2 panom. Kozia 8 m. 3.
zdg 31 040

Małżeństwu
inteligentne pokój kuchnia. Małeckiego 22 m. 7. zdg 31 043

Frontowy
ciepły, elektryczność. Skarbowa 17, I. zdg 30 933

Dwuosobowy
Śniadeckich 9, m. 4, ciepły, czysty elektryczność, łazienka, utrzymaniem, bez. kultur. panom.
zdg 30 941

Pokój umeblowany
z centralnem ogrzewaniem w willi na I. p. 50 zł miesięcznie od 1 grudnia. Aleja Wielkopolska 11, druga willa na lewo w drodze na Sołacz. zdg 30 942

Pokój
Rybaki 10, m. 4. zdg 30 943

Pokój
elektryczność, centralne ogrzewanie inteligentnemu panu. Wielka 7, m. 5. zdg 30 945

Dwuosobowy
dobrze umeblowany. Kraszewskiego 4 — 6. zdg 30 947

Śniadeckich
9 — 10. zdg 30 952

Plac Działowy
10 — 6, dwa z utrzymaniem — bez. zdg 30 956

Pokój
umeblowany na dwie osoby do wynajęcia. Marsz. Focha 19, — mieszkanie 5, przy Poczcie.
zdg 30 988

Gabinet
kulturalnemu panu na stanowisku od 1. 12. Wały Jagielły 20, m. 7.
zdg 31 005

Nowomiejski
5 — 18. zdź 31 007

Pokój
frontowy jedno- dwuosobowy. — Jadwigi 11 m. 15. zdg 31 013

Duży
frontowy, łazienka, ogrzewanie 1—2 osobom. Pocztowa 5 m. 11.
zdg 31 031

Kręta
24 — 4, inteligencji utrzymaniem tanio. zdg 31 116

Pokój
panience utrzymaniem. Plac Nowomiejski 9, m. 13. zdg 31 131

Dwuosobowy
frontowy z utrzymaniem. Skryta 15, m. 5. zdg 31 142

Pokój
balkonowy. Słowackiego 25, m. 5.
zdg 31 096

Dwuosobowy
jednoosobowy, łazienka, usługa. Cieszkowskiego 7, mieszkanie 11.
zdg 31 098

Pana
wspólny, utrzymanie, centralne ogrzewanie. Grochowe Łaki 6 — 14. zdg 31 102

Mielżyńskiego
22, m. 7, I, jedno, dwuosobowy, wygodami, osobom stanowisku.
zdg 31 103

Pokój
panom. Dąbrowskiego 10 — 16.
zdg 31 106

Małżeństwu
Matejki 38, II., lewo.
zdg 31 061

Pokój
Plac Działowy 10 m. 10.
zdg 31 065

Frontowy
umeblowany I piętro elektryczność Wielkie Garbary 43/6.
zdg 31 066

Niekrępujący
Szyperska 17, m. 2.
zdg 31 070

Pokój
umeblowany z utrzymaniem lub bez Orzeszkowej 7, mieszk. 2.
zdg 31 084

Dwuosobowy
Łąkowa 10, m. 9. zdg 31 088

Pokój
frontowy, Małeckiego 13, m 5.
zdg 31 090

Pokój
2 panów lub pań. Grobla 17, m. 21. zdg 31 149

Długa
18, m. 3. zdg 31 157

2
niekrępujące, frontowe, łączne — elektryczność, kuchnia. Bukowska 7 — 9. zdg 31 156

Elegancki
umeblowany osobom na stanowisku. Mickiewicza 29, m. 7.
zdg 31 193

Małeckiego
5 — 19. zdg 31 183

Czesława
10 a, m. 14. zdg 31 176

Dwuosobowy
Marcina 20, m. 6. zdg 31 173

Próżny
Kwiatowa 2, m. 14. zdg 31 169

Ciepły
1 grudnia, ładnie umeblowany. — Mickiewicza 29, m. 7. zdg 28 600

Pokój
trzyokienny frontowy bez mebli ze światłem. — Działyńskich 7 Kwiatkowski. zdg 31 197

Pokój
z utrzymaniem dla pana lub ucznia gimnaz. od 1 grudnia do wynajęcia. Aleje Marcinkowskiego 1, m. 8, III piętro (dom narożnikowy). zdg 31 262

25,—
Ogrodowa 12 — 20. zdg 31 261

Słoneczny
Skarbowa 7, m. 10. zdg 31 239

Z utrzymaniem
bielizną, światłem 75 zł. Szamotulska 66. zdg 31 294

Lepszy
pokój panu lub pani. Ratajczaka 11, m. 45. zdg 31 172

Półwiejska
33 — 7. zdg 31 333

Pokój
pokoik, także przyjezdnym. Kręta 4, II., prawo. zdg 31 330

Skromny
pokój dla dwóch panów, utrzymaniem. Chwaliszewo 60/62, m. 20.
zdg 31 297

Frontowy
Wały Jana III 11 m. 9. zdg 31 255

Frontowy
ładny, elektryczność, kulturalnemu. Półwiejska 10 II lewo.
zdg 31 254

Pokój
słoneczny, centralne ogrzewanie, pusty lub umeblowany do wynajęcia. Chełmońskiego 4 m. 3.
zdg 31 243

Pokój
niekrępujący. Św. Marcin 15—6.
zdg 31 338

Dwuosobowy
tanio. Grudzieniec 30, willa.
zdg 31 278

Gabinet
kulturalnemu, elektryka, łazienka, centralne. Dąbrowskiego 46, m. 9.
zdg 31 271

Przy Zamku
niekrępujący, nobliwy, elektryczność. Wały Jana III 11—4.
zdg 31 284

Śródmieściu
dwa nieumeblowane kawalerowi. Oferty Kurjer Poznański
zdg 31 387

Dwuosobowy
Rybaki 10 — 10. zdg 31 357

Pokój
dwuosobowy, frontowy, od 1. 12. b. r. ul. Szyperska 15, m. 9.
zdg 31 359

Czysty
tanio 1—2 panom. Przemysłowa 36, m. 11. zdg 31 151

Pokój
umeblowany, frontowy, Wodna 25 — 4. zdg 31 224

Niekrępujący
dwuosobowy. Wielkie Garbary 2, m. 11. zdg 31 211

Ładne
pokoje jedno- i dwuosobowy od zaraz utrzymaniem. Plac Bernardyński. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 202

Dwuosobowy
fortepian, centralne. Grudnia 10—2. zdg 31 287

Dwuosobowy
Zielona 3 — 5. zdg 31 348

Dwóch
pokoi, kuchnia — płacę czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 349

Pokoje
meblami, bez, niekrępujące, willi, okolica Opery. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 350

Pokój
Bukowska 9 — 4. zdg 31 506

Dwom
panom (pań). Kilińskiego 8, m. 7
zdg 31 410

Blisko Opery
elegancki, centralne, elektryczność, łazienka. Wały Wazów 3 a, m. 1. zdg 31 380

Przyjezdnym
1,50. Wrocławska 13—11.
zdg 31 421

Cieszkowskiego
6 — 6. zdg 31 398

Komfortowy
utrzymanie Aleje Marcinkowskiego 2 — 7. zdg 31 399

Pokoik
Wały Jagiełły 2a m. 29.
zdg 31 393

Pokój
dla 2 panów front słoneczny, Mostowa 5a — 9. zdg 31 375

Jedno
dwuosobowy utrzymaniem. Podgórna 2 a, 9. zdg 31 559

Pokój
frontowy (pianinem). Wojciecha 3, m. 5. zdg 31 556

Frontowy
dwuosobowy. Focha 41 — 6.
zdg 31 552

Pokój
dobrze umeblowany utrzymaniem bez. Dąbrowskiego 23, m. 8.
zdg 31 491

Słoneczny
utrzymaniem bez tanio. Przemysłowa 34, m. 6. zdg 31 548

Kantaka
7, m. 10, pokój. zdg 31 547

Współlokatora
solidnego szuka starszy student. Matejki 67 — 9. zdg 31 488

Niekrępujący
ładny. Chełmońskiego 17, mieszkanie 11. dg 4244

Frontowy
Kręta 24, m. 3. zdg 31 440

Dwuosobowy
Wodna 11, mieszkanie 2.
zdg 31 436

Panienkę
dobrem utrzymaniem 60 zł. — Pieśniewska, Wolnica 7, II ptr.
zdg 31 435

Czysty
elektryczność. Wolnica 3—3.
zdg 31 434

Frontowy
Szewska 12 — 3. dzg 31 456

Jedno-
dwuosobowy utrzymaniem — bez Dominikańska 7 — 8.
zdg 31 455

Pokój
Poplińskich 12a m. 15. zdg 31 367

Pokój
słoneczny utrzymaniem, bez, wynajmę inteligentnemu panu. Seweryna Mielżyńskiego 3, m. 8.
zdg 31 368

Pokój
dla małżeństwa. Dąbrówki 15, m. 5. zdg 31 371

Niekrępujący
Zielona 3 — 6. zdg 31 363

Młyńska
trzy — dziewięć. zdg 31 526

Ciepły
czysty używan em kuchni Wierzbięcice 19, m. 26. zdg 31 445

Słowackiego
29 — 7 duży. zdg 31 480

Frontowy
umeblowany, dwuokienny balkonem. Prusa 19 — 8
zdg 31 475

Półwiejska
2—6 (utrzymaniem) pianino.
zdg 31 537

Pokój
próżny z używaniem łazienki wynajmę. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 31 536

Młyńska
12 a, m. 10. zdg 31 535

16. SZUKA POKOJU

Pokoju
umeblowanego na biuro zaraz poszukuję. Oferty Kurjer Poznański
zdg 30 913

Pokoju
przyjezdny zupełnie niekrępującego na popołudnia 1—2 razy tygodniowo, może u sublokatora szukam. Oferty Kurjer Poznański
zdg 30 693

Solidna
panna szuka pokoju bez pościeli. Oferty Kurjer Poznański
zdg 30 785

Niekrępującego
pokoju śródmieście elektrycznością, opałem do 35,— zł poszukuję. Oferty Kurjer Poznański
zdg 31 041

Urzędniczka
pokoiku Wilda. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 010

Inteligentny
pan poszukuje umeblowanego niekrępującego pokoju bez pościeli w spokojnym, czystym, uczciwym domu blisko dyrekcji kolei. Oferty proszę z podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 31 016

Niekrępującego
klatki schodowej pani. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 027

Przytulnego
niekrępującego, kuchnia, cena 25, okolicy Wierzbięcic, spokojna pani. — Oferty Kurjer Poznański
zdg 31 111

Próżnego
z używaniem kuchni, centrum, kwartał zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 133

Urzędniczka
szuka pokoju czystego pianinem od 15 grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 138

Pokoju
fortepianem, Łazarzu poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 055

Niekrępującego
używaniem kuchni niedrogo okolicy Kaponiery poszukuje pani. Oferty warunkami Kurjer Pozn.
zdg 31 110

Pokoju
używaniem kuchni poszukuje pani od 1 grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 072

Niekrępującego
bezwzględnie dwaj studenci od 1. 12. Cena, dokładne oferty Kurjer Poznański zdg 31 077

Jednoosobowego
niekrępującego pan. Wilda — Oferty ceną Kurjer Pozn.
zdg 30 576

Pani
na stałej posadzie, pewna płatniczka szuka niedrogiego czystego pokoju okolicy Pocztowej. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 31 200

15—20 zł
pani szuka pokoju. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 31 194

Jeden
dwa pokoje umeblowane, używaniem kuchni, poszukuje małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański
zdg 31 235

Samotna
pani szuka pokoiku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 295

Skromnego
lub próżnego. Oferty ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 31 389

Za
20 zł szukam pokoju, może być próżny, mały, okolica Wilda — Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 358

Pokoju
odpowiedniego krawiec. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 210

Pokoiku
okolica Fredry, do 25 zł szuka pan. Oferty Kurjer Poznański
zdg 31 289

Przyjezdny
1—2 razy w tygodniu poszukuje niekrępującego pokoju, wejście z schodów, możliwie bliżej centrum. Oferty Kurjer Poznański
zdg 31 462

Próżnego
zaraz samotny państwowej posadzie śródmieściu z ceną. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 419

Pani
z synkiem 20 zł. używaniem kuchni Jeżyce. Oferty Kurjer Pozn. dzg 31 431

Pan
pokoju, łazienka Cieszkowskiego Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 453

Panowie
poszukują 1 względnie 2 osobowego pokoju, podać cenę. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 522

Pani
pokoju 25 zł. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 31 523

17. LOKALE

Naprzeciw rzeźni
ul. Grochowe Łąki 6, piękny magazyn ewtl. biuro i piwnica dla hurtu rzeźniczego, bekonarni lub innych. Poza tem lokale handlowe ul. 27 Grudnia 5, w podwórzu. Oferty Hartwig Kantorowicz. zdg 29 714

Skład
z trzypokojowem mieszkaniem, kuchnią, łazienką, piwnicami — Kantaka 7 do wynajęcia. Zgłoszenia stróż podwórze. zdg 30 424

Atelier
dla malarza, fotografa Wyspiańskiego 12. zdg 30 451

Skład
wolny. Długa 3, mieszkanie 9, gospodarz. dg 4227

Lokal
handlowy, frontowy, Masztalarska 5a wydzierżawię. Zgłoszenia portjer. Pg 8 201-57.495

2 ubikacje
na trzy konie lub warsztat. Żórawia 8. zdg 30 858

Ubikacyj (lokali)
na cele fabryczne ca. 500 m² możliwie piętrowych lub z piwnicami obszerniejszem podwórzem, stajnią najchętniej blisko Starego Rynku w Poznaniu, I klasa budowlana najpóźniej od 15. 1. 1935 do wydzierżawienia poszukuję. Oferty ze szkicem, pomiarami, podaniem czynszu Kurjer Poznański
zdrg 30 903

Ciche
słoneczne dwa pokoje, kuchnia komfortowe poszukiwane w centrum, piętro 1. 2. Oferty do Kurjera Poznańskiego ng 13 006

Salka i pokój
w centrum Poznania od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 258

Podgórna
przy placu Świętokrzyskim pierwszorzędne lokale, wysoki parter, duże okna, zaraz od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 31 105

Jeden
duży pokój handlowy ewentualnie umeblowany, wolny zaraz. Plac Wolności 14 a, m. 7.
zdg 31 513

Lokalu
handlowego, śródmieściu, Dąbrowskiego, Mar. Focha poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 502

Ubikacje
handlowe, parterowe. Masztalarska 7 a, — 5. zdg 31 472

Dwie
frontowe ubikacje handlowe, mieszkaniowe oddam. Grobla 19, mieszkanie 2. zdg 31 471

Skład, remizę
stajnię wynajmie gospodarz. — Poznań, Chwaliszewo 49.
zdg 30 884/5

18. DZIERŻAWY

Gospodarstwo
mleczne Chartowo przy Poznaniu 96 mórg inwentarze, dom 12 pokoi wydzierżawię. Zgłoszenia Jaroszewski, Masztalarska 6.
Pg 8 199-57.497

Mydlarnia
z mieszkaniem do wynajęcia od 1 stycznia. 20 km od Poznania. Oferty Kurjer Poznański
zdg 30 213

Magazyn
kryty i plac bocznica kolejowa wydzierżawię solidnym reflektantom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 965

Stajnię
wydzierżawię. Wierzbiecice 3, telefon 74-08. zdg 30 935

Młyny — Tartaki
dzierżawę, kupno, spólnictwo — poleca Krzyżanowski — Poznań, św. Marcin 39. zdg 31 123

Wydzierżawię
zaraz lub sprzedam 6 mórg ziemi ogrodowej, mieszkaniem, stajnią Poznań, Rataje 37. zdg 31 123/4

Poszukuję
dzierżawy willi lub domku z ogrodem Puszczykowie - Puszczykówku. Warunki Kurjer Pozn.
zdg 31 539

21. LICYTACJE

Lokal Licytacji
Wroniecka 4, I ptr. sprzeda z likwidacji dywany, kompl. pokoje, pianino, osobne meble wszelkiego rodzaju, kasę National, Expressaparat, kożuch dla szofera, śniegowce i różne inne przedmioty. — Otwarty 8 do 18. Pg 8221-47.84

22. ZGUBY

Zaginął
czarny kotek, wabi się Smukus. Proszę o łaskawe zwrócenie za wynagrodzeniem. Mickiewicza 27, m. 6. zdg 31 544

23. ROZMAITE

Karty
do gry — hurtownie oraz detalicznie — Dybicki, Wrocławska 1
zdg 29 293

Fajki
wszelkie przybory do palenia — wielki wybór — hurtownia Wybicki, Wrocławska 1.
zdg 29 294

Konopczyńskiego
maszynki do robienia, papierosów najtrwalsze! Do nabycia w składach tytoniowych.
zdg 29 295

Fotografje
portrety. Bracia Pecherscy, Aleje Marcinkowskiego 8.
dg 4 042

Pracownia Gorsetów „Wanda"
Gorsety na miarę. Gorsety gotowe. — Pasy do ciąży. — Paseczki sportowe. Biustonosze wszelkiego rodzaju Reparacje gorsetów. Ratajczaka nr. 27, parter. zdg 31 220

Bieliźniarka
pierwszorzędna poleca się w dom i poza domem. Jezuicka 12, m. 9.
zdg 30 888

Szyję
elegancko gustownie tanio. Kantaka 5 — 8. zdg 30 896

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość! Marcin 39 — 8. Wróżka. zdg 29 953

Chcesz
mieć piękne, smaczne pieczywo świąteczne zapisz się na 6 lekcjowy wieczorny kurs wypieków świątecznych. Początek 4 grudnia we wtorki i piątki od godz. 17 do 20. Szkoła Zawodowa Gospodarcza, św. Marcin 69, pieczywo świąteczne. Wydaje obiady codzień od 12,30—16 po cenach kosztów. zdg 30 967

Uszczelniam
piwnice przed wodą (Wasserdichteputz). Oferty Kurjer Pozn.
zdg 31 003

Salon Mód „Marja"
wykonuje wszelką garderobę damską gustownie, tanio. Br. Pierackiego 14. zdg 31 114

Wytworną i powabną linję
daje tylko dobrze dopasowany gorset, pasleczniczy według niedoścignionego kroju. Chrześcijańska Pracownia Gorsetów Anny Bitdorfowej Plac Wolności 9. Przyjmuje wszelkie przeróbki ceny niskie. dg 3 741

Swędzenie
oraz wyrzuty skórne usuwa krem Lain-Age (z ogórkiem). — szkodliwy kosmetyk, usuwa wady naskórka. ng 12

Swetry
pullowery, bluzki, sukienki kombinacje itp. wykonuje, przerabia tanio „Tricot", Pocztowa 23.
Pg 7959-46.14

Śniegowce
damskie męskie dziecięce wszelkiego rodzaju w bardzo wielkim wyborze
Fr. Rogoziński,
Wielki Magazyn Obuwia, Poznań, Stary Rynek 64
Pg 7942-42 243

Panie
niechaj się zwrócą całem zaufaniem akuszerka Kowalewska, Łąkowa 14. zdg

Ładownia
akumulatorów. Marszałka Focha 110. zdg 31 132

Eliminator
precyzyjny niedoścignionej jakości pod gwarancja wyłączenia stacji lokalnej poleca po zł 6.— Radjor, Poznań, ul. Dąbrowskiego 12. zdg 31 097

Gosposia
młodsza, dobrze gotująca zajmie się gospodarstwem samotnej osoby od 1. 12 lub 15. 12. — Oferty Kurjer Poznański zdg 31 073

Wojażer, agent
dzielny uczciwy poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 074

Kto
uszyje płaszcz skórzany? Oferty cena Kurjer Poznański zdg 31 076

Ostatnie dni
Korzystajcie więc z nieomylnych horoskopów astrologa Ergandiego i daru jasnowidzenia Fakira Kinga. Zdarzenia przeszłe, czas obecny i cała przyszłość Wasza będzie odtworzona wiernie i jasno. Korzystajcie z usług medjum — w zakresie pytań, w grze loteryjnej, handlu, miłości, spraw i zdrowia. Odpowiedzi ścisłe i jasne. Klientom Fakir King, fenomenalny psycholog, bezpłatnie daje wskazówki wybrnięcia z kłopotów trosk i drogą autosugestji usuwa braki duchowe. Zainteresowanym objaśnia właściwości hipnozy, sugestji i magnetyzmu — bezpłatnie. Opłata od 1 zł. Przyjęcia aż do godz. 21. Adres: Biuro Astrologiczne, Ogrodowa 9, m. 1. zdg 31 286

Sellima
przepowie przyszłość, przestrzeże, poradzi. Kantaka 5—8. zdg 31 199

Bieliźniarka
poleca się w dom. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 31 232

Akuszerka
Lehmann. Chwaliszewo 27/28. Telefon 52-80. zdg 31 256

Najtańsze
fachowe naprawy maszyn biurowych. Mieczysław Scheibe, Warzywna 13. telefon 30 71. zdg 30 918

Pracownia sukien
elegancko, tanio. Kantaka 2 m. 5. zdg 31 282

Wróży
chiromantka systemem rosyjskim prędko się spełnia. Rybaki 10—8. zdg 31 508

Koncesję
wódczaną wydzierżawię natychmiast. Kosińskiego 17a, m. 2. zdg 31 203

Przefasonowanie czyszczenie kapeluszy
damskich, męskich 1.50. Czyszczenie krawatów. Hain. Sapieżyński 1, podwórze, Szamarzewskiego 1, przy Kraszewskiego. ng 13 038

Fotoexpress
obecnie św. Marcin 6, telefon 21-41 zdg 31 470

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od placu Świętokrzyskiego zdg 15 035/6

Akuszerka
Krajewska, Strzelecka 2, przy Świętokrzyskim — przyjmuje, udziela porady, pomocy. Telefon 27-27. zdgr 31 181/2

Jagsz
Magazyn Futer
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 21, telefon 36-08. Poleca: futra, lisy, błamy, wszelkiego rodzaju skóry na obsady. Wykonuje na miare futra damskie i męskie oraz reparuje i fasonuje podług najnowszych modeli i po najtańszej cenie. zdg 31 369

Konserwy rybne
już od 60 groszy, matjasy w beczułkach około 10 kg franco dom tylko we fabryce konserw „Baltoryb", Gdynia-Port. Żądajcie bezpłatnych cenników. ng 13 053

24. NAUKA

Nauka kroju
szycia, modelowania, najłatwiejszym na świecie systemem. Tomaszewska. Pocztowa 1. dg 4051

Antoszewskiego
szkoła tańca Zielona 3. Pg 7 931-44-81

Française
diplômée donne leçons. S'inserire Pierackiego 17 m. 9 de 4 á 8. zdg 30 886

Kursy
malowania na porcelanie p. F. Kozłowskiej środa od godz. 10.30 do 12.30. Pierackiego 17, m. 9. zdg 30 887

Poszukuję
wykształconej Niemki celem nauki języka. Oferty z warunkami do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdg 30 778

Profesor
udziela lekcyj łaciny, francuskiego niemieckiego, przygotowuje do egzaminów, gwarancja. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 964

Nauczycielka francuskiego
(studja zagraniczne) poszukuje lekcyj. Zgłoszenia przyjmuje Przełożona SS. Urszulanek, ul. Sporna 6. zdg 30 982

Francuskiego
gramatyki i konwersacji udziela tanio nauczycielka. Patrona Jackowskiego 40, m. 3. zdg 30 983

Szkoła tańców Szczurkówny
Wrocławska 14. zdg 31 014

Korepetytor
VII gimn. hum. potrzebny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 101

Maturzystka
udzieli lekcyj za utrzymanie. — Oferty Kurjer Poznański zdg 31 069

Korepetycyj
udzielam za pokój — obiady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 31 332

Kursy
stenografji, pisania maszyną, księgowości języku polskim, niemieckim. Strzelecka 33. zdg 31 406

Kursy
stenografji, pisania maszyną rozpoczynam 5 grudnia. Kantaka 1, m. 6. zdg 30 561/2

Energiczny
korepytor udziela tanio pomocy lekcjach. Romana Szymańskiego 4 — 5. zdg 31 370

Szkoła Tańców Średzińskiego
kurs dla początkujących rozpoczyna Pasaż Apollo zdg 31 451

25. MUZYKA

Kaulfussówna
(dyplom państwowy) udziela lekcyj gry skrzypcowej. Ratajczaka 9 III. zdg 28 474

Strojenia i reparacje
pianin fortepianów i harmonjów wykonuje fachowo i tanio B. Sommerfeld, ulica 27 Grudnia 15, ng 12 418

Marja Szczerbińska Ratajczaka 9 — Wodna 8
Pianistka dyplomowana udziela lekcyj zaawansowanym — początkującym. zdg 30 827

Fortepian
pierwszorzędny kto wypożyczy do cukierni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 009

Pianina
transportują zł 8,— Drygas, Podgórna 10a. zdg 31 082

Strojenia i naprawy
fortepianów fachowo tanio — mistrz budowy fortepianów — Drygas, Podgórna 10a. zdg 31 083

Nuty
Pamiętasz dzień jesienny — Pirat miłości — Czy pan ma ochotę oraz inne nowości przegrywane biegle poleca A. Cybulski — Św. Marcin 9/10. ng 13 028

Tanga
walce, kolędy nauczam tanio. — Ratajczaka 18 m. 7. zdg 31 423

Nauczyciel
muzyki udziela gruntownie lekcyj skrzypiec 3.50 miesięcznie. Skalski, Dąbrowskiego 35/37 mieszkanie 26. zdg 31 425

Kwartet
potrzebny od 1. 12. Podać instrumenty i fotografję. Rawicz. Rynek 8, Kawiarnia. ng 13 047

Pianista
akordeon rutynowany potrzebny 1 grudnia. Zgłoszenia pod „Pianista" Kurjer Poznański, Gdynia ng 13 052

26 SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Inżynier-elektryk
Były kierownik elektrowni komunalnych. Biegły akwizytor i administrator. Obznajmiony dokładnie z prądami wysokiego napięcia, prądem stałym i zmiennym. Radjotechnika. Były konstruktor samolotów w fabryce samolotów w Johannisthal pod Berlinem. Wykładowca w szkole lotniczej Fürstenwalde.
prosi o jakiekolwiek zajęcie, gdyż od przeszło 3 lat jest bez pracy.
Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 30 077

Osoba
młoda, inteligentna, poszukuje posady samodzielnej lub wyręczy pania domu. Obeznana dokładnie z gospodarstwem kobiecem, ogrodnictwem hodowla drobiu. Wieloletnia praktyka pierwszorzędnych domów. Oferty pod „R. 1495": Biuro Ogłoszeń Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 13023

Ogrodnik
żonaty lat 2? długoletnią praktyką, bardzo dobre świadectwa, — przyjmie posady służącego, włodarza lub podwórzowego zaraz lub później Jan Śpiaczka, Kłosowice, p. Sieraków. zdg 30 647

Szofer
kilkoletnia praktyka, bardzo dobre polecenia, gruntowna znajomość obsługi domowej, krótka praktyka biurowa, inteligentny, nawskroś uczciwy szuka zajęcia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 30 726

Służąca
do wszelkiej pracy szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 702

Magistra
farmacji ch. „Elefanka" poszukuje praktyki. Warunki skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 813

Biegła ekspedjentka
dłuższą praktyką cukierni piekarnj poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 788

Introligator - linjarz
specjalność obsługa wszelkich maszyn w dziale introlig. obeznany z pracami hurtownemi i pojedyńczemi, również podejmie się samodzielnie prowadzenia introligatorni przy drukarni wzgl. samej poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 30 728

Ślusarz - tokarz
dzielny fachowiec szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 733

Pani
inteligentna, średnim wieku, znająca prace piśmienne i gospod. szuka posady zarządzającej do starszej pani jako towarzyszka zna język niemiecki, warunki skromne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 866

Gospodyni
dzielna, lat 27, szuka posady w Poznaniu u starszej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 908

Gospodyni
w średnim wieku poszukuje posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 912

Handlowiec
z branży mącznej, dobrze zaprowadzony na Poznań przyjmie
przedstawicie'stwo
dobrego młyna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 914

Wdowa
po oficerze nie mogąca nadal kształcić 15 letniej zdrowej, inteligentnej córki odda ją w doskonałe ręce celem wyuczenia gospodarstwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 104

Inteligentna
osoba w krytycznem położeniu, znająca szycie poszukuje jakiegokolwiekbądź zajęcia, znam gospodarstwo domowe i mogę zająć się dziećmi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 722

Biegła stenotypistka
polsko - niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 745

Młoda gospodyni
poszukuje posady u samotnej osoby, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 843

Krawcowa
dzielna szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 963

Samotnych
zamożnych prosi starsza panna, sierota z inteligencji o łaskawe dobroczynne danie możności wydoskonalenia się w muzyce, ofiarując na razie pomoc w domowem gospodarstwie. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 975

Nauczycielka. wychowawczyni
z praktyką w szkole i lepszych domach, znająca higjenę, metodę freblowską, ma dużą praktykę w nauczaniu, rozwijaniu dzieci, poszukuje posady od 1. 1. lub 1. 3. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 974

Panna
ukończone 4 kl. gimn. i szkołę handlową szuka posady praktykantki. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 929

Studentka
biegła korespondencji, pisaniu na maszynie szuka zajęcia, także jako nauczycielka. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 931

Kucharka
do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 961

Książkowa - bilansistka
z branży zbożowo - młynarskiej siła rutynowana, biegła w handlu zmieni od zaraz posadę. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 30 962

Osoba
w ciężkiem położeniu poszukuje szycia po domach. Patrona Jackowskiego 40, m. 3. zdg 30 984

Posługę
na pół dnia bez prania przyjmę. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 002

Polecam
kucharki, gospodynie dworskie Puszowa, św. Marcin 16/17. zdg 31 004

Szukam
posady do krawcowej lub krawca 1.50 dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 023

Poszukuję
posady, znam prasowanie sztywnej bielizny i gotowanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 030

Gospodyni
pierwszorzędna, zaufana, do samotnej lub majątek szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 117

Dziewczyna
starsza, czysta, długoletnie świadectwa, poszukuje posady do samotnych osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 129

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego od 1 grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 229

Inteligentna
poprowadzi gospodarstwo samotnemu, wzgl. wdowiec dziećmi, zaraz lub później. Kurjer Poznański zdg 31 228

Pomocnik
gastronomiczny, trzeźwy, sumienny, z wieksza kaucją, szuka zaraz posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 293

Praczka
czysta szuka prania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 324

Poszukuję
posługi lub cerowania bielizny, wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 298

Wolontarjusz
piekarski, ukończoną szkołą zawodową, 3 lata nauki pragnie dokończyć naukę. Małe Garbary 5, mieszkanie 16. zdg 31 354

Maszynistka
młoda, praktyką adwokacką, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 356

200,—
kaucji, poszukuje posady ogrodnik, stróż wożny lub tp. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 415

Uczciwa
polecona szuka posługi śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 417

Krawcowa
poszukuje posady po domach. 1.50 dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 501

Były
asystent poczt poszukuje jakiejkolwiek posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 31 466

Służąca
sierota, z wioski, uczciwa, poszukuje posady lub posługi, wszelkich domowych. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 464

Przyjmę
posadę woźnego, woźnicy, inkasenta stróża od zaraz lub później Złożyć mogę gwarancję bankową. Zgłoszenia pod W. Frost, — Rogoźno Wlkp. ul. Czarnkowska 709, pow. Oborniki. zdg 30 166

Panienka
uczciwa z dobrego domu, dobremi świadectwami, mająca zamiłowanie do dzieci poszukuje odpowiedniej posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia uprasza do Kurjera Poznańskiego zdg 30264

Gospodyni
zarządzająca osoba, inteligentna, wiek średni doskonale gotuje, zna francuski niemiecki muzykę. — Świadectwa pierwszorzędne. — Zgłoszenia Kurjer Poznański

Dziewczyna
która była w Warszawie, szuka miejsca do Warszawy. Oferty Kurjer Poznań zdg 30 360

Kuśnierka
szuka pracy w dom. reparacje. — Św. Wojciech 21 m. 3. zdg 30 546

Fryzjer
dobrze uzdolniony, fachowo szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 663

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 641

Panienka
poszukuje kreju za szycie od zaraz Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 30 682

Panienka
poszukuje posługi z szyciem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 30 681

Służąca
z dobrem gotowaniem pracowita i uczciwa poszukuje posady również do państwa niemieckiego od 1. 12. 34. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 210

Posługaczka
uczciwa z gotowaniem szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 187

Student
W. S. H. z 8-letnią praktyką załatwia sprawy podatkowe poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 194

Służąca
z dobremi świadectwami gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 195

Osoba
samotna zajmie się pracą domową. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 674

Młynarz
żonaty z kaucją 500 zł szuka stałej pracy Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 29 909

Krawcowa
poszukuje posady na stałe, tylko na wieś. Szyje garderobę damską i dziecięcą może wyręczyć pania domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 211

Ekspedjentka
z niemieckiem poszukuje posady do składu lub do towarzystwa starszej pani Oferty Kurjer Poznański zdg 30 212

Ekspedjentka
branży papieru, dobre świadectwa szuka posady Oferty Kurjer Pozn zdg 30 214

Praczka
szuka prania 2 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 223

Posługaczka
poszukuje zaraz posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 231

Dziewczyna
młoda sierota, poszukuje miejsca do prac domowych. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 30 388

Krawcowa
polecona, suknie, płaszcze, bieliźne poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn zdg 30 366

Dziewczyna
szuka posług Oferty Kurjer Poznański zdg 30 351

Praczka
szuka prania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 299
szuka posady, zastępstwa. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 30 159

Dziewczyna
szuka posady do restauracji od 1. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 127

Służąca
uczciwa, czysta, zaufana, samodzielnem gotowaniem z dobremi świadectwam, poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 174

Kelner
poszukuje posady, może złożyć gwarancję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 3322

Służąca
uczciwa szuka posady zaraz. — Skromne gotowanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 328

Kucharka
poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 267

Posługi
gotowaniem — bez poszukuję. — Oferty Kurjer Pozn zdg 30 302

Prasowaczka
poszukuje zajęcia. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 30 353

Służąca
szuka posady lub posługi od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 422

Polecam
wszelką służbę. — Lewandowska. Aleje Marcinkowskiego 16. zdg 30 395

Posługaczka
poszukuje posługi z praniem. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 928

Uczeń
pragnie się wyuczyć piekarstwa lub cukiernictwa posiada 2-letnią praktykę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 940

Panienka
szuka posady do starszego państwa z gotowaniem z dobremi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 689

Zaraz
lub później poszukuję posady
woźnego
portjera lub t. p. Krótka praktyka biurowa, nawskroś uczciwy, inteligentny. Służyć mogę najlepszemi poleceniami ewtl. niedużą kaucje. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 30 727

Prasowaczka
poszukuje pracy od zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 30 690

Praczka
czysta, szuka prania 3 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 509

Posługaczka
szuka posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 836

Szuka posady
panienka do 1—2 dzieci lub niemowlęcia, dobre świadectwa od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 833

Poszukuję
posługi na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 890

Uczeń
pragnie się wyuczyć piekarstwa lub cukiernictwa posiada półroczną praktykę. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 940

Inteligentna
szuka posady, bony do dzieci, zarządczyni domu, lub do prowadzenia domu samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn zdg 30 220

Krawcowa
poza dom przeróbki dziecięce, dziennie 1.50. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 543

Magistra farmacji
((egzamin wojew., język niemiecki) szuka posady. Zgłoszenia z podaniem warunków i pensji do Kurjera Poznańskiego zdg 29 709

Starsza
doświadczona kucharka szuka posady 25.— miesięcznie także jako przychodnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 698

Panna
lat średnich, małej powierzchowności szuka posady do zarządu domem samotnej osoby. Jest z dobrej rodziny może się zająć wychowaniem dzieci, pracowita i zaufania godna. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 661

Polecam
się jako pokojowa lub do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 703

Służący
żonaty, bezdzietny szuka posady od zaraz lub od 1. 12. b. r., żona dobra kucharka, miejscowość obojętna. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 30 777

Ekspedjentka
branży piekarsko-cukierniczej — dzielna, uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 737

Osoba
młoda, inteligentna zajmie się gospodarstwem u samotnej osoby i do towarzystwa od 1. 12. 34 lub 1. 1 35. Znam zawód kucharki i pokojowej. Chętnie na wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 763

Kucharka
samodzielna do wszystkiego z praniem na wskroś uczciwa, dobremi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 745

Służąca
uczciwa, pracowita szuka posady z gotowaniem Oferty Kurjer Pozn. zdg 30 767

zdg 13 046

Pg 7917-38,9

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady zaraz lub od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 403

Technicznka dentystyczna
z kilkuletnią praktyką w złocie i kauczuku poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 31 441

Uczciwa
szuka posady wszystkiego 1 — 2 osób, dwuletnie świadectwa. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 412

Panienka
z prowincji szuka posady pokojowej — wszystkiego, świadectwo. 1—2 osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 413

Książkowy
trzydziestoletni kawaler, znający także książkowość W. I. R., piszący maszyną, zmieni posadę od kwietnia lub prędzej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 316

TEATRY

Poznań, sobota, 24. 11.

TEATR POLSKI: — Dziś: „Kobieta i jej tyran" — premjera.

Niedziela, 25. 11. o godz. 4: „O 5 minut zapóźno".

Niedziela, 25. 11. o godz. 8: „Kobieta i jej tyran".

TEART WIELKI (Opera): Dziś „Wiedeńska krew".

Niedziela 25. 11. o godz. 3: „Piękny jest świat". **Ceny popularne od 0,50 do 2,— zł.**

Niedziela, 25. 11. o godz. 8: „Opowieści Hoffmanna".

TEATR NOWY: Dziś: — „Najdroższa moja Pegg",

Niedziela 25. 11. o godz. 3.30: „Dziady" A. Mickiewicza.

Niedziela 25. 11. o godz. 8: „Najdroższa moja Pegg".

Poniedziałek, 26. 11. o godzinie 6: „Dziady", przedstawienie dla młodzieży szkolnej.

KINA

Poznań, sobota, 24. 11.

APOLLO: „Viva Villa".
CORSO: „Pat i Patachon jako ogrodnicy".
EUROPA: Ziemia Niczyja.
GWIAZDA: „Maskarada Miłości".
METROPOLIS: Viva Villa.
MOJE: „Jedna noc dla Ciebie".
ORZEŁ: — „Niebezpieczna gra" i „Tajemnica Hotelu".
OŚWIATOWE T. C. L.: — 1) „Wyprawa na Jungfrau", 2) Wyścig śmierci.
RENAISSANCE: „Arystokracja podziemi".
SFINKS: „Wyrok życia".
SŁOŃCE: „Ich Noce".
TĘCZA-Łazarz: „Czibi".
TĘCZA-Wilda: — „Brat Djabła".
WILSONA: „Miljon na ulicy".

Krawcowa
domowa szuka posady, szyje bardzo dobrze, również dziecięca. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 546

Ekspedjentka
szuka posady do kawiarni lub restauracji z kaucją. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 31 444

Samodzielna
starsza szuka posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 477

Przyjmę
posługę z praniem od południa, referencje dobre. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 192

Posługaczka
szuka posługi za pokoik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 174

Służąca
dobrze polecona z gotowaniem szuka posady od 1. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 966

Służąca
uczciwa, sumiennia, czysta, z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 215

Krawcowa
z długolet. praktyką, specjalność garderoba dziecięca, ubranka dla chłopców, wszelkie przeróbki, bielizna poszukuje posady w dom. Kwiatowa 11 m. 7 I ptr. zdg 31 212

Ekspedjentka
branży cukierków poszukuje posady zaraz. Dobre świadectwa, referencje. Zgłoszenia przyjmuje Wydział Parafjalny „Caritas", św. Marcin 6a tel. 10-06. zdg 31 428

Kucharka
bardzo dobrem gotowaniem szuka posady albo posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 377

Młoda
inteligentna skrajnej nędzy prosi pomocy. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 365

Panienka
ukończoną 3-letnią szkołą handlową szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 561

80 zł maszynistka
młoda 6 lat praktyki adwokaturze-notarjacie szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 31 049

Kupiec
rutynowany poszukuje posady, chociaż dorywcze zajęcie w biurze lub jako zastępca szefa. Proszę o łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 051

Zajmę
się gospodarstwem u jednej osoby, skromne warunki. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 054

Poszukuję
posady z gotowaniem, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 109

Dziewczyna
z gotowaniem z poleceniami do 2 osób szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 068

Służąca
wiejska poszukuje posady od 1. 12. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 079

Bieliźniarka
pierwszorzędna pracuje poza domem domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 154

Sekretarka
język niemiecki stenografja polska i niemiecka przyjmie posadę za utrzymanie. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 873

Służąca
z dobremi świadectwami do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Oferty uprasza Kurjer Poznański zdg 31 126/7

Magister
farmacji, katoliczka, z półroczną praktyką, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 130

Dziewczyna
uczciwa, pracowita, samodzielna, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 134

Dziewczyna
młodsza, uczciwa, skromne gotowanie, wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 135

Pomocnica
krawiecka szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 095

Borowy
poszukuje posady zaraz lub od 1. 1. 35 r. na większych majątkach, obeznany wszechstronnie w swoim zawodzie, hodowca zwierzyny, energiczny tępiciel kłusowników i drapieżników, żonaty, w sile wieku, lat 42, po wszystkich egzaminach, 12 lat w służbie państw., ma zamiar zmienić posadę z lasów państwowych na lasy prywatne. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 31 314

Pani
ukończoną trzyletnią szkołą przemysłową, zna szycie, robótki, do młodszych dzieci na wieś. Może także wyręczyć pania domu. Pensje, skromną. Świadectwa, referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 557

Posługaczka
b. dobrze polecona dobrem gotowaniem, praniem szuka pracy okolicy Łazarza — Jeżyc. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 533

Sierota
inteligentna poszukuje posady do dzieci lub składu. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 433

Szofer
mechanik z dyplomem polsko-francuskim, zna polski, francuski, niemiecki w słowie i piśmie, szuka posady od zaraz. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 162. ng 13 043

MEBLE

ZAWIADOMIENIE i PROŚBA!

Niniejszem zawiadamiamy, że strajkująca część naszych robotników od 4 tygodni przeszło zdecydowała się podjąć pracę. Naszą normalną produkcję rozwiniemy w jaknajszybszem tempie

i przedstawimy nowe wzory

naszej pracy. Do naszej Szanownej Klienteli zanosimy zaś serdeczną prośbę, by wspaniałomyślnie wybaczyć zechciała wszelkie przykrości doznane z powodu powyższego strajku.

W. Nowakowski i Synowie

Największa Fabryka Mebli w Polsce

POZNAŃ, Górna Wilda 134 — **WARSZAWA** Nowy Świat 51, narożn. Warecka 1

ng 13 051

Wspólniczki (a)
wytwórcze przedsiębiorstwo centrum Poznania, obecnie sezon. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 31 541

Ekspedjentka
do składu warzywa, nabiału. — Oferty Kurjer Poznański zdg 30 916

Przedstawiciel
podróżujący po Poznańskiem, Pomorzu otrzyma dodatkowy pokupny artykuł branży piśmienniczej. Wacław Smolec, Warszawa, Złota 54. ng 13 020

Muzykalną
intelig. do płyt. Pełczyński, 27-go Grudnia 1. zdg 30 958

Kucharka
potrzebna, świadectwa. Chełmońskiego 21, mieszkanie 3. zdg 30 990

Sierota
z prowincji szuka posługi lub posady od 1 lub później z dobrem poleceniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 452

27. WOLNE MIEJSCA

Cukiernik
do wyrobu pianek, galaretek dorywczo Eskulap Nad Wierzbakiem 16. zdg 30 706

Manicurzystka
pierwszorzędna możliwie kaucją. „Orlidal", Kantaka 8/9. zdg 31 530

Dochodząca
dziewczyna do dzieci na ranne godziny potrzebna. Chełmońskiego 8, m. 3. zdg 30 991

Podróżujący
potrzebny. Papiernia, Wilda 37. zdg 31 000

Kawiarka
pierwszorzędna potrzebna. Argentyna, Marcinkowskiego 13. zdg 31 008

Kierownik
do większego zakładu restauracyjnego w Poznaniu gotówką do 3 tys. zł. Zabezpieczenie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 31 012

W niedzielę, dnia 2 grudnia po południu (początek o godz. 3) na sali „Stołecznej" (dawn. Boulevard) przy pl. Nowomiejskim odbędzie się

Wielki Kiermasz Gwiazdkowy

(dla dorosłych i dzieci). Będzie tam

św. Mikołaj

z wielkim koszem ślicznych prezencików. — Dużo Niespodzianek! — Moc atrakcyj! — a przedewszystkiem smaczny, obfity a tani bufet własny. Koncert doborowej orkiestry!

Dochód na gwiazdkę dla ubogich par. Farnej

Wstęp tylko 20 gr. od osoby. zg 8074/5

Zastępcy
dobrze wprowadzonego w Poznańskiem i Pomorskiem poszukuje pierwszorzędna

fabryka likierów.

Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z branży. Wymagane zabezpieczenie na inkaso i delcredere. Oferty należy skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dg 4 229

500
złotych miesięcznie zarobi każdy akwizytor (także niezawodowy) sprzedażą na raty zegarków (złotych, srebrnych) w każdym mieście, miasteczku. Prowizja, pensja. „Eternitas", Warszawa, Hortensja 6. ng 13 007

Potrzebna
służąca do wszystkiego do trzech osób, chętnie Małopolankę od 1. grudnia. Zgłoszenia ul. Chełmońskiego 4, m. 4 od 5—7. zdg 30 770

Agentów
portretowych Semi-Email do przebojowych nowości na doskonałych warunkach poszukuje Zakład Portretowy

Emalit, Kielce

Sienkiewicza 47. dg 4 235

Poważna
Górnośląska firma przyjmie kilku zdolnych, energicznych, wymownych panów. Praca miła zewnętrzna — zarobki duże. — Zgłoszenia poniedziałek od 9 do 16. Działyńskich 9, m. 3.

Do
2 000 zł poszukuje na okres świąteczny większy interes wódczany. Zabezpieczenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 018

Dziewczyna
młoda, bez gotowania. — Górna Wilda 40, m. 14. zdg 31 120

Ekspedjentka
dzielna z branży od 1 grudnia. A. Plucińska, towary krótkie i trykotaże. Stary Rynek 38/39. zdg 31 121

Stróż
znający naprawy domowe, bezdzietny. Dom śródmieścia. Referencje, kaucja. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 31 104

Panią
inteligentną jako praktykantkę poszukuje, gabinet kosmetyczny. Życiorys, kaucja. Kurjer Pozn. zdg 31 091

Potrzebna
kosmetyczka dyplomowana z długoletnią praktyką. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 191

Akwizytorów
do sprzedaży węgla i koksu poszukuje poważne przedsiębiorstwo Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 31 272

Ekspedjentka
do składu galanteryjnego z dobremi referencjami potrzebna. Fr. Grunwald, Pierackiego 17. zdg 31 388

Do nabycia Losy kl. III w Kolekturze Bolesława Rosińskiego Poznań

Tel. 55-33 — Stary Rynek 80/82 II p. — P. K. O. 212937

zg 8155

Zdolna
panienka obeznana wszelkiego rodzaju robótkami, która składzie robót ręcznych pracowała, skromnych wymagań może się zgłosić. Seredyńska, Różana 5a. zdg 30 452

Biuralistka
samodzielna znająca książkowość amerykańską, piszaca na maszynie poszukiwana przez biuro elektrotechniczne, język niemiecki pożądany Oferty Kurjer Pozn. z życiorysem, referencjami, wynagrodzeniem. zdg 31 153

Służąca
z szyciem, gotowaniem, praniem, 2 osoby. Adres Kurjer Poznański zdg 31 168

Posługaczka
Mostowa 5, m. 7. zdg 31 231

Posługaczka
młoda. Zielona 3 — 8. zdg 31 323

Maszynistka
biuralistka potrzebna. Oferty życiorys, wymagania do Kurjera Poznańskiego zdg 31 321

Ślusarz i technik rysownik
otrzyma posadę stałą za wypożyczeniem 200—500 zł, gwarancja. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 31 152

Potrzebna
uczciwa służąca gotowaniem. — Plac Wolności 9—12. zdg 31 208

Dziewczyna
potrzebna, małżeństwo, dziecko. Kossaka 18, mieszkanie 1. zdg 31 319

Ekspedjentka
tylko siła dobra do składu masła, delikatesów potrzebna zaraz. — Zgłoszenia, odpisy świadectw, referencje Kurjer Pozn. zdg 31 411

Agentów
pań, panów do sprzedaży spożywczych artykułów. Oferty Kurjer Pozn. zdg 31 340-41

Zdolni
agenci domokrążcy do sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby potrzebni z kaucją 50,—. Oferty Kurjer Poznański zdg 31 397

Nadzwyczajna okazja!
Do powiększenia naszego przedsiębiorstwa handlowego poszukuje się kilka pań samodzielnych inteligentnych i energicznych. Praca stała, bardzo miła i korzystna bo pieniądze codziennie. Zgłoszenia poniedziałek od 10—12 Podgórna 14, m. 1, dzwonić do biura. Tg 1671

Bufetowa
(bufetowy) fachowa z kaucją, może objąć bufet restauracyjny w średniem mieście na prowincji. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. ng 13 045

Samodzielna
książkowa biegła w sprawach podatkowych jak i ubezpieczeniach socjalnych, która w wolnych chwilach dozorowałaby w interesie, potrzebna do większego zakładu gastronomicznego. Tylko rzetelne osoby swe oferty wraz z podaniem pensji do „Par", Toruń pod „Książkowa" Pg 8212-64,152

Uczennice
krawieczczyzny rok, pół roku. — Wały Jana 12, m. 19. zdg 31 521

Wakuje
zaraz posada dobrego fachowca, czeladnika młynarskiego z kaucją 200 zł w młynie motorowym 12 tonn przemiału. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 29 793

Ekspedjent
starszy do konfekcji i artyk. męskich od 1. 12. potrzebny. Zgłoszenia rutynowanych sił z branży do Kurjera Poznańskiego ng 13 048

Rutynowana
biegła bufetowa, która tylko w pierwszorzędnych interesach pracowała potrzebna na jazd. Oferty do „Par". Toruń, pod „Bufetowa". Pg 8211-64,151

Dziewczyna
gotowanie bez spania potrzebna. Cukiernia, Pocztowa 28. zdg 31 373

28. ROZRYWKA

Mile
wesoło zabawisz się jedynie w „Edenie" plac Działowy. Pg 7 955-57,397

„Zagłoba"
Śniadalnia. Wielkie Garbary 37. Wyborowe napoje — tanio. Miły pobyt. Jaworski. ng 12 410

Kino „Tęcza" - Wilda
Biała lilja. zdg 31 300

UNIVERSUM, Poznań.
Żądać w aptekach i drogerjach. ng 12 427

Kawiarnia
winiarnia Maciejewskiego, Wielkie Garbary 49, narożnik Wszystkich Świętych, poleca swym bywalcom miły pobyt. Koncert. zdg 31 346

Kino „Moje"
Ostatni raz najweselsza komedja „Noc dla Ciebie". Od poniedziałku „Taka słodka dziewczyna jak Ty" z Anny Ondra. zdg 31 402

Bezgraniczny zachwyt „Wyrok życia" Genjalne polskie salonowe arcydzieło
ostatnie dni. Kino „Sfinks". p 1 732

Kino „Gwiazda" Al. Marcinkowskiego 28
Ułani, Ułani chłopcy malowani. Zula Pogorzelska, Adolf Dymsza K. Krukowski. zdg 31 372

Humor zagraniczny

Gdy pies jest sportowcem...
(Travaso — Rzym). S. F.

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter,** Poznań. Ostrów Wlkp.

Przedpłata na miesiąc grudzień 1934 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr., na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr, na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr. przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do g. 10.45, w dni przedświąteczne do godz. 10.30, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia najwyżej 100 słów (w tem 5 nagłówk.): słowo nagłówk. (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matryc., wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.

P. K. O. Poznań nr. 200 149